

Schriftverklaringen

24 delen

In hedendaagse grammatica herzien

En in volgorde van de Bijbelboeken geplaatst,

In aparte documenten.

VIJFDE DOCUMENT

PSALM 68 – PSALM 148

door

Dr. H. F. KOHLBRÜGGE

In leven predikant bij de Nederlands-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld

Eerdere uitgave: De Protestantse Periodieke Pers
Berkel, Z. H.
1965

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2011**

Index op volgorde van de Bijbel

1. Preek over Psalm 68: 1-7
Een psalm, een lied van David, voor de opperzangmeester. God zal opstaan, Zijn vijanden zullen verstrooid worden en Zijn haters zullen van Zijn aangezicht vlieden.

2. Toespraak uit een preek over Psalm 68: 29 ivm. bedanken van beroep uit Nederland, 1857.

3. Meditatie. Gods kinderen en hun sterke Toevlucht
Ik ben velen als een wonder geweest, doch Gij zijt mijn sterke Toevlucht.
Psalm 71: 7

4. Leerrede. Gods raad is de zaligheid van Zijn volk
"Gij zult mij leiden naar Uw raad." Psalm 73: 24

5. Preek over Psalm 81: 1-9
Zingt vrolijk Gode, onze Sterkte, juich de God van Jakob; heft een Psalm aan en geeft de trommel, de liefelijke harp met de luit.

6. Een Pinksterpsalm; **Psalm 87**

7. Preek over **Psalm 89**
Toen de mannen opgeroepen werden tot de landverdediging tegen de Fransen

8. Leerrede over de vergankelijkheid van 's mensen leven. Nieuwjaarspreek
Een gebed van Mozes, de man Gods. Psalm 90:1-12

9. Leerrede over de vergankelijkheid van 's mensen leven. Vervolg Psalm 90
Verzadig ons in de morgenstond met Uw goedertierenheid. Psalm 90:14 - 17

10. Leerrede over Psalm 95
Komt, laat ons de Heere vrolijk zingen, laat ons juichen de Rotssteen van ons heil.

11. Leerrede.
De Heere regeert; de aarde verheuge zich. Psalm 97: 1. Dankstond-preek

12. Leerrede over Psalm 100
Gij ganse aarde, juicht den Heere!

- 13^e Preek
Een Psalm van David. Loof de Heere, mijn ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heilige Naam. Enz. Psalm 103: 1-5

14. Preek
Een Psalm van David. Loof de Heere, mijn ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heilige Naam. Psalm 103: 1-3

15. Het genadeverbond van Israëls God

Hij is de Heere onze God; Zijn oordelen zijn over de gehele aarde. Hij gedenkt Zijns verbonds tot in eeuwigheid; des woords, dat Hij ingesteld heeft, tot in duizend geslachten. Psalm 103: 7 en 8.

16. Christus zittende ter rechterhand Gods

Een Psalm van David. De Heere heeft gesproken tot mijn Heere: zit aan Mijn rechterhand, tot dat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten. Psalm 110: 1, 2

17. De Almacht Gods

Onze God is toch in de hemel; Hij doet al wat Hem behaagt. Psalm 115: 3

18. Preek over Psalm 116: 7 en 8

Mijn ziel, Keer weder tot uw rust, want de Heere heeft aan u welgedaan. Want Gij, Heere, hebt mijn ziel gered van de dood, mijn ogen van tranen, mijn voet van aanstoot. Psalm 116: 7 en 8

19. Preek over Psalm 118:15 vergeleken met de vruchten van de opstanding en hemelvaart van onze Heere Jezus.

In de tenten der rechtvaardigen is een stem des gejuichs en des heils. De rechterhand des Heeren doet krachtige daden. Psalm 118: 15-18.

20. Preek over Psalm 119: 77

Laat mij Uw barmhartigheden overkomen, opdat ik leve; want Uw wet is al mijn vermaking. Psalm 119: 77

21. Gedeelte uit een preek, uitgesproken aan het eind van 1872

Ik geloof in de wederopstanding des vlees en een eeuwig leven.

22. Preek ver Psalm 119: 124a:

Doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid.

23. Meditatie over Psalm 121

Een lied Hammaäloth, Ik hef mijn ogen op naar de bergen, vanwaar mijn hulp zal komen. Mijn hulp is van de Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft. Enz.

24. De alwetendheid Gods

Een Psalm van David. Voor de Opperzangmeester. Heere, Gij doorgrondt en kent mij. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan, Gij verstaat van verre mijn gedachten, Gij omringt mijn gaan en mijn liggen en Gij zijt alle mijn wegen gewend. Psalm 139:1

25. Preek over Psalm 148 : 1-10

Hallelujah, looft de Heere uit de hemelen; looft Hem in de hoogste plaatsen. Looft Hem, al Zijn engelen, looft Hem, al Zijn heirscharen. Looft Hem, zon en maan, looft Hem, al gij lichtende sterren. Enz.

26. Preek over Psalm 148: 11-14

Gij koningen der aarde, en alle volken. Gij vorsten en alle rechters der aarde. 12. Jongelingen en ook maagden; gij ouden met de jongen.

1. Preek over Psalm 68: 1-7

Geliefden, Laat ons de eerste zeven verzen van Psalm 68 lezen; daar staat geschreven:

Een psalm, een lied van David, voor de opperzangmeester. God zal opstaan, Zijn vijanden zullen verstrooid worden en Zijn haters zullen van Zijn aangezicht vlieden. Gij zult hen verdrijven, gelijk rook verdreven wordt; gelijk was voor het vuur versmelt zullen de goddelozen vergaan voor Gods aangezicht, maar de rechtvaardigen zullen zich verblijden; zij zullen van vreugde opspringen voor Gods aangezicht en van blijdschap vrolijk zijn.

Zingt Gode, Psalm zingt Zijn naam; hoogt de wegen voor Dien, Die in de vlakke velden rijdt, omdat Zijn naam is Heere; en springt op van vreugde voor Zijn aangezicht. Hij is een Vader der wezen en een Rechter der weduwen; God in de woonstede Zijner heiligheid. Een God, Die de eenzamen zet in een huisgezin, uitvoert die in boeien gevangen zijn; maar de afvalligen wonen in het dorre.

De acht en zestigste Psalm is, zoals wij uit het opschrift kunnen zien, een Psalm Davids. Het is dus David, die de dichter en opsteller van deze Psalm is. Nadat hij die vervaardigd had, heeft hij hem ter hand gesteld aan de opperzangmeester, opdat deze Psalm aan de gemeente zou worden voorgezongen en de gemeente die dan zou meezingen.

Men zegt, dat David deze Psalm gemaakt heeft, toen hij de ark des Heeren naar Sion bracht. Maar dit berust alleen op vermoedens en het is veel waarschijnlijker, dat hij deze Psalm gemaakt heeft toen hij de belofte had ontvangen: "Ik wil u een huis bouwen; lang nadat gij zult ontslapen zijn, wil Ik een Zoon uit uw lendenen verwekken en Hem wil Ik een onvergankelijk, een eeuwig koninkrijk geven."

David heeft dus, nadat hij deze belofte van de Heere had ontvangen, als profeet in de Heilige Geest vooruitgezien het lijden en sterven van de waarachtige David, die tegelijkertijd Davids Zoon en Davids Heere was. Hij voorzag door de Heilige Geest, hoe deze zijn Zoon en zijn Heere zou sterven en begraven worden; hij voorzag Zijn opstanding en hemelvaart, Zijn zitten ter rechterhand Gods. Toen hij dit nu alles door de Geest vooruitzag, is het zijn gezang en gebed geworden, dat de Heere, wat Hij beloofd had, nu ook weldra mocht laten komen. Het is dus de opstanding uit de doden van onze Heere Jezus Christus, waarvan hij spreekt als hij zegt: *God zal op staan, Zijn vijanden zullen verstrooid worden.*

In het 19de vers van onze Psalm heeft David ook geprofeteerd van de hemelvaart van Christus, want wij lezen daar: "Gij zijt opgevaren in de hoogte; en hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd." In ditzelfde 19de vers profeteert hij dan verder de uitstorting van de Heilige Geest, die de Heere als vrucht van Zijn opstanding, als vervulling der belofte des Heeren, na Zijn opstanding vernomen had. Wij lezen dus in vers 19 verder: "Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen, ja, ook de wederhorigen om bij U te wonen, o Heere God." Hij spreekt ook nog van de uitstorting van de Heilige Geest in het tiende vers van onze psalm, waar wij lezen: "Gij hebt zeer milde regen doen druipen, o God, en Gij hebt Uw erfenis gesterkt, als zij mat was geworden (Psalm 68: 10).

Geliefden, toen de eerste christengelovigen de prediking der apostelen hoorden, bestond het boek, dat wij het "Nieuwe Testament" noemen, zoals het u bekend is, nog niet; zij hadden alleen dat boek, dat wij als "Oude Testament" kennen. Dit laatste boek bezaten de Joden in hun, dat is, de Hebreeuwse taal, terwijl de overige volken, die als

Jodengenoten tot het geloof in de God Israëls toegebracht werden, het in het Grieks hadden, dat toenmaals de algemeen bekende en heersende taal was.

Wij lezen van de eerste christenen, met name van die van Beréa, dat zij na de prediking van de apostelen gehoord te hebben, uit deze Schriften van het Oude Testament - ik herhaal het: de enige die toen bestonden - onderzochten of deze dingen, die zij toen vernamen, alzo waren; en dat zij die steeds daarmee in overeenkomst hebben gevonden. Zo kunt ook u dus uit deze onze 68ste Psalm als met handen tasten, dat daarin geprofeteerd wordt van de opstanding en hemelvaart van onze Heere Jezus Christus, van de uitstorting van de Heilige Geest en van het Koninkrijk der hemelen.

Er is mij veel aan gelegen, geliefden, u de waarachtige Godheid van onze Heere Jezus Christus duidelijk voor ogen te stellen. Dat is een zaak van het allergrootste belang en u doet wel, als u dit leerstuk uw kinderen goed inscherpt, want het is het voornaamste leerstuk van het geloof, dat Christus waarachtig God moest zijn, om de toorn Gods tegen de zonde aan Zijn mensheid te kunnen dragen, om ons de gerechtigheid en het leven weer te kunnen verwerven en wederbrengen. En dat alleen daardoor Zijn allerheiligst lijden een eeuwig geldend lijden, en Zijn betaling, waardoor onze zondesschuld betaald is, een eeuwig geldende blijft. Zó alleen heeft de gemeente Gods een eeuwig geldende vrijstelling, een eeuwig geldende kwitantie, dat alles betaald is.

Geliefden, er wordt in deze gehele Psalm telkens iemand aangesproken met de woorden: "Gij", bijvoorbeeld in het 19^e vers: "Gij zijt opgevaren in de hoogte; Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd; Gij hebt gaven genomen," enz. Wie is nu die Gij? Dat is dezelfde, die hij meermaals in onze Psalm aldus aanspreekt en die hij telkens "Heere" of "God" noemt. Bijvoorbeeld vers 2: "God" zal opstaan, Zijn vijanden zullen verstrooid worden. Vers 5: zingt "Gode", Psalmzingt Zijn Naam, hoogt de wegen voor Dien, Die in de vlakke velden rijdt, omdat Zijn Naam "Heere" is. En springt op van vreugde voor Zijn aangezicht."

Nu weet u, dat onze Heere Jezus Christus in het Nieuwe Testament gewoonlijk "de Heere" genoemd wordt. Deze naam komt overeen met het Hebreeuwse "Jehovah", dat beduidt: *Ik zal zijn, die Ik zijn zal; Hij die is, die was, die zijn zal*. Het is alzo onze Heere Jezus Christus, van wie hier gezegd wordt, dat Hij, de Heere, rijdt door vlakke velden. Van dezelfde Heere wordt het in vers 6 gezegd "dat hij God is." Hij wordt daar uitdrukkelijk genoemd: "God" in de woonstede Zijner heiligheid; En vers 7: Een "God" Die de eenzamen zet in een huisgezin. Vers 10: "Gij hebt zeer milde regen doen druipen o God." Vers 12: "de Heere" gaf te spreken; der boodschappers van goede tijdingen was een grote heerschare. Vers 20: Geloofd zij "de Heere", dag bij dag overlaadt Hij ons. Die "God" is ons een God van volkomen zaligheid; en bij "de Heere", de Heere, zijn uitkomsten tegen de dood. Vers 29: Uw "God" heeft uw sterkte geboden; versterk o "God", wat u aan ons gewrocht hebt. Vers 33: Gij koninkrijken der aarde, zingt "Gode", psalmzingt den Heere, Sela. Vers 35: Geeft "Gode" sterkte. Zijn hoogheid is over Israël en Zijn sterkte in de bovenste wolken.

Geliefden, wanneer men het boek der Psalmen met vrucht wil lezen voor de eigen ziel, dan moet men die lezen als de beschrijving en ondervinding van het inwendige geestelijke leven van onze Heere Jezus Christus, in de dagen Zijns vleses; en als de beschrijving en ondervinding van het geestelijke, inwendige leven van allen, die Hem, het Lam Gods, volgen, waar Het ook heengaat. Leest u nu de Psalmen uit dit oogpunt, zo zult u er ook in leren vinden, tot uw eigen troost en bevestiging, wat wij, volgens de beloften van het Evangelie, belijden in de twaalf artikelen van ons heilig, onbetwistbaar christelijk geloof.

O, geliefden, deze heerlijke, eenvoudige geloofsartikelen, laat ons toch niet menen, dat wij daarboven verheven zijn, laat ons deze niet uit het oog verliezen en die niet beschouwen als, ‘nu ja, iets dat iedereen weet, maar waarin toch de vaste grond van onze zaligheid niet ligt opgesloten’. Wij moeten voor het gebouw van onze zaligheid vaste fundamenten, goede sterke balken hebben. Wil daarom bij het lezen in het woord des Heeren, ook niet verzuimen uw kinderen te onderwijzen in de welbekende, en toch *niet genoeg* bekende, artikelen van ons christelijk geloof. Daarin ligt de grond waarop men moet komen te rusten voor de eeuwigheid. Maar ach, men is gewoonlijk te zwak in de kennis der eeuwige waarheden en is te zeer vervuld met zichzelf, met zijn eigen zaken en levensgeschiedenissen, en vergeet daarom zich te oefenen in het eenvoudig christelijk geloof.

Dat geloof leert ons alles, leert, dat er daarboven in de hemel een Vader leeft, God de Almachtige, die genadig is, vriendelijk en barmhartig. Hij is het, die hemel en aarde, de zee en alles wat daarin is, heeft geschapen, alle zichtbare en onzichtbare dingen, alles, wat onze ogen zien en niet zien. Voor Hem is niets te wonderbaar, geen ding is onmogelijk bij Hem.

Men vergeet, dat men zich moet oefenen in het geloof: wij hebben een Heere, dat is, onze Heere Jezus Christus, bij Wie uitkomsten zijn tegen de dood. Hij is waarachtig God. Eén met de Vader, en waarachtig mens in onze plaats.

Wij hebben ons te oefenen in het geloof, dat de Heilige Geest, God is van alle eeuwigheid met de Vader en met de Zoon en dat wij dus in Hem hebben een eeuwige en almachtige Trooster, de Kenner der harten, die nieren en harten beproeft en die weet, wat maaxsel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn. Psalm 103: 14.

Nu willen wij tot iets anders overgaan.

Deze Psalm luidt zeer mooi in onze oren. O, welk een heerlijk overwinningslied! Het klinkt ons van de aanvang af tegemoet. Hoe plechtig, hoe heerlijk heft dat al dadelijk aan: “God zal opstaan, Zijn vijanden zullen verstrooid worden en Zijn vijanden zullen voor Zijn aangezicht vlieden. Verhoogt de wegen voor Hem, Die rijdt door de vlakke velden.” En: “Hij is de Rechter der weduwen, de Vader der wezen, een God, die de eenzamen zet in een huisgezin en uitvoert, die in boeien gevangen zitten.” Ja, dat klinkt alles zeer heerlijk en verheven. Maar als u geen acht slaat op hetgeen daarachter verborgen ligt, of liever, zo u geen acht slaat op al de wegen van uiterlijke en inwendige druk, van openbare en verborgen vervolging, waarin al die heerlijke zaken verborgen liggen, dan zult u, na ook deze Psalm gelezen te hebben, het boek sluiten en aan uw dagelijks werk gaan zonder de rechte troost daaruit te putten, die u eruit zou kunnen scheppen.

Geliefden, om uit deze acht en zestigste Psalm waarachtige troost te putten, om er een steun voor het angstig voortgejaagde en voortgezwepte hart in te kunnen vinden, moet men als het ware verzonken en verdronken zijn en zonder meer enige vaste grond te hebben, voelen, hoe alles ons ontzinkt en alles voor ons verbroken is.

Waar nu alles in de acht en zestigste Psalm zo zegevierend luidt, denk dan allereerst aan al het tegenstrijdige, aan al het kruis en leed, dat de gemeente Gods hier ervaart. Aan de ganse macht van het zichtbare, dat voortdurend de hoop op de levende God zoekt te logenstraffen. Ziet David in de geest, dat God zal opstaan, dan zag hij op het ogenblik niets anders dan dat de Heere als het ware in het graf ligt, dan heeft hij tegenover zich het hele leger der hogepriesters, schriftgeleerden en Farizeeën van zijn tijd en van later tijden, het heirleger van allen, die onze Heere, de Zaligmaker Jezus Christus, haten. Dat is immers zo helder als glas.

Als wij dus deze Psalm lezen, hebben wij allereerst te denken aan een leger van vijanden, aan een grote menigte van diegenen, die de Heere Jezus Christus om Zijntentwille en ons, van harte haten.

Ik meen, wij hebben onze ogen maar even rondom ons te laten gaan, om te zien, hoe de vijanden van God en Zijn waarheid ons van alle zijden omringen. De tijd, waarin wij leven (1872) schijnt wel een tijd van uiterlijke vrede, maar is toch ook weer aan de andere kant een tijd veel vreselijker en verschrikkelijker, dan toen de gehele macht der hel tegen Pruisen of beter gezegd, tegen de kerk van God, losbrak, in 1870. Nu woelt men in het verborgene, overal hoort men van allerlei gruwelen der verwoesting, zowel in de oude wereld als in Amerika. Hoe vreselijk ziet het er in Rusland uit! Ach, hoeveel gruwelen van moord en doodslag vervullen telkens onze harten met angst en schrik, hoeveel gruwelijke leringen worden er niet overal verspreid, leringen, die de sprinkhanen gelijk, al de heerlijkheid van het land verteren en die, helaas, meer en meer ingang vinden onder de arme kinderen Adams, ook in onze omstreken. Dat alles voorspelt ons zware oordelen van 's Heeren hand, hetzij Zijn arm dure tijden, hongersnood of pestilentie over ons brengt.

Daarboven nog al die werkstakingen en woelingen onder de armen en de misleide arbeiders. Wie is eigenlijk nog tevreden met het hem aangewezen lot? Uit de huizen der aanzienlijken is haast overal Gods Woord uit het huis en van de dis verdreven en toch is dat Woord en de vrede, die men door de Heilige Geest daaruit geniet, de enige bron van ware gelukzaligheid en geluk, ook in dit leven. Er is ook nog een ander heirleger van vijanden, die rondom ons en in ons woelen. Als ik daaraan denk, o, hoe gaat dan de breuk van Jozef mij ter harte!

Als wij nu in deze Psalm lezen, dat de rechtvaardigen zich zullen verblijden en dat zij van vreugde zullen opspringen voor Gods aangezicht, dan doen zij zulks nog niet op het ogenblik, dat dit woord tot hen wordt gesproken, maar dan zijn zij tot op heden treurig en neergeslagen. Dan voelen zij de dood in hun leden, de dood in hun harten, dan kunnen zij voor dat ogenblik de Heere niet loven en psalmzingen, ja, dan is het hun te moede, alsof er een slot aan hun tong en lippen hing. Dat ligt immers voor de hand. Want, indien de rechtvaardigen zich al konden verblijden indien zij al van vreugde opsprongen in hun God, zou het immers nergens toe dienen, dat de Heilige Geest hun liet toeroepen: *zij zullen zich verblijden, zij zullen van vreugde opspringen in hun God*. Ach, toen de Heere Jezus gestorven was, toen Hij in het graf lag, hebben Zijn discipelen volstrekt niet aan Zijn opstanding uit de doden gedacht. Ook niet aan dat woord: *God zal opstaan, Zijn vijanden zullen verstrooid worden*. Zij waren verzonken in de diepste treurigheid, niet alleen daarover dat de Heere in het graf lag, maar ook daarover, dat zij hun Heere zo schandelijk hadden verraden en verlaten, en als een zware steen lag hun op de ziel het treurige bewustzijn van hun zondige en smadelijke ontrouw.

Verder lezen wij in vers 5: *Verhoogt de wegen voor Dien, Die in de vlakke velden rijdt*. Tot wie wordt dit gezegd? Immers tot hen komt deze opwekking, die des Heeren wegen niet verhogen, die de weg niet voor Hem bereiden, ja, die als het ware begraven liggen en vastgemetseld zijn in het graf van allerlei hartenleed en aanvechting. Wat ligt hun al niet voor de voeten, wat is hun al niet in de weg gelegd om hun het voorttrekken te verhinderen. *Bereidt de Heere de weg*, riep Johannes de Doper, *maakt Zijn paden recht!* Ach, van die vlakke velden is weinig te zien, het lijkt hier veeleer alles op een moeras waar des Heeren wagen niet doorheen kan. Wie geeft mij stenen en grind om in dit modderig slijk te werpen, opdat er zo een vaste weg is, waarop mijn 's Heeren wagen voort kan trekken? Hij is de Heere!

Geloof u dat, mijn ziel? Geloof u dat, als andere heren, behalve de Heere, over u heersen en u onderhouden? Geloof u dat, o mijn ziel, waar u niets anders voor ogen ziet dan dat de goddeloosheid en ongerechtigheid schijnbaar straffeloos triomferen mogen. Geloof u dat, o mijn ziel, als de verschrikkingen Gods u overvallen, als u trilt als een espenblad, als u geen uitkomst ziet, in uw verlegenheid, en het leven u een zware last wordt?

Hij is het, die rijdt door de vlakke velden; of, zoals Luther vertaalt: *door de woestijn*. Hoe leidt Hij dan Zijn volk en hoe is Zijn weg? Door de woestijn loopt de weg, geliefden, en zo u waarachtig één zijt geworden met de Heere Jezus Christus, zult u dat ook wel ervaren. Wat voelt u nu in deze woestijn? Is daar uw oog altijd dapper en vol moed gericht op de vuur- en rookkolom? Kunt u altijd in helder hemels licht die voor u zien staan als uw arme ogen bijna blind geweest zijn van allerlei kruis en hartenleed? Ach, meent u niet dikwijls geheel alleen en verlaten uw reis door de woestijn te moeten voortzetten? Is het u niet vaak te moede, als had ook de Heere u verlaten, ondanks er in Gods Woord staat, *dat Hij rijdt door de vlakke velden van de woestijn?*

Als er nu verder in onze Psalm staat: *zingt Gode, Psalm zingt Zijn Naam* (vers 5), dan zouden wij dat in gewoon, alledaags Hollands zeggen: heb toch goede moed! Hoe is dus de zaak gelegen? Moet dit gezegd worden tot degenen, die vol moed zijn of tot degenen, die hulpeloos neerliggen? Immers tot de laatsten, want het zou immers geheel overbodig zijn de moedigen toe te roepen: "heb goede moed!" De woorden uit onze Psalm zijn moedgevende, opbeurende woorden voor diegenen, die moedeloos neerliggen en zich niet verheugen kunnen.

Wat vinden wij nu nog verder vermeld bij de beschrijving van 's Konings zegetocht? Is daar sprake van allerlei dappere generaals, prinses, vorsten, veldmaarschalken, die prijken met gouden eretekens en uniformen? Niets van dat alles vinden wij hier. De Koning heeft om Zich heen *een hele schaar van weduwen en wezen*. Kan een weduwnaar dan geloven in haar smart? Kunnen wezen het geloven en aannemen, dat deze heerlijke acht en zestigste Psalm allereerst voor hen is geschreven? Kunnen zij het voor waar houden, dat de Heilige Geest aan weduwen en wezen wil denken? Hoe hulpeloos staat een wees daar in de wijde wereld, beroofd van vader en moeder? En de weduwen, wat zijn dat voor weduwen? Dat zijn die, die geen rechter, geen verdediger hebben, die dus telkens, tegen haar wil, in allerlei twistgedingen ingewikkeld zijn. Wezen, die niet vaderlijk behandeld worden, weduwen, wier recht vertrapt wordt, zoals het spreekwoord zegt: *het kleed der weduwen is lang, iedereen trapt daarop*. O, hoe bedroevend moet niet de toestand van zulke wezen zijn, voor wie niemand meer opkomt dan de Vader in de hemelen alleen, wat moet er omgaan in het hart van een weduwe die geen rechter meer heeft buiten de Heere Jezus Christus, Verder lezen wij: *Hij is God in de woonstede Zijner heiligheid*. O, geloof dat vrij tegenover satan en wereld, In Zijn heilige woning, dat is te midden Zijner heilige gemeente, Zijner gemeente, die Hij gewassen en geheiligd heeft in het dierbare bloed van onze Heere Jezus Christus. Geloof het vrij, dat duivel en wereld niets in te brengen hebben tegen u, al bedreigen zij u met hel en dood en al schijnt er geen einde te komen aan al hun woelingen en aanslagen. De Heere alleen is God, al de andere goden zijn afgoden en ijdelers dan de ijdelheid zelf. Zij kunnen niets, zij vermogen niets, zij hebben niets. Maar, geliefden, hoe zeer dit alles waar is en waar zal blijven, zo zal toch niemand waarachtige en blijvende troost daaruit putten, die niet elke andere troostgrond is ontzonken, en die dus niets heeft buiten God, waarop hij zich zal

kunnen verlaten voor tijd en eeuwigheid. Maar deze troost is ook genoeg want, *zo God voor ons is, wie of wat zal tegen ons zijn?*

Verder: wie ontmoeten wij nog meer in de omgeving van deze hemelse Koning? Bij wie behaagt het Hem Zijn intrek te nemen en te wonen? Wij vinden dit in vers 7: *Een God, lezen wij daar, die de eenzamen zet in een huisgezin.*

Dit kan men allereerst in letterlijke zin opnemen, want ook in letterlijke zin is het waar. Er waren steeds eenzamen en verlatenen, die in de menselijke samenleving niets gelden, ja, die nog minder in aanzien waren dan een paar mussen of spreeuwen, arme, verachte mensen, aan welke God de Heere een huis vol kinderen schonk.

Maar, zal misschien iemand zeggen, indien het arme mensen zijn, dan is het immers geen weldaad?

Ik geef u echter ten antwoord: waar kan de Heere God dan beter Zijn almacht en barmhartigheid verheerlijken, in een paleis, waar alles in overvloed en overdaad voorhanden is, of daar, waar niets aanwezig is en alle uiterlijke middelen ontbreken? Zo de Heere iemand het huis vol kinderen geeft, doet Hij zulks zeker niet om die kinderen van honger te laten omkomen, maar wel om Zijn barmhartigheid te verheerlijken en het te tonen. Hoe Hij weet te zorgen voor brood en kleren, hoe koninklijk Hij het verstaat, diegenen die geen dak boven het hoofd hebben, onderdak te bieden. Ziet u nu, zó spreekt deze Psalm tot rechtvaardigen die in treurigheid zijn verzonken, tot hen die geen voet vooruit kunnen, hij is gericht tot arme wezen, tot weduwen, die onrecht lijdten, tot eenzamen en verlatenen, aan wie God een woning geeft.

Nu lezen wij verder nog: *Hij is het, die uitvoert die in boeien gevangen zijn.* Geliefden, allen die godzalig willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden. Wie het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid zoeken, hebben zeker hier op aarde weinig vrienden. Wie opkomt voor Gods woord, die moet vaak van huis en hof, u behoeft nu niet altijd te menen, dat het met u er niet goed voor staat, omdat dit u niet, of nog niet geschied is, maar ik spreek zo in het algemeen daarover, hoe het meestal met Gods ware kinderen gaat. Daar worden de vijanden van de mens, die zijn huisgenoten zijn, en men kan als een eenzame vogel op het dak zitten en verdreven worden uit have en erve. Daar zit men dan eenzaam neer, en zich zo als verlatene voelen, dat men het de Heere klaagt, dat men uit het hart vergeten is als een dode in het graf. Zie, dat zijn dan gevangenen die aan alle zijden gebonden zijn.

Maar ook nog tot een ander soort gevangenen zijn de woorden van de acht en zestigste Psalm gericht. Er zijn gebonden, die om des Heeren wil werkelijk in kerker en banden versmachten, die in letterlijke zin hun vrijheid missen.

Maar er zijn ook gevangenen, die gebonden zijn door allerlei instellingen van mensen, gebonden in hun geweten door de wet die loodzwaar op hen drukt: zij smachten naar *de vrijheid der kinderen Gods* en kunnen niet vrij worden, hoe graag zouden zij zich alle heilsgoederen Christi toeëigenen, maar zij worden telkens weer teruggehouden door allerlei bedenkingen. Verschrikkelijk is het, gebonden te zijn door de wet, die voortdurend aanklaagt en beschuldigt, door de wet, waarmede u graag in overeenstemming zou zijn, maar u kunt dat niet klaar krijgen, maar voelt u gebonden en geketend door oude en nieuwe zonden. Dan geeft men wel eens de hoop op ooit waarachtig verlost te worden en uit louter wanhoop blijft men gebonden, blijft men slaaf.

Dat ligt ook uitgesproken in de 130ste Psalm:

*Uit diepten van ellenden,
Roep ik, met mond en hart,*

*Tot U, die heil kunt zenden,
O Heer, aanschouw mijn smart.*

En:

Ik blijf den Heer verwachten;

Mijn ziel wacht ongestoord;

Ik hoop, in al mijn klachten,

Op Zijn onfeilbaar woord.

Mijn ziel, vol angst en zorgen,

Wacht sterker op de Heer,

Dan wachters op de morgen;

De morgen, ach, wanneer?

Het zwakke hart zit geboeid in allerlei banden en vlees en bloed wagen het niet zich los te rukken en kunnen het ook niet wagen; onze eigen lust naar genot, eer en gemak houdt ons neer. Onze altijd weer oplevende verkeerdheid, ongeloof, toorn, vreesachtigheid en liefdeloosheid zijn oorzaak, dat wij ons altijd weer gebonden voelen in schaduwen van de dood. O, hoe graag zou ik de Heere liefhebben meer dan vader en moeder, vrouw of kind, maar ik kan het niet, het is mij onmogelijk, ik voel mij altijd weer teruggeworpen en het blijft bij de oude voornemens, zonder dat er iets van terecht komt.

Wanneer wij van deze heerlijke acht en zestigste Psalm lezen, of zingen, laat ons daarbij nooit vergeten, dat wij de troost daarvan het best zullen ondervinden te midden van hartenleed en verdrukking, anders laten wij des Heeren opstanding, des Heeren opstanding, des Heeren hemelvaart, des Heeren hemelvaart zijn, kunnen deze Psalm luid zingen en tegelijkertijd de voet zetten op de nek van weduwen en wezen, hebben het huis naar onze mening vol pracht en heerlijkheid, en zijn naar onze eigen schatting de vrije en machtige lieden. U ziet dus, dat de macht van het zichtbare, dat er gedurig op uit is, de rechte troost en waarheid van Gods Woord te logenstraffen, ook bij het lezen of zingen van deze Psalm niet uit het oog mag worden verloren. Wie zich dan daardoor niet laat afschrikken, maar bij de waarheid van deze Psalm volhardt, zal het ook zien, dat te Zijner tijd God opstaat en dat Zijn vijanden zullen verstrooid worden; hij zal het zien, hoe de Heere Jozef uit het gevangenhuis weet te verhogen, opdat hij ten zegen zou zijn voor geheel Egypteland. Juist dan, als men beproefd en gelouterd is door velerlei verzoeken, dan staat de Heere op, dan worden Zijn vijanden verstrooid en verdreven als rook. Wij kunnen de lastige rook niet verdrijven, maar laat er maar een zwakke windstoot onder komen en verdwenen zijn de benauwende rookdampen.

Welk een leger van vijanden was het, dat de Heere aan het kruis had gehecht en gedood, Maar een engel daalt neer uit de hemel en wentelt de steen van de deur van het graf en de wachters worden als doden van louter angst en schrik.

Was is hard, bijna even hard als steen en hout. Komt het echter bij het vuur, dan smelt het en vloeit ineen als water. Het leger der vijanden, het leger dergenen die Jezus haten, zijn voor Hem als rook en was. Wat zijn dat dan voor vijanden? Het zijn degenen, die zeggen: van deze leer willen wij niets weten. Die hun eigen wegen gaan en die zich ver verheven wanen boven weduwen en wezen, boven de arme kinderen des Heeren, boven hen, die geen dak boven het hoofd hebben. Dat zijn de ware goddelozen: zij vertreden alles, zij willen Christus en Zijn volk in het graf houden en zij houden de arme zielen in de macht van de duisternis en de dood vast. Voor de Heere zijn zij echter niets dan rook en was; niets meer.

Daarom, verheugt u, o rechtvaardigen, Psalmzingt, en verheugt u van ganser harte! Want al het zichtbare is rook en was en ijdelheid, alles samen. De Heere echter is God en in Zijn heilige woning, in Zijn gemeente, zal Hij steeds blijken God te zijn, de God, Die woord en trouwe houdt en de armen en ellendigen heerlijk ter hulpe weet te komen. Wie daarbij blijft, die zal het goed hebben en zal zijn en onze God nog heerlijk prijzen en loven. Deze Psalm werd waar, toen Christus opstond uit de doden, toen Hij ten hemel voer, toen Hij Zijn geest uitzond op aarde *en gaven uitdeelde onder de mensenkinderen, opdat zelfs de wederhorigen bij Hem zouden wonen.*

Deze Psalm gaat nog in vervulling, zodat ter rechter tijd de gevangenen uit de boeien worden bevrijd en dan worden de eenzamen vervuld met de lof Gods, zodat zij spreken met Jesaja 49: 19-21: “Want in uw woeste en uw eenzame plaatsen en uw verstoord land, gewisselijk nu zult gij benauwd worden van inwoners; en die u verslonden, zullen zich verre van u maken. Nog zullen de kinderen, waarvan u beroofd waart, zeggen voor uw oren: de plaats is mij te nauw; wijk van mij, dat ik wonen mag. En gij zult zeggen in uw hart: wie heeft mij deze gegeneerd, aangezien ik van kinderen beroofd en eenzaam was? Ik was in de gevangenis gegaan en weggeweken: wie heeft mij dan deze opgevoed? Ziet, ik was alleen overgelaten, waar waren de ze?”

Laat de weduwen zich daarover verheugen, dat zij een Rechter, de wezen juichen, dat zij een Vader gevonden hebben. Wie daarbij blijft, die zal ervaren, zo hij zich maar niet laat betoveren en op sleeptouw nemen door de ijdelheid, van het zichtbare, dat deze Psalm ook waarheid zal worden in zijn eigen leven, gelijk hij steeds waarheid is in de hemel; en hij zal ook zien, dat de afvalligen, die vroeger deze waarheid uiterlijk gekend en beleden hebben, maar die om de wereld en haar begeerlijkheden, om de eigengerechtigheid en de eigen verkeerde wegen te verontschuldigen, Gods woord hebben prijsgegeven, en Zijn gemeente veracht, en de tucht verworpen hebben, in het dorre zullen wonen waar niets groeit. Amen.

2. Toespraak uit een preek over Psalm 68: 29 i.v.m. bedanken van beroep uit Nederland, 1857

Vooraf werd gezongen Psalm 68: 4 en 5.

Mijn geliefde broeders en zusters.

Wat wij zo even met elkander gezongen hebben, is zonder overdrijving de geschiedenis van Gods volk van alle tijden her. Het gaat door de woestijn heen, maar juist in de woestijn vindt Gods volk zijn God en zo is de woestijn geen woestijn meer en het volk Gods blijft niet in de woestijn, maar het komt binnen in het land der rust. Er is Eén aanwezig, die trekt voor hen uit en Zijn Naam is: *Sterke God*. Hij is de Eerste en de laatste. Waar het volk zich in de woestijn bevindt, ervaart het de wonderen van de Almachtige God. De aarde moet beven en sidderen voor het aangezicht van de Almachtige en de hemelen moeten druipen voor zulk een God. Hij is de God Israëls en bewaart voor Zijn volk deze naam. Gij hebt met God en de mensen geworsteld en hebt "overmocht" (u vorstelijk gedragen). En al moet men zich ook in het dorre bevinden, God is het, die het de dorstenden geeft naar water te schreeuwen en Hij heeft ook de zegen bereid, opdat hij kome te zijner tijd en verkwikke het erfdeel Gods.

Dit is de geschiedenis van Gods volk van alle tijden her geweest en zo is het ook heel bijzonder en zonder voorbeeld de geschiedenis van onze gemeente van haar ontstaan af. Door de Heere God is het geschied, dat zij ontstaan is, een wonder was het in onze ogen en zo heeft Hij ook vervolgens aan ons gedaan naar de rijkdom van Zijn ontferming en trouw. God trok voor ons uit, in de woestijn hebben wij het ervaren, dat Hij met ons is en voorwaar de aarde beefde en de heuvelen dropen voor deze God. De ganse hel had zich opgemaakt, tegen onze gemeente, maar al haar poorten hebben niets uitgericht, maar God was bij ons tot op de dag van heden. De duivel heeft rust noch vrede gehad en heeft alles geboden opdat het volk des Heeren geen vrucht zou dragen, niet zou volharden. En nu mag ik, als uw trouwe herder en leraar, als uw vader, die u met liefde op het hart droeg en voor een gedeelte voor het Woord Gods geboren heb. ik mag het u niet verzwijgen, ik zou anders onoprecht zijn wij staan op de tweesprong, zodat het van nu af van de gemeente zal afhangen, of zij het woord zal behouden of niet.

Vaak en herhaalde malen heb ik de geliefde gemeente gewaarschuwd en haar gezegd, dat er velen, zeer velen zijn in een land, waarop weliswaar nu een ban ligt (bedoeld wordt Nederland. Uitgesproken in onze leerrede in 1857) dat echter toch van God verkoren is, dat er velen zijn, die tot God roepen en begerig zijn naar het woord des levens en der waarheid. Ik heb het in deze dagen beleefd, hoe onnoemelijk velen er in dat land zijn, die de slip grijpen van een Joodse man (Zacharia 8, 23), hem vast te houden. Ik heb het beleefd, welk een honger en dorst naar God ontwaakt is; en mijn hart heeft gebloed. Het is mij een vreugde geweest in de Heere, dat ik in mijn geboorteland de vijand in de ogen heb kunnen zien, de grote vijand, de geweldige reus, en heb lust hem een steen in het voorhoofd te slingeren, dat hij wordt neergeworpen.

Maar niet minder draag ik een gemeente op het hart waarmede ik samengegroeid en verbonden ben en welke ik niet denk te verlaten. Het was niet mijn wil geweest, elf jaar geleden naar Elberfeld te komen, maar God heeft mij geleid en gedreven; en ik wilde niet naar Nederland gaan, maar God was het die mij gebracht heeft en het was

niet mijn begeerte daar zoveel malen te getuigen, maar de Heere nam mij bij de hand en zette mij van de ene kansel op de andere, naar Zijn wil.

Ik voel mij tot heden nog altijd nauw verbonden met u, maar wat in Gods bestuur en raadsbesluit ligt, weet ik niet. Eén zaak weet ik: ik heb een verlangen gehad heden hier voor de gemeenten op te treden en ik heb de talrijke aanvragen om in Nederland te preken, afgewezen omdat het heil uwer ziel mij op het hart brandt.

Het doet mij echter leed, dat ik nu sommigen van u mis, terwijl daar duizenden wenen, zonder het woord te hebben. Ik blijf echter in het vaste aanhouden in het gebed om Gods genade voor u en heb de vrijmoedigheid gehad het uit te spreken, aan te houden, voor u en uw kinderen. Niet voor mij, want ik ben stof en as en aan mijn persoon is niets gelegen, maar om de Heere Jezus gaat het, dat Hij voor u in genade behoudt het goede en genadige woord, dat Hij u in genade samen houdt, opdat u het woord des levens des te meer ter harte zult nemen, met alle vrees en beven uw zaligheid werkt en alle duivelarij en hoogmoed, en alle banden der ongerechtigheid verbreekt, opdat uw wandel in waarheid zij in de hemelen, dat u ervaart, dat God die wonderen aan u gedaan heeft doordat Hij u daar stelde als een gemeente, zoals zij op aarde niet bestaat en in de kerkgeschiedenis tevergeefs gezocht wordt, dat u het ervaart, dat deze Heere God met u is en blijft, naar de wondermacht van Zijn liefde en ontferming. Amen.

3. Meditatie: Gods kinderen en hun sterke Toevlucht

Ik ben velen als een wonder geweest, doch Gij zijt mijn sterke Toevlucht.

Psalm 71: 7

De Heere God, Die de Zijnen leidt naar Zijn raad en Wiens raad zij dienen moeten, heeft van oudsher Zijn profeten tot een wonder en wonderteken gezet, tegenover een ongelovig en in de wereld verzonken volk. Zo lezen wij: “Toen zeide de Heere: gelijk als Mijn knecht Jesaja, naakt en barvoets wandelt, drie jaren, tot een teken en wonder over Egypte en Morenland,” enz. En bij de profeet Ezechiël, hoofdstuk 12: 11 lezen wij: “Zeg: ik ben ulieder wonderteken; gelijk als ik gedaan heb, also zal hun gedaan worden; zij zullen door wegvoering in de gevangenis heengaan.” Zo betuigt ook de koninklijke profeet David, of wie dan ook de dichter van deze 71ste Psalm mag geweest zijn, waar hij tot de Heere spreekt in het 7de vers: *Ik ben velen als een wonderteken geweest, doch Gij zijt mijn sterke toevlucht.*

Wij willen, geliefden, tot onze troost deze woorden nader samen beschouwen, opdat velen, die deze ook in waarheid tot de Heere kunnen spreken, de wonderwegen en paden mogen gedenken, waarop de Heere hen geleid heeft en zij ook de directe regering en leiding van de Heere met hen mogen leren verstaan en aanbidden, en ook voor de toekomst een vaste hoop, een onwankelbaar vertrouwen mogen stellen op hun God. Het is toch duidelijk, dat niet alleen de bijzondere, van God gezonden profeten, maar alle ware kinderen Gods door Hem tot tekenen en wonderen gezet worden voor de ogen van velen. De Heere Jezus Zelf getuigt immers als de overste Leidsman en Voleinder van ons geloof: “Ziet, Ik, en de kinderen die de Heere mij gegeven heeft, zijn tot tekenen en wonderen in Israël, van de Heere der heirscharen, die op de berg Sion woont.” (Jesaja 8: 18) En in Zacharias 3: 8: “Hoor nu toe Jozua, gij hogepriester, gij en uw vrienden, die voor uw aangezicht zitten, want zij zijn een wonderteken; want ziet, Ik zal Mijn Knecht, de Spruit, doen komen.”

Laat ons nu beschouwen:

1. Hoe Gods kinderen voor velen als een wonderteken zijn.

2. Hoe het komt, dat zij zo zijn.

1. Een wonder noemt men een daad, die alle macht en kracht van de mensen teboven gaat en die op een geheel andere wijze tot stand komt dan men het volgens de loop van de natuur en der menselijke berekeningen had kunnen verwachten en waarop velen dan ook met verwondering en verbazing het oog vestigen.

Laat mij nu, om dit duidelijk te maken, enige wonderen verhalen of weer in het geheugen terugroepen. Aäron's staf was een dorre staf, even dor als de staven van de overige stammen, maar toch bloeide Aäron's staf alleen, Mozes stak zijn hand in de boezem en trok die daaruit, geheel melaats; hij herhaalde deze daad en zie, zijn hand was gezond gelijk de andere, geheel zuiver en rein.

In de gewone loop van de natuur zinkt het ijzer en blijft op de bodem van de wateren liggen en het hout drijft op de oppervlakte. Toch is het eens geschied, dat het hout kwam te liggen, waar het ijzer lag, dat uit de diepte weer op kwam, zodat het ijzer boven dreef. Uit de harde steenrots kwam, toen hij geslagen werd door Mozes' staf, zoveel water te voorschijn, dat het genoeg was om honderdduizenden gedurende vele jaren te drenken. Mozes vertoefde veertig dagen en veertig nachten zonder eten of drinken op de berg Horeb, toch stierf hij niet. Door de kracht van één maaltijd ging

Elia veertig dagen en nachten in de woestijn, totdat hij kwam aan de berg Horeb. Voor het juichend bazuingeschal van de kinderen Israels stortten de muren van Jericho ineen en bleef het huis van de gelovige Rachab op een stuk van de muur staan. Op het gebed van de rechtvaardige Jozua stonden zon en maan zolang stil, tot des Heeren vijanden geslagen waren. Op het gebed van een andere rechtvaardige, op het gebed van Elia, regende het niet in drie jaren en zes maanden en was het weer op zijn gebed, dat er regen kwam. Een dode werd levend, toen hij geworpen werd op de doodsbeenderen van de profeet Eliza en een van de oever van de dood teruggebrachte koning, ontving, op een onderpand der belofte van vijftien jaren langere levensduur, het teken, dat de zon tien graden terugging op de zonnwijzer. Waar niets meer was dan ledige vaten, was één enkele kruik olie voldoende om ze allen te vullen en de olie ontbrak niet, de olie stond niet stil, totdat alle vaten gevuld waren. Hongerige, vraatzieke raven, die hun enige jongen niets meedelen, brachten de profeet Elia, toen hij door de honger verteerd werd, brood en vlees. En een handvol meel, een scheut olie, die nauwelijks genoeg scheen om er voor twee mensen één enkel maal van te bereiden, verzadigde drie mensen, een lange tijd.

Hij, Die de baarmoeder opent, spreekt, en een maagd wordt zwanger en baart een Zoon. Water wordt veranderd in wijn. De zon werd verduisterd toen de Heere Jezus aan het kruis hing en het niet mogelijk was, dat er een gewone zonsverduistering zou plaatsvinden. Aan het kruis sterft de Heere uit eigen machtvolkomenheid. Een loshangend zwaar voorhangsel scheurt van boven tot beneden en de lichamen van veel ontslapen heiligen komen levend uit de graven te voorschijn.

Ziedaar, enige wonderen en wondertekenen en zoals de Heere overal Zijn wonderen verheerlijkt, verheerlijkt Hij ook die aan en in Zijn kinderen, zodat zij persoonlijk in hun levensloop en lotgevallen voor velen als een wonder daar staan. Die "velen" voor wier oog zij als een wonderteken daar staan, zijn òf de overige kinderen Gods, die God mede verheerlijken over hetgeen zij zien en horen en er moed uit scheppen voor hun eigen weg, òf het zijn de valse broeders, goddelozen, huichelaars, die zeiden: "geluk mijn ziel, zij zijn benard;" en: "wanneer zal hij sterven en zijn naam vergaan?" Voor de laatsten zijn de kinderen Gods niet alleen wondertekenen, maar zij haten hen met een zeer felle haat, zij zijn hen tot een gruwel en zij beschouwen hen als wangedrochten, als monsters en behandelen hen ook dienovereenkomstig.

2. Dat Gods kinderen velen tot een wonderteken zijn, dat weten wij uit de geschiedenissen van de heilige aartsvaders Abraham, Izak en Jakob, vooral ook uit de geschiedenis van David, de koning, die met zijn gehele levensloop wel als een wonder daar staat. Wij herinneren u allereerst daaraan, hoe David, al als kind, en later als jongeling, achteruitgezet, verschoven en verdrukt werd. Wij herinneren u aan zijn zalving tegenover Saul, door de profeet Samuel, aan zijn gevechten met leeuwen en beren, aan zijn nog gevaarlijker strijd met de reus Goliath. Wij roepen u in het geheugen, hoe hij moest vluchten voor Saul, de tiran, hoeveel wonderbare uitredingen hij beleefde, wat hem wedervervoer in het land der Filistijnen en naar aanleiding van welke gebeurtenissen hij eindelijk koning werd. O, onder welke hartverscheurende omstandigheid moest hij vluchten uit Jeruzalem, nadat hij zo schandelijk gezondigd had tegen de Heere, in de zaak van Bathseba en Uria, waarom het zwaard des Heeren voortdurend tegen hem en zijn huis woedde! Denk eraan, hoe in al de krijgen die hij voerde, hij toch geen enkele slag verloor. Denk, hoe eindelijk zijn leven op het spel stond en niet alleen zijn leven maar ook dat van zijn zoon Salomo en diens erfrecht als aan een zijden draad hing, zodat het rijk der duisternis

hem dreigde te verslinden en hij slechts door middel van Bathseba, gelijk als vroeger door Abigaël, uit de strikken ontkwam, die de hel voor hem had gespannen.

Slaan wij het boek der Psalmen op, en wij zullen zien in alle Psalmen, die hij gemaakt heeft en als een kostelijke erfenis aan de Kerk van alle eeuwen heeft nagelaten, hoe David voortdurend scheen te zullen omkomen en hoe hij toch altijd weer boven water kwam tegen alle menselijke inzichten in. Vooral ook tegen de verwachtingen en bemoeiingen der Farizeeërs van zijn dagen, tegen wie hij de banier der waarheid van Christus hoog hield opgericht en die hem daarom haatten en als een afschuwelijk voorwerp, ja, als een pest, behandelden. In de Psalmen vinden alle kinderen Gods hun eigen lotgevallen beschreven en zo kan een ieder van ons, die waarachtig van de Heere is, het ook David de Koning naspreken: *ik ben velen als een wonder geweest.*

Mensen zien op mensen en slechts enkelen zien op des Heeren Woord. Maar zij, die dit doen in waarheid, zij die daarop zien en daarin geloven, die leven en doen ook naar dit woord, en getuigen luid daarvan, getuigen van Gods waarheid, van Gods wet, van Gods genade, van de genade van onze Heere Jezus Christus en zij leven in de gemeenschap van de Heilige Geest. Omdat zij nu van des Heeren Woord getuigenis afleggen, zijn zij velen tot een wonder, in het oog van de overige kinderen Gods en ook van de valse broeders, en van hen die in de zonde en wereld verstrikt zitten, zodat die het alleen op hun wijze moeten uitspreken: ik kan het wel niet begrijpen, maar het is toch of de Heere met hen is, en om dan maar van alles af te zijn, spreken zij het dan eindelijk onvoorwaardelijk uit: ja, zij zijn wonderen in mijn ogen,

En o, wondertekenen, ja, dat zijn zij, in allerlei vreselijke noden en gevaren, waarmede duivel en wereld hen tegemoet trekken, en hen trachten te omsingelen, zij zijn het in de veelvuldige verzoekingingen, in de talloze beproevingen, die hun deel zijn, zij zijn het in de smeltkroes der ellende, waarin de Heere hen keurt, zij zijn het in de bittere nood van de ziel en van het lichaam, die zij moeten uitstaan, in allerlei smartelijke krankheden en in honger en pestilentie, in naaktheid en armoede, onder allerlei vijandelijkheden, ja, onder de scherpte van het zwaard.

Wonderen en wondertekenen zijn ze, zoals zij hun eenzame weg trekken, verlaten door de broeders, verlaten door de wereld, schijnbaar verlaten van hun God. Wonderen en wondertekenen zijn zij, in hun vaak, o zo bange strijd, in hun worstelingen, in al de wondere wegen, waarop de Heere hen brengt.

Wonderen en wondertekenen waren zij van de tijd hunner bekering af tot op de huidige dag. Ja, zij zijn telkens schijnbaar overwonnenen, die toch telkens weer triomferen. Zij sterven alle dagen en toch leven zij, zij zijn verloren in zichzelf en toch voor eeuwig behouden. Goddeloos en toch rechtvaardig, onheilig en toch reiner dan gevallen sneeuw. Blinden zijn het, maar voor wie het licht schijnt in de duisternis en die de Heere leidt op paden, die zij zelf niet geweten hebben. Zwakken zijn het, maar toch machtigen, armen, maar velen rijk makende, treurigen, die toch kunnen lachen en juichen, zoals de wereld het nimmermeer kan. Treurigen, die toch verblijd zijn. Zij zien niets en toch alles; zij hebben niets en zijn toch rijker dan vorsten en koningen, zij vermogen niets en beleven toch voortdurend wonderen, zij, die zelf wonderen en wondertekenen zijn.

4. Leerrede. Gods raad is de zaligheid van Zijn volk

"Gij zult mij leiden naar Uw raad." Psalm 73: 24

Wij hebben overvloedig stof, de Vader van onze Heere Jezus Christus dank toe te brengen voor Zijn onuitsprekelijke genade, waardoor Hij ons zalig heeft gemaakt en zalig maakt, en ons het levenslicht heeft doen aanschouwen. Gelijk Hij ons zonder onze hulp of toedoen zalig maakt, zo laat Hij een ieder Zijn raad dienen en verstaat het koninklijk, ons met deze raad tevreden te maken, zodat wij die als alleen rechtvaardig, heilig, getrouw, wijs en goed leren erkennen en de wegen gaan billijken, die Hij met ons houdt. Dan verwachten wij van Hem alleen al ons heil, dan behaagt ons ook de wijze, waarop Hij ons leidt, al druist ons vlees daar vaak tegenin. Alle murmureringen, alle wederstreven neemt spoedig een einde en de gelovige ziel leert het spoedig zich op het allerdiepst te verootmoedigen vanwege haar verkeerde zin, wanneer zij in Gods heiligdom gaat, daarin Gods raad ter zaligheid voor Zijn arm volk verneemt, en iets van Gods heilgeheim leert verstaan, en begrijpt, dat slechts op zulk een wijze, als God haar geleidt, haar weg en uitkomst veilig is. Te bespeuren, dat Gods weg met ons louter trouw, wijsheid en genade is, stemt het hart tot luide dankbaarheid, tot ware tevredenheid, en tot het vaste vertrouwen, dat Hij het met ons maken zal, ook in de toekomst.

Wij hebben hier een voorbeeld van Asaf. O, hij was in zulk een verwarring gekomen, zodat hij niet meer wist, of God hem nog wel tot dat Israël telde, dat God goed is. (Psalm 73: 1). Hij liet zijn hart bevleken door allerlei vleselijke bedenkingen en overleggingen, zodat hij geketend was door allerlei zichtbare heerlijkheden, die zich aan zijn oog vertoonden en die hem van God, de God zijns levens, aftrokken en vervreemdden. Bij dit morrende zien op het zichtbare werd alles hem tot aanstoot en ergernis, zodat hij voorzeker zou gestruikeld en gevallen zijn, zo niet des Heeren verborgen hand hem voor zulk een diepe val behoed en bewaard had. Het was hem te moede, alsof Gods weg met hem door allerlei slijk en modder, over allerlei hobbelachtige stenen ging, en als ware de weg van de wereld aan het eind van die weg dacht hij voor het ogenblik niet alleen gemakkelijk, fatsoenlijk en rein. Van de roem en eer, die hij bezat, vernam hij niets, maar wijd geopend was zijn oor voor het roemen en pochen van de kinderen van de wereld. Dat het juist hem, en dat wel op die weg, die de Heere hem leidde, goed zou gaan, zag hij niet in, maar hij wierp begerige blikken op alles, waarmee de wereld zich opsiert, in haar vermeende heerlijkheid en grootheid. Hij zag voor zich, op 's Heeren weg, niets dan ondergang en dood bereid, en door het roemen en pochen van de wereld betoverd, meende hij, dat haar heerlijkheid vaster stond dan een paleis. Hij dacht, dat voor hem niets was weggelegd op Gods wegen dan ongeluk en slagen en hij hoorde de kinderen van deze wereld van niets gewagen dan van hun geluk en van de voorspoed, die hun voortdurend te beurt viel. Hij meende, dat dát alleen waarheid was, wat de wereld als waarheid vaststelde, wat zij zei en beweerde.

Ach, het was hem zo bang om het harte, als hij gadesloeg, dat bij haast iedereen alleen gold, wat de wereld vaststelde en als waarheid verkondigde, Het was hem zo benauwd in het gemoed, als de wereldkinderen zo pochten en het hoofd in de wolken staken, en hoogmoedig en ingebeeld de schouders ophaalden over des Heeren arme volk. O, het was Asaf zulk een bron van hartzeer en ergernis als hij zag, hoe de wereldlingen des daags aanschaffen konden, waarvan zij des nachts nog gedroomd hadden, dat zij konden bouwen en wederom afbreken naar de keus van hun hart. Het was hem als een

zwaard in de ziel, te moeten aanschouwen, hoe zij de waarheid vertraden, haar door laster en achterklap in verdenking brengende, het ging hem door het vlees en been heen, als hij hoorde, hoe de wereldlingen vanaf hun ingebeelde hoogte. Gods waarheid lasterden, zonder dat zij ogenblikkelijk door Gods sterke hand gevonden en gebonden werden. O, hoe vreselijk was het hem, dat, wat de wereld beweerde, overal gold alsof de Heere het Zelf gezegd had. Dat haar dwaasheden en leugens voor waarheid en wijsheid werden gegroet, dat de wereld zulk een grote aanhang had en dat hij, Asaf, eenzaam en verlaten zijn weg moest gaan, zodat men van hem en van het kleine getal, dat met hem in de wegen des Heeren wandelde, zei, dat zij geen God, geen schild, geen hulp, hadden. O, dat alles verdroot hem zeer, ja, hij was er als verstomd en versteend door. Zie, zo sprak hij in zijn moedeloosheid: *deze zijn goddeloos; toch hebben zij rust in de wereld, zij vermenigvuldigen het vermogen* (vers 11).

Zo was het dan aan de duivel gelukt, de dierbare Godsman Asaf een toverglas voor ogen te houden, waardoor alles wat in de wereld was, waardoor al het zichtbare van de wereld, groot en verfraaid en als begeerlijk aan hem voorgesteld werd en waardoor het onzichtbare, dat alleen het duurzaam zichtbare bevat, waardoor zijn eigen gelukzaligheid en rijkdom, die hij op grond van Gods belofte en zegen ontvangen had, verkleind en als ongelukzaligheid en armoede afgeschilderd werd. Het was des duivels voornemen, Asaf in deze strik te vangen, hem voorhoudende, dat het nergens toe diende met Ruth de goede keuze te doen en daarbij te volharden, te geloven en van ganser harte te blijven bij 's Heeren gebod en bij de vreze van Zijn alleen heilige naam.

'Ach, zo sprak de duivel tot hem, dat alles leidt nergens toe, dan dat men dagelijks geplaagd wordt en alle morgen toorn en oordeel ontmoet en voortdurend met de staf van Gods toorn gekastijd wordt. En als u, o Asaf, zo sprak de vijand, maar gaat denken, spreken en handelen zoals de wereldlingen doen, zo u hun wegen verkiest, dan zult u het wel ondervinden, dat u veel meer geluk en voorspoed geniet dan die weinigen, die altijd maar roemen van de belofte Gods en van niets anders willen horen of weten.'

O, het was er zo dicht bij, dat Asaf door zulke helse redeneringen als in een strik gevangen zat toen plotseling de Heere Zich weer over hem ontfermde en de Heilige Geest al zulke helse ingevingen van de duivel, al deze onreine gedachten, weer uit zijn hart verdreef en zijn hart reinigde, door er hem opmerkzaam op te maken, dat het van oudsher de kinderen Gods nooit anders vergaan is. Het was of die Heilige Geest Gods hem zeer vriendelijk vroeg of hij dan Noach, Abraham, Lot, Izak, Jakob, David en zoveel anderen zou willen veroordelen als waren zij Gods kinderen niet geweest, omdat zij hetzelfde beleefd hadden, dat hij, Asaf, ook beleefde. Door dit liefelijk onderwijs van de Heilige Geest werd Asafs hart een weinig tot bedaren gebracht. Toch bleef hij zich nog door allerlei overpeinzingen bemoeien, want het bleef hem toch een onbegrijpelijke zaak, die hem veel te zwaar viel. Hij wilde, wat hij zag en ondervond, in overeenstemming brengen met Gods woord en beloften, waarmede hij die voor het ogenblik niet kon rijmen en daar scheen het hem toch wenselijker en verstandiger, aan de wereldse beschouwingen de voorkeur te geven en zo hielp hij zich van de ene duisternis in de andere.

Maar nu bracht de Heilige Geest hem op de oude geschiedenisverhalen der daden en wegen des Heeren en leerde hem de boeken van Mozes en de profeten op te slaan en op het einde te letten van die wereldlingen. Die in zijn ogen zóveel voorrechten boven hem genoten, dat, wat hij had daarbij in het niet verzonk, zodat hij tot de slotsom

kwam, dat al zijn godzaligheid nergens toe diende en hij toch nooit iets anders ondervond dan druk en kruis. En hij heeft het ons, Gode zij dank, niet verzwegen, wat hij uit het geschiedverhaal van de Heere geleerd heeft, en dat was: het is niet buiten God om, dat zij zo hoog stijgen, maar hun weg, al is die in het begin breed en gemakkelijk, en al loopt die door bloemgaarden heen, wordt eindelijk tot "gladde plaatsen" (Psalm 73: 18). Het is de Heere Zelf, die zij niet in gedachten hebben gehouden, die hen op die gladde plaatsen laat komen en dan worden zij plotseling verstoten. Vers 19: *Hoe worden zij in een ogenblik tot verwoesting, nemen een einde, worden teniet van verschrikkingen.*

Nadat zij lange tijd geroemd en gepocht en Gods arme volk getrotseerd hebben, nadat zij lange tijd bovenaan gezeten hebben, gaan zij ten onder in verschrikkingen en zij zijn vergeten in die stad, waarin zij zo hoog geklommen waren en hun einde is vol schrik en vrees, hoe rustig zij nu ook daarheen mogen wandelen. Vers 20: *Als een droom na het ontwaken; als Gij opwaakt, o Heere, dan zult Gij hun beeld verachten;* zo spreekt Asaf tot lof en prijs des Heeren.

Ziet, op deze wijze werd Asaf wel tevreden gemaakt met de raad Gods, waarnaar de Heere hem geleidde, want hij kent die als alleen rechtvaardig, heilig, getrouw, wijs en goed, hij verootmoedigt zich echter ook van harte voor zijn God en klaagt zichzelf daarover aan, dat hij zo zeer had toegegeven aan al die onreine gedachten van zijn hart en dat hij zijn oor geleend had aan de boze influisteringen van de duivel, zodat hij bijna gestruikeld was met zijn voet. Daarom zegt hij vers 24 en 25: *Als mijn hart opgezwollen was en ik in mijn nieren geprikkeld werd, toen was ik onvernünftig en wist niets; ik was een groot beest bij U.*

Nu leert Asaf Gods wegen met hem billijken, ziet alleen heil en uitkomst in Diens leiding. En in de raad Gods, in het geschiedverhaal van Zijn daden en werken, ziet hij Gods eeuwig voornemen, ook hem ter zaligheid. Dan ziet hij Gods trouw heerlijk daarin uitblinken, dat Zijn vaderhand hem van alle werkelijke ongeluk bevrijdt, door hem te bewaren en af te brengen van verkeerde wegen en hem voor tijd en eeuwigheid geborgen te hebben in de schaduw van Zijn vleugelen. Daarom spreekt hij het dankzeggend uit: ***Ik zal dan gedurig bij U zijn; Gij hebt mijn rechterhand gevat; Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen*** (Vers 23 en 24).

'Ja, Heere, dat zult u doen, nadat U mij in Uw wegen daartoe bereid hebt, dat zult U doen als U al de goddelozen en huichelaars zult teniet gedaan hebben door Uw almachtige arm. Daarom, o Heere, wees U mij genoeg en blijft U mijn enige, maar eeuwige Schat. Ik wil niet meer naar geluk of ongeluk vragen, maar de dwaze voorstellingen, die ik mij daarvan maak, als ik U maar heb. In U zie ik zoveel heerlijkheid, in Uw genade en vriendelijkheid zie ik zoveel heil, zoveel barmhartigheid en ontferming voor mijn hart, dat ik mij van nu af aan nooit meer geheel en al rampzalig kan voelen. Zou ik voor lichaam en ziel ook niets hebben wat mij naar mijn voorstelling van geluk, onontbeerlijk schijnt, ja, al moest ik versmachten, al bezweek ook mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen van mijn hart en mijn deel in eeuwigheid. Gij zijt mijn Deel en met dit mijn Deel kan het mij nooit slecht gaan, als u mij leidt, als U mij leidt naar Uw raad. Want deze raad beoogt, dat, als ik eens de laatste adem uitblaas, ik het tot Uw lof uitroep: U hebt alles wel gemaakt. O, wat was er uit mij geworden, als U niet mijn rechterhand had willen vatten! Wat zou er nog van mij terecht komen, als U niet telkens weer over mij ontfermde. Want ach, wat ben ik anders dan een onwetende dwaas en hoe moet ik mij telkens daarover schamen, dat ik niet meer ben dan een onwetend en tegenstrevend

kalf. Als U mij niet leidt en bestuurt naar Uw raad, ach, dan was ik allang omgekomen met allen, die van U afwijken; en had U mij al lang moeten ombrengen met allen die van U afhoereren. Met hen, die de kennis van Uw naam en Uw waarheid wel voorgehouden was, maar die, om de wil hun vlees en hun begeerlijkheden, het verbond van Uw trouw hebben laten varen om het betoverende dwaallicht van deze wereld te volgen tot hun tijdelijk en eeuwig verderf.'

Daarom wil ik tevreden zijn, het hoofd niet meer zo moedeloos laten hangen, maar al mijn vreugde zoeken in de zalige nabijheid van de Heere en een welbehagen hebben in Zijn raad, in de wegen, die Hij met mij gaat, want daarop zal toch alles tenslotte ten goede uitkomen. En tegenover al de onreine gedachten in, tegenover alles, waarmede de duivel mij dag en nacht kwelt en bedreigt en mij wijs wil maken, dat ik niet naar des Heeren raad geleid word en dat de Heere niet met mij op de weg is, dat Zijn belofte op deze wijze nooit in vervulling kan gaan. Ja, ondanks dat alles, wil ik niet langer vragen naar alles wat schittert met uitwendige pracht en heerlijkheid, maar het hart van dat alles reinigen, door mij gedurig voor te houden, dat God, de Almachtige, alleen te eren en te vrezen is, dat Hij mij liefheeft en het voorzeker alles goed met mij zal maken, dat ik alzo, met uitsluiting van al het overige, het oog alleen gevestigd wil houden op des Heeren getrouwe leiding, en op Zijn Goddelijk gebod, dat mij, tegen alles in, alleen heil en zegen belooft en waarborgt. Ja, daarbij blijf ik en zeg te midden van allerlei leed, dat Gods barmhartigheid over mij doet komen, en dat volgens de overleggingen van mijn hart en de berekeningen van de begeerlijkheden van het vlees, de begeerlijkheid der ogen en van de grootheid van het leven mij de dood moet aanbrenge: toch, mijn gelukzaligheid hier beneden en mijn gelukzaligheid daarboven, zij staat vast in de trouw en genade van de enige en eeuwige Verbondsgod. Want Hij heeft gezworen bij Zichzelf: *Waarlijk, zegenende zal Ik u zegenen* (Hebr. 6: 14). Daarom, werp uw vrijmoedigheid niet weg, o mijn ziel, maar geloof in de Heere Jezus Christus, tegen alle betoveringen van de duivel, tegen alle ergernissen heen. Het is de Heere, Die mij leidt door Zijn raad, zodat ik het leer inzien en luide verkondigen, dat bij mij niets dan dwaasheid en onverstand is, zoals Asaf ook zei in vers 21, 22 van onze Psalm: *Als mijn hart opgezwollen was en ik in mijn nieren geprikkeld werd, toen was ik onvernunftig en wist niets; ik was een groot beest bij U.*

Ja, ook ik wilde Uw weg niet en had nergens verstand van, dan de verzenen tegen de prikkels te slaan. Toen kon mijn trouwe Herder mijn jammer en ellende niet langer aanzien, maar Hij stortte mij niet in de afgrond, die ik zelf in mijn verkeerdheid voor mij gegraven had en waarin ik ook wel verdiende, voor eeuwig om te komen. Hij nam mij op, bond mij met koorden Zijner Goddelijke liefde, zodat ik niet langer tegenspartelen, niet langer wederstreven kon. Zo zette Hij mijzelf op de wagen van Zijn vrijwillig volk en bracht mij veilig thuis bij al de Zijnen, in de haven van ware en duurzame vrede en gelukzaligheid. Immers is God Israel goed degenen die rein van harte zijn (Psalm 73: 1).

Ja, "rein van hart" daardoor, dat zij afgewassen zijn in het bloed van de Heere Jezus Christus en dat het licht van de Heilige Geest in hun harten schijnt en dat verdrijft dan daaruit alle verkeerde en boze gedachten die het vervullen en die het omtrent Gods alleen wijze en goede leiding koestert.

Zo leert het hart van Gods kinderen Hem en Zijn gelukzaligheid verre te verkiezen boven datgene, dat hun arm, door de duivel op het doolpad gebracht vlees en bloed, heden zou verkiezen om het weldra voor eeuwig te berouwen. Zo werd ook Asaf's hart, toen hij ingeleid werd in de trouwe, genadige en eeuwig wijze leidingen van de Heere, vervuld met dankzegging, met tevredenheid, en met een vast en welgemeend vertrouwen om ook voor het vervolg te verwachten, dat de Heere alles wel zou maken.

Men zal hier misschien de vraag opwerpen: *maar had Asaf dan vroeger geen licht?*

Ja, zeker heeft hij dat gehad, maar hij heeft er geen gebruik van gemaakt en kon er ook geen gebruik van maken vanwege al de ergernissen, al de harde aanvechtingen die hij te verduren had. Wie nu meent meer licht te hebben en dat beter te kunnen gebruiken en zich daarmee in eigen kracht boven allerlei ergernissen te kunnen verheffen, die kent de waarheid alleen op een vleeselijke wijze, daarom zal het einde zijn: afwijking en afval van de Heere, een "afhoereren van Hem", zoals hun bestaan in vers 27 genoemd wordt.

Die echter de waarheid inderdaad, dat is door de werking van de Heilige Geest, deelachtig zijn, hebben niet genoeg aan licht, als vuur der aanvechting rondom hen en in hen brandt. Nee, zij hebben genade nodig, hen tegemoetkomende en ondersteunende genade, opdat zij de Heere zouden aanhangen en nimmermeer van Hem zouden afvallen.

Dat is ook de oorzaak, waarom de Heere, deze onze Psalm voor Zijn uitverkorenen heeft laten opschrijven, want o, Hij weet het wel, in welke hete aanvechtingen zij kunnen komen. Hij weet het wel, hoe het in hun harten kan koken, hoe zij in hun nieren geprikkeld kunnen worden, hoe onvernuftig en dwaas zij kunnen zijn. Ja, hoe vaak zij gelijk zijn aan een dier, dat zich niet wil laten leiden op de weg, bijvoorbeeld aan een jong en ongewend kalf, dat men niet dan met veel moeite vooruit drijven kan. Zie, te midden van al deze harde aanvechtingen en bestrijdingen komt de Heere hun met deze drie en zeventigste Psalm te hulp en daardoor met allerlei heil en zegeningen, met Zijn volle genade van de Heilige Geest, die hun de trouw en barmhartigheid Gods in al Zijn leidingen met hen leert verstaan. Zo leren zij zowel op hun einde, op hun zalig einde merken, dat de Heere voor hen bereid heeft, als op het einde der goddelozen, die van de Heere zijn afgeweken. Zo leren zij in het heiligdom gaan en evenals Asaf leren zij dáár zichzelf aan te klagen en te verootmoedigen om al de verkeerde gedachten, die zij omtrent de Heere gekoesterd hebben, en daarbij gaan zij zich van harte verheugen over 's Heeren weg met hen.

O, mocht toch deze drie en zeventigste Psalm ook ons ten troost zijn, ons, die zo graag de Heere achteraan zouden blijven kleven, ons, die hard worden aangevochten door al de tegenstrijdigheden van het zichtbare, dat Gods waarheid schijnt te logenstraffen. Voor ons, die het niet begrijpen, het niet kunnen plaatsen, dat alles niet gaat met ons, zoals wij het, op grond van Gods beloften en woorden, met recht konden verwachten, en daarover bedroefd en bekommerd, daarheen gaan. Wie genade ontvangt om in Gods heiligdom, dat is, in Zijn Woord, ingeleid te worden, zodat hij leert zien en opmerken, ontdekt weldra, hoe de verachters van Gods heilige Naam, hoe de verachters van tucht en goede zeden, hoe alle wereldlingen van oudsher geroemd en gepocht hebben tegenover Gods teder geliefd volk; en hoe de wereld, waaruit zij zijn, ook altijd hun partij heeft gekozen tegenover het Sion van de Heere. Zij leren opmerken, dat de wereld altijd de schijn van eer en welvaart in bezit heeft, dat alles, waarmee de wereld praalt en pronkt, schitteren en blinken kan, zodat zelfs Asaf erdoor verblind was; verder, dat Gods kinderen van oudsher wel eens een tijd lang het onderspit hebben moeten delven en geboren schenen voor allerlei ontberingen en lijden. Maar Gods kinderen leren ook opmerken, dat het hun uit genade gegeven werd van oudsher, niet alleen in de Heere te geloven, maar ook om Zijnentwil te lijden. Zo bestond Gods volk van oude tijden af uit louter kruisdragers, ja, zij droegen hun kruis met al de verootmoedigingen, die daaraan zijn verbonden, terwijl de wereldlingen konden roemen en pochen naar hartenlust, totdat het blad eindelijk omgekeerd werd

en zij in het heiligdom werden ingeleid en zagen hoe Cham en Kanaän al degenen, die tegen Abraham en Lot, Izak en Jakob opgestaan waren, hoe Farao, Sihon, en Og, hoe Joab en Adonia, en zoveel anderen, neergestort waren, hoe daarentegen Sem, Abraham, Lot, Izaäk en Jakob, Mozes en David, en zoveel, wier rechterhand God gevat had, gezeten waren op stoelen van onvergankelijke eer en duurzame welvaart.

Zo leert deze Psalm des Heeren volk de onreine en kwade gedachten te laten varen en dankbaar te erkennen, welk een grote genade het is, als wij verwaardigd zijn geleid te worden naar Gods raad en welbehagen. Het is waar, wij weten van deze raad niets, begrijpen er ook niets van, want de verborgene dingen zijn voor de Heere onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en onze kinderen. Maar God de Heere Zelf heeft gezegd: *Zegt de rechtvaardige, dat het hem wèl zal gaan; dat zij de vrucht van hun werken zullen eten* (Jesaja 3: 10).

De goddelozen moeten tegen hun eigen wil in, ook Gods raad dienen, al was het ook maar op die wijze als God tot Farao gesproken heeft: tot dit zelve heb Ik u verwekt, opdat Ik in u Mijn kracht bewijzen zou en opdat Mijn naam verkondigd worde op de ganse aarde (Rom. 9: 17); en van Ezau zegt Hij in hetzelfde hoofdstuk: Ezau heb ik gehaat.

Zo moeten Farao en Ezau wel Gods raad dienen, maar zij werden niet geleid door Gods raad. De raad Gods met Zijn kinderen is hun ware gelukzaligheid allereerst voor dit leven, zodat zij voor alle waarachtige schade beschut en bewaard worden tot het eeuwige leven, waar zij eeuwig en altijd tot eer gebracht zullen zijn. Tot hun duurzaam heil ligt Gods raad uitgesproken in Zijn wet en in Zijn Evangelie. Gods kinderen zullen echter Gods wil volbracht moeten hebben om zó tot eer te komen. Zij zullen wandelen in de goede werken, die God voor hen toebereid heeft en zij zullen al hier op aarde daar staan als wondertekenen van Gods roem tot eer van Zijn macht, genade en trouw, die hen zalig gemaakt heeft en voortdurend zalig maakt.

Hoe Gods raad volbracht wordt, is geopenbaard in het Evangelie, en het einde van Gods raad is *de kroon der gerechtigheid*. Maar hoe goed, hoe heilig, wijs en rechtvaardig en getrouw deze raad ook is, toch kan hij vlees en bloed nooit behagen. Gods kinderen leren echter meer en meer verstaan, hoe verkeerd zij zijn en hoe zij altijd het verkeerde willen in plaats van het goede. Zij begrijpen het niet, dat God een tijd lang zulke vreemde wegen met hen houdt, wegen, die hun vreemd toeschijnen, omdat zij regelrecht uitlopen op wat de Heere beoogt en niet op wat zij bedoelen. O, zo God de Heere het niet telkens verhoedde, zouden zij voortdurend het Goddelijke met het wereldse, het onzichtbare met het zichtbare, het geestelijke met het stoffelijke, tot hun eeuwige zielsschade verwarren, maar God de Heere, Die hen heiligt, laat zulks niet toe. Hij laat hen aanstoten en omver vallen op hun verkeerde, zelfgekozen wegen, om hen daarin te schande te maken. Hij Zelf en de eeuwige goederen moeten het hoogste bij hen gelden; en het hoogst aangeschreven bij Gods volk zijn: Zijn wil, Zijn verstand, Zijn wijsheid, Zijn genade, Zijn macht, Zijn trouw, Zijn ontferming en barmhartigheid. Gods trouw moet geloofd worden en al het overige, wat aards geluk en zegeningen voor dit leven heten mag, zal hun op Gods tijd en uur naar Zijn welbehagen, Zijn wijsheid, en onwankelbare beloften bovendien toegeworpen worden. Voordat wij deze zaak echter geloven, van ganser harte geloven, dat Gods wil de beste is, en Zijn raad alleen wijs, getrouw en goed, moeten wij overal het hoofd stoten en ook voor ons gehele leven daardoor te schande worden, en er ons meer dan eens diep over leren schamen, dat wij meer gewicht hechten aan vlees en bloed, aan wereld en duivel dan aan hetgeen wij in, aan en bij God hebben. En dat alles laat God toe, opdat wij onvernunftigen zouden worden in eigen ogen, onvernunftigen, die nergens

verstand van hebben en daarom eigen keus, wijsheid en wil laten varen en de leiding van onze gehele levensweg aan de Heere overlatende, ons voor Hem verootmoedigen en ons van ganser harte gaan verheugen over Zijn wijsheid, over Zijn raad, en eindelijk juichend uitroepen: *ik zal dan gedurig bij U zijn, Gij hebt mijn rechterhand gevat*. O, dat liefelijke, gemeenzame "Gij", waarmede de ziel de Heere mag aanspreken!

Ja, dat leren wij eerst van stap tot stap waarderen. O, welk een genade, welk een voorrecht met de Heere in zulk een nauwe vereniging te treden, in zulk een betrekking tot Hem te komen, dat wij Hem met het vertrouwelijke "Gij" mogen aanspreken en de blijde hoop mogen koesteren, dat Hij over ons niet anders gezind is, dan een teer liefhebbende vader gezind is tegen zijn kinderen, de ene broeder tegen de andere, de liefhebbende man tegenover zijn teerbeminde vrouw.

O, welk een "Gij" is deze "Gij", als wij ons eigen "ik" daarmee vergelijken! "Ik" ben een dwaas, een onvernuftige, die niets weet en toch alles meent te verstaan. Dat "ik" is voor de Heere niets dan een onverstandig beest, dat Hem voortdurend met zijn ingebeeld verstand, zin en wil, met al zijn verkeerde gedachten in de weg staat en niets dan moeite en arbeid veroorzaakt. Voortdurend bevindt dat "Ik" met al zijn beweringen en begeerlijkheden zich in strijd met de Heere, voortdurend wendt dat "Ik" het hoofd naar links of rechts en het moet elke dag op het rechte spoor gehouden worden door de stem van de Heere, die roept: "Dit is de weg, wandelt in dezelve, als gij zou afwijken ter rechter- of ter linkerhand" (Jesaja 30: 21). Ach, dat gedurig afwijken ter rechter- of ter linkerhand gaat soms zo ver, dat het niet meer dan een welverdiend oordeel zou zijn, zo het die grote "Gij" daar Boven verdroot Zich nog langer met zulk een onvernuftig dier in te laten.

Welk een genade daarom, dat Hij toch zulke verkeerde en tegenstrevende schepselen zalig wil maken, zodat Hij zich aan al hun tegenstreven niet stoort en hun ontelbare murmureringen over het hoofd ziende, Zijn volk blijft leiden, naar Zijn raad, totdat Hij het voor eeuwig bij Zich thuis heeft.

Wie nu die genade aan zichzelf ondervonden heeft, die heeft voortdurend stof tot verootmoediging vanwege zijn wantrouwen, ja, vanwege de achterdocht, die hij tegen de Heere koestert, maar toch, ondanks dat ziet hij getroost en blijmoedig de toekomst tegemoet. Hij love de Heere voor Zijn wonderbare leidingen, voor Zijn wegen, die Hij van zijn vroegste dagen met hem ging. Hij love de Heere voor Zijn leidingen, in welke toestand hij zich ook bevindt, tot op de huidige dag. Hij love de Heere, voor Zijn getrouwe raad, en legge getroost en blijmoedig het toekomstige, naar lichaam en ziel, in Zijn almachtige en getrouwe Vaderhand. Hij vernieuwe elke morgen die keuze van het hart: *Wie heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen van mijn hart en mijn Deel in eeuwigheid* (Psalm 73: 25 en 26). Tevens daarbij bedenkende, het is God alleen, Die het waarachtig goed met mij meent en Hij wil en Hij zal alles goed met mij maken voor tijd en eeuwigheid. Hij smeke tot de Heere: "Heere wil toch mijn rechterhand vatten, houdt Uzelf die vast en verhinder u mij de wil van de duivel en van het vlees te volbrengen." Hij prijze en love de Heere daarover, dat Die het hem leerde, en leert, met een vast vertrouwen en met verloochening van alle zelfgekozen wegen, in het geloof door de Heilige Geest het te mogen uitspreken: *Gij zult mij leiden door Uw raad*. Amen.

"Gij leidt mij naar Uw raad".

Dat zij ook uw lijfspreuk, eerwaardige hulpprediker, nu u spoedig van ons zult scheiden, dat blijve uw lijfspreuk in uw vaderland, waarheen ge u begeeft. Als een zoon zijn vader, hebt u mij aangehangen en mij bijgestaan in de bediening des Evangelies. Mijn zegen en dank vergezellen u op uw weg en mogen in de Heere op uw hoofd blijven rusten, Voor al uw trouw en kinderlijke toewijding, waarmede u mij geholpen hebt vier jaren lang, met zoveel blijmoedigheid en ijver in dienst des Evangelies, en in alle wegen en plichten der heilige bediening. De zegen en de dank dezer in de Heere heilige gemeente, vergezelle u op uw weg en blijve rusten op uw hoofd, voor de onvermoeide trouw en toewijding, waarmede u al haar leden, jong en oud, vier jaren lang gediend hebt; waarmede u de zieken en de stervenden, vooral ook bij het heersen van de cholera, hebt bijgestaan, waarmede u zoveel leeddragenden en treurigen getroost hebt, toen zij aan het graf hunner dierbaren stonden. Hoe graag hadden wij u nog langer hier gehouden, hoe graag u hier voor altijd gevestigd gezien. Maar de wens van uw ouders, en allerlei omstandigheden van blijdschap riepen u terug naar uw vaderland, en de bevestiging van uw beroeping door de kerkenraad van Zürich drukte het zegel op deze zaak. God vergezelle u op uw weg.

Een blijvend gedenkteken voor uw liefde voor het gepredikte woord hebt u hier opgericht, **doordat u, zoveel leerredenen die ik hield, hebt opgeschreven, terwijl ik ze uitsprak.** Voorwaar, een blijvende arbeid, die nog voor velen tot troost moge zijn als u en ik niet meer hier zijn. Spoedig zult ge u nu in een andere omgeving bevinden, zeer verschillend van wat u hier omgaf. Hoe zal het u gaan in uw vaderland? Zo het gaat naar ons aller liefde, gebed en dankbaarheid, zal het u goed gaan. Tot dit "goed gaan" behoort echter ook, dat God ons leidt naar Zijn raad. Hij zegene u en allen die u dierbaar zijn. Hij zegene de gemeente, die u tot haar herder en leraar beriep. Hij zegene het schone Zwitserland, waar u heentrekt. Ja, dat doe de Heere uit Sion, Hij die de hemel en de aarde geschapen heeft.

Schrijf op de staf, waarmee u over de bergen trekt: *Niet dat ik het alreeds gekregen heb, of alreeds volmaakt ben; maar ik jaag ernaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Jezus Christus ook gegrepen ben* (Fillip. 3:12). En: *Indien ik u vergeet, o Jeruzalem, zo vergeet mijn rechterhand zichzelf* (Psalm 137: 5). En ver boven het liefelijk geluid van de alpenhoorn blijve voor u klinken het overwinningsgeklank van de hoorn van het brandofferaltaar, met de liefelijke tonen, die, over alle aardse hoogten weg, ons dragen op de hoge berg van de eeuwige zaligheid en die ons toeroepen: Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.

Deze leerrede over Psalm 73: 24 werd door onze schrijver in de Nederlandsch Geref. Gemeente te Elberfeld uitgesproken de 18de November 1860. De op de volgende bladzijde volgende aanspraak is gericht tot de Wel. Eerw. Zeer Gel. Heer J. Künzli, die na vier jaren als hulpprediker in Elberfeld gearbeid te hebben, naar Zwitserland zou terugkeren. Wij meenden de meer persoonlijk tot hem gerichte woorden ook hier te moeten laten volgen, omdat het met hem op zulk een wonderbare wijze gebleken is, dat God ook hem geleid heeft en leidt naar "Zijn raad".

Na enige jaren in Zwitserland werkzaam te zijn geweest, werd Ds. Künzli te Zevenhoven in Zuid Holland beroepen, maar toen door de toenmalige kerkbesturen geweerd onder allerlei voorwendsels, o.a. dat er kandidaten genoeg waren in de N. H. Kerk. Doch ook door deze, voor hem en de zijnen zo smartelijke

weg, bleek het, dat, wat de mensen ten kwade hadden beraamd, God het ten goede dacht; in 1870, dus volle tien jaren nadat deze leerrede en wensen uitgesproken werden, verkoos de gemeente te Elberfeld Ds. Künzli tot prediker, daar onze, toen hoogbejaarde prediker, Ds. H.F. Kohlbrugge, de zorgen voor die gemeente niet meer alleen dragen kon.

Deze beroeping zou niet hebben kunnen aangenomen worden, zo de zaak in Zevenhoven niet belet was. In 1875 beriep dezelfde gemeente Ds. Künzli eenparig tot opvolger van Ds. Kohlbrugge, die overleden was; en is hij nu sedert bijna 20 jaren aldaar met volle zegen werkzaam. Zo leert en leidt de Heere Zijn volk naar Zijn raad, tot op de huidige dag en Hij make ook verder Zijn werken en genade groot bij hem, van wie hier wordt gesproken en aan de zijnen, te midden van al de onrust dezer tijden. Red.

(Deze leerrede en toespraak zijn uit de eigenhandige manuscripten van Ds. Kohlbrugge vertaald.)

5. Preek over Psalm 81: 1-9

Het was de Heilige Geest, geliefden, die deze heerlijke Psalm aan de gemeente des Heeren schonk en dat wel door de hand van de man Gods Asaf, een man die zelf veel geleden had in zijn leven, die nog onuitsprekelijk veel leed en daarom een geschikt instrument was om zijn broeders in het allerheiligst geloof te versterken. Daarom roept hij hen luide toe, vers 1: ***Zingt vrolijk Gode, onze Sterkte, juich de God van Jakob; heft een Psalm aan en geeft de trommel, de liefelijke harp met de luit.***

O, geliefden, zulke woorden zijn waarachtige artseneij in allerlei ziekte! Wat is heerlijker en kostelijker, wat is zaliger dan te midden van allerlei leed en druk, ja, te midden van nood en dood, het hart, het arme, benauwde hart eens te kunnen uitstorten voor de trouwe God Israëls. Ja, *zingen en de Heere loven*, dat is hemels medicijn. Als de nood en angst ons loodzwaar neerdrukken, dan is er geen beter middel om die steen van de borst te krijgen dan luide, te midden van alles des Heeren lof aan te heffen, Hem te juichen en te jubelen. Jericho stond onbewegelijk vast en zijn muren schenen gebouwd voor de eeuwigheid. Maar toen het volk voor de zevende maal rondom de stad trok, toen zij aanvingen op bazuinen te blazen, toen stortten die reuzenmuren in elkaar voor dat bazuingeschal van Israël.

In vers 2 van onze Psalm lezen wij: *"God, onze Sterkte."* Zo is deze Psalm een hartversterking als men zó zwak is dat men geen zucht meer tot God op kan zenden. Ja, geliefden, zo staat de zaak en al moge het u misschien vreemd in de oren klinken, toch roep ik tot u: als u treurig en neergeslagen zijt, huil dan niet, laat het op de borst gezonken hoofd daar niet moedeloos blijven liggen, maar zing, juich, jubel, ja, spring op in uw God met een heilige, hemelse vreugde. Het licht is verschenen en zeker, het zal ook voor u opgaan. Juist die God Jakobs, die God, Die weleer tot Jakob sprak: laat Mij gaan, maar Die toch Jakob niet liet gaan zonder hem gezegend te hebben voor tijd en eeuwigheid heeft zich geopenbaard als de God van de worstelenden en de strijdenden. Hij was het die zijn Jakob een nieuwe naam schonk en er voor gezorgd heeft dat de machtige Ezau de zwakke Jakob Israël geen kwaad heeft kunnen doen,

Vers 3: *Heft een Psalm aan en geeft de trommel.* Ook wij, geliefden, hebben Psalmen en het boek der Psalmen is een ware, heerlijke apotheek, die ons van God is geschonken en waarin wij artseneij vinden tegen alle ziekten van de ziel, ja, zelfs tegen de dood, waartegen anders geen kruid is gewassen. Asaf had de hemelse kracht, die daarin ligt, gesmaakt, hij had veel moeten lijden en menige storm naar lichaam en ziel was over hem gegaan. Was het hem dan onbekend, dat het te midden van nood en ellende een onmogelijkheid is God te loven en te prijzen, dat men, als alles ons ontzinkt, niet juichen en jubelen kan en dat men eerder de sterren van de hemel kan halen dan God te loven als alles, alles ons ontvallen is en voor onze ogen wegzinkt in de afgrond? Ja, zeker wist Asaf dat, ja, hij wist het beter dan één van ons; toch heft hij deze Psalm aan.

Geliefden, nooit klaagt men de Heere luider achterna, nooit houdt men Hem beter vast dan wanneer Hij tot ons schijnt te spreken: Ik wil niets van u weten en naar uw stem hoor Ik niet; wanneer Hij ons blijkbaar verachtelijk en als over de schouder toeroept: "het is niet betamelijk het brood der kinderen te nemen en dat aan de honden voor te zetten". Er is geen beter middel om te midden van nood en dood daarvan bevrijd te worden, dan juist zulk een ogenblik, wanneer het luide uitgesproken wordt: 'Toch bent U mijn God en mijn Vader! Tot nu toe hebt U mij geholpen, U zult het, U moet het ook verder doen.'

Dat had Jakob dikwijls ondervonden, maar het ziet er niet altijd naar uit, alsof de Heere naar onze noodkreten wilde luisteren. Als men de Heere echter toch te midden van nood en dood en hoewel Hij Zich schijnbaar doof houdt, Zijn eigen woorden en beloften voorhoudt, dan handelt men naar Psalm 81: 3 *En geeft de trommel, de liefelijke harp en luit.*

Begrijp mij echter goed, geliefden, hiermee is niet bedoeld, dat men zeggen moet: het is mij alles onverschillig, ik bekommer mij er niet over hoe het gaat en ben ongevoelig voor lijden en nood en dat alles raakt mij niet. Maar "God loven" betekent bij Hem, te midden van dood en nood, aanhouden Hem als het ware te vertellen, wat Hij al voor ons gedaan heeft, wat Hij voor ons doet en nog doet en dat Hem voorhouden als pleitgrond voor heden, voor morgen, ja, voor alle eeuwigheid.

In het 4^e vers, vinden wij gewag gemaakt *van het feest van de nieuwe maan; van een feestdag.* Ten tijde van de nieuwe maan is het donker en diepe duisternis heerst dan 's nachts aan de hemel, omdat de maan onzichtbaar is. Maar niet altijd zal het duister blijven, de Heere zal terugkeren en de maan wederom doen wassen en toenemen. Eerst is er weliswaar maar als een nauwelijks zichtbaar streepje aan de hemel te bemerken, maar zodra het zichtbaar wordt, klinkt van de Olijfberg het trompetgeschal, want boven op de berg wordt dat vernieuwde maanlicht, hoe gering het nog mag zijn, het eerst gezien, terwijl geheel Jeruzalem nog in nacht en duisternis ligt verzonken en zodra het trompetgeschal vernomen wordt, klinkt het liefelijk geluid der bazuinen. Geestelijk leren wij hieruit het volgende: gaat het ons goed, dan hebben wij geen zorg voor angst, voelen geen zonde, geen nood. Maar ach, als wij zo eens enige tijd vrede en rust gehad hebben, wat komt er dan niet vaak allemaal weer opdagen. Hoeveel nood breekt niet over ons los en welke bittere bekers krijgen wij dan niet te drinken. O, hoe is ook een diepe nood, een nood, die men jaren nadien nog voelt, een nooit te vergeten duisternis, als in de donkerheid die heerst bij nieuwe maan, hemel en aarde voor ons schijnen te verdwijnen en wij niets meer verstaan van des Heeren beloften en woord. Ja, als wij niets dan het tegendeel ondervinden en alle grond onder onze voeten verzinkt. Maar welk *een feest der nieuwe maan* wordt nochtans zulk een tijd, als de ziel in zulke tijden en ogenblikken toch de God Jakobs mag aangrijpen en midden in de duisternis mag vernemen, dat er een streepje licht aan de hemel staat, dat het heil komt, o, zegt de ziel dan: 'spoedig zal het ook mij bestralen en als ik Christus, het hemelse licht maar mag aangrijpen bij de zoom van Zijn kled, dan ben ik behouden.' De eeuwigheid zal er toe nodig zijn om de Heere daarvoor lof en dank te brengen. Geliefden, laat ons toch de mond niet laten stoppen en ons geen ijdele vrees laten aanjagen, maar ook in het dal der schaduwen van de dood blijven hopen op Hem, de Aanvanger en Voleindiger des geloofs,

Vers 5. Plechtig en openlijk werd deze Psalm bij het oude Israël slechts om de vijftig jaren gezongen en dat wel ten tijde van het grote jubeljaar; in de binnenkamer mocht men die ten allen tijde aanheffen. In letterlijke zin werd alleen bij het feest van het *grote Jubeljaar het bazuingeschal* gehoord. Dat jubeljaar was een jaar van vrijheid, een jaar van volkomen vrijheid, van volkomen terechtbrenging van alles wat verloren was gegaan. Dit heerlijk beeld van 's Heeren welbehagen is vervuld in Christus, het neemt een aanvang met Zijn geboorte te Bethlehem en de gekwelde ziel mag nu uitroepen: 'al ben ik verloren, toch ben ik behouden en al heeft de duivel mij gevangen met sterke banden geboeid, toch zal het hem niet gelukken mij voor eeuwig vast te houden. Al spoedig zullen alle helse banden verscheurd worden.

Want dit is een inzetting, in Israël, een recht van de God Jakobs, vers 5. Dat zal Israël bezitten, dat is het voorrecht van het volk dat een nieuwe naam heeft ontvangen. De duivel mag het zelf niet aanroeren, noch binden, maar God zal het behouden en beschermen voor de woede van het rijk der duisternis, zodat dat volk gelooft en zal blijven geloven, ook waar niets gezien wordt en toch des Heeren Naam aanroepen zal te midden van de schaduwen van de dood.

O, welk een onwaarderebare weldaad is toch deze inzetting van Israëls God gegeven. Geen duivel zal ons die ooit kunnen roven. Met Esther spreken wij: *Kom ik om, zo kom ik om!* Daarom niet gevreesd en vertwijfeld. Uit en van onszelf vermogen wij niets en het ligt niet in onze macht het hemels licht te ontsteken. Maar o, welk een heerlijke zon met de verkwikkendste stralen, welk een liefelijke maan, wier licht vrede en kalmte geeft, weet de Heere des hemels en der aarde te doen opgaan te midden der diepste duisternis, O, hoe groot is toch Zijn nimmer eindigende vriendelijkheid en genade!

*Vers 6: Hij heeft het gezet tot een getuigenis in Jozef. Ja, al zie ik niets dan omkomen en tegenstand en verderf, toch staat de zaak goed, God laat Zijn volk naar Egypte komen en door dat volk doet Hij Egypte allerlei weldaden toevloeiën. Maar Jozef sterft en nood en dood breken tegen het volk Israëls los, en zwaar wordt het onderdrukt en mishandeld. Toch heet het: Jozef en Efraïm, dat wil zeggen: *Ik zal er nog meer toevoegen. En: Ik zal wassen in het land mijner verdrukkers.**

O, onderneem het maar eens, om Gods volk te onderdrukken, zet maar eens het een of ander op touw om hen te verdringen en hun vrede te verstoren, het zal u alles niets baten, want toch zullen zij wassen en de Heere zal er, ondanks al uw woelingen en listen, nog meer toevoegen. Het baat u alles niets. Wat heeft de helse Farao al niet ondernomen om Jozefs zaad, om Efraïm, om Israël te vernietigen! Hoeveel list en geweld heeft hij niet gebruikt, nu eens wreedheid, dan weer vleierij en schijnbare vriendelijkheid in het werk gesteld om Israël teniet te maken. Maar hoe hard Israël ook verdrukt werd, hoe vertwijfeld het vaak bij de tichelstenen neer zonk, toch hield de Heere het in stand en heerlijk kwam het uit de dood tevoorschijn.

Hoe zag het er uit, toen Hij Israël uit Egypte voerde? Scheen toen niet alles verloren? Achter hen de duivel, die hen met Farao en diens ganse leger op de hielen zat, voor hen de zee die met dood en ondergang dreigde, aan beide zijden hemelhoge bergen van benauwdheid en nood.

O, geliefden, als ge u in zulk een toestand bevindt naar lichaam en ziel, laat dan het geschal der bazuinen Gods het leger van de duivel en de dood tegemoet klinken, verheft des Heeren lof, al is het met een gebroken klank vol weemoed en smart en werp u zo maar in de zee der vrije genade van uw God, Wat zal de Heere doen? Hij zal de zee klieven, dat haar golven bruisen. Hij zal de weg banen, waar geen weg is, maar nooit of te nimmer zal Hij ook maar één van Zijn geliefde kinderen hulpeloos laten omkomen.

Wat was het dat in Egypte aan de kinderen Israëls het zwaarste viel? Wat dat hun telkens en telkens weer benauwde en bedroefde? Ach, *het was die vreemde Egyptische taal*, die hun ieder ogenblik in de oren klonk. Smart en ziekte zijn nog te verdragen; niemand rondom zich te hebben dan die een vreemde taal spreken, niemand te hebben met wie men eens vertrouwelijk kan spreken over de noden der ziel, en dus alle hartsleed in zichzelf te moeten opkroppen, dat is haast niet uit te houden.

De taal van Egypte en de tale Kanaän stemmen nu eenmaal niet overeen, zij komen niet uit dezelfde wortel en al zijn er vele uitdrukkingen in beiden dezelfde, toch verschillen zij hemelsbreed van elkander en verstond Egypte Israël niet, nog veel

vreemder klonk Israël in de oren, wat Egypte tot hem spreekt. Wereld, duivel, valse broeders, o, zij spreken allen anders dan God, anders dan de ware taal Kanaäns, die de hartetaal van Gods lieve volk is. Als nu alles eens ons vreemde taal spreekt, waar is dan hulp te vinden, zodat wij midden in smarten en nood, toch niet vertwijfelen en de duivel gelijk gaan geven?

Vers 7: *Ik heb zijn - dat is, Israëls - schouder van de last onttrokken; zijn handen zijn van de potten ontslagen.*

Israël was bevrijd van zijn lasten en ook ons, die de Heere hebben leren kennen, heeft Hij bevrijd van de zware last van onze schulden en zonden. Maar daarom zijn wij nog niet altijd tevreden, als Hij ons leidt door onbezaaide, zowel als door bezaaide landen, Want wij gelijken telkens weer op de kleine kinderen, die altijd weer iets in de hand willen hebben en zo iets lekkers willen proeven en smaken.

Maar hoe komt nu een mens af van de vleespotten van Egypte, van het verlangen naar de zichtbare dingen van deze wereld, waarnaar men telkens en telkens weer hunkert?

O, geliefden, dat zal geen van 's Heeren lieve kinderen ooit zelf kunnen doen, maar de Heere weet hen wel zó te prikkelen als het ware, dat zij de gevulde vleespotten van Egypte loslaten en ter aarde laten vallen. O, het is zulk een slechte, dodelijke spijze, die Egypte die de duivel ons voorziet. Daarom is het zulk een grote weldaad, als de Heere ons die ontnemt en ons zo verhindert, ons daaraan dood te eten. Wat verstaat Hij het toch ons liefelijk te verzadigen met Zijn hemels Manna, met dat liefelijke hemelbrood, met overvloed van vlees in de woestijn, met levende wateren die Hij uit de steenrots doet ontspringen, midden in de woestijn,

Ja, *Hij heeft dit gezet als een inzet in Jakob* en het moet aan het volk gepredikt worden: blaast op de bazuin! Dat wil zeggen, *roep Mij aan in de benauwdheid en Ik zal er u uithelpen*, gelijk Ik Israël heb verhoord, beschermd en hun een veilige woning heb weten te geven. Bij de twistwateren van Meriba heb Ik u, o mijn volk, ervan overtuigd, dat u uit uzelf niets verstaat dan tegen Mij op te staan en tegen Mij te twisten, maar toch gaf Ik u in Mijn liefde, in Mijn lankmoedigheid, overvloed van levend water, uit de steenrots ontsproten.

Vers 9: *Mijn volk, zei Ik, hoor toe en Ik zal onder u betuigen.* O Mijn volk, luister toch naar Mij en neig uw oor naar Mij en niet tot de vreemden, want anders zal het u niet goed gaan. Ik ben de oude, trouwe God, Die u heeft geschapen, Die u in het leven spaarde. Die u heeft bekeerd en wedergeboren. Die u heeft getrokken en verlost uit de heerschappij van de duivel en van de dood. Daarom: *doe uw mond wijd open en Ik zal hem vervullen.*

God spreekt hier tot ons gelijk een moeder tot haar kleine kind als zij een lepel vol eten naar zijn mondje brengt. Hij heeft alles voor ons toebeleid, wat wij nodig hebben. Maar Hij moet ons wel eens bestraffen over al die ingebeelde, dwaze behoeften, die wij menen te hebben. Dan vraagt Hij ons wel eens ernstig af: 'wat zijn dan uw werkelijke behoeften? Wat is het dan eigenlijk, dat u boven alles nodig hebt? Hoe dwaas, hoe ondankbaar bent u voortdurend, o Mijn volk, en hoe hunkert u naar de wereld, die in het boze ligt in plaats van bij Mij te blijven! Toch heb Ik, o Mijn kind, veel, veel zegen en overvloed van spijze voor u bereid, meer dan enig liefhebbende moeder voor haar kleine kind bereid houdt. O, dat ge u toch door Mij liet spijzen! Daarom nog eens: *doe uw mond wijd open en Ik zal die vervullen.*' Amen.

6. Een Pinksterpsalm

Psalm 87

Deze Psalm is een heenwijzing naar, een profetie van het pinksterfeest van het Nieuwe Verbond. Waarin met de liefelijkste kleuren en op de liefelijkste wijze wordt beschreven en uit elkaar gezet, dat de gemeente Gods, die hier met een stad wordt vergeleken, niet bepaald is tot één volk of tot één bijzonder land, maar dat die stad zo ver reikt als de wereld zich uitstrekt.

Eerst wordt de grond aangegeven, waarop die stad gebouwd is, namelijk de liefde des Heeren tot haar en haar poorten. Dan wordt vermeld, wat er in deze stad te horen is, wat daarin wordt verkondigd. Vervolgens krijgen wij een beschrijving van de burgers van die stad. En eindelijk wordt ons medegedeeld, hoe in deze stad een heerlijk zingen, huppelen en juichen van vreugde plaatsvindt, omdat daar een Koning heerst, Die niet als een andere Mozes de inwoners van die stad voortdurend bestraft en onrustig maakt, maar Die hen voortdurend verblijdt en verkwikt door Zijn liefde en genade.

Wij lezen allereerst: *Een Psalm, een lied voor de kinderen van Korach*. Het is dus een Psalm, gegeven om na te zingen, daarbij op de harp te spelen; het is een heerlijk lied van hemelse toonkunst, geschikt om de duivel op de vlucht te ja.gen, het arme zondaarshart van alle zware bekommernis te bevrijden, want:

*Wat doet in nood het zingen goed,
Het stilt de zee in 't bang gemoed.*

"Kinderen van Korach" betekenen de voorzangers, de voorgangers, de onderwijzers in de hemelse muziek. Zulke ware kinderen Korach's weten allen te vertellen, hoe hun hart boos en rebels is, en hoe zij van ouders afstammen, in wier harten ook niets anders woonde dan haat en opstand tegen de levende God. Maar zij weten er ook van te vertellen, hoe het hun uit genade werd geschonken in de heerlijke stad Gods te worden toegelaten. Zij weten er bovendien van te vertellen, hoe hun uit vrije genade het zalige voorrecht werd gegeven, de andere schapen des Heeren te vertroosten en te verkwikken met een muziek, waarvan zij zelf de tonen door en door hebben leren voelen en verstaan.

Verder lezen wij: *Zijn* - dat is, de stad - *grondslag is op de bergen der heiligheid*. De stad Gods is goed gefundeerd, zij heeft een goede, eeuwige, onbewegelijke grondslag, want haar fundament rust op een vaste rots. Deze stad ligt op deze rots zó hoog, dat alle baren en golven van de grote zee haar niet kunnen bereiken en al opende de afgrond zich ook om haar te verslinden, toch weet deze stad van geen wankelen of bezwijken, want zij is op een vaste grond gebouwd, deze stad, wier kunstenaar en bouwmeester God Zelf is. De grondslag, waarop zij gebouwd is, kan houden en houdt ook voor de eeuwige eeuwigheid. Er wordt hier dus niet over gesproken, wat degene is, die in deze stad mag wonen en of hij iets bijzonders is in zichzelf boven anderen, maar er wordt gezegd, dat de grondslag van deze stad, de bodem, waarop zij gebouwd is, vast en wel gegrondvest is en er wordt gevraagd: kan deze grond stand houden?

Deze grondslag ligt in eeuwige werkelijkheid, in Gods vrije genade-verkiezing, in Zijn Goddelijk raadsbesluit, in de Raad des vredes, die Hij van eeuwigheid gehouden heeft. Als God besloten heeft een eeuwige stad te bouwen, zal Hij haar ook wel een vaste grondslag weten te geven. Die grondslag nu is gelegen in Zijn *vrijwillige liefde*, daarop is zij gegrondvest. Toen nu de tijd daar was, dat deze stad zou gebouwd

worden, werd zij gebouwd op de eniggeboren Zoon van God, op het bloed des verbonds, dat zijn fundamenten, waarop 's Heeren stad gebouwd is en daarop staat zij vast. Dat de stad Gods vast staat, kan alleen hij gelovig uitspreken en medegetuigen, die lang heen en weer geworpen en gedreven werd door allerlei uit- en inwendige noden en aanvechtingen, zodat hij meende voor eeuwig te moeten omkomen in de golven en de baren van de woeste wereldzee en die eindelijk deze éne grond vond, waarvan een vroom dichter zegt:

*'k Heb eindelijk dan de grond gevonden,
Waarop mijn anker eeuwig rust.
In 't heiligdom, in Jezus wonden,
Daar boven op de zaal'ge kust,
Die grond blijft onbeweeglijk staan,
Als aard en hemel ondergaan.*

De grondslag van die stad is op "de bergen der heiligheid". Luther vertaalt: op "de heilige bergen". Het woord wordt in beide vertalingen, overeenkomstig de grondtekst, in het meervoud gebruikt om de ligging der stad zo nauwkeurig mogelijk te beschrijven en duidelijk te maken, dat het een stad is, die op een hoge berg is gelegen. Een zeer hoge berg nu, bestaat uit vele bergen, die samen verenigd geworden, en de ene op de andere is gelegen, zodat het gebergte hoger en hoger stijgt, tot eindelijk de top, die als het ware de kroon van het geheel vormt, bereikt is.

Daarom lezen wij in Ezechiël 40: 2: "In de gezichten Gods bracht Hij mij in het land Israëls, en Hij zette mij op een hoge berg; en aan dezelve was als een gebouw ener stad tegen het zuiden." En Openbaringen 21: 9 en 10: "En tot mij kwam één van de zeven engelen, die de zeven fiolen hadden, welke vol geweest waren van de zeven laatste plagen en sprak tot mij, zeggende: Kom herwaarts en ik zal u tonen de bruid, de vrouw des Lams. En Hij voerde mij weg in de geest, op een grote en hoge berg en Hij toonde mij de grote stad, het heilige Jeruzalem, nederdalende uit de hemel van God." Zoals er ook geschreven staat Joh. 3: 27: Een mens kan geen ding aannemen, zo het hem uit de hemel niet gegeven zij.

De stad Gods is dus een stad, gelegen op een berg en dat wel op een zeer hoog en vast gebergte. De profeet Jesaja, zegt: "Maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden" (Jesaja 40: 31a). Ja, opvaren zullen zij, juist waar deze heilige stad gelegen is op "de bergen der heiligheid", namelijk van die heiligheid, die alleen heiligheid is in des Heeren ogen. Deze éne heiligheid, die alleen voor God geldt, kan men niet bereiken langs een rotsig kronkelpad, en wat onrein is en wat gruwelijkheid pleegt, wat leugen spreekt en leert, wordt in de heilige stad Gods niet toegelaten. In deze stad wordt alleen die gerechtigheid, die heiligheid opgenomen, die van de bergen der heiligheid nedergedaald is tot hen, die gezeten waren in het dal der schaduwen van de dood.

Het is een heiligheid, waarvan de apostel Paulus getuigt (Hebr. 13: 12): Daarom heeft ook Jezus, opdat Hij door Zijn eigen bloed het volk zou "heiligen", buiten de poort geleden.

Het is een heiligheid, waarvan geschreven staat: Ik heb u Mijn Sabbat gegeven, opdat Israël erkenne, dat Ik de Heere ben, Die hen heiligt. (zie Ezech. 20: 12).

Het is die heiligheid, waarvan in de Catechismus wordt gezegd: "dat God uit loutere genade mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid Christi schenkt en toerekent". Daarom lezen wij van deze stad (Openbaringen 21: 26 en 27): "En zij zullen de heerlijkheid en ere der volken niet der Joden, maar der volken daarin brengen en in haar zal niet inkomen iets, dat verontreinigt, en gruwelijkheid doet, en leugen spreekt, maar die geschreven zijn in het boek des levens des Lams."

Zo staat dan aldus de zaligheid der vrouw, der bruid des Lams, vast in de gerechtigheid en heiligheid van haar hemelse Bruidegom, zoals Hij Zelf gezegd heeft (Joh. 17: 22): “En Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij één zijn, gelijk als Wij één zijn.” Deze heerlijkheid zal Hij handhaven en omdat Hij die handhaaft en handhaven zal, is de grond, waarop de vrouw des Lams, de gemeente des Heeren Jezus Christus, staat, vast en onbewegelijk.

"De Heere bemint de poorten van Sion". Wanneer ik de grondslagen van deze stad beschouw, dan roep ik verblijd uit: “Doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal de Heere loven” (Psalm 118: 19), de Heere, Die alleen wonderen doet.

"De Heere bemint de poorten van Sion", de Heere, van Wie hier wordt gesproken, is Dezelfde, van Wie Johannes ons verhaalt, dat Hij Hem zag op de oever van de zee van Tiberias, en Hem hoorde zeggen: “Werpt het net uit, aan de andere zijde van het schip en gij zult vinden.” Het is Dezelfde, van Wie Johannes, na de wonderbare visvangst der honderddrieënvijftig grote vissen, vol vreugde uitriep: Het is de Heere! De Heere Jezus Christus, de eeuwige en enige Zoon van de Eeuwige Vader, Hij, die gisteren en die heden dezelfde is en blijft tot in alle eeuwigheid. Hij heeft lief, Hij blijft liefhebben. Hij heeft lief, omdat Hij liefheeft, en Hij heeft vrijwillig lief. Wie de Vader liefheeft, die heeft Hij ook lief, en wat Hij liefheeft, dat heeft dus de Vader ook lief.

Deze stad Gods, waarvan wij spraken, heeft poorten, want wij lezen hier: "de Heere bemint de poorten van Sion". Sion is de burcht, de vesting van onze Jezus, van onze Heere Jezus Christus, een veilige, goede, versterkte schuilplaats van eeuwige genade. Zodat de inwoners van deze stad wel bewaard zijn binnen haar muren en er veilig in kunnen wonen. De Heere zegt immers Zelf: “Ik zal een vurige muur rondom haar zijn.” (Zach. 2: 5) En Jesaja 26: 1: “Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land van Juda: Wij hebben een sterke stad; God stelt heil tot muren en voorschansen.” Deze "Poorten" van Sion heeft de Heere lief. Toen de profeet Ezechiël deze stad zag liggen, viel zijn oog allereerst op de poort, zoals wij lezen (Ezech. 40: 3): “Als Hij mij daarheen gebracht had, ziet, zo was er een man, wiens gedaante was als de gedaante van koper; en in zijn hand was een linnen snoer, en een meetriet; en hij stond in de poort.” En in het zesde vers lezen wij: “Toen kwam hij tot de poort, welke zag de weg naar het oosten en hij ging bij derzelver trappen op en mat de dorpel der poort, één riet in de breedte, en de andere dorpel, één riet in de breedte.” En Openb. 21: 12: “En zij - dat is, de stad Gods - had twaalf poorten en in de poorten twaalf engelen en namen daarop geschreven, welke zijn de namen der twaalf geslachten der kinderen Israëls.” Wanneer er dus melaatsen, maar die door de genade geroepen zijn, en verkondigers van een goede boodschap werden (2 Kon. 7) wanneer er blinden en stervenden, rouwdragenden, lammen, zwangeren en barenden naderden, die gehele schare die in Jeremia 31: 8 opgenoemd staat, dan zien de engelen, die in de poorten der stad staan, hen al van ver aankomen en dan blazen zij op de bazuin, opdat al de inwoners van de Godsstad zouden weten: *daar keren verloren schapen tot ons terug; wij krijgen de verloren penning terug*. Waren nu deze arme afgedwaalde en verdoolde stervelingen tot de poorten der stad gekomen, dan konden zij tot hun bemoediging en verkwikking hun eigen namen op de poorten lezen en daaruit zien, dat zij vrije toegang tot de stad hadden.

Twaalf poorten had deze stad: zij vormde een vierkant, en aan elke zijde van dit vierkant waren drie poorten. Nu lezen wij Openb. 21: 21a: "En de twaalf poorten waren twaalf paarlen, een iedere poort was elk uit een parel."

Men kon dus door deze poort heen zien, al waren zij gesloten. Wanneer er nu zulk een arme kermer voor de deur der genade lag te schreien en te roepen, kon hij, al was hij nog niet binnen, toch door de gesloten deur heen een blik werpen op die stad. Waarvan wij verder in vers 21 lezen: "En de straat der stad was zuiver goud, gelijk doorluchtig glas." Zuiver goud betekent zuivere, vrije genade. Ook kon hij zien, hoe er in deze stad geen ander licht is dan het vriendelijke, genadige licht van des Heeren aangezicht, gelijk wij dit lezen in het 23ste vers: "En de stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in haar zouden schijnen, want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht en het Lam is haar kaars."

Verder lezen wij in vers 21: *een iedere poort was elk uit één parel*. Hoe helder en doorzichtig zulk een poort ook was, kon toch niemand de poort openen. Deze paarlen beduiden nu de tranen van onze Heere Jezus Christus, die Hij geweend heeft in de dagen Zijns vleses, in de tijd van Zijn vernedering hier op aarde.

Deze "poorten van Sion" zijn dus de ingang tot de hemelse vesting, tot deze grote stad Gods, die zo wijd en uitgestrekt is, dat zij wel de gehele wereld, ja, honderd werelden, zou kunnen omvatten. Deze "poorten van Sion" zijn de enige toegang tot deze vesting, die niet alleen een veilige schuilplaats is om in te wonen, maar tevens ook een stapelplaats van overvloed en van allerlei voorraad voor lichaam en ziel, zodat de inwoners onbezorgd en gerust daarvan leven en teren kunnen tot in eeuwigheid.

Het zijn "poorten der gerechtigheid" en door deze poorten heen loopt de weg van allen, die de Vader aan Zijn Zoon Jezus Christus heeft gegeven. De Zoon alleen heeft de sleutels van deze poorten in handen; al uw werken, uw zuchten, uw hete tranen, uw oprechtheid, uw welgemeende boete, uw geloof, uw liefde, dat alles, hoe heerlijk ook op zichzelf, en hoe geschikt om uw geluk en uw vrede te bevorderen, - en hoewel, dat ook zeker niet ontbreken mag en niet ontbreken zal, waar waarachtig leven is, - kan u toch de "poorten Sions" niet openen. Dat recht behoudt de Heere Jezus Christus voor Zich. Hij draagt de sleutels der hel en van de dood en ook de sleutelen van de "poorten van Sion", die toegang geven tot de Hemelstad daarboven. Deze sleutelen heten: *vrije genade, vrijwillige liefde*. Alleen zij, die de Heere Jezus de poort opent, komen binnen en al de anderen blijven buiten voor eeuwig, wat zij ook beweren mogen.

Wij lezen verder in Psalm 87: 2: *De Heere bemint de poorten van Sion boven alle woningen van Jakob*.

De Heere had de woningen van Jakob, de woningen van Zijn armen en ellendigen lief: toch wilde Hij hier niet blijven in de vallei der schaduwen van de dood. Een tijd lang wilde Hij hier op aarde uit genade rondwandelen, bekleed met ons ellendig vlees en bloed, Hij wilde woning bij ons maken, voor een bepaalde tijd. Zijn blijvende woonplaats zou echter daarboven zijn aan de rechterhand van de Vader, om van daaruit in de woningen Jakobs, in de woningen dergenen, die in het gebed met God worstelen, Zijn hemellicht te doen neerdalen. Zodat zij voortaan niet meer naar het vlees, maar naar de Geest gemeenschap met Hem zouden hebben. Hij wilde van boven, uit de hoge hemel op hen neerzenden het vriendelijk licht van des Vaders aangezicht, van de ark des Verbonds in de hemel, van de troon der genade. Want zonder dit licht heerst er in de woningen Jakobs niets dan nacht en duisternis. Van boven zendt Hij troost in deze woningen, waar vaak zoveel treurigheid en rouw heerst; van boven zendt Hij leven en heiligheid in deze woningen, waar zonder dat niets is te vinden dan onreinheid, zonde en dood.

De Heere heeft dus de woningen Jakobs wel lief, maar Hij wil ze allen overbrengen in *Zijn stad, in Zijn hemels Sion*. Daarom heeft Hij de poorten van Sion lief boven de woningen Jakobs, want door deze poorten moeten al de burgers der stad heen. Niemand kan in deze hemelstad komen dan door deze poorten en wilde de een of ander zich verstouten om over de muren der stad te klimmen, hij zou spoedig ter aarde storten en jammerlijk de nek breken. Nog eens, allen, allen, die in de stad komen, moeten door deze poorten van Sion heen. Daarom heeft de Heere de poorten van Sion lief en zal Hij Zelf Zijn woord, de verkondiging van de vrije genade waarin dit volk wordt aangezegd, wel weten te handhaven.

Zie, daar wandelt nu de Heere, de Koning, de Vriend, de hemelse Bruidegom op de gouden straten van de stad en roept, alles rondom Zich beschouwende uit: ***Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods! Sela.***

Het is Hem welgevallig, wat in deze stad besproken wordt. De taal, die daar wordt gesproken, de wijze, waarop de burgers van die stad zich onderling in trouwe liefde opwekken tot lof en dank; de wijze, waarop zij elkaar vertellen van des Konings grote werken en wonderen, het behaagt Hem alles. Daar wordt vermeld van de goedertierenheid en genade des Heeren, van Zijn eeuwige trouw, van al de wonderweegen, waarlangs Hij Zijn volk leidt, van al de wonderwerken van Zijn genade en barmhartigheid, O, die liefelijke gesprekken houden in de stad Gods niet op, dag noch nacht. Des Heeren lof weerklinkt van alle zijden ter ere van Zijn Goddelijke goedheid en ontferming. Daarvan lezen wij in het zesde hoofdstuk van de profeet Jesaja vers 1-3: "In het jaar, toen de koning Uzzia stierf, zo zag ik de Heere, zittende op een hoge en verheven troon en Zijn zomen vervullende de tempel. De serafs stonden boven Hem; een ieder had zes vleugelen; met twee bedekte ieder zijn aangezicht en met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij. En de een riep tot de ander en zeide: Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen. De ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol." En in Romeinen 3: 22b-24: "Want er is geen onderscheid, want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods en worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is."

O, zijn dat geen heerlijke waarheden, dat God nog genade over heeft voor de ergste vijand en dat Zijn hart van liefde is ontstoken ook voor de meest snode zondaar? Daar het nu eenmaal een uitgemaakte zaak is, dat de Moorman zijn zwarte huid niet wit kan wassen, moet men daar niet jubelen en juichen van vreugde daarover, dat God machtig is in één oogwenk zulk een kind en dienstknecht van de duivel om te zetten en te herscheppen tot Zijn kind en erfgenaam? Zijn dat geen "heerlijke dingen"? Is het niet heerlijk, dat God het koninklijk verstaat waterstromen te doen voortkomen uit de meest harde steenrots en rivieren en stromen te doen losbreken in de wildernis, zodat beken van kristalhelder water vloeien door het dorre zand van de woestijn? Is het niet heerlijk, dat de Heere de duisternis tot licht stelt en het leven doet voortkomen uit de dood?

O, dat heerlijke in Jesaja 35! Hoe liefelijk klinkt dit: "De woestijn en de dorre plaatsen zullen hierover vrolijk zijn, en de wildernis zal zich verheugen en zal bloeien als een roos. Zij zal lustig bloeien en zich verheugen, Ja, met verheuging en juichen; de heerlijkheid van Libanon is haar gegeven, het sieraad van Karmel en Saron; zij zullen zien de heerlijkheid des Heeren, het sieraad van onze God, Versterkt de slappe handen en stelt de struikelende knieën vast. Zegt de onbedachtzame van hart: Wees sterk en vreest niet; ziet ulieder God zal ter wrake komen met de vergelding Gods. Hij zal komen en ulieden verlossen. Alsdan zullen der blinden ogen opengedaan worden en der doven oren zullen geopend worden. Alsdan zal de kreupele springen als een hert

en de tong van de stomme zal juichen, want in de woestijn zullen wateren uitbarsten en beken in de wildernis; en het dorre land zal tot staand water komen en het dorstige land tot springaders der wateren; in de woningen der draken, waar zij gelegen hebben, zal gras met riet en biezen zijn." Ja, waar de draken gelegen hebben, die met hun vergiftigd vocht alles uitgedroogd en verbrand hebben, daar zal de groei van des Heeren planting het weelderigst zijn.

Ja, "heerlijke dingen" worden van u gesproken, o stad Gods:

*Wie Mozes' wet al had gevloekt,
Als hellewormen had geboekt,
Wordt deze vrijstad opgedaan:
Mijn Heiland neemt de zondaars aan.*

Aan de poorten van deze stad wemelt het voortdurend van allerlei volkje, dat te vermelden weet van welke vreselijke kwalen, het door de lankmoedigheid en genade van de Koning dezer stad is geheeld, En daarom roepen zij allen, die ook graag door die poorten van Sion zouden binnentreden, maar nog aarzelen, bemoedigend toe: *vooruit maar, vooruit maar! Houd maar moed, sta niet stil voor u de rechterstoel bereikt hebt.* Een blijde vrijspraak zal u daar ten deel vallen. Daarom: *geloof alleenlijk!*

Terwijl nu zulke "heerlijke dingen" in u verkondigd worden, o stad Gods, wordt u ook nog iets anders geopenbaard, dat u verheugen zal. Vers 4: ***Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen, die Mij kennen; ziet, de Filistijn, en de Tyriër, met de Moor, deze is aldaar geboren.***

Het is ons bij zulke woorden alsof wij de hemelse Bruidegom in gesprek horen met Zijn arme bruid en Hij haar vraagt, kent u ***Rahab***, dat is, Egypte? Dat Egypte, dat zo hoogmoedig en opgeblazen is en waant, dat zij alleen de wijsheid in pacht heeft? En heeft zij het van oudsher met al haar ingebeelde wetenschap niet zover gebracht, dat zij eindelijk een koe, een gouden kalf aanbad als haar God? Hoe diep, o dochter Sions heeft zij u niet veracht, omdat u weigerde uzelf naar uw eigen naam te noemen, maar tot uw handtekening had genomen: *bruid van de Nazaréner?* Kent u de hoogmoedige Rahab? Kom, wij willen ook haar ten bruiloft nodigen. Haar koe zal verbrand worden, haar gouden kalf zal begraven worden, zodat zij die nooit meer terug zal kunnen vinden en haar Isis en Osiris, - en hoe al meer die gewrochten en gedrochten van haar valselijk genaamde wetenschap mogen heten, - zij zullen in haar hart niet meer opkomen. Ja, Ik zal ze doen ontstaan en opbouwen, die wonderstad Alexandrië.¹ Ik wil Mijn Woord in deze stad brengen en dus zal zij al haar vermeende wijsheid verre van zich werpen en spreken: "De helft dezer heerlijkheid was mij niet aangezegd." Welk een zaligheid, welk een heerlijkheid ligt er opgesloten in die leer, die ik zolang, zolang tijd veracht en verfoeid heb!

Maar kent u deze Rahab? Ja, ik weet het wel, dat zij van oudsher uw vijandin was en u menigmaal gekweld en met voeten getreden heeft. Maar wij willen ze samen overweldigen en verrassen door de macht van onze liefde.

Hebt u wel eens van de hoer van ***Babel*** gehoord? Is er ook een belofte voor naar in Mijn Woord? Spreek o Mijn bruid, want u kent en verstaat Mijn Woord.

¹ (Deze stad in Egypte had ten tijde van des Heeren geboorte een tempel, die geheel ingericht was naar het voorbeeld van die te Jeruzalem, zodat Jozef met Maria en het kindeke Jezus, toen zij naar Egypte moesten vluchten, daar een veilige schuilplaats vonden. Red.)

"Nee, zeker niet, mijn Bruidegom, zeker niet, voor zulk één als Babel is er zeker geen belofte in Uw hele boek, Daarin staat niets, dan dat zij zal verbrand worden met het eeuwige vuur."

Maar, Mijn Bruid, Mijn Enige, hebt u Jesaja 46 nooit gelezen? "Bel is gekromd, Nebo wordt neergebogen; hun afgoden zijn geworden voor de dieren en voor de beesten; uw opgeladen pakken zijn een last voor de vermoeide beesten." Maar, luister nu eens, o Mijn geliefde Bruid, Heb Ik niet door Mijn knecht Jesaja, laten uitspreken, wat u in het negentiende hoofdstuk van zijn profetieën leest in het 18e vers en vervolgens? Wat vindt u daar?

"Te dien dage zullen er vijf steden zijn in Egypteland, sprekende de spraak van Kanaän en zwerende de Heere der heirscharen; één zal genoemd zijn een stad der versterking, d.w.z. een stad om de valse leer te verstoren en omver te werpen. Te dien dage zal de Heere een altaar hebben in het midden van Egypteland; een altaar betekent des Heeren kruis, Zijn Evangelie. en een opgericht teken aan haar landpaal voor de Heere dat is, voor de Heere Jezus Christus. "En het zal zijn tot een teken en tot een getuigenis voor de Heere der heirscharen in Egypteland, want zij zullen tot de Heere roepen wegens de verdrukkers en Hij zal hun een Heiland en Meester zenden, Die hen zal verlossen. En de Heere zal de Egyptenaren bekend worden en de Egyptenaren zullen de Heere kennen te dien dage en zij zullen Hem dienen met slachtoffer en spijsoffer en zij zullen de Heere een gelofte beloven en betalen. En de Heere zal de Egyptenaren dapper slaan en genezen en zij zullen zich tot de Heere bekeren; en Hij zal Zich van hen verbidden laten en Hij zal hen genezen. Te dien dage zal er een gebaande weg zijn van Egypte in Assyrië (Babel was de hoofdstad van Assyrië) dat de Assyriërs in Egypte en de Egyptenaren in Assyrië zullen komen en de Egyptenaars zullen met de Assyriërs de Heere dienen. Te dien dage zal Israël de derde wezen met de Egyptenaars en de Assyriërs, een zegen in het midden van het land. Want de Heere der heirscharen zal hen zegenen zeggende: Gezegend zij Mijn volk, de Egyptenaars, en de Assyriërs, het werk Mijner handen, en Israël, Mijn erfdeel."

Ja, mijn geliefde bruid, er zullen er ook uit Babel en Assyrië zijn, die uw catechismus, die de door velen versmade en belasterde leer, die u belijdt, ook zullen kennen en belijden en dat wel, zoals wij uit vers 25 weten, *door de zegen des Heeren*. "Want de Heere der heirscharen zal ze zegenen", lazen wij immers daar. Ja, door de zegen Abrahams, waardoor alle volken der aarde gezegend zullen worden, door de zegen, die op aarde zijn zal, nadat zij het bloed en het water, dat uit Mijn zijde vloeide, dronken.

Verder lazen wij in datzelfde 25ste vers: *Want de Heere der heirscharen - Wiens genade onweerstaanbaar is - zal hen - dat is Egypte en Babel, dat in Assyrië ligt - zegenen, zeggende: gezegend zij mijn volk de Egyptenaars en de Assyriërs dus niet vervloekt het werk Mijner handen, en Israël Mijn erfdeel.*

Waar Ik genade wil verlenen, bedoelt de Heere, daar verheerlijk Ik ook niets dan genade alleen. En daarom: vrede over het gehele Israël Gods, dat Zijn erfdeel is en geroepen wordt uit alle talen, volken en tongen. Zij zullen "Mij kennen", Mij daaraan kennen, dat Ik tot hen spreek: "wees getroost, Mijn zoon, vat moed, Mijn dochter, uw zonden zijn u vergeven, uw geloof heeft u behouden." Juist als de nood bij hen ten top is gestegen, toen zij meenden in de hel te moeten verzinken, als zij leerden proeven en smaken, dat hun lot voor tijd en eeuwigheid alleen afhangt van Mijn soevereine macht, en zij vol angst tot Mij roepen: "zou er voor mij, ook voor mij nog genade en ontferming te vinden zijn?" Ja, zij zullen Mij kennen, in de vergeving van al hun zonden, die zij deelachtig werden, toen zij meenden voor eeuwig te moeten omkomen.

"Ziet" lezen wij verder in Psalm 87: 4. Nu komen er nog armen, bedelaars en bedelaresses. Waar de zonde meer is, daar is de genade veel meer overvloedig geworden. Doe uw ogen open, o treurende, u die in een hoek zit, en spreekt: *ik ben onvruchtbaar en mijn vijandin heeft zeven zonen*. O, Mijn Bruid, luister aandachtig naar Mij en Mijn lieden, neigt naar Mij het oor, Zie, de ark des verbonds was door de zonde der zonen van Eli in het land der Filistijnen gekomen. Die hadden een afgrijselijke afgod, Dagon, die zij aanbaden. Maar nauwelijks was de ark Gods in zijn tempel gebracht, of hij viel ter aarde en hoofd en handen werden hem afgeslagen zonder menselijke hulp of kracht. En verneem nu, wat de profeet Zacharia zegt in het zesde en zevende vers: van het 9^e hoofdstuk van zijn profetie: *"En Ik zal de hoogmoed der Filistijnen uitroeien; en Ik zal zijn bloed uit zijn mond wegdoen, - o, die bloedschulden, die bloedschulden, die kunnen het arme, voortgedreven hart zo benauwen, maar Ik wil ze uitdelgen door Mijn vergoten bloed en door Mijn Geest, - en zijn verfoeiselen van tussen zijn tanden; also zal hij ook onze God overblijven. - Ja, hij zal zijn door Mijn genade als een vorst in Juda, - en Ekron, als de Jebusiet."*

Psalm 87: 4: **Ziet, de Filistijn en de Tyriër met de Moor, deze zijn daar geboren.**

Dat er Moren zijn, die tot de Heere bekeerd zijn, weten wij uit het verhaal in Handelingen 8. Op zijn wagen rijdt een man daar heen. Hij kwam uit het aardse Jeruzalem terug, waar hij het heil gezocht maar niet gevonden had. Nu keert hij weer terug naar zijn heidens vaderland, dat geestelijk gesproken een land was der schaduwen van de dood en de duivel fluistert hem misschien wel in het oor: wat zoek je? 'Je bent zwart, nog zwarter dan ik, en in Jeruzalem wonen niets dan blanke, reine Imensen.'

Deze zwarte had echter een Boekrol in de hand en in dat boek leest hij. De Heere Jezus echter, die hem wel kende, ja, van eeuwigheid gekend had, en van al zijn angst en benauwdheid wist, zendt Filippus naar de wagen met de vraag: verstaat u ook wat u leest? *Ach, luidde het antwoord: hoe zou ik toch kunnen, zo niemand mij onderricht?* Voortdurend komen er allerlei zonden en verkeerdheden in mij op en maken alles duister voor mijn ogen. Van Wie zegt de profeet dit alles, wat hier geschreven staat?

En Filippus deed zijn mond open en beginnende van de plaats uit Jesaja 53, die de Moorman juist las, verkondigde hem Jezus. En de Moor, de zwarte Moor, gelooft; hij kan niet anders, hij moet geloven. Hij laat zich dopen en hij reist zijn weg met blijdschap. Maar Filippus werd gevonden te Azote, dat is, Asdod, gelegen in der Filistijnen land, want de Geest des Heeren nam hem weg van de kamerling, die nu wel Filippus miste, maar de Heere Jezus gevonden had en daarom zijn weg met blijdschap kon vervolgen.

Filippus begaf zich dus midden in **het land der Filistijnen**, tot aan de Middellandse Zee en hij werd gevonden te Azote, of Asdod, zoals de profeet het voorzeggd had en hij verkondigde het Evangelie in alle steden totdat hij bij Cesarea kwam.

En nu **Tyrus**, Daar werden mensen offers geplengd ter ere van de allerafschuwelijkste afgoden. Dat was een gruwelijk land, dat land van Tyrus, daar werden gruwelen gepleegd, waarover hemel en aarde wraak riepen. Wat? Tyrus?

En indien Ik nu Mijn genade verheerlijken wil in de zodanigen, in zulke zwarte zondaren, wie zal Mij dit kunnen verhinderen? Ik zal werken, spreekt de Heere, en wie zal het keren?

Weet u hoe het waar is geworden, dat de Heere er ook in Tyrus had, die Hij liefhad, en die bijgebracht moesten worden tot Zijn Hemels Koninkrijk?

De Heere liet de apostel Paulus reizen naar Jeruzalem, daar moest hij gevangen worden genomen. Omtrent zijn reis daarheen vinden wij vermeld, dat hij te Eféze afscheid van de gemeente wilde nemen, en, lezen wij Handelingen 20: 37 en 38: “Er werd een groot geween van allen; en zij, vallende om de hals van Paulus, kusten hem, zeer bedroefd zijnde, allermeeft over het woord, dat hij gezegd had, dat zij zijn aangezicht niet meer zien zouden; en zij geleidden hem naar het fchip.”

Op zijn verdere reis is hij ook in Tyrus gekomen, gelijk wij Handelingen 21: 3 lezen: “En als wij Cyprus in het gezicht kregen en dat aan de linkerhand gelaten hebbende, voeren wij naar Syrië en kwamen aan te Tyrus, want het fchip zou aldaar de last ontladen.” Zeker is de Apostel onderwijl in de stad gegaan, want, zo lezen wij Handelingen 21: 4-6: “En de discipelen gevonden hebbende, bleven zij daar zeven dagen; welke tot Paulus zeiden door de Geest, dat hij niet zou afgaan naar Jeruzalem. Toen het nu geschiedde, dat wij deze dagen overgebracht hadden, gingen wij uit en reisden voort, en zij geleidden ons allen met vrouwen en kinderen tot buiten de stad; en aan de oever neerknielende hebben wij gebeden; en als wij elkander gegroet hadden, gingen wij in het fchip; maar zij lieden keerden wederom, elk naar het zijne.” Zie, dit is in Tyrus gefchied en zo is het woord uit Psalm 87 vervuld.

Deze allen nu, die in Egypte en Babel wonen of in der Filiftijnen land, of in Tyrus, of de Moren, die uit Abessinië afstammen, - of uit andere woefte landen van Afrika, - zijn wel daar geboren naar het vlees, maar naar geest hebben zij een geheel andere afkomst. Als men hen vraagt: waar bent u geboren? San antwoorden zij: *in Jeruzalem, in de stad Gods, in het Jeruzalem, dat van boven is, in die fchone stad Gods, gebouwd op het bloed van het eeuwige verbond, dáár ben ik geboren.*

Vraagt men hun: wie is uw Vader? Dan luidt het antwoord: *de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die is onze Vader en Hij heeft ons liefgehad van alle eeuwigheid.*

En waar men hun vraagt: hoe oud bent u? Dan antwoorden zij, *al zijn ze naar het vlees zestig of zeventig jaar oud: naar de geest ben ik een onmondig, jonggeboren kind.*

Van deze heerlijke stad Gods vinden wij ook nog vermeld in Openbaring 21: 16: “En de stad lag vierkant en haar lengte was zo groot als haar breedte; en hij mat de stad met de rietstok op twaalf duizend stadiën, de lengte en de breedte en de hoogte derzelve waren even gelijk.” O, hoe terecht luidt het daarom in Psalm 87: 3: *Zeer heerlijke dingen worden van u gefproken, o stad Gods! O, heerlijke stad, gebouwd op fondamenten, wier Bouwmeester en Kunstenaar God is!*

O, daar hoort men het plotseling, geheel onverwacht: hebt u het al vernomen? Deze is staande gehouden op zijn verkeerde weg, gene is ontdekt aan zichzelf, of die kan zichzelf niet meer helpen, maar is bekeerd tot de levende God, Hoe is dat mogelijk? Toch is het waar, want zo groot is de macht der genade Gods, dat in Zijn stad, in het ware Jeruzalem, dat vrij is, allerlei mensen geboren worden. Mensen van geheel verschillende stand en aard en karakter; mensen, die in allerlei verkeerdheden op allerlei dwaalwegen wandelen, in allerlei zonden verzonken waren. Wie kan al die verschillende toestanden en gevoelens beschrijven? De Heere daarboven in de hemel kent ze echter allen, Hij beproeft het hart en de nieren. De Heere laat allerlei soorten mensen in Sion geboren worden. Hij geneest hen van al de afschuwelijke en vreselijke ziekten, die hen aankleven. Ja, in de letterlijke en in de geestelijke zin draagt Hij er zorg voor, dat zij leren lezen, fchrijven, rekenen, dat zij leren hun handen en voeten goed te gebruiken, goede werken, goede arbeid voort te brengen. Zodat de werken dezer stad Gods alom geroemd en geprezen worden en ervan gezegd wordt: dit zijn geen eigenwillige, fchijnvrome, maar waarachtige "goede" werken.

In Babel zijn de spraken verward en is het gehele mensdom als het ware dooreen geworpen. Maar de Geest Gods ontfermt zich op een geheel vrije wijze en als Die de uitverkorenen Gods komt bereid maken, neemt Hij die niet zoals zij zijn moesten, maar zoals zij in werkelijkheid zijn. Dan protesteert de duivel daar wel tegen en roept luide: maar die, of die, die is niet beter dan een Hottentot, een Groenlander of een Patagoniër, hoe zó een het leven Gods kunnen deelachtig worden?

Welaan, spreekt dan de Geest, Ik wil met hen spreken in hun eigen talen, Ik wil hen Gods woord laten verkondigen in allerlei spraak en op allerlei wijze. Dit staat nu niet uitdrukkelijk in Psalm 87, maar wij weten, hoe dat zo letterlijk is geschied op het Pinksterfeest. Handelingen 2: 7 tot 11: “En zij ontzetten zich allen en verwonderden zich, zeggende tot elkander: Ziet, zijn niet alle deze, die daar spreken Galileërs? En hoe horen wij hen een iegelijk in onze eigen taal, waarin wij geboren zijn? Parthers en Meders en Elamieten en die inwoners zijn van Mesopotamië, en Judea en Cappadocië, Pontus en Azië; en Frygië en Pamfylië, Egypte en de delen van Libyë, hetwelk bij Cyrene ligt, en uitlandse Romeinen, beide Joden en Jodengenoten; Kretensen en Arabieren, wij horen hen in onze talen de grote werken Gods spreken,”

In de 87ste Psalm lezen wij dat de Heere in Zijn stad een rol heeft, een geheim register, zoals er op het raadhuis van elke stad der beschaafde wereld gewoonlijk een aanwezig is en goed bewaard wordt. Daarop schrijft de Heere Zelf al de burgers Zijner stad op. De pen, waarmede Hij deze rol geschreven heeft en schrijft, berust in geen mensenhand, geen engel kan daarmede schrijven.

Wij lezen daarvan in vers 5 en 6 van onze psalm: ***En van Sion zal gezegd worden: die en die is daar in geboren; en de Allerhoogste Zelf zal hen bevestigen. De Heere zal hen rekenen in het op schrijven der volkeren, zeggende: deze is aldaar geboren. Sela.***

De Heere heeft ze allen, die Hij gerechtvaardigd heeft, van eeuwigheid op deze rol geschreven. Alle kinderen, die in de ware, schone Godsstad geboren worden, staan in Zijn register opgeschreven met Zijn bloed, door de vinger van Zijn Heilige Geest. Zij staan opgeschreven op de bladzijden van Zijn Goddelijk hart en daarom schenkt Hij hun het recht om in Zijn stad te wonen en ontvangen zij het hemels burgerrecht. Dat is het boek des levens. O, welgelukzalig daarom, die als een dode in zichzelf, als een ontijdig geborene, zoals de Apostel Paulus het noemt, opgeschreven staat in dit boek! Zeker, hij mag en zal ook van zichzelf schrijven: *ik ben des Heeren!* Zoals wij dat lezen in Jesaja 44: 5: *Deze zal zeggen: ik ben des Heeren, en die zal zich noemen met de naam van Jakob; en gene zal met zijn hand schrijven: ik ben des Heeren; en zich toenoemen met de naam van Israël.*

De inwoners van deze stad zijn zeker welgelukzalige mensen, mensen, die ook van hun burgerrecht goed verzekerd zijn. Mozes mag in deze stad de heerschappij niet voeren om de gewetens te knagen en te plagen met de stok van de drijver. O, het is zulk een arm, ellendig volkje, dat door de poorten van deze stad is gegaan, Zij hebben zich afgewassen in het badwater van Siloam, zij zijn genezen door de hemelse Medicijnmeester. Tegenover duivel en hel mogen zij het uitspreken: *ik ben genezen van mijn ziekte.* En al is het vaak ook bitter bang om het hart, toch roep ik het uit: ik ben gezond, ik ben niet ziek, want het volk, dat in de stad Gods woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben.

Wel heeft Mozes aan het volk menige gewichtige dienst bewezen en dat doet hij nog. Hij heeft hen opgejaagd en verdreven uit de stad des verderfs. Hij heeft hen wakker gehouden door zijn dreigingen, hij heeft zijn plicht trouw gedaan en zijn ambt vervuld, zoals zij volmondig getuigden, dat hij ook trouw is geweest bij hen. Tot hoe

menigeen is Mozes, met de vurige wet van Gods rechterhand, gekomen! En hij heeft hen luide toegeroepen: "Gij komt niet binnen, dat gaat niet langer zo met u! Niemand kan twee heren dienen; de wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid, maar die de wille Gods doet, blijft in der eeuwigheid. Zijt volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is." O, hoe trouw heeft Mozes hen telkens uit hun valse rust doen opschrikken, hen gedreven naar de enge poort. Ja, door deze enge poort heen, totdat zij, veilig in Christus geborgen, veilig binnen de poorten van de schone stad Gods waren. Daarvoor zullen zij ook Mozes eeuwig dankbaar zijn, de wet, die God door hem gegeven heeft, eeuwig liefhebben. Ja, zij zullen Mozes, dat is, de Wet, dankbaar blijven en wel daarvoor, dat hij hen met zijn roede zo trouw gekastijd en hen met de bliksemstralen en donderslagen van Sinai zolang verschrikt en verbrijzeld heeft, totdat zij daar waren, waar zij zijn moesten. Maar nu zijn zij binnen, Wat zij aan krachten bezitten, is des Heeren kracht, wat zij aan licht hebben, is des Heeren licht, wat zij van gerechtigheid en heerlijkheid deelachtig worden, het is alles van hun Heere, het is koninklijk erfgoed.

O, hoe arm en ellendig is dit volk van zichzelf; niet één penning kunnen zij betalen en toch zijn zij rijker dan de rijksten der aarde. Het meel in hun vat, de olie in hun kruik, raakt nooit op, want het is uit Zijn volheid, uit de volheid van onze Heere Christus, dat zij genade voor genade ontvangen.

Waarmede houden nu de bewoners van deze Godsstad zich bezig? Zij loven, prijzen, roemen en verheerlijken Gods eeuwige genade en barmhartigheid, zij spreken elkaar moed in en weten elkander op te beuren en op te vrolijken, zodat men begint te juichen, ook te midden van allerlei tegenspoed en verdrukking naar Psalm 46: 3-5: "Daarom zullen wij niet vrezen, al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart der zeeën. Laat haar wateren bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren door derzelve verheffing, Sela. De beken der rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogste."

Wat de bezigheid van de inwoners van 's Heeren schone stad is, dat meldt ons het zevende of laatste vers van onze Psalm: ***En de zangers gelijk de speellieden, mitsgaders al Mijn fonteinen, zullen binnen in u zijn.***

Wie in deze stad woont, bezit werkelijk het genot en de vreugde, die de duivel slechts in schijn aanbiedt en voorspiegelt. In deze stad heerst werkelijk die overvloed en rust, die de wereld tracht na te bootsen om de mensen ter hel te doen varen. Deze stad, deze schone stad Gods, heeft de heerlijkste zangers, die het verstaan, het hart te doen juichen en opspringen van vreugde, de voortreffelijkste trommelende maagden wonen daarin en de heerlijkste muziek klinkt voortdurend op de straten en in haar woningen. Honderd vier en veertig duizend is het getal der zangers en dan nog een schare die niemand tellen kan. Zij zijn allen gekocht van de aarde en wonen in de stad Gods in vrede en vreugde, want hun zonden zijn hun vergeven en geschonken is hun een zalige hoop, een levende hoop op de eeuwige heerlijkheid en Gods ontferming en barmhartigheid wordt aan en door hen groot gemaakt.

Het bitterst leed, de grootste smart,

Heelt U, o Koning van ons hart.

De Naam van de Heere Jezus is een olie, die uitgestort wordt, een zachte, welriekende balsem voor elke wonde. O, het kan er rondom ons en in ons zo verschrikkelijk niet uitzien, zodat men zich als het ware verslonden ziet door alle duivelen, of de Heilige Geest weet wel een Psalm ons in het hart te werpen. Dan begint men te tokkelen op de snaren van de hemelse harp en een loflied aan te heffen ter ere en ter verheerlijking van 's Heeren macht, trouw en genade. En wanneer het deze zangers dan gaat als

Heman, zodat zij menen voor eeuwig te moeten zwijgen, omdat de duivel al de snaren van hun harp verscheurd heeft, toch zal God hen tot ruimte doen komen en op hun stervende lippen zal God nog de oude welbekende woorden weten te leggen: *“In Uw handen beveel ik mijn geest! Gij hebt mij verlost, Gij God der waarheid.”* Amen.

7. Preek over Psalm 89

Toen de mannen opgeroepen werden tot de landverdediging tegen de Fransen

Bij de beschouwing van dat, wat nu zeker alle gemoederen beweegt, heb ik mij voorgesteld in dit morgenuur met u een Psalm door te lezen en wel zulk een, waarin het geloofsleven op zeer wonderbare wijze ons wordt voorgehouden in zijn zuchten tot God. Het moet zijn tot God, de levende God. Ongelukkig hij, die zou willen bouwen op menselijke wijsheid, op menselijke macht, op de macht van wagens en paarden, waarvan de Schrift zegt, dat zij vlees zijn en niet kunnen helpen. God is God en wij zijn as. God geeft ons van tevoren geen antwoord van alles, wat Hij doet. Hij regeert de wereld, de vorsten en de volkeren naar Zijn welbehagen. Hij vernedert, welke Hij vernederen wil, die het echter ook verdiend hebben, vernederd te worden; en weer verhoogt Hij, welke Hij wil, vooral die uit het stof, uit de nood, uit de ellende opschreeuwen tot Hem. Wij, arme mensen, kunnen volstrekt niets, maar bij God is alle ding niet onmogelijk. Wèl ons, wanneer wij dat geloven en voor zeker houden. Slaan wij de Schrift op, wat zien wij dan in deze Schrift? *Wie de Naam des Heeren aanroept, die wordt zalig.* Hij komt ook wel uit alle aardse nood wonderbaar te voorschijn. Daar blijft telkens dit: alle vlees bedriegt, het sterkste paard bedriegt, de grootste held bedriegt, alle menselijke wijsheid en overlegging bedriegt. Maar dat blijft telkens bestaan: Gods waarheid, Gods trouw. En hoe Hij deze in Zijn goedertierenheid verheerlijkt heeft aan de Jordaan, toen het tot ons heette: *Zie, het Lam Gods, dat de zonde van de wereld wegneemt.*

Telkens blijft de waarheid, trouw en goedertierenheid Gods bestaan, welke Hij verheerlijkt heeft op Golgotha, en welke Hij voortdurend verheerlijkt op grond van Hem, Die Zich gezet heeft ter rechterhand Zijns Vaders. Die een trouwe Voorspreker en Voorbidder is voor alle armen en ellendigen hier beneden in het stof, die in hun nood hun ganse hart uitstorten voor Hem en tot Hem spreken: *Mij is bang, ik zal U niet laten gaan tenzij dat U mij zegen.* Dat is het leven des geloofs: God te loven, Hem voor te houden Zijn macht, Zijn Woord, Zijn belofte, maar dan echter ook zijn nood en zijn ellende grondig te erkennen en Hem deze voor te houden. Dan moet men weer besluiten: ‘wij hebben niets te eisen, U bent vrijmachtig, maar ik houd mij aan U, Die God zijt. Uw Naam zij geloofd!’

Ik hoorde in deze dagen, de een dit, de ander dat zeggen; die is trots op zichtbare macht en meent, hij kan iets uitrichten, hij wil iets met God wagen zonder met waarachtige ootmoed en belijdenis van zijn zonden de mond Gods gevraagd te hebben.

Weer een ander verliest de moed en zegt: wat zal er gebeuren?

Weer een derde zegt: dat is Gods roede, wij hebben het verdiend, wij moeten lijden; en dit laatste wordt dan alleen daarom gezegd, omdat men niet begrijpen wil, hoe Gods genade ook in al Zijn oordelen is, in al dat, hoe Hij de wereld regeert, hoe Hij vorsten, tronen en volkeren door elkander en overhoop werpt. Zodat toch bij de mens steeds zal blijven: Omdat Hij Zichzelf vernederd heeft, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja, tot de dood des kruises, heeft God Hem, Jezus Christus, uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven alle Naam is, opdat in de Naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen, die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en alle tong zou belijden, dat Hij Jezus Christus de Heere zij, tot heerlijkheid Gods, des Vaders.”

Naar deze waarheid wordt niet gevraagd in Europa. Naar deze waarheid vraagt de staatkunde niet, maar allen zullen leugenaars geweest zijn, opdat openbaar zal worden: het woord Gods blijft eeuwig, en wat uit Zijn mond is gegaan, dat zal door niemand aan het wankelen gebracht worden; maar wat hij ook beproeft, vallen zal hij. Opdat staan zal blijven de Naam van Jezus Christus, hooggelooft in eeuwigheid. Het is dus Gods doel, met alles, wat nu voorvalt, en wat zeker het grootste gedeelte van de stad nu in zorgen en droefheid werpt: Hij wil, dat niemand verloren gaat, maar dat een ieder zich tot berouw kere, dat men zich dus in waarheid tot God zal bekeren. En voor God hoe zien voor Hem alle dingen er uit? Dat sprak de gemeente uit, en spreekt het nog zo uit: *Wie zijt gij dan, gij trotse Basansberg? Zie, het kleine heuveltje van Sion zal u omverwerpen!*

De Psalm, die ik bedoel, is Psalm 89. Deze handelt over het rijk van Christus, dat is, van Christus met Zijn gemeente. Dus van hetgeen Hij in de wereld beleeft. Terwijl hij over Christus handelt, handelt hij toch minder over het Hoofd, van Christus op Zichzelf genomen, maar eerder over Diens lidmaten, de lidmaten, die door het geloof met Hem verbonden en Hem ingelijfd zijn; en van dat, wat dan deze lidmaten hier beneden op de aarde meemaken.

Het is een wonderbare Psalm, zoals het leven van het geloof over het algemeen een wonderbaar leven is, schijnbaar vol tegenstrijdigheden, maar toch de schoonste muziek; alle wanklanken lossen zich op in de schoonste overeenstemming (harmonie). Van alle heiligen van Christus - dat zijn de weerloze kuikens, die onder de vleugels van de moederhen bescherming zoeken - van alle heiligen en profeten las ik van oudsher graag de geliefde Profeet Asaf en de Profeet Ethan, van welke laatste deze Psalm geschreven is.

Wij, die het ware geloof wensen te hebben of wensen te beoefenen, wij hebben voor zoveel wij aan Christus en Zijn genade blijven hangen, met louter tegenstrijdigheid van het leven te doen. Het leven van het geloof is een leven in verschillende kleuren. De Psalmen zijn meestal Psalmen in de nacht, in de nood, en dat zijn de rechte zwaarden om elke vijand neer te houwen.

Het ziet er telkens in de werkelijkheid geheel anders uit dan de Psalm schijnt te zeggen. Men zou graag altijd juichende tot God willen zingen het zestiende vers: *"Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent: o Heere, zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen."* Wanneer dat echter recht toegaat, dan zal het volk, dat juichen kan, zeggen: "welgelukzalig het volk" maar het ware volk, terwijl het dat zegt, kan op het ogenblik niet juichen, tenzij dan, dat de Heere de moede ziel op Zijn wagen zet, zodat deze met de Heere zo een stuk vooruit komt.

Zo weet ik uit vroeger ervaring nog heel goed, hoe ik eens zo ellendig was, het leven zat en beslist geen vijf minuten meer wilde leven. Ik lag in het woud en riep tot God. Hij mocht mij laten sterven vanwege al de nood en ellende en mismoedigheid, want het was niet slechts één nood, die op mij aandrong, maar het sneeuwde nood. Daar komt echter een woord van deze Psalm als uit de hemel in oor en hart binnen. ... En de schijnbaar stervende man liep een afstand van twee uren, in één uur van louter sterkte door dit woord, verbrijzeld en toch genezen.

Zo'n Psalm is deze Psalm. Het doet de Godvrezenden beslist goed, dat, waar zij met de Profeet Elia onder de boom liggen en wensen, zij waren dood, zij opeens een spijsje ontvangen, die hen sterkt om een weg te gaan van veertig dagen en veertig nachten. Daar is dan de troost, die zij ontvangen, niet een zichtbaar houvast dat is niet de rechte troost maar de onzienlijke God, Die troost.

De Psalm begint: "***Ik zal de goedertierenheden des Heeren eeuwig zingen; ik zal Uw waarheid met mijn mond bekend maken, van geslacht tot geslacht.***" Dat zegt veel. Want "zingen" dat wil ik nog met mijn hart doen, maar bekend maken met de mond, wanneer de smart het hart breekt, dat valt toch zwaar. Aan Ethan brak de smart het hart en daar begint hij ineens zo: *Ik zal de goedertierenheden des Heeren eeuwig zingen; Ik zal Uw waarheid met mijn mond bekend maken, van geslacht tot geslacht. Want ik heb gezegd;* nu heeft hij het eeuwige verderf voor zich, hij heeft de ondergang voor zich ik heb dus gezegd: *Uw goedertierenheden* zullen eeuwig een goedertierenheid, genade, niet tijdelijk, niet voor dit ogenblik, maar *Uw goedertierenheid zal eeuwig gebouwd worden.* En U, trouwe Verbondsgod, U hebt Uw waarheid, wat U beloofd hebt, trouw bevestigd. Waar? *Daar boven in de hemelen zelf.* Daar zou men wel willen zeggen: wie zo spreekt, die is over alles heen. Ethan ziet niets; wat hij ziet, dat ontmoedigt hem volkomen. Dat wilde ik u nu graag doen zien, dat, wat hij ziet, hem ontmoedigt.

Hij spreekt vers 36 en vervolgens (God spreekt): ***Ik heb eens gezworen bij Mijn heiligheid: zo Ik aan David liege, zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn,*** Onder dit woord "zaad" verstaat Hij Zijn kinderen, alle gelovigen, want Hij spreekt in deze Psalm van David in een beeld. Hij meent die David, waarvan God zegt bij Ezechiël, dat Hij Zijn volk een trouwe Herder, de David verwekken zou. Hij meent dus Christus en onder Zijn zaad verstaat Hij die in Christus geloven. "Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn" overgankelijk; ja, maar wat dan ook tot de zin van dit woord behoort volgens het Hebreeuws: gelukkig in deze tijd. Het zal dus dit zaad wel gaan, bij voorbeeld, dat ook daaraan vervuld wordt: "Gij zult eten de arbeid uwer handen; welgelukzalig zult u zijn, het zal u wel gaan. Uw huisvrouw zal wezen als een vruchtbare wijnstok aan de zijde van uw huis, uw kinderen als olijfplanten rondom uw tafel," Dat is Gods Woord. Dat heeft dus menige gehuwde man gehoord, die nu uittrekken moest, zonder te weten, wanneer hij terugkeert en moet vrouw en kinderen Gode bevolen achterlaten; en ach, daar komt nog zoveel in het hart op. Wie nu uit de waarheid geboren is, die kan als ik mij zo mag uitdrukken nood en gevaren niet zo maar wegspotten. Hij kan de dingen ook niet vergeestelijken, maar hij houdt Gods belofte aan. Nu hebben wij hier de ware gemeente daarom gaat het toch. Alles, wat u gebeurt, ja, het is Gods bezoeking. Want er is een ander geslacht opgekomen, dat van al het vroegere, lijden en jammer, niets meer goed weet, zich echter aan misdaad en lichtzinnigheid heeft overgegeven. Zo moet dan Gods oordeel komen om te verootmoedigen, opdat toch Zijn uitverkorenen in Duitsland, die Hij gedurende drie eeuwen zo bovenmate begenadigd heeft, gered zouden zijn.

Zo komen dus Zijn oordelen. De duivel, die zou graag het Evangelie geheel weg willen hebben en heeft het daarin al een groot eind gebracht; maar God wil Zijn Evangelie hét Evangelie doen blijven.

Als men nu echter in de wereld ziet, hoe ziet het er dan daar uit? "Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn" heet het en de rechtvaardigen zijn weinig geworden. "*En Zijn troon zal voor mij zijn gelijk de zon. Hij zal eeuwig bevestigd worden, gelijk de maan.*"

"Maar" spreekt hij voorts, "Gij hebt Hem verstoten en verworpen; Gij zijt verbolgen geworden tegen Uw Gezalfde." David leefde toen niet meer, toen deze Psalm werd gemaakt. Het kan dus niet van David gezegd worden, want dat slaat slechts op Christus, wat wij lezen in vers 20: "Ik zal Zijn hand in de zee zetten en Zijn

rechterhand in de rivieren", Hij zal dus Heerser en Koning zijn over de ganse aardbodem.

"Hij zal Mij noemen: Gij zijt Mijn Vader." Dat luidt echter volgens het Hebreeuws aldus dat het van een mens niet goed kan gezegd worden. "Gij zijt Mijn Vader, Mijn God, en de Rotssteen Mijns heils." Dat is van Hem gezegd, Die spreekt: "Ik vaar op tot Mijn Vader" en dan laat volgen: "en tot uw Vader".

Er komt nog meer: "Ook zal Ik Hem tot eerstgeboren Zoon stellen, ten Hoogste van alle koningen der aarde." Nu, na Salomo zijn koningen gekomen, die slechts over Juda en Benjamin geregeerd hebben. Het ziet dus op Christus. "Ik zal Zijn zaad in eeuwigheid zetten en Zijn troon als de dagen dér hemelen."

Thans zijn het immers twee en twintig en meer eeuwen, dat de troon Davids en Salomo's volstrekt niet meer bestaat. Dat is dus hier van Hem gezegd, van Wie ook het in Psalm 45: 7 heet: "O God, - dat is, o Christus, Gij zijt onze God. - "Uw troon..." dat is, Uw genade, Uw besturen en regeren in vergeving van zonden; terwijl u eeuwig leven en zaligheid brengt, en de Uwen tegen alle geweld van duivel en wereld behoudt. "Uw troon is eeuwig en altijd."

En nu heet het in vers 39 en vervolgens: "Maar Gij hebt Hem verstoten en verworpen; Gij zijt verbolgen tegen Uw Gezalfde; Gij hebt het verbond Uws Knechts teniet gedaan; Gij hebt Zijn kroon ontheilgd tegen de aarde. Gij hebt al Zijn muren doorbroken; Gij hebt Zijn vestingen nedergeworpen. Allen, die de weg voorbijgingen, hebben Hem beroofd; Zijn naburen is Hij tot een smaad geweest. Gij hebt de rechterhand," - het komt nog erger! - "Zijn wederpartijders verhoogd; Gij hebt al Zijn vijanden verblijd. Gij hebt ook de scherpte Zijns zwaards omgekeerd, zodat Hij volstrekt niets meer vermag." De held moet toch een zwaard hebben; is het stomp of breekt het af, dan kan hij niets meer uitrichten. "Gij hebt ook de scherpte Zijns zwaards omgekeerd," het is geheel bot geworden. "En Gij hebt Hem niet staande gehouden in de strijd. Gij hebt Zijn schoonheid doen ophouden." Maar nu: 'U, Die gesproken hebt, Zijn troon zal eeuwig zijn, "Gij hebt Zijn troon ter aarde nedergestoten. Gij hebt de dagen Zijner jeugd verkort; Gij hebt Hem met schaamte overdekt,"

Mijn geliefden. Dat begrijpt u toch wel, dat kan onze Heere Jezus, op Zichzelf genomen, niet wedervaren. Wanneer Hij daarboven zit ter rechterhand Gods des Vaders, dan zal Hij daar wel blijven zitten en het zal ook daarbij blijven. "God, Die in de hemel woont, zal lachen, de Heere zal hen bespotten. Dan zal Hij tot hen spreken in Zijn heilige toorn en in Zijn grimmigheid zal Hij hen verschrikken. Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion; Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd." Aldus gaat dit Christus eigenlijk volstrekt niets aan, of de paus en de duivel regeren of een andere Antichrist, of ongeloof of bijgeloof heersen het gaat in de grond de Heere Christus volstrekt niets aan; Hij zal wel op Zijn troon blijven zitten.

Maar Hij, Die daar boven zit, Hij is ook hier beneden, daar bevindt Hij Zich bij al Zijn heerlijkheid toch midden in de nood der Zijnen. Hij bevindt Zich op het dakkamertje of elders een kamer en droogt een arme vrouw de tranen af, wanneer zij daar zo zit met haar kinderen en de man moet uittrekken. Hij trekt uit met de man, waar hij uittrekt voor koning en Vaderland en is met hem op de weg. Hij bevindt Zich in al de nood der Zijnen.

De Psalm blijft staan en zal niet alleen gegolden hebben ten tijde, toen Hij voor de eerste maal aan de gemeente werd gegeven; niet alleen voor drie eeuwen, toen brandstapels opgericht werden om de ware gelovigen te vonnissen in het vuur, en met

het zwaard en hen in het water te verdrinken, maar hij is en blijft alle armen en ellendigen ten goede. God weet, dat wij mensen zijn en Hij voelt menselijk. Hij komt niet en spreekt: *dat zal nu eens anders zijn!* Hij is niet onbarmhartig, Hij scheidt geen monniken en nonnen, mensen, die zich over alles kunnen heenzetten zonder geloof, die zichzelf liefhebben en de nood van anderen niet voelen, maar Hij voelt menselijk; *God geopenbaard in het vlees*. En doordat Hij menselijk voelt, scheidt Hij alle omstandigheden, dat Hij de mens menselijk en evenzeer koninklijk en Goddelijk hulp en troost toefluistert. Waar dus een kind Gods is, dat op Gods woord en waarheid houdt, daar zal telkens op het tegenstrijdige worden gestoten, zoals hier in de Psalm op de vreselijkste tegenstrijdigheden gestoten wordt.

Maar wat staat daar? Wil Ethan zwijgen van des Heeren genade? Hij kan niet zwijgen, Hij wil zingen van de goedertierenheden en waarheid des Heeren, maar hij verzwijgt ook zijn harteleed niet, dat klaagt hij God. Het schijnt haast Godslastering, zich zo uit te drukken, als hij het doet; dat is immers van Christus' troon onmogelijk, Wat weet u echter van Christus' troon, waar u als een arme en als het allerkleinste kind niet kunt heenkomen met uw behoeften, zoals u mens bent, zoals u zondaar bent? U moet een Christus hebben, geheel voor u, Die past in uw toestand en nood.

Dat wilde ik u dus meedelen. Deze Psalm ziet niet zo mooi uit als hij begint. Alleen smart is daarin uitgesproken. En dat heb ik nog op te merken: de droefheid van de wereld werkt de dood, de droefheid echter naar God werkt ter zaligheid een bekering, die niemand berouwt. Het is niet een droefheid om de dingen van de wereld op zichzelf genomen, maar om de hoogste goederen tegelijkertijd; en Christus lijdt hier, op zichzelf genomen, eigenlijk niets. Hij kan niet lijden. maar Christus lijdt hier in de Zijnen.

En nu de Zijnen, hoe zien zij er uit in deze Psalm? Zijn zij versierd met bruidsklederen, gaan zij daar schoon met kronen versierd, pronken zij met opgericht hoofd? Of wordt niet veel meer over hen geklaagd: Alles is omgekomen, alles is verwoest! Gods woord schijnt niet waar te zijn. Zijn waarheid schijnt te liegen, Hij breekt alles af met het woord, het scherpe zwaard kan mij niet meer helpen.

Maar één ding blijft nog. Niet voor niets is blijven hangen, dat men zegt: dat doet Napoleon, dat doet de Keizer van Oostenrijk, dat doet de Prins van Pruisen, dat doet Engeland, enz. ... Zij hangen allen aan Hem, aan Wiens kleinste vinger de wereld hangt. Hij doet met allen wat Hij wil. Blijf niet aan de tweede oorzaak hangen, gaat tot de Eerste. Ethan zegt bij alles: God heeft het gedaan. 'God, dat hebt U gedaan, U hebt de kracht en scherpte van Zijn zwaard weggenomen. U breekt al Zijn muren door. U werpt al Zijn vestingen neer. U hebt Zijn schoonheid doen ophouden. U hebt Zijn troon ter aarde gestoten. U hebt de dagen van Zijn jeugd verkort. U hebt hem met schaamte overdekt.' God doet het,

Daar wordt het toch in het hart anders, beslist, het wordt anders. God doet het. Daar erkent men zijn nood en zijn ellende recht grondig en neemt het aan, niet uit de tweede oorzaak, maar uit de Eerste, uit de hand van Hem van Wie alles komt. Ethan vreest niet Hem alles te zeggen en voor Hem zijn ganse hart uit te storten. Hij had het benauwd, zeer benauwd. Hij wilde tot God zeggen en klagen: *wel, ik kan niet meer, ik moet breken; ik verzink onder mijn last*. Daar denkt hij aan God, hij denkt aan Zijn verbond, aan het verbond van eeuwige genade. Genade is genade, Daar moet men dan niet komen met: 'dat heb ik verdiend; dat is Gods tuchtiging; dat komt vanwege de zonde; blijft men daaraan hangen', dan is het Godslastering. God wil telkens te midden van de toorn Zijn genade oprichten en de genade van Christus verheerlijken.

Welnu, ik wil voor God mijn hart uitstorten, ik wil voor Hem de nood van mijn ziel klagen. Hij is toch machtig en of de zonde over u gekomen is als een stroom, zo is het toch Zijn genade, die veel geweldiger over ons gaat. Zo denkt men dan aan God en aan Zijn verbond; men heeft het gesmaakt, dat God vriendelijk is, dat Hij zonde vergeeft en misdaad wegneemt. Voordat u begint te klagen zult u moeten beginnen te loven en voor u tot Hem zegt: alles ligt verbrijzeld en verpletterd. Zult u Hem voorhouden: *Heere God, u kunt alles doen*,

Daarom begint Ethan daarmee, God te loven. Welnu, het mag gaan zoals het wil, het mag er uitzien, zoals het wil, dit weet ik: God is voor de armen goed, voor de ellendigen een Helper, voor de genadelozen is Hij genadig. Dit weet ik: Hij is een God voor de verlatenen, een machtig Helper, een God en Vader der wezen, een Man der weduwen, een God der legerscharen. Want wanneer Hij Zijn Engel zendt, dan is de ganse macht van de vijand gebroken in één nacht.

De hemelen loven Uw wonderen, o Heere, ook is Uw getrouwheid in de gemeente der heiligen. Want wie mag in de hemel tegen de Heere geschat worden? Wie is de Heere gelijk onder de kinderen der sterken? Dat is, de vorsten, de koningen, niemand kan Hem gelijk zijn. *God is grotelijks geducht ... waar?* "In de raad der heiligen en vreselijk boven allen, die rondom Hem zijn. O Heere God der heerschers, wie is als U, grootmachtig, o Heere! En Uw getrouwheid is rondom U. Zodat, waar ik ook heentast, de zoom van Uw gewaad kan grijpen, daar is alles getrouwheid.

Gij heerst over de opgeblazenheid der zee. De zee der volkeren en van de wereld. Wanneer haar baren zich verheffen, zo stilt Gij ze. Wanneer zij ook hoog, hoog komen en hoger en hoger gaan en tot aan de lippen reiken, U stilt ze.

Gij hebt Rahab verbrijzeld; dat is, Egypte, maar ook elke hovaardige, die zich uitbreiden en vermeerderen wil, die zich opblaast en zijn troon wil zetten tot aan de sterren van de hemel. "Gij hebt Rahab verbrijzeld" en hij is al verwond als een verslagene. *Gij hebt Uw vijanden verstrooid met de arm Uwer sterkte.*

Hemel en aarde is niet des duivels, is niet van de vijand, is niet van de vorsten noch van de paus. *De hemel is Uwe, ook de aarde is Uwe; de wereld en haar volheid, die hebt Gij gegrond. Het noorden - hoe zwart en donker² ook - en het zuiden - dat de aarde en bevrorene weer verwarmd wordt - die hebt Gij geschapen. De wonderschone Thabor - met zijn heerlijk groen en de schrikwekkende - Hermon met zijn sneeuw en zijn ijsvelden, juichen in Uw Naam. De ganse natuur in haar heerlijkheid, pracht en vreselijkheid verkondigt luid: De Heere is God, De Heere is God! Zijn Naam alleen is groot. Hij kan scheppen, maken en doen wat Hij wil.*

Gij hebt een arm met macht; Uw hand is sterk; Uw rechterhand is hoog. Gerechtigheid - die U uit genade toerekent aan de arme zondaar, - en gericht - dat hij zichzelf oordeelt en verdoemt en U recht geeft - zijn de vastheid van Uw troon. En waar om genade wordt geroepen, daar ervaart men: goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn heen.

En terwijl Ethan zichzelf, als het ware, uitsluit, alsof hij niet tot Gods volk behoorde, zegt hij: *Dat is toch alleen een welgelukzalig volk, hetwelk het geklank kent, dat het geklank van de bazuin verstaat, ook de gebroken klank, dat kan roepen: Ach God, ontferm U! Welgelukzalig zulk een volk. Hoe donker het ook is en hoe duister de nacht, het zal ervaren: "wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal de Heere mij een licht zijn." O Heere, zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen.*

² In het land Israël brengt de Noordenwind een heldere hemel en de Zuidenwind woestijnhitte, enz.

En al zijn zij dan ook zo bedroefd en zo neergeslagen, *zij zullen toch zich de ganse dag verheugen in Mijn Naam*. In de Naam Jezus. En al zijn zij ook nog zo geschonden, zij zullen toch ervaren, *dat zij door Uw gerechtigheid verhoogd worden*, in de gerechtigheid van Jezus Christus,

Nee, bij ons is geen kracht of sterkte, maar *Gij, Heere God, zijt de heerlijkheid hunner sterkt*. Dat wij zeggen: ik kan niets en ik vermag niets, maar in de Naam des Heeren versla ik toch al vijanden. *Door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden. Want ons schild is van de Heere en onze Koning is van de Heilige Israëls*. Zo sluit hij zich dan schijnbaar buiten Gods volk en looft toch God en het volk, dat in het licht Zijns aanschijns wandelt.

Het volk, dat hij klagen laat: "Gij hebt ons verstoten en verworpen; Gij zijt verbolgen geworden tegen Uw Gezalfde. Gij hebt het verbond Uws knechts teniet gedaan; Gij hebt Zijn troon ontheiligd tegen de aarde. Gij hebt al Zijn muren doorgebroken; Gij hebt Zijn vestingen neer geworpen. Allen, die de weg voorbijgingen, hebben Hem beroofd. Zijn burens is Hij tot een smaad geweest. Gij hebt de rechterhand van Zijn wederpartijders verhoogd; Gij hebt al Zijn vijanden verblijd. Gij hebt ook de scherpste van Zijn zwaard omgekeerd en Hem niet staande gehouden in de strijd. Gij hebt Zijn schoonheid doen ophouden en Gij hebt Zijn troon ter aarde gestoten; Gij hebt de dagen Zijner jeugd verkort. Gij hebt Hem met schaamte overdekt."

Dit volk, dat zo klaagt, is hetzelfde volk waarvan Hij zegt: "Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent?" Hij houdt God alle ellende voor en zegt: *tóch, heerlijk is het volk*. Hij houdt God al Zijn beloften voor: 'Heere God, hebt U niet gesproken? Daar is Uw woord, daar is Uw belofte en nu komt het niet. O God, wat is nu waar? Alles, alles is immers verwoest. Hoe lang, o Heere, zult Gij U steeds verbergen? Zal Uw grimmigheid branden als een vuur? *Gedenk hoe kort mijn leven is*. Ik moet U in dit leven nog loven, de vijanden zullen toch niet zeggen, dat zij mij overwonnen hebben. Ik ben tevergeefs geschapen, wanneer ik U niet loven kan in dit leven. Kan ik U niet roemen, zo weet ik niet, waarvoor ik besta. *Waarom zoudt Gij alle mensenkinderen tevergeefs geschapen hebben? Welke man leeft er die de dood niet zien zal? die zijn ziel zal bevrijden van het geweld van het graf?* Wij allen kunnen dat niet. En nu, U hebt ons genade gegeven, toen en toen. U hebt ons gered, U hebt ons al onze zonden kwijtgescholden, vol genade vergeven dat is niet in een hoek gebeurd. *Heere, waar zijn nu Uw vorige goedertierenheden?* U bent toch niet een mens, dat U veranderlijk zou zijn, U hebt immers gesproken: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijs vrede zal niet wankelen," Waar is dan nu Uw vroegere goedertierenheid? De goedertierenheid, die u aan ons Hoofd en aan onze Koning Christus gezworen hebt? U zult ons toch niet geheel en al vergeten? De mensen denken allen slechts aan zichzelf en al denkt ook deze of gene aan ons, wat zal het ons helpen, hij kan ons toch niet helpen. Heere God, vergeet u mij niet, vergeet u niet mijn smaad, dat alle duivelen en Filistijnen over mij heengaan en zeggen: daar, daar!'

"Gedenk Heere, aan de smaad Uwer knechten, waarmede Uw vijanden U smaden," Wat smaden zij dan? "De voetstappen van Uw Gezalfde", van Uw Christus. Wat is dat?

"Ga uit op de voetstappen der schapen," (Hooglied 1, 8); op de weg, welke zij van oudsher gegaan zijn en hebben moeten gaan, achter de Herder. De voetstappen van Uw Gezalfde, o God! Zij zijn door diepe zeeën gegaan, het gaat door het water en door het vuur heen, het gaat door het bespottelijke heen. Door het vuur, door

zwakheid en door allerlei nood en droefheid, het gaat door het tegenstrijdige op allerlei manier heen,

En nu komt de duivel en de hele wereld komt samen en ziet u liggen in uw jammer en roepen: "Haha, zo is het, zoals wij het graag wilden hebben! Ha, zo hebben wij het graag." Zo smaden zij de voetstappen van Christus.

Waar Christus wil heilig maken, daar maakt Hij tot zondaar, waar Hij blij wil maken, daar maakt Hij eerst treurig. Waar Hij veel wil schenken, neemt Hij het eerst een tijd lang weg. Dát zijn de voetstappen van Christus.

En nu heb ik de Heere al mijn nood voorgehouden en ik weet, door alle lijden bereidt Hij voor op de eeuwige heerlijkheid. Spoedig komt het eind van alle lijden en God blijft. *Geloofd zij de Heere in eeuwigheid. Amen.*

Gij duivelen, roept daartegen wat u wilt; ... tegen alle tegenstrijdigheid in: Amen, Amen.

8. Leerrede over de vergankelijkheid van 's mensen leven

Nieuwjaarspreek Psalm 90:1-12

Mijn geliefden, laat ons samen lezen wat wij geschreven vinden in de twaalf eerste verzen van de negentigste Psalm. Daar lezen wij:

"Een gebed van Mozes, de man Gods. Heere, Gij zijt ons geweest een toevlucht van geslachte tot geslacht. Eer de bergen geboren waren, en Gij de aarde en de wereld voortgebracht had, ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God. Gij doet de mens wederkeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder gij mensenkinderen. Want duizend jaren zijn in Uw ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, en als een nachtwake. Gij overstroomt hen; zij zijn gelijk een slaap: in de morgenstond zijn zij gelijk het gras, dat verandert. In de morgenstond bloeit het, en het verandert, des avonds wordt het afgesneden, en het verdort. Want wij vergaan door Uw toorn; en door uw grimmigheid worden wij verschrikt. Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns.

Want al onze dagen gaan heen door Uw verbolgenheid; wij brengen onze jaren door als een gedachte. Aangaande de dagen van onze jaren, daarin zijn zeventig jaren, of, zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet: want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daar heen. Wie kent de sterkte Uws toorns, en uw verbolgenheid, naardat Gij te vrezen zijt? Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen."

Wat wij daar lezen, is een gedeelte uit het gebed van Mozes, de man Gods. Uit dit gebed hebben de Profeet Jesaja, en al de andere profeten veelvuldig en overvloedig geput bij het neerschrijven van hun geschriften.

Een "man Gods" noemt Mozes zich hier, en dat doet hij op grond van het ambt en het gezag, waarmee de Heere God hem had bekleed.

"Een gebed" wordt deze Psalm genoemd, en dat is deze negentigste Psalm ook van het begin tot het einde, ook al komt er veel in voor, dat ons mensenkinderen duister is; maar dat ligt geenszins aan de heilige woorden Gods, die wij voor ons hebben, maar aan de verduistering van ons verstand, en aan de verkeerdheid van ons hart, dat een soort van Evangelie begeert te horen, dat het ware niet is, en dat alleen, om het geweten te stillen, zonder er begrip van te hebben, met Wie wij eigenlijk te doen hebben, en Wie wij rekenschap verschuldigd zijn.

Het zal voor de natuurlijke mens, die niet begrijpt wat des Geestes Gods is, altijd een zeer zwaar stuk zijn, de 42^e vraag en antwoord van onze Catechismus:

(Vraag. "Zo dan Christus voor ons gestorven is, hoe komt het, dat wij ook moeten sterven?

Antwoord. Onze dood is geen betaling voor onze zonden, maar alleen een afsterving der zonden en een doorgang tot het eeuwige leven.) " te rijmen met hetgeen wij in de negentigste Psalm lezen: "Want al onze dagen gaan heen door Uw verbolgenheid (vers 9). Deze schijnbare tegenstrijdigheid moet opgelost worden. En dat valt ook niet zwaar, want wie dat in waarheid voor zichzelf weet: "onze dood is geen betaling voor onze zonden, maar alleen een afsterving der zonden en een doorgang tot het eeuwige leven", die kent ook de toorn en de grimmigheid des Heeren, en spreekt van ganser harte met het genoemde vers van onze psalm: *want wij vergaan door Uw toorn, en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt.*

Wat brengt nu echter de genade, de vreugde van onze Heere Jezus Christus teweeg? De toorn en de grimmigheid des Heeren. Ja, die neemt zij weg, maar de gevolgen daarvan, die wij te dragen hebben, heft zij daarom niet op. Maar nochtans de genade van de Heere Jezus Christus weet voor Zijn ellendigen “in hun krankheden hun gehele leger te veranderen”, zodat hoewel zij vergaan door des Heeren toorn, deze toorn toch niet eeuwig op hen blijft rusten. Want de Heere Jezus treedt voor hen op als Borg en Middelaar voor de Zijnen, opdat, waar zij wegzinken onder de last van de eeuwige toorn Gods tegen de zonde, - en zij schijnen te zullen omkomen voor eeuwig, - zij nochtans niet daaronder bezwijken, maar uit toorn en dood, overgaan in het eeuwige leven, door hun Heere en Heiland Jezus Christus, die alleen hun leven is.

Ik herhaal het echter, mijn geliefden, wie dat belijdt, die heeft ook geleerd, en leert het bij voortdoring, zich van harte voor des Heeren aangezicht te verootmoedigen. Hij zal het met zijn laatste ademtucht nog belijden: het is door Gods toorn, dat wij vergaan. Want wij waren oorspronkelijk niet geschapen om te sterven. "God heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen, dat is in ware gerechtigheid en heiligheid, opdat hij God zijn Schepper recht kennen, hem van harte liefhebben, en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zou om hem te loven en te prijzen." Heidelb. Catechismus, antwoord op vraag 6.

Maar na de val en ongehoorzaamheid van onze stamvader Adam in het Paradijs, ging het vonnis in vervulling: “Ten dage, dat gij daar van eet, zult gij de dood sterven, en dat was een tweevoudige dood, een geestelijke en een lichamelijke dood. Daarom vraag ik het luid: is de dood niet een jammerlijke zaak? O, men kan zich wel in lichtzinnigheid en wuftheid daarover heen zetten, als het ware daarover heen huppelen, en als of het maar zulk een geringe zaak was; en zeggen: nu ja, eens komt de dood, en sterven moeten wij allen. Daarbij menen dezen dan volle aanspraak te hebben op een goede plaats in de hemel, voor zichzelf en hun geestverwanten. Maar het hart, het harde hart blijft onverbroken en onverbrijzeld voor des Heeren aangezicht, omdat men nooit en nimmer voor des Heeren toorn en grimmigheid weggesmolten is.

Maar mijn geliefden, het woord Gods moet recht gesneden worden, opdat de mensen recht zouden leren begrijpen met Wie zij te doen hebben en aan Wie zij eens rekenschap zullen moeten afleggen; anders bedriegt men zichzelf, en men zal ook bedrogen uitkomen voor eeuwig. Daarom roep ik het allen toe: de dood is een vreselijke, een jammerlijke zaak, zoals ik, die aan zoveel doodbedden gestaan heb, met mijn ogen aanschouwd heb, en gelijk er velen onder u zijn, die dat ook zeer goed weten.

Maar mijn geliefden, indien het een jammerlijke zaak is, *dat onze dagen heengaan door des Heeren verbolgenheid, en dat wij vergaan door Zijn toorn*, zo is het nog een veel jammerlijker zaak, dat de mens dit van nature niet bedenken kan, daar hij dood is in zonden en misdaden, en dus uit zichzelf nooit zal bidden: ***Leer ons Heere, alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen.***

Het is de wet, het is de eeuwige wet Gods, die Mozes, de man Gods, hier in deze Psalm handhaaft, om ons te leren, hoe het van nature met ons gesteld is. Want geliefden, het Evangelie kan toch onmogelijk in de wereld zijn verschenen om de wet te logenstraffen, beide hebben immers een eeuwig geldende kracht: de wet, om ons in de vierschaar Gods te brengen, het Evangelie, om ons, - als wij sidderende en bevende voor de vierschaar Gods staan, - uit onze druk op te heffen, en ons te vertroosten. En wie waarachtig gelooft, ligt voortdurend verbroken en verbrijzeld voor het oordeel Gods. Er zijn o zoveel mensen, die alleen met het verstand geloven, maar het ware

geloof is een zaak des harten, en waar men met het hart gelooft ter zaligheid, kan men zich de genade geenszins in eigen kracht toeëigenen, want er woont in het binnenste een heilige vrees voor die God, met Wie wij te doen hebben, en diezelfde God is, die het gebed geeft, en de verhoring van het gebed laat komen, opdat men met het bloed van Christus door al de golven en baren van Gods toorn heenbreke.

Mijn geliefden, wij hebben, ook na ontvangen genade, er geen denkbeeld van hoe groot onze zonden en ellenden zijn, en wij kunnen, helaas, de zonde indrinken als water, en toch onszelf voor oprechte en Godzalige mensen houden en bij anderen als zodanig voordoen. Daarom is het ons allen, wie wij ook zijn, zo hoog nodig gedurig weer te lezen de eenvoudige Tien geboden en te herlezen, zowel als de onvergelykelijk schone uitlegging, die wij van elk van deze geboden hebben, in onze Heidelbergse Catechismus. Indien wij, wat wij daarin lezen, op onszelf toepassen, wat zullen wij dan moeten antwoorden op de vraag: zijt u schuldig of niet? Vervuld u die geboden, zoals zij vervuld moeten worden of niet? O, leer toch u zelf te veroordelen, eer het vonnis van de eeuwige dood dat u, dat wij allen verdiend hebben, over u uitgesproken wordt. Het is helaas maar al te waar, dat wij er geen denkbeeld van hebben, hoe groot onze ellende en zonde is, en dat wij van nature niet eens weten, dat wij zonden hebben.

Daarom zegt Mozes in het achtste vers van onze Psalm: ***"Gij stelt onze ongerechtigheden voor u, onze heimelijke zonden in het licht uws aanschijns."***

Onze ongerechtigheid, dat is iets, waardoor wij volgens de wet de dood verdiend hebben. Ik wil hier eens een ogenblik stilstaan bij een enkele zonde, de zonde tegen het zevende gebod, en dat wel, omdat de gevolgen van de overtreding van dit gebod duidelijk in het oog springen, duidelijker dan die van andere geboden. Immers kan een mens tengevolge daarvan doodziek worden, zijn hersenen kunnen er door gekrenkt worden, Ja, wie kan de gevolgen tellen van één enkele misstap, van één gang in de hollen der ontucht en des verderfs. Ach, de gevolgen daarvan kunnen zich voortplanten van kind tot kind. En zulke ongerechtigheden stelt de Heere gedurig weer voor Zijn aanschijn, tot verootmoediging en verbrijzeling dergenen, die ze bedreven hebben. Daarom, zo u uw troost en toevlucht zoekt in de vergeving van zonden, vergeet nooit mijn geliefden, ook al zijt u voor grove uitspatting bewaard gebleven, bij de Heere aan te houden met het gebed: "gedenk niet de zonden mijner jeugd." En: "vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren." God stelt onze ongerechtigheden voor Zich, onze heimelijke zonden in het licht van Zijn aanschijn. En dan valt er onverwachts een slag, men weet niet vanwaar die komt, en nog een slag, en nog een slag, men stort neer en men sterft. Wij sterven echter niet op dezelfde wijze, als het vee van het veld, als de bloemen of bomen, want die sterven op de gewone, hun van God gezette wijze, volgens Zijn instelling. Maar wij, kinderen van Adam, wij waren oorspronkelijk niet geschapen om te sterven. Het is een jammerlijke zaak, dat wij moeten sterven, en dat wij het beeld en de gelijkenis Gods, waar wij naar geschapen waren, hebben verloren, en dat het woord moest worden uitgesproken: "Gij stelt onze ongerechtigheid voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns."

En gelijk het met de overtredingen van het zevende gebod is gelegen, is het met de overtredingen van al de geboden Gods gelegen. Of is het misschien geen zonde, als men, het heilige negende gebod overtredend, stout en driest de goede naam van de naaste te gronde richt door allerlei boze en vuile laster? Worden er niet dagelijks de grofste overtredingen gepleegd tegen het vijfde en zesde gebod? Daar nu de zonde een vergrijp is tegen de allerhoogste Majesteit Gods, zo blijft het een onomstootbare

waarheid, dat deze zonden en misdaden niet kunnen weggenomen worden, niet kunnen worden uitgedelgd, dan door een eeuwig geldende offerande, dan door het bloed van Jezus Christus, de Zoon Gods.

Wie kent al de lasteringen die dagelijks worden uitgesproken? Nee, zeker, niemand kent de sterkte Zijns toorns en Zijn verbolgenheid, naar dat Hij te vrezen is. Maar niemand kent ook de grootheid van Zijn genade en barmhartigheid.

Wie nu iets heeft leren kennen van de toorn Gods, wie heeft leren inzien, waar die uit voort komt, die zal ook zeker leren wat genade is, en zal om deze genade leren roepen te midden van dood, zonde en toorn, en dan spreekt hij ook met de negentigste Psalm: **“Heere, Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht.”**

Wat willen deze woorden eigenlijk zeggen? In het Hebreeuws staat er eigenlijk: *Heere God, Gij zijt ons een woning geweest van geslacht tot geslacht*. Nu, in een groot en sterk huis, onder een stevig en sterk dak ben ik goed geborgen tegen de storm en het onweer, ook in het holste van de nacht. Daarom zal ook Mozes, zal de gehele gemeente Gods, zal elke ziel, die genade heeft gevonden, het, even goed als zij heeft leren zeggen: *want wij vergaan door uw toorn; en: wie kent de sterkte Uws toorns en uwer verbolgenheid, naar dat Gij te vrezen zijt*, het ook luid uitspreken: *Heere God, U zijt ons een toevlucht, U zijt onze woning van geslacht tot geslacht*.

Van geslacht tot geslacht, van eeuwigheid tot eeuwigheid heb ik dan de Heere tot mijn Deel en Erfenis; en zo blijf ik in Hem en Hij in mij. Dat is geen woning voor enige dagen of weken, of maanden of jaren, maar dat is een zekere, een vaste, wel gefundeerde woning, hier in de tijd een toevlucht tegen de zon de en de dood, een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen. Want God sterft nooit, en gelijk Hij het en daarstelt door Zijn Woord en Geest, zo stelt Hij ook het andere daar, en dezelfde God, die ons leert zien, hoe groot onze zonde en ellende is, en hoe schrikkelijk Gods toorn is over alle aangeboren en werkelijke zonden. Hij leert ons ook zien, hoe wij van al onze zonde en ellende verlost worden. Hij leert ons de enige zekere Toevlucht kennen tegen de zonde en tegen de dood. Hoe krijgen wij deel aan deze Toevlucht, hoe komen ook wij binnen die vaste en welgegronde vesting Gods?

O ziel, leer toch eerst recht uw eigen zonde en ellende, eerst toch recht de toorn Gods tegen de zonde kennen en erkennen. Hoevelen zijn er niet al heengegaan gedurende de lange reeks van jaren, dat ik onder ulieden in- en uitga. Zodat wat ik nu nog voor mij heb, niets meer is dan een gering overblijfsel. Ja, wij zitten nu nog ogenblikkelijk gezond en wel neer in onze woningen of in des Heeren huis, maar hoe spoedig kan niet door onze woonplaats de mare klinken: hij of zij is heengegaan, is gestorven. Daarom, mijn geliefden, laat ons de toevlucht nemen tot de Heere, laat ons tot Hem spreken: *Heere God, u alleen zijt mijn Toevlucht, u alleen zijt mij een Huis om in te wonen*. En zo zult u om genade roepende en genade zoekende, de Heere Zelf vinden tot uw Deel en eeuwige Erfenis. Zo zal de Heere Zijn barmhartigheid groot aan u maken, en dan weet u ook, waar u bent, en waar u blijft, en u zult u goed geborgen zien voor tijd en eeuwigheid in de drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.

Dan wordt het ondervonden, dat men wegzinkt voor de toorn en de verbolgenheid des Heeren, en dat men nochtans in het leven blijft, omdat men van de dood is overgegaan in het leven. Dan wordt het ondervonden, dat ook onze dierbaren wegzinken onder Gods toorn, en nochtans leven, al zijn zij ook gestorven, omdat zij uit de dood overgegaan waren in het leven. Zij namelijk, die des Heeren zijn. Johannes de Doper riep het eens luid uit in de woestijn: *zie het Lam Gods, dat de zonde van de wereld wegneemt*. En de Apostel Paulus schrijft: “Veelmeer dan, zijnde nu gerechtvaardigd door Zijn bloed, zullen wij door Hem behouden worden van de toorn; want indien wij,

vijanden zijnde, met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, veel meer zullen wij, verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven.” Romeinen 5: 9, 10.

Wéé daarom hem, die niet verschrikt voor de toorn Gods, die niet daarop acht geeft, zoals het behoort, want hij zal de troost moeten missen, door het bloed van Jezus Christus behouden te worden voor de toorn, zowel voor zichzelf, als voor de zijnen. Hoe menigeen is er bovendien niet, die zichzelf de dood op de hals haalt, zodat hij eigenlijk zelf de oorzaak van zijn dood is. En al geschiedt dat ook in de toorn Gods, toch draagt de mens zelf er de schuld aan, door het najagen van allerlei begeerlijkheden, door het plegen van allerlei onmatigheid, doordat hij zijn leven moedwillig en nodeloos bloot stelt, zich niet behoorlijk in acht neemt voor tocht en allerlei schadelijke invloeden, in plaats van ook zijn aardse leven te beschouwen als een schat, en zijn lichaam als een tempel des Heiligen Geestes, gekocht door het dierbare bloed van Christus. Maar zo moet de mens in zijn lichtzinnigheid en halsstarrigheid dikwijls zelf er toe meewerken, dat het oordeel Gods over hem voltrokken wordt.

Wil dit toch goed begrijpen mijn geliefden, en leren inzien, dat in alles, wat ons overkomt, de schuld steeds de onze is, opdat, waar wij vergaan door Zijn toorn, en ons voelen wegdrijven door Zijn verbolgenheid, wij nochtans de toevlucht zouden nemen tot de levende God, toevlucht zouden zoeken onder de schaduw van Zijn vleugelen, en het zó leren verstaan: de toorn Gods, waaronder ik voor eeuwig had moeten verzinken, heeft Hij gedragen, onze dierbare Heere Jezus Christus, en zo is Hij ons waarachtig het Leven te midden van onze dood.

Zie, ik verheug mij in het bezit van een teer beminde zoon, van een geliefde dochter, wij hebben man of vrouw, die ons zijn, als het licht der ogen, vader of moeder, die wij node zouden missen, en plotseling worden zij ziek en sterven en zij zijn uit onze ogen verdwenen, Is dat niet een bittere smart een heet en grievend leed?

Maar geliefden, er is nog een grotere angst, en heviger strijd, en in die angst, in die strijd is het hem of haar, die waarachtig des Heeren is, daarom te doen, dat de ziel van de aangevochtene, van de stervende, op de eeuwige grond en fundament der zaligheid komt te rusten, en wie vermag dat tot stand te brengen? Ach, hoe gaat het toe in het dagelijkse leven? Onverschilligheid en valse rust heersen overal, en men kent in dagen van gezondheid haast geen andere zorg, dan hoe men door dit aardse leven heen, hoe men in dit aardse leven vooruit zal komen, maar in de grond des harten denkt een ieder: ik sterf niet, ik zal altijd blijven leven. Men bekommert zich er niet om, dat men plotseling, geheel onverwachts op het sterfbed kan komen te liggen, en vraagt zich niet af: of men dan wel vaste grond onder de voeten heeft, of men genoeg heeft voor de eeuwigheid? In valse rust leeft men daarheen en als dan de dood onverwacht door de vensters klimt, dan vertwijfelt men; want wij voelen dán de toorn Gods, die over ons is gekomen en de zielevijand roept ons toe: "er is voor u geen genade, voor u is Jezus niet gestorven, uw geloof is niet meer dan een ijdele inbeelding uws harten." Dan slaat die vijand het register van onze zonden op, en van waar zal dan redding en uitkomst dagen? Ja, mijn geliefden, zo is het in waarheid met ons gelegen.

Daarom, moge de Heere Zelf ons genade schenken, om het van harte te geloven: ik heb een eeuwige Woning. En dat te blijven geloven op goede gronden, en om, indien wij niet geloven, of niet geloven kunnen, God te smeken om de genade van de Heilige Geest, om de waarachtige wedergeboorte en bekering, en wij zo leren ook onze toevlucht te nemen onder de vleugelen van de Almachtige.

En zijn wij in Diens Woning opgenomen, o dan krijgt alles spoedig een geheel andere kleur en gestalte. Al zie ik dan ook alle golven en baren van Gods toorn op mij vallen, zo vrees ik niet, want ik werp mij in deze woning Gods, en vlucht, o mijn God, zoals ik ben, in dit uw vast gefundeerd huis. Wie is die God, die zo vreselijk toornst beide over de aangeboren en werkelijke zonden?

Hij, die dit moet doen, uit kracht van Zijn wijsheid en majesteit, is dezelfde God, *Die de wereld alzo heeft lief gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebben.* Zo werpt de Heere ons in Zijn toorn op het ziek-, op het doodsbed neer, nadat Hij ons door allerlei kruis door dit leven heeft geleid, dat niet anders is, dan een gestadige dood. Is men wel een enkele dag zeker, dat men de avond in gezondheid zal bereiken? Is alles hier op aarde niet zo gesteld, dat zij in waarheid een jammerdal kan genoemd worden? Maar ondanks dit alles, dat niet op te heffen is, wonen wij, die geleerd hebben tot God onze toevlucht te nemen, in een hemels paleis, waarin wij goed geborgen zijn. Waarin de Heere Jezus Christus Zelf de Gastheer is, die ons uit de schatkamers van Zijn Vader alles meedeelt, wat wij nodig hebben. En al hebben wij ook voortdurend met onze zonden en ellende te doen zodat wij in waarheid verbroken en verootmoedigd worden, dan zullen wij toch ook niet vertwijfelen, maar tegen alles de toevlucht nemen tot de vrije en soevereine genade van onze God. In dit paleis smaken wij ook de zoete gemeenschap der heiligen, en daarin vernemen wij met innige vreugde, hoe een kranke broeder, een stervende zuster, die met ons in dit paleis wonen, plotseling rust bekomen, te midden der benauwdheid, en dat de hoop der heerlijkheid weer opdaagt aan de oever, ja, te midden der doodsjordaan. Welaan, was het dan Gods toorn, die hen heeft weggeraapt, zo werden zij nochtans in genade aangenomen en wij smaken de troost: *zij zijn al bij de Heere, en hebben het goed.*

Mijn geliefden, wij zijn weldra een nieuw jaar ingetreden; wat zal het ons brengen? Bij God bestaan er geen jaren. *Bij God zijn duizend jaren als één dag, en één dag is bij Hem als duizend jaren.* Hij is een eeuwige God. Daarom zal het in het nieuwe jaar wederom gaan, zoals het ging in de jaren, die achter ons liggen. Smart, zonde, verlegenheid, nood en angst zullen ons telkens tegemoet treden, maar het zal ons ook niet ontbreken aan hulp, vrede, vreugde, troost en leven. Dat gaat zo op en af hier op aarde. Bij God zijn geen jaren. God is eeuwig en omdat Hij eeuwig is, hebben wij, die geloven in Hem, een eeuwige toevlucht, een eeuwige woning. Daarom willen wij voorzeker de dood voor een jammerlijke zaak blijven houden, want elk sterfbed is de voltrekking van het onherroepelijke vonnis: *ten dage, dat u daarvan eet, zult u de dood sterven.* Maar nochtans willen wij ook aan ons laatste uur denken, als aan het zaligste uur van ons leven, want dan gaat het deurtje van de kooi open, en dan is de vogel voor eeuwig verlost uit de kluisters der zonde en van de dood.

9. Leerrede over de vergankelijkheid van 's mensen leven. Vervolg

Psalm 90:14 - 17

Wij willen nu, nadat wij het eerste gedeelte van deze Psalm met u behandeld hebben, overgaan tot de laatste verzen, beginnende met het 14e vers:

Verzadig ons in de morgenstond met Uw goedertierenheid, zo zullen wij juichen, en verblijd zijn in al onze dagen. Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben. Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de liefelijkheid des Heeren, onzes Gods, zij over ons; en bevestig Gij het werk van onze handen over ons, ja, het werk van onze handen, bevestig dat.

Allereerst hebben wij hier dus het 14e vers: ***Verzadig ons in de morgenstond met Uw goedertierenheid, zo zullen wij juichen, en verblijd zijn in al onze dagen.*** Met deze woorden belijden wij, dat de Heere in Zijn hand een hoorn des overvloeds heeft, die Hij uitstort over Zijn gemeente. Een hoorn van overvloed, vervuld met louter genade en goedertierenheid, tegenover al de gemeenschappelijke ellende en jammer, die zij te dragen hebben, die de eerstelingen des Geestes hebben ontvangen. Waaronder, al is het dan ook op een andere wijze, de gehele mensheid zucht en bezwaard daarheen gaat. Deze jammer, deze algemene ellende is ontstaan door de afval van God, uit de ongehoorzaamheid van onze eerste stamvader Adam in het Paradijs. Deze ellende, die uit de erfzonde ontstaan is, wordt nog groter en zwaarder gemaakt door de dagelijkse zonden en overtredingen. Nu geeft de Heere ons daar tegenover dit gebed, opdat wij de zekerheid zouden verkrijgen de vergeving van onze zonden, en wij zó goed bevestigd en gefundeerd zouden zijn in de hoop der eeuwige heerlijkheid.

Lezen wij dan verder: ***"zo zullen wij juichen, en verblijd zijn in al onze dagen"***, zo betuigt de gemeente daar mee: "in onszelf zijn wij treurig, en als wij geen genade hebben gevonden, geen voortdurende genade ontvangen, kunnen wij ons ook niet verheugen en vrolijk zijn. 'Maar nochtans Heere, Gij hebt U immers een volk geschapen, dat de deugden moet verkondigen Desgenen, Die het uit de duisternis heeft geroepen tot Zijn wonderbaar licht; een volk geschapen en geroepen, om zijn gehele leven lang met lofliederen en gejuich, al was het ook tot zevenmaal toe, rondom Jericho te trekken, om met de lof Gods op de lippen alle tegenstand neer te werpen, en op deze wijze over allerlei lijden, nood en smart heen te komen. Heere God, U hebt ons dus geschapen en geroepen, opdat wij zouden zingen en juichen U ter eer, al de dagen van ons leven. Indien U ons echter niet vervult met Uw genade en goedertierenheid, dan gaan wij treurig en bezwaard daarheen, alsof wij wezen waren; dan weten wij ook niet recht, Wiens eigendom wij zijn. Wie wij toebehoren, vinden geen rust voor het hol van onze voet, en dragen onze ziel in onze handen.'

Ik herhaal het, zonder genade van boven kunnen wij niet juichen, niet zingen, hoewel dat het enige middel is, om over alles heen te komen. 'Nu, lieve Heere God, daar de zaak zo gelegen is, schenk u ons dan allereerst die troostrijke zekerheid, dat U al onze zonden vergeeft, al onze grote en schrikkelijke zonden, die miljoenen van zonden, die wij van onze vroegste jeugd af bedreven hebben, en die ontzettende zwakheid, die ons aankleeft ons gehele leven lang. Geef Gij ons een dankbaar gemoed voor alles, wat wij tot op de dag van heden uit Uw hand hebben ontvangen. Laat ons niet in trotse

overmoed van U terugeisen, wat u ons naar Uw wijsheid hebt ontnomen, of onthouden, maar o, geef ons toch die allergrootste weldaad, dat Uw genade ons genoeg zij. Ja, wij smeken U, dat U, bij de volheid der ellende, van het lijden, van de smarten, die dit leven tot een gestadige dood maken, over ons wilt komen, als met een zee, met een stortvloed uwer genade en barmhartigheid. Ja, Heere, schenk ons dat, handel zo met ons, om Christus' wil, uw lieve Zoon.'

Mijn geliefden, dat is een schoon, dat is een heerlijk gebed; dat is geen wens of begeerte, die uit ons hart oprijst, maar het is een gebed, dat de Heilige Geest ons heeft gegeven en geeft, en daarbij is die Heilige Geest gelijk aan een liefhebbende moeder, die haar kind een geschenk heeft toegedacht, en juist daarom tot het kind spreekt: "kom, vraag mij nu eens vriendelijk hier of daarom", terwijl zij de gave al in haar hand houdt, zodat de gave al lang gereed was, eer het kind er om kon vragen. Zo mijn geliefden is bij de Heere ook al alles voorbereid, waarom wij Hem bidden. Wij hebben hier in dat 14^e vers dus een hoorn van overvloed vervuld met genade en goedertierenheid, waarvan de hoofdzaak is: de vergeving van zonden, zowel voor onszelf, als voor onze dierbaren. Want daarin alleen is de gelukzaligheid gelegen, zowel voor ons, als voor de onzen; en als wij die verkregen hebben, dan zullen wij zeker ook te midden van angsten en smarten het van ganser harte uitspreken: *daar ik genade gevonden heb in Uw ogen, o mijn God, wil ik een Psalm aanheffen U ter eer, en U zingen al de dagen van mijn leven.* Zoals ook de 89^e Psalm begint:

*'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên;
Uw waarheid t' allen tijd vermelden door mijn reên.*

Nu zijn wij aan het 15^e vers gekomen. Daar lezen wij: ***Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben.*** Daarmee spreekt de gemeente het onverholen uit: 'Heere God, U hebt mij hard geslagen en geplaagd, en lange tijd heb ik niets dan ramp op ramp beleefd.' Dat schijnt meer of min godslasterlijk te klinken, alsof de gemeente de Heere wilde beschuldigen, haar het goede onthouden te hebben. Maar het was immers juist des Heeren liefde en trouw, die haar langs zulke wegen van kruis en druk geleidde. En juist dan, wanneer de Heere allerlei onheil, ja, de helhond zelf op ons afzendt, openbaart Hij zich als de goede Herder, die Zijn schapen op de goede, eeuwig groenende en bloeiende heide hebben wil. Er staat immers in deze 90e Psalm vers 7: ***Want wij vergaan door Uw toorn; en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt.*** Het is dus door Zijn toorn, dat wij vergaan. Het kan niet anders dan dat Hij met Zijn slaande hand ons komt bezoeken, want in het gewone leven moet immers een herder ook wel eens zijn schapen, die zich op een vreemde weide zouden willen begeven, door de herdershond duchtig bij de oren laten pakken, omdat dit het enige middel is, om hen te bewaren voor de giftige kruiden, die op die vreemde weide groeien, waarnaar zij hunkeren. O, deze woorden uit het 15^e vers bevatten zulk een heerlijke bede. Want wat vernemen wij daaruit? Dit: God brengt alles weer, Hij is de grote Wederoprichter en Hhersteller van alles, wat bedorven en verloren is. Dat weten wij immers uit de hele schrift: "Hij doodt, en Hij maakt levend." Zijn wij in waarheid naar God bedroefd, dan was Hij het, die ons het eerst opzocht en ons treurig maakte, en dan verstaat Hij het ook goed ons weer te verheugen en op te heffen uit het stof. Hij is het, die ons wonden slaat, die ons vaak het dierbaarste ontnemt, maar die ons dan ook weer tevreden weet te maken met Zijn wegen. Hij is het, die ons in de benauwdheid brengt, om ten laatste ruime paden te maken voor onze voet. Hij is het, die ons door allerlei nood, zorgen en smarten heen brengt, zó is Zijn trouwe leiding, maar Hij laat

Zijn dierbare gemeente nooit of nimmer in de benauwdheid steken. Dit 15^e vers is dus een zeer eenvoudig en kinderlijk gebed, als wilde de man Gods, Mozes, zeggen: 'Ach God, ach God, ik heb al zoveel geschreid voor Uw heilig aangezicht. Ik heb het nog altijd aangenomen als uit Uw vaderlijke hand, wat U mij van mijn vroegste jeugd af opgelegd hebt. Ach wil toch mijn tranen niet vergeten. U hebt immers gezegd: dat U die alle telt en verzamelt in Uw fles. Ach Heere, naar de dagen in dewelke U ons gedrukt hebt, wil ons ook verblijden. Dat ligt immers wel in Uw macht, U bent toch immers geen harde God, die uw arme kinderen in de treurigheid dompelt, om ze er voor eeuwig in te laten omkomen? Nee Heere, U hebt nog nooit een nacht laten komen, al was die ook nog zo zwart, of er is een schone morgenstond op gevolgd. U hebt nog nooit de duisternis zo duister laten worden, dat Uw vriendelijke zon niet daarna weer is opgegaan in haar volle pracht. O Heere, daarom verblijd ons weer, gelijk U ons bedroefd hebt.' Dit dus is de inhoud van het gebed in vers 15.

Dit gebed geeft ons de Heilige Geest, het is de Heilige Geest, die ons leert, dat de Drieënige God de bron is van alle vreugde en zaligheid. Hoewel ik er toen nog weinig van begreep, heb ik het toch al als kind geleerd, dat de Heere eens tot Adam sprak: ook zal u het aardrijk doornen en distelen voortbrengen, en ik heb de waarheid van deze woorden aanschouwd in het huisgezin van mijn dierbare ouders, het gezien met hoeveel moeite zij door het leven kwamen, zodat vaak alles scheen om en om gekeerd te worden, in huis en hart. Ik heb in mijn later leven altijd weer hetzelfde ondervonden, en ik heb veel, wat mij dierbaar was, moeten verliezen. Maar als de Heere ons hart met Zijn algenoegzaamheid vervult, als Hij in waarheid ons hoogste goed, ons eeuwig deel en erve is geworden, kunnen wij dan niet rustig vragen: Hebben al die kastijdingen van 's Heeren hand ons geschaad? Heeft het ons waarlijk rampzalig kunnen maken, dat ramp op ramp ons trof? Zijn wij niet gewassen in het land van onze verdrukking? Of ontsproot niet dikwijls uit onze treurigheid die zoetste vreugde? Zaten wij niet vaak als radeloos voor onze geopende Bijbel, en werden wij dan niet in het gebed gebracht, en vertroostte de Heere ons dan niet met die eeuwige troost: "Gij zijt Mijn volk; en Ik ben uw God"? Alles verloren, maar God gevonden, alles uit elkaar geslagen, maar God behouden als de vaste Steenrots om op te leunen tot in eeuwigheid. Het ene voor, het andere na, het liefelijkste, ja, het allerliefelijkste, wat wij hier in het zichtbare mogen bezitten, het ontzinkt ons, maar dan is er toch nog een klein liefelijk venstertje naar Jeruzalem heen, en dat venstertje wil de Heere dan nog van tijd tot tijd wel eens ruimer en ruimer maken.

En ten laatste komt dan het einde, dan zullen wij het ervaren hoe trouw de Heere is, en dan zal het waar worden, waarop wij zo lange jaren gehoopt hebben, en zal het van de gezegende lippen van de Heere Jezus luiden: *Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het koninkrijk, hetwelk u bereid is van voor de grondlegging van de wereld.* O mijn geliefden, de zaligheid der vergeving van zonden geeft die weerklank in het hart, dat men vrolijk wordt gemaakt in de Heere, en dan opent de Heere ons ook de ogen, zodat wij niet langer blijven staren op wat ons ontnomen is, maar op de hand Desgenen, Die het ons ontnam.

Nu volgt er in vers 16 tot aan het slot een gebed om openbaring van het loon, dat de Heere Zijn dienstknechten beloofd heeft: ***Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden.*** Welke woorden in de grondtaal eigenlijk luiden: laat uw loon aan uw knechten gezien worden. "Uw knechten", dat zijn zij, die de Heere dienen, niet om zichtbaar loon daar Boven, gelijk van Mozes de schrijver van deze Psalm in Hebreeën

11: 26 geschreven staat: "Achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons."

Gods knechten, wat zijn dat toch voor mensen hier op aarde? O die vorsten Gods wandelen hier maar rond in een schamel, alledaags pak kleren, en gelden in de ogen van de wereld voor niet meer dan een straatveger of asman. Deze knechten zendt God in de wereld, om Zijn lof te verkondigen, gerechtigheid te doen, Zijn Woord te handhaven, zich daarvoor in de bres te stellen. Tot loon hiervoor worden zij hier beneden gedood, of gesmaad, belasterd, veracht en doodgezwegen. Zal het blad niet eenmaal omgewend worden? God belooft genade en eer, en God laat, wat Hij begonnen is, niet varen, maar Hij weet koninklijk Zijn belofte waar te maken; want Zijn werk is volmaakt. Maar naar het zichtbare ziet het er wel eens uit, als was de Heere een Werkgever, die niet bij machte is Zijn knechten het loon uit te betalen, en dan worden zij nog des te meer door de wereld gesmaad en vertrap. Des Heeren loon, het loon van Sions arbeid, is dat Hij hen tot eer brengt naar Zijn belofte: "die Mij eren, zal Ik ook eren". Maar van dit tot eer brengen, van deze eerkroon schijnt dikwijls niets te komen, zij blijft vaak lang uit, zodat juist het tegendeel schijnt te geschieden van hetgeen de Heere beloofd had. Daarom hebben wij hier het gebed: *Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden*. Dat is, het genadeloon, dat U aan Uw knechten beloofd hebt. Met dit gebed aan de ware gemeente Gods op de lippen beduidt de Heilige Geest: 'Uw Evangelie o Heere, Uw waarheid wordt gesmaad en belasterd en ten onder gehouden, maar nochtans: waarheid blijft waarheid. Daarom, o Heere, wil het zó maken, dat Uw waarheid, die in het graf wordt gemetseld, heerlijk uit het graf moge verrijzen. Opdat Uw zwakke knechten niet mogen bezwijken in de hitte van de strijd, maar dat het voor hemel en aarde openbaar worde: zij hebben een getrouwe Heere en Heiland. Dan worden de tegenstanders, lasteraars en smaders plotseling met hoon en smaad bedekt, zodat in stad en land hun ijdel beeld veracht wordt, en zij met schande en schaamte ten ondergaan.

Daarentegen verheft Hij Zijn liefelijk aangezicht over Zijn arme knechten, zodat het ook voor de wereld openbaar wordt: dat zijn dienstknechten van de levende God. "Ja, dan wordt onze mond vervuld met lachen, en onze tong met gejuich, dan zegt men onder de heidenen: de Heere heeft grote dingen aan dezen gedaan." Dan gaat het naar des dichters mond:

*Al ligt de waarheid in het graf,
Al wat haar drukt, het moet er af.*

Als ik echter door de wereld verworpen en buiten gestoten word dan sta ik niet alleen, en dat is nog het zwaarst te dragen, dan liggen ook mijn kinderen onder het veroordeel en de banvloek de wereld, want de Gemeente Gods heeft ook haar kinderen, wier lot voor tijd en eeuwigheid haar zwaar op het hart weegt.

Daarom volgt er ook op het gebed: "laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden", "en Uw heerlijkheid over hun kinderen." Dat wil zeggen over de kinderen der gemeente. Daarmee bidt de gemeente, dat God Zich ook moge ontfermen over, en zich verheerlijken aan haar kinderen, dat dus het Woord des Heeren meer en meer Zijn loop neme, en God in Sion geprezen worde van geslacht tot geslacht. Ja, dat bidt de gemeente, dat als het een eind zal genomen hebben met de verdrukkers en vervolgers van Gods kerk, haar kinderen daar mogen staan, gezegend inwendig met de vreze Zijns Naams, en uitwendig met allerlei welvaart.

En dat gebed, mijn dierbare gemeente, ook ik heb het vaak voor ulieden gebeden. Veel wonderen hebben wij al samen beleefd, en des Heeren arm is nog niet verkort, er kan nog meer heil over ons komen. Want als men aan een pomp staat, en men blijft

pompen, dan vloeit er water en blijft er water vloeien. En waar ik met mijn stem roep tot de Heere, daar verhoort Hij mij ook van Zijn heilige berg, zodat ook van boven, van de hoge hemel, afkomt, wat ik gebeden heb.

Verder hebben wij nog in het 17e vers: *De lieflijkheid des Heeren onzes Gods zij over ons*. Dat wil zeggen: 'Ach Heere, mijn God, ik zou U zo graag om iets vragen, maar ik denk altijd, wat ik vraag, is te kinderachtig, te dwaas, dat U er acht op zoudt willen slaan. Nee, Heere ik wil U met mijn kleine bezwaren en aangelegenheden niet lastig vallen, U hoge God in de hemel, en als ik denk, welk een gruwelijk zondaar ik ben, dan heb ik immers niets van U te verwachten, dan dat u mij met Uw bliksemstralen en donderslagen ver van U wegdrijft.' Er is immers wel eens een oude vader of grootvader, die de kinderen brommend wegstuurt, als zij hem om iets vragen. Nu bidt echter de gemeente Gods: 'O Heere, wees u niet alzo gezind. Verdient heb ik het zeker, dat U op mij toorn en tot mij spreekt: "Komt U mij al weer lastig vallen? Ik heb nu geen tijd."' Maar nochtans bidt de gemeente, *laat Uw lieflijkheid en niet Uw toorn over ons zijn*.

Indien nu de Heere alzo gezind is, indien Hij vriendelijk is en anders zou Hij ons immers door Zijn Heilige Geest dit gebed niet gegeven hebben dan rekent Hij ons ook niet toe, wat wij misdreven hebben. Dan vergeeft Hij ons ook onze zonden, dan werpt Hij die in een zee van eeuwige vergetelheid en genade, dan vloeit Zijn hart over van liefde en genade, en dan ziet Hij daarbij op een ander Kind, en om de wil van dat Kind is Hij de arme bidder genadig. Gelijk een grootvader vriendelijk is tegen zijn geliefd kleinkind, wiens trekken hem de trekken voor de geest roepen van een dierbare zoon, of een dierbare dochter, die ontslapen is. Alzo ziet ook onze God in de hemel op Zijn gezalfde Koning, op Zijn geliefd Kind Jezus Christus, en om Diens wil, en om Diens wil alleen, is de Heere ons vriendelijk en genadig, en neemt de angst van ons weg, en de bange vrees, dat Hij op ons toornen of schelden zal.

Nu is het de Heere Zelf, Die ons in onze zwakheid dit gebed geeft en Die ons leert bidden: *De lieflijkheid des Heeren onzes Gods zij over ons*. Als wij dat bidden, bidden wij tegelijkertijd: ***Bevestig Gij het werk van onze handen over ons; ja, het werk van onze handen bevestig dat***. Bevestig Gij, dat wil zeggen: 'Leg u Zelf, o Heere, de grond, het vaste fundament, waarop wij arbeiden, opdat onze arbeid wel gelukken mag en gezegend zij, want zonder Uw zegen is immers alles te vergeefs? Wij kunnen immers niets uitrichten met hetgeen U ons geeft, en verstaan het maar alleen om te verkwisten en te bederven, Uzelf het niet verhoedt. Want wij hebben geen oog voor de hoge waardij Uwer gaven, zodat wij het vergeten, telkens weer vergeten, dat één verfrissende, lavende teug water Uw Zoon Jezus Christus Zijn dierbaar bloed heeft gekost. En uit onszelf begrijpen wij er niets van, dat zonder Uw zegen Uw gaven ons evenmin kunnen gedijen, als de arbeid van onze handen, zonder die zegen, kan gelukken.

Onder deze "arbeid van onze handen" behoort allereerst, dat wij bij de onzen de ware vrees en kennis Gods zoeken aan te kweken door ernstige en vriendelijke vermaning. Maar o, hoeveel breekt daar niet af, zodat wij vaak in bittere smart en droefheid des harten mogen uitroepen: het is alles te vergeefs. Dit gebed behoort ook thuis in de kerk, bij de verkondiging des Woords; dat de mensen voorgehouden worden de ware weg der zaligheid. Het behoort ook bij de wereldlijke regering thuis, in politie zaken, in het burgerlijke leven, in onze gehele handel en wandel. Dat alles noemt de Heilige Geest hier met deze eenvoudige woorden: "het werk van onze handen." Want al ons werken, al ons slaven en draven, hoe welgemeend ook, is ijdelheid der ijdelheden, zo

de Heere niet komt, er de enige grondsteen onder legt, en alles Zelf regeert en bestuurt naar Zijn allerheiligste wil. Daarom hebben wij hier dit gebed: 'Lieve Heere God, verleen ons de genade, dat wij op het door U Zelf gelegde fundament Uwer genade en barmhartigheid, arbeiden en werken, bidden, vermanen en troosten, totdat wij eenmaal met vreugde ingaan in uwe heerlijkheid, en wij het met onze ogen aanschouwen: *God, u hebt Uw Woord niet te vergeefs laten komen.*'

Hij, de Heere zij met u, dierbare gemeente, en houde Zelf in uw hart dit gebed levendig, dat tegelijkertijd een belofte is. Amen.

Psalm 90: 9 (naar Datheen):

*Over Uwe knechten laat Uw werk blijken,
Laat over ons' kind'ren schijnen Uw' eere,
En Uw' heerlijkheid klaar blinken, o Heere.
Regeert ons doen, o God, Heer des aardrijken,
En stiert ons doch in eenen rechten gank;
Regeert ons doen, want wij zijn mensen krank.*

10. Leerrede over Psalm 95

Laat ons met elkaar opslaan en aandachtig lezen Psalm 95.

Komt, laat ons de Heere vrolijk zingen, laat ons juichen de Rotssteen van ons heil. Laat ons Zijn aangezicht tegemoet gaan met lof; laat ons Hem juichen met Psalmen. Want de Heere is een groot God ja, een groot Koning boven alle goden; in Wiens hand de diepten der aarde zijn en de hoogten der bergen zijn van Hem; van Hem is ook de zee, want Hij heeft ze gemaakt; en Zijn handen hebben het droge geformeerd. Komt, laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen voor de Heere, Die ons gemaakt heeft; want Hij is onze God en wij zijn het volk van Zijn weide en de schapen van Zijn hand. Heden, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet, gelijk te Meriba, gelijk ten dage van Massa in de woestijn, waar uw vaders Mij verzochten, Mij beproefden, ook Mijn werk zagen. Veertig jaren heb verdriet gehad aan dit geslacht en heb gezegd: zij zijn een volk, dwalende van hart en zij kennen Mijn wegen niet. Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen: Zo zij in Mijn rust ingaan!

Dat is een zeer ernstige Psalm. Toch tegelijkertijd een Psalm om arme zondaren moed te geven, dat zij een vrolijke moed ontvangen tot God, hun Heere en Heiland. In de eerste zeven verzen spreken de wijze maagden, in de laatste vier verzen spreekt de Heere Zelf.

Deze Psalm gaat hierom: de Heere heeft alles gemaakt, Hij heeft alles in de hand, het rijk is van Hem en wij zijn Zijn schapen. Laat ons Hem loven, Hem danken en juichen, Hem huldigen als onze Koning, voor Hem ons nederbuigen, Hem aanbidden en laat ons horen naar Zijn woord. Laat ons horen naar Zijn stem, en laat ons onze harten niet verharderen. Want u hebt in de geschiedenis van uw vaders een voorbeeld, wat van u wordt, wanneer men zijn hart verhardt.

Alles draait hier om het geloof. De Heere, van Welke hier sprake is, is Christus, Jezus Christus, God, hoog geloofd in eeuwigheid.

Wanneer het heet: *Komt!* dan komen de maagden, de wijzen. De wachter op de muur roept en nodigt: *blijft niet in de verte staan. Beeft niet en wees niet bevreesd, maar draait ook niet langer Hem de eer te geven.*

Het is dus die Heere, van Wie Johannes zei bij de wonderbare visvangst: "Het is de Heere!"

Vers 1. ***Laat ons Hem vrolijk zingen***, dat is, laat ons met hart en mond belijden, dat Hij de Heere is, dat Zijn rijk Zijn rijk is, zoals wij in de 93^e Psalm lezen: *De Heere*, dat is, Christus, *regeert*; dat is, is Koning. *Hij is met hoogheid bekleed*; met eer versierd van de Vader, en verhoogd aan Zijn rechterhand. Hij heeft alles in Zijn hand: dood, zonde, duivel, leven en genade heeft Hij in Zijn hand, Hij heeft een rijk begonnen (Duitse vertaling) zo ver de wereld is (de wereld is bevestigd), een rijk van genade, van vergeving van zonden, van leven, van zaligheid. Dit rijk heeft Hij begonnen en het is, zover als de wereld is; alom heeft Hij Zijn rijk, van Noord- tot Zuidpool. En Hij heeft het rijk zo gemaakt, dat, hoewel woedende vijanden er tegen aan stormen, het toch blijven zal. Want: *Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God*, luidt de belijdenis. "En op deze Petra (rots) zal Ik Mijn gemeente bouwen", spreekt de Heere, "en de poorten der hel zullen haar niet overweldigen."

Dat is het dus, wanneer het hier heet: *laat ons de Heere vrolijk zingen*, want Hij is Koning. Zo zingen, als in Romeinen hoofdstuk 10, : 8 en 9: "De rechtvaardigheid uit

het geloof spreekt: Nabij u is het woord, in uw mond en in uw hart. Dit is het woord des geloofs, hetwelk wij prediken; namelijk indien gij met uw mond zult belijden de Heere Jezus, - tegen alle woedende en dreigende vijanden van uw ziel in, tegen zonde en aanklagende wet in, dat Hij is de Heere, Die ons duur gekocht heeft met Zijn bloed, en in uw hart u daarop verlaat, hoewel de duivel zegt: *het is niet voor u*, of u ook daarbij siddert en beeft, toch in uw hart u daarop verlaat; - *dat God Hem uit de doden opgewekt heeft, zo zult gij zalig worden.*

Laat ons de Heere vrolijk zingen, laat ons juichen de Rotssteen onzes heils. Juichen, dat is, Hem huldigen, en belijden, dat Hij de overwinning over alle vijanden behaald heeft; Hem huldigen, zoals wij het lezen in Psalm 45 : 11: *Hoor, o dochter, en zie!* Zie toch eens welk een Bruidegom u hebt, *en neig uw oor.* Hij zegt: Ik zweer u, dat Ik u liefheb. Neig uw oor niet langer naar de influisteringen van de duivel, *en vergeet uw volk en uws vaders huis.* Wat gaat u de zonde aan? Wanneer God ze u vergeeft, wilt u ze dan langer houden? Wat gaat de oude Adam u aan, wanneer u een kind der genade bent? *Verlaat uw volk en uws vaders huis, zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid, dewijl Hij uw Heere is.* Hij heeft u gekocht met Zijn bloed, heeft u gered van alle geweld van duivel en zonden. Dewijl Hij uw Heere is, *zo buig u voor Hem neder*

Laat ons juichen de Rotssteen onzes heils. Dat is, Hem hulde brengen en van Hem zeggen en zingen, dat Hij de overwinning behaald heeft. Of ook de helse hond blaft, de hond ligt aan de ketting dat heeft mijn Heere gedaan. En gij dood, al dreigt u nog zo, u bent overwonnen, dat heeft mijn Heere gedaan.

Laat ons juichen de Rots steen onzes heils. De Heere is een Rotssteen, is een Toevlucht voor Zijn volk. Hij heeft eens tot Mozes gezegd, dat hij met de staf de steenrots moest slaan en dat er water uit zou vloeien; slaat u hem zo, dat u spreekt: O Rots des heils, aan het kruishout voor mij geslacht als een lam.

Hij is een Rotssteen des heils. Uit Wie alle heil te voorschijn komt, dat is volkomen zaligheid en overvloedige en onuitputtelijke stromen der wateren voor de geestelijke dorst, om het droge en opengebarsten land te verzadigen.

Een "Rotssteen des heils" heet Hij niet alleen, maar een Rotssteen *onzes* heils. Want de gemeente vindt in zichzelf geen heil, maar engte in het hart, geen leven, maar dood, geen heiligheid, maar zonde, geen gezondheid, maar melaatsheid. Maar ons Heil is Hij, een God van volkomen zaligheid, en Hij heeft alles wedergebracht, het ganse heil onwrikbaar ingesteld.

Vers 2: ***Laat ons Zijn aangezicht tegemoet gaan met lof.*** De Heere komt voortdurend in de wereld, en daar moet de Psalm in ons hart leven: "Hoe zal ik U ontvangen?" Voortdurend komt de Heere in de wereld met Zijn woord, op de vleugelen van Zijn woord. Dat is Zijn wagen, waarop Hij rijdt, zoals wij zingen, zeggen en leren in Psalm 45: 5: "En rijd voorspoedig in Uw heerlijkheid", nadat U, ons Hoofd, nu alle heerlijkheid ontvangen hebt bij de Vader en het Uw voornemen is, de heidenen op Uw wegen te laten gaan, de verlorenen te redden, zo zal het U voorspoedig gaan. *Rijd als op een wagen op het Woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid*, dat de zachtmoedigen, of ellendigen tot de rechtvaardigheid komen, en bij het recht blijven. Dat hebt U ingesteld, dat zij, of ook hun geweten, hen aanklaagt, dat zij tegen alle geboden Gods zwaar gezondigd hebben en geen ervan ooit gehouden hebben, toch uw gerechtigheid en heiligheid, aan het geloof geschonken, van God ontvangen. *Zo zal Uw rechterhand U vreselijke dingen leren*, om de ene ellendige voor, de andere ellendige na, te zetten op de Rotssteen, die de vijand te hoog is.

Laat ons Zijn aangezicht tegemoet gaan met lof; dat is, waarachtige belijdenis. Daar moet men echter ellendig zijn, anders gelooft men, dat God de Vader zalig maken moet, dat de Heere Jezus ervoor is om de mens te helpen, dat de Heilige Geest troosten moet, dat de Bijbel, de kerk, dat de catechisatie nu eenmaal daarvoor bestaan, dat men ze hebben moet, en zo is dan geen dank aanwezig. Maar, wanneer men ellendig is, dan belijdt men, dan dankt men. 'Het is alles genade, vrije ontferming, onverdiende, grote goedertierenheid o, mijn God en Koning, wie ben ik, dat u nog naar een dode hond omziet en dat U de kreupele Mefibozeth aan Uw tafel nodigt?'

*Laat ons Zijn aangezicht tegemoet gaan met lof. Laat ons Hem juichen met Psalmen, met een lied, zoals God het geeft. Wij hebben immers Psalmen, honderd en vijftig Psalmen. Nu ja, "als ik in noden bid en zing, dan wordt mijn hart vol goede dingen." Wat zal ik beginnen wanneer David mij overvalt? Wanneer zo met allerlei het arme hart bezwaart en het beangst is? Wanneer het heet: *de Filistijnen over u, het is uw eigen schuld, dat hebt u van uw zonde!* Wanneer het heet: *het is toch met u verloren?* Psalmen aanheffen! Psalmen zingen mijn Heere en Heiland ter eer. Dan moet de treurgeest wijken en de Heere der vreugde treedt binnen in het hart, dat het levend wordt.*

Laat ons Hem juichen met Psalmen. Waarom dan? Want de Heere is een groot God. Dat is waar. Ja, er heersen wel andere heren over ons dan U. En ach, Israël maakt zich voortdurend allerlei afgoden, maar op het eind ja, daar zullen wij toch zingen en zeggen met de honderd vijf en dertigste Psalm:

*God is groot, ik weet, dat Hij
Hoger is dan alle goën;
Onze God voert heerschappij,
Hij beheerst van Zijne troon
Hemel, afgrond, zee en aard',
God is aller hulde waard. (Psalm 135 vers 3)*

Dus Christus is een grote God en een grote Koning boven alle goden; waar zij mogen zijn, op de troon of op het stadhuis te Jeruzalem, of onder de engelen of de duivelen, of in de hemel of in de afgrond; het blijft erbij, dat Hij, de Heere, alles te schande heeft gemaakt en ter rechterhand Gods in de hemel zit, boven alle vorstendommen, geweld, macht, heerschappij en alles, wat genoemd kan worden, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomstige (vergelijk Efeze 1: 21). "God, de Vader heeft alle dingen Zijn voeten onderworpen, en heeft Hem aan de gemeente tot een Hoofd gegeven boven alle dingen."

En nu heet het in de Openbaring van Johannes, hoofdstuk 1: 5: *Genade zij u van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is.* Deze liegt niet; Hij spreekt echter: houdt u aan Mij, het zal u nu gelukken. Ik geef Mijzelf geheel voor u. Hij liegt niet, Hij is "de getrouwe Getuige, de Eerstgeborene uit de doden, en alle doden, welke God de Vader Hem gegeven heeft. Of zij ook nog zo verdorven zijn, zij zullen van dood, graf en Duivel niet gehouden worden, want Hij is als de Eerste uit het graf te voorschijn gekomen en zij volgen Hem na. *En Hij is de Overste der koningen der aarde.* Hij heeft alles in Zijn macht en geweld. Hij heeft alle keizers en koningen tot op de huidige dag in Zijn macht, hand en geweld. En: *Hij heeft ons liefgehad en van onze zonden gewassen in Zijn bloed, en heeft ons gemaakt tot koningen en priesters van Gode en Zijn Vader.* Want de Heere is een groot God, ja, een groot Koning boven alle goden.

Nu komen wij aan de schepping. Alle aangevochtenen, alle heiligen des Heeren, voornamelijk alle profeten, hebben haast alleen troost geschept voor hun arme ziel uit de drie of vier eerste hoofdstukken van het boek Genesis; daar hadden zij voor hun ziel in hun eenvoudigheid genoeg. "In den beginne schiep God de hemel en de aarde." En: In den beginnen was het Woord, mijn Heere en Heiland was in den beginne. In den beginne was het Woord en het Woord was bij God, en het Woord was God. "Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is."

In Zijn hand zijn de diepste plaatsen der aarde. Daar is het geloof, anders niets, geen werk, geen heiligheid, ook geen doorkomen door dit leven, ook geen troost, geen leven, geen vreugde, daar is niets dan het Woord. U hebt er genoeg aan, u hebt aan de Heere genoeg, dat is de steun van de wachter op Sions muren. U hebt genoeg; weet u dan, wat daar beneden in de schoot der aarde is? Laat ons toch Zijn macht niet daarnaar beoordelen, wat wij zien en niet zien, wat de duivel ons dreigt en voor ogen houdt. Niet daarnaar, dat wij een verschrikkelijke heirmacht op ons zien aanrukken, die alles schijnt te kunnen. Opeens rukt de Heere de aarde van elkaar, en verslonden is de bende van Korach. In uw nood opent Hij de verborgen diepten en verborgen schatten treden tevoorschijn.

Dus dat moet het geloof vasthouden: *De diepste plaatsen der aarde zijn in Zijn hand.* Hem is niets te diep, Hem is niets te hoog. Voor Hem bestaat geen afgrond, voor Hem bestaat er geen hoogte. Maar, wanneer Hij spreekt, dan is het aanwezig, wanneer Hij gebiedt, dan staat het er. Hij maakt macht, hoogte en geweld, de hel en de wereld te schande. Wanneer Hij wil, verheft Hij de geringen uit het stof en laat hen zitten bij de prinsen van het volk, opdat u niet zou blijven dralen, versagen en zeggen: *ach, ach, mijn zonde*, maar de Heere Jezus hand en hart zou geven en de zomen van Zijn kleed zou vasthouden. Of Hij dan ook "nee" zegt en doet als wilde Hij niet, houdt toch vast aan Hem, Uw Heere en Heiland. Verlaat Hem niet, tenzij Hij u zegent. Of de afgrond ook nog zo diep is en de hoogte nog zo hoog, de Heere heeft het alles in Zijn hand; macht en geweld, Hem is niets te hoog, Hem is niets te diep.

Van Wie ook de zee is, want Hij heeft ze gemaakt; de grote, geweldige zee. Ach, wie eenmaal de zee aanschouwt, wanneer de baren hoog gaan en men daar op het strand staat wie kan dit monster gebit en toom aanleggen? De Heere! Van Hem is de zee en Hij heeft ze gemaakt, ook de wereld met haar rumoer.

Hoor, wat wij lezen in de 93^e Psalm: *Van toen af dat Gij verhoogd zijt*, ter rechterhand des Vaders; van toen af *is Uw troon bevestigd*; de troon der genade staat vast en onwrikbaar. Gij zijt van eeuwigheid af, Jezus Christus, gisteren, heden en in eeuwigheid Dezelfde.

En daar zitten wij aan het strand der zee en er is geen ontkomen aan. 'Heere Jezus de rivieren van de wereld, der zonde, van het lijden, de nood, de dood, alles, waardoor het arme hart geplaagd wordt, *de rivieren verheffen, o Heere*. Ik ben aan het bidden het wordt erger en erger, *de rivieren verheffen haar bruisen*; ik ben aan het bidden, het wordt erger en erger, *de rivieren haar aanstoting*; ik ben aan het bidden, maar het wordt erger, *de baren der zee zijn geweldig en bruisen verschrikkelijk*; ik ben aan het bidden ... de Heere heeft verhoord! *De Heere in de hoogte is toch nog geweldiger*. En opeens zijn zonde, nood en dood verdwenen; een Eben-Haëzer is voorhanden, de Heere heeft geholpen en wie helpt zoals Hij?

Wiens ook de zee is, want Hij heeft ze gemaakt; en Zijn handen hebben het droge geformeerd. Ja, daar staat immers juist zo beschreven op het eerste Bijbelblad: "En God zeide: Dat de wateren van onder de hemel in een plaats vergaderd worden, en dat

het droge gezien worde." Zalig zijn, die geloven en niet zien. Want zo zeker God in de hemel woont, zo zeker helpt Hij de ellendigen, opdat openbaar worde, welke het zijn, die de levende God vertrouwen en Hem de ere geven; en wie de huichelaars zijn. **Zijn handen hebben het droge geformeerd.** Ja, Zijn doorboorde handen hebben een plaats geformeerd, waar men staan kan. Hoe heeft de Heere al vaak zo heerlijk geholpen, heeft mij, eer ik het dacht, uit de modder opgetrokken, mij verhoogd op een rots, die de vijand te hoog was. Dat hebben Zijn handen gedaan. Wonderbare Heiland, Hij heeft niet alleen mijn arme ziel gekocht met Zijn bloed, maar ook vrouw en kind, ook huis en hof, en heeft gezegd: *die Mij eren, wil Ik eren!* Zo stelt Hij op het droge, wanneer Hij wil en de wateren moeten stil zijn.

Komt! heet het vervolgens. "De Geest en de bruid zeggen: kom. En wie het hoort, spreke: kom. En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens voor niets." Komt, **laat ons aanbidden en nederbukken;** ons voor Hem in het stof nederbuigen en belijden: wij zijn verloren, wij zijn verdorven, zondig, maar wij werpen ons neder aan Uw voeten. Laat ons aanbidden, belijden: Zijn Naam is Jezus en wij zijn arme zondaren.

Komt laat ons aanbidden en nederbukken; knielen, Hem de grootste eer bewijzen. Wie kan staande blijven voor de Heere Jezus? Johannes viel als dood aan Zijn voeten. Laat ons voor Hem neervallen, onze nek buigen onder Zijn heilig en groot juk.

Komt, komt! Het hart wil het nooit belijden, dat Hij koning is en blijft, steeds willen wij het leven in eigen hand nemen en vasthouden en de mens doet er alles voor het te behouden. Maar wat willen wij beginnen, wij, rebellen, die de eeuwige dood verdiend hebben? Willen wij nog langer volhouden tegen Hem? Hem tegen te houden, dat Hij niet binnenkome in ons hart met Zijn genade?

Komt, laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen voor de Heere, Die ons gemaakt heeft.

Wat heeft Hij gemaakt? Hij heeft ons gemaakt. Hij heeft Maria Magdalena gemaakt aan het kruis. Hij heeft de moordenaar gemaakt aan het kruis, zo heeft Hij ons gemaakt, heeft ons *wedergeboren* en tot een nieuw leven ons gebracht, zoals wij lezen in Psalm 149: *Zingt de Heere een nieuw lied*, - het Evangelie, - *Zijn lof zij in de gemeente Zijner gunstgenoten*, van Zijn heiligen, die Hij geheiligd heeft met Zijn bloed en Geest en niets anders dan Zijn lof zij daar. "Dat Israël", het geestelijk Israël, het wedergeborene, "zich verblijde in Degene, Die hem gemaakt heeft; dat de kinderen Sions zich verheugen over hun Koning. Dat zij Zijn Naam loven op de fluit; dat zij Hem Psalmen zingen op de trommel en de harp." Welk een machtig Koning Hij is, hoe rijk aan genade. Hij heeft mij alle zonden in genade kwijtgescholden, heeft mij van alle vijanden verlost, en mij de kus des vredes gegeven. "De Heere heeft een welgevallen aan Zijn volk, Hij zal de zachtmoedigen versieren met heil; Hij helpt de ellendigen heerlijk." (Duitse vertaling)

Komt, laat ons aanbidden en nederknien, laat ons juichen voor de Heere, Die ons gemaakt heeft. Voor Christus, Die ons gemaakt heeft aan Zijn kruis. **Want Hij** - geen ander - **is onze God en wij zijn het volk Zijner weide.**

Dus Hij heeft een weide. Hij wil onze Herder zijn, zoals Hij gezegd heeft: *Ik ben de goede Herder en stel Mijn leven voor de schapen.* Hij is een Herder, zoals God gezegd heeft tot Ezechiël: "Ik wil u een eigen Herder verwekken, namelijk Mijn knecht David." Deze heeft naar de schapen gevraagd en niet naar zichzelf en toen de leeuw en de beer bij de kudde binnendrongen, heeft Hij Zich in het midden geworpen en het al half verscheurde schaapje gered.

Zulk een God is onze God. Hij is onze God en wij zijn Zijn volk, de schapen Zijner weide. Hij weet het beste, dat wij groen gras moeten hebben en waar het te vinden is. Wij zijn in Zijn handen, dat Hij ons zal beschermen voor alle geweld Zijner vijanden. Daarom: *Mijn schapen, hoor Mijn stem!*

Heden, zo gij Mijn stem hoort, verhardt uw harten niet. De Heere heeft de aarde gemaakt, de diepste plaatsen der aarde heeft Hij gemaakt, de bergen heeft Hij gesteld en de zee bereid, en Zijn handen hebben het droge geformeerd. Hij heeft de aarde gemaakt opdat zij een kostelijke landouwe zou zijn, een weide voor Zijn schapen. Hij laat prediken van de rechtvaardigen, dat zij het goed zullen hebben. Nadat Hij nu alles gemaakt en de zevende dag heeft laten komen, heeft Hij hem geheiligd en heeft gerust van al Zijn werken. En nu zegt deze Herder: 'Komt, hier is geen werk meer te doen, geen gave en geen geschenk wordt hier geëist, maar: vrolijk zingen, juichen, danken, aanbidden, neerknielen, - dus een streep zetten door eigen namen - en Hem eren als onze Koning. Jezus leeft en regeert voor eeuwig. Dat is het!'

Heden, zo gij horen zult Zijn stem, verhardt uw hart niet. De Heere heeft Zijn stem doen vernemen in de woestijn, en hoewel ook de kinderen Israëls de wonderen des Heeren gezien hebben, zij hebben ze niet geloofd; dan ontbrak hun brood, dan water, en zij willen weer terug naar Egypte. Zo stelt de Heere hen op de proef om te zien, wat in hun hart was en zij hebben de Heere gedwongen voor hen wonderen te doen. Dat verdroot Hem. Wanneer de Koning te voet wil gaan, dwing Hem dan niet, gij knecht, dat Hij te paard zal gaan. Wanneer Hij slapen wil op de muren der vesting, bij de kanonnen, dwing Hem niet in het paleis te gaan. Wanneer Hij mee wil trekken door de woestijn en gebrek lijden, wat wilt u Hem dwingen, dat Hij u een grote en zware broodmand achterna draagt? En wanneer Hij te schande wil worden ... mét Hem aan het kruis! Het kruis, hoewel het pijn doet, is toch tot heil voor de ziel. Het bittere voor de mond is voor het hart gezond. Wil Hij met ons wegen gaan, die bitter zijn en zwaar, dan gaat Hij toch met ons de beste en de kortste weg, opdat wij komen tot Zijn rust, tot een eeuwige zaligheid.

En nu, hoewel het door slijk en diepe modder gaat, wat vraagt u daarnaar? Of het door hagel en donderslagen, door legers van vijanden heengaat, wat kunt u daarnaar vragen, wanneer de Koning met ons is? Welke wegen het ook moge gaan, Hij roept: "Mijn schapen, Ik ben uw Herder; kom!" En voor Jakob, toen hij te Pniël was doorgestaan, rees hem de zon op. Amen.

11. Leerrede over Psalm 97: 1

Gehouden op 4 september 1870, toen de 2e september Napoleon II, de keizer van Frankrijk, zich met zijn ganse leger te Sedan op genade of ongenade had moeten overgeven aan Willem I, koning van Pruisen.

De vorige zondagavond was het laatste vers, dat wij voor des Heeren aangezicht aanhieven:

*Zingt Hallelujah tegelijk,
Zegt: onze God behoort het rijk,
De heerlijkheid en ere,
Hij heeft toch alles welgemaakt,
Hij heeft het heil teruggebracht,
Geloofd zij God, de Heere,
Machtig, prachtig is Hij waarlijk, wonderbaarlijk,
Aan Zijn Naam geeft eer en prijs nu al tezaam.*

Gisteren ontvingen wij de wonderbaar eenvoudige koninklijke woorden: "welk een omkering door Gods beschikking!" Dus niet door onze macht en geweld, dus niet door onze kunst, niet vanwege onze gerechtigheid. Ja, *God heeft het omgekeerd*, zoals ik enige weken geleden gezegd heb, met dezelfde gemakkelijker waarmee ik het Bijbelblad omkeerde.

Nu is hij neergeworpen, de trotse held, de ervvijand smadelijk ondergegaan en neergestort met hem alle afgoden, voor welke ook wij ten dele de knieën bogen. En onze eerwaarde koning in zijn hoge ouderdom hij heeft God de eer gegeven. En God heeft hem alle eer gegeven, die sinds lang een koning is te beurt gevallen, ja, zó niet is te beurt gevallen. Het land ademt op; de last, die op de schouders lag, is afgewenteld, de borst ademt vrij en oudere en jonge vrouwen verheugen zich. Voor zover haar God mannen en zonen geschonken heeft, dat zij daarvan verzekerd kunnen zijn. Nu heeft het bloedvergieten opgehouden, want deze beul met zijn bloedhonden zal niet meer over u komen; hij is uitgeroeid.

Nu komt weldra de vrede.³ Ja, welk een omkering door Gods beschikking, in de tijd van 4 weken. Het verdeelde Duitsland één en een machtig rijk verpletterd, machtige legers zijn in de val gegaan en God heeft alleen de wijsheid genomen. "Door Gods beschikking" wat is Hem dus onmogelijk? Is het niet naar Zijn woord: *Aldaar heeft Hij verbroken de vurige pijlen van de boog, het schild en het zwaard en de krijg. Sela.* (Psalm 76, 4)?

O, ik heb het u dikwijls toegeroepen: *de harten omhoog!* God kan Zich met deze schandelijke stoel der ongerechtigheid niet verenigen. Hij is een God des gericht. Ik roep u nogmaals toe: *de harten omhoog!* Op het ogenblik zijn wij allen, allen, vervuld van de inhoud der overwinningstelegrammen. Want, is eens de overwinning behaald, is de vrede gesloten, hoe spoedig is de roes voorbij en hoe spoedig is de oude ondankbaarheid weer aanwezig.

"De harten omhoog!" Dat predik ik u in die zin: Kan de Heere zulke wonderen doen in zo korte tijd voor koning en land, wat kan Hij dan niet ook doen voor Zijn gemeente, voor de gemeente van Jezus Christus! Wat kan Hij niet doen voor de enkele, die Hem vreest en Zijn Naam aanroept? Uit de eenvoudige, stille vrees Gods, gaat het gebed tot

³ Eerst de 10e mei 1871 werd de vrede gesloten. Red.

de Almachtige omhoog, en met het gebed het vertrouwen. Hij leidt het grote en Hij leidt het kleine, Hij beschikt het naar Zijn welbehagen.

Dat onze harten vertrouwden op Zijn Naam en zij het dan ook met dichtgebonden ogen, toch zien op de ark des verbonds dat is, op Jezus Christus, op Zijn dood, en Zijn lijden, op Zijn overwinning, opdat een ieder vrijmoedigheid hebbe tot God de Heere, ook voor zijn eigen hart en huiselijke zaken.

Ach, wij mensen zijn nu eenmaal zo, dat wij voor een ogenblik vaderlandslievend mogen zijn, maar onze eigen zaken trekken ons van God af. Daar komt nu echter de prediking, met het doel, het aan een ieder te zeggen: u, met uw kleine zorgen, met al dat, wat in uw klein hoofd spookt, zie nu eens! Uw ogen hebben het gezien, uw oren hebben het vernomen, wat voor grote, wonderbare dingen God de Heere in de kortst mogelijke tijd heeft kunnen verrichten. Dat gaat immers ook u aan, dat heeft God immers ook voor u gedaan, maar u verstaat het niet. Nu, Hij heeft zeer grote dingen gedaan en Hij is ook een God, Almachtig in kleine en kleinste zaken, die voor u groot zijn, om Zich te tonen als een God der wonderen. Heb slechts alle vertrouwen op Hem en probeer niets zelf vast te houden, wat u toch niet vasthouden kon, maar neem uw toevlucht tot de Almachtige. Blijf daarbij staan en laat over u gaan, wat over u gaat, laat de Heere God besturen en regeren, zo zult u ook in het kleine kunnen zingen, op het laatst: "Hij heeft alles welgemaakt!" Alles.

Daar zeg ik ook voor het uitwendige, voor het politieke, ook voor het burgerlijke, juist in dit jaar, en in het verledene, ook in deze maanden, niet teveel, wanneer ik zeg: *Hij heeft alles wel gemaakt*. Want ach, achter deze oorlog stak volkomen ontbinding van Duitsland, de verbrijzeling van de Pruisische kroon, het verscheuren van de Pruisische vlag, de dood van de Pruisische adelaar, de vernietiging van Duitsland; dat wisten wij misschien. Maar dat daarachter stak: strik, galg en rad; dat daarachter stak het ene Auto-dafé na het andere, dat daarachter staken brandstapels, de invoering der mis in de Evangelische kerk dat heeft toch niemand overwogen, zoals het moest.

Alzo, dat naast het leven van onze dierbare Koning, naast de eenheid van Duitsland, nog iets anders Gods zorg was, d.i.: *het behoud van Zijn Evangelie, Zijn woord en Zijn genade*. Wil deze zaak toch vooral bedenken en ter harte nemen en het ook uw kinderen inprenten, opdat wij het hoogste goed, waarom nu gestreden wordt, behouden. Dat wij behouden geestelijke armoede, geestelijke ootmoed, waarachtig hongeren, dorsten naar gerechtigheid en dan deze verzadiging, die wij hebben van het kruis van Christus, van het vlees en bloed van onze Zaligmaker, in de laving van Zijn Heilige Geest. Ja, Hij heeft alles welgemaakt, het verborgene heeft Hij voor Zich gehouden en sommige delen daarvan aan Zijn kinderen geopenbaard; wat Hij echter geopenbaard heeft voor de ogen der volkeren, dat namelijk *Zijns is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid*, dat heeft Hij uit genade gedaan, opdat de volkeren zien mochten Zijn heil.

Thans echter, mijn geliefden, laat ons van tevoren de Heere danken.

Onze tekstwoorden vinden wij in Psalm 97: 1. ***De Heere regeert; de aarde verheuge zich.***

Hij, die de hemel en de aarde gemaakt heeft uit niets, doordien Hij sprak en het was er, de Almachtige, gaf van den beginne aan, toen de mens door de zonde van Hem afgekomen was, de blijde boodschap: het zal de duivel niet gelukken, maar de arme, die tot Mij roept, die zal het gelukken. Macht en kracht, de stoel der ere, een koninklijke moed, de scepter gaf God van den beginne af aan Zijn Gezalfde, Christus,

de Heere. Deze Koning Christus schiep koningen en overheden, priesters en profeten, om de blijde boodschap van Zijn genade bij Zijn volk te handhaven. Van die tijd af, dat de mensen tot volken werden, was er oorlog, waren er veldslagen op veldslagen, bloedvergieten op bloedvergieten. Altijd door waren twee geweldige machten tegen elkaar, een macht, voor de ogen gering geacht, van de hemel af echter geholpen en gedragen en een macht van de vader der leugen. De wereld bestaat al omstreeks 6000 jaren en zoals al sinds lang berekend is, kunnen de jaren dezer wereld niet meer vele zijn, maar het einde is nabij. Wat is er gedurende deze 6000 jaren geschied?

Mijn geliefden, wilt opslaan de boeken van Mozes, Samuel, der Koningen, dan hebt u oorlog op oorlog, en het heeft nooit opgehouden, dat de hel alles opgeboden heeft, opdat de waarheid niet zou gelden; de gerechtigheid moest met voeten getreden zijn; de leugen en hoererij en hovaardigheid dezer wereld, dít moest gelden. Gods Zon, de Zon der gerechtigheid, werd gesmaad en dan werd gepronkt met een kunstlicht. De genade van de Heilige Geest, die alleen goede zeden bewerkt, werd veracht, geloofchend. De opstanding van Christus ontkend, om wat de hel tevoorschijn gebracht heeft, te laten heersen. Dus God van de troon, de christelijke kerk onderdrukt, het Evangelie weg, de duivel niet meer bestaande, de hel is een oud sprookje; dat was de leus en zo regeerde hier de duivel en alles bedde zich in de hel.

Wat is geschied? Zie door de ganse Schrift heen. Er leefden steeds verborgen helden Gods, voornamelijk onder de vrouwen. Deze streeden voor de waarheid en voor het recht, voor de eer van Christus, in het gebed. Tegelijkertijd verwekte de Heere God koningen, zoals een koning David er een was en helden, krijgshelden, die zich uit zichzelf niet eens in de strijd waagden, maar het zwaard in de Naam des Heeren ophieven, in de Heere vaststonden en geen pardon gaven, zoals de koning David 31 zeer voortreffelijke generaals had. Een strijd was voortdurend een strijd op leven en dood, een strijd, waarin alle kunst der mensen niets vermocht, waar menselijke geweren niets vermochten, een strijd, hart tegen hart, bloed tegen bloed, volk tegen volk. En hoe vaak, hoe vaak ging het voor de diepste zee, door het diepste water heen, hoe dikwijls ging het door het slijk, door bloed en tranen heen! Hoe velen vielen in deze heilige strijd en het verwekte hun geen leed te sterven, toen zij neervielen.

Hoe vaak zat in deze dagen de koning op een gebroken ladder⁴ afwachting, wat komen zou, zonder iets genuttigd te hebben. En op eenmaal weerklinkt het van overwinning, de Heere is Koning! Dat is Hij ook nu. De Heere is Koning; dat is de Heere Jezus Christus, door Wie koning Willem is, wat hij is; door Wie alle vorsten zijn, wat zij zijn en door Wie thans Napoleon op het smadelijkst verootmoedigd geworden is. Koning Willem sterft eindelijk, dan legt hij zijn hoofd neer en dankt de Heere voor Zijn vrede, voor Zijn hulp. De koningen voor hem, de helden, die tegen Napoleon de Eerste hebben gestreden, zij hebben hun hoofd neergelegd en zijn gestorven. Voor welke zaak hebben nu uw vaders gestreden? Ja, voor uw vrijheid, maar voor een *zedelijke* vrijheid; dat is het eerste, wat aan de uitwendige vrijheid waarde geeft.

Maar de vrijheid, waarmede Koning Jezus een mens vrijmaakt, dat is het hoogste. Die allen zijn gestorven voor de goede zaak. *Jezus Christus echter is gisteren, heden en in eeuwigheid Dezelfde*. Deze is Koning, zoals hier geschreven staat op dit blad; maar de

⁴ Zitplaats van Willem I gedurende de bloedige slag bij Gravelotte, 18 Augustus 1870. Red.

overwinningskreet is van eeuw tot eeuw steeds weer dezelfde geweest, zoals het hier in de 97ste Psalm heet: ***De Heere regeert!***

Voor deze Koning hebben alle Godvrezende vorsten hun kronen neergelegd; voor deze Koning hebben zij hun lauweren, hun overwinningspalmen, hun gebeden en tranen, hun zorgen voor de volkeren neergelegd. Voor Hem leggen allen, die de Heere Jezus Christus in onverderfelijkheid liefhebben, hun kronen neer en zeggen: *O Lam Gods, dat alles heeft Uw bloed vermocht!*

De aarde verheuge zich. Zij verheugt zich op het ogenblik, dat het Duitse volk de zege behaald heeft, dat de Pruisische adelaar de Franse haan ter aarde verpletterd en zich hoog in de lucht verheven heeft.

De aarde verheuge zich, dat vele eilanden zich verblijden; dat God de Heere ook de schepen in de Oostzee (die in 1870 Duitsland bedreigden) als vertreden heeft. Maar, regeert Hij niet, houdt Hij niet de leidsels in handen, deze Koning Jezus Christus, dan zal op het einde Duitsland toch weer bedrogen en verdeeld zijn, dan is tenslotte met al dat bloedvergieten toch niets gewonnen. Waar Hij echter de leidsels in Zijn hand houdt, zal een vrede komen en blijven, waarvan de volkeren lange tijd vrucht mogen hebben, dat dus dit bloed, zo rijkelijk vergoten, een zaad worde der welvaart voor het Duitse volk. Maar Hij heeft het in Zijn macht en dat blijft vast: Hij is Koning.

Hij regeert en daarover zal de aarde zich verheugen. Er staat niet in deze Psalm: "De Heere regeert, het Joodse volk verheuge zich." Dat men vooral niet zal zeggen: dat is een Joodse en niet een Evangelische Psalm; maar aldus: "*dat de aarde zich verheuge.*" Dat is, alle mensen, die op de aarde wonen voor zover zij in hun harten gevoel voor zulke vreugde hebben, of verkrijgen.

Wat geschiedt dan, wanneer Hij Koning is? Dan komt het aardrijk tot Hem, smeekt om genade, geeft zich aan deze Koning op genade en ongenade over en ervaart dan, dat Hij Koning is, en Welk een Koning, een Hooggeboren Koning, die alle meened haat en Zich over de armste ontfermt. Daarover verheuge zich de aarde. Dat zijn dus armen en ellendigen, allen in zichzelf verloren en verdorven zondaars, die niets van zich weten dan dat zij stof zijn en as, dat zij stof der aarde zijn. Dus geen vrome mensen, die zeggen: *wijk van mij, want ik ben heiliger dan gij.* Maar het is het aardrijk van het Evangelie, waar de tollenaars en hoeren aan de Farizeeën voorgaan, doordat zij weten wat voor verloren en verdorven schepsels zij zijn; hoe zij zichzelf verdorven en vernield hebben en nu wel weten, dat zij van de Koning geen pardon ontvangen, maar ter hel moeten varen. Die echter in hun nood schreeuwen om deze Koning, zich Hem gevangen geven, op genade of ongenade, en het dan ervaren, dat Hij een Koning is.

Dat is een schoon Evangelie! Dat wij moeten bewaren in onze harten, dat wij ons dus aan Hem moeten overgeven als krijgsgevangenen en niet als vrije mensen. Want een ieder moet eens onderzoeken, met welke banden hij gebonden is, die nog erger zijn dan Franse banden en ook welke Franse banden hem vasthouden. Dan zal hij tot deze slotsom komen: 'Ach God, ik ben toch van de geboorte af in mijn binnenste een vervloekte vijand, vol van eigengerechtigheid, hoogmoed en wereldliefde. Ontferm U mijner! U verstaat alleen het regeren. Uw scepter is een scepter der rechtmatigheid. Ja, gord Uw zwaard aan de heup, o Held voor waarheid en onschuld; zo zal Uw rechterhand u vreselijke dingen leren.'

Dat is het dierbare Evangelie. Duitsers, blij daarbij! Dan zult ge u ook voortaan mogen verheugen en God dankzeggen, totdat de Heere God ons een schone vrede geeft.

En zoals wij in onze harten het bloed van de helden bewaren, dat op de slagvelden vergoten is, zo willen wij vóór alles het dierbare Evangelie bewaren, het geloof, de catechismus, de eenvoudigheid der waarheid, opdat wij aldus mogen toegerust zijn voor een andere slag, de slag van het laatste uur. Beslist, wij hebben daar met een vijand te doen, die bevreesd is voor de vijandelijke kogels. En toch zijn wij allen zo laf, dat, wanneer de dood aanklopt, wij zeer bevreesd zijn vanwege onze zonden, onze ziel over te geven en voor God te verschijnen.

Nu dan, met brekend oog en stervende harten het lied gezongen: *De Heere is Koning!* Hallelujah! Amen.

12. Leerrede over Psalm 100

Mijn geliefden.

De honderdste Psalm, die wij met elkander zongen, is een lofpsalm (dankpsalm), een lofzang, waarin het geloof het van God roemt, dat Hij Zijn genadig Woord vervult, dat Hij het komen laat, wat Hij beloofd heeft. En een dankpsalm, dat Hij de vloek wegneemt, dat Hij de kop der slang vermorzelt, dat Hij van zonde en uit nood en dood redt, doordat Hij in de wereld zendt Zijn heilige Christus.

Gij ganse aarde, juicht de Heere! Daar is niemand uitgesloten. "Ganse aarde" wil niet zeggen "alle Joden", maar "alle volken", "alle mensen" zonder onderscheid, wie het een behoefte is, gered te zijn; zoals wij dat ook vinden in andere Psalmen. Zoals bijvoorbeeld Psalm 98: 4: *Juicht den Heere, gij ganse aarde. Roept uit van vreugde, zingt vrolijk en psalmzingt!* En Psalm 97: 1: *De Heere regeert; de aarde verheuge zich; dat vele eilanden zich verblijden.*

Het is, mijn geliefden, van de Heilige Geest de stem der gemeente, dat "de ganse aarde" Hem juichen zal. Zoals wij het met andere woorden van de Heere Zelf vernemen: *Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.* Het is eigenlijk het merg van het christelijk geloof God te loven op het hoogst, zoveel als men kan, Hem te loven, Hem te roemen, dat Zijn goedertierenheid nooit ophoudt, dat Zijn genade in eeuwigheid duurt.

Men moet echter een waarachtig gevoel daarvan hebben, dat men al Zijn weldaden onwaardig is, dat men alles verkwist en bedorven heeft, dat men niets is, en God ook niet voor een druppel water danken kan. Er moet een gevoel aanwezig zijn van waarachtige verlorenheid, dat een mens niets is en niets kan, om de Heere God zodanig te loven en Hem te danken. Hoewel ik het niet verbergen mag, dat mij diepe wonden geslagen zijn, zoals voor 2 jaar (uitgesproken in 1858), voor anderhalf jaar, en voor een half jaar, wil ik toch aan de bemoediging herinneren, herinneren aan een nu zalige zuster uit ons midden, die mij steeds toeriep: *Looft de Heere want Hij is goed; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid. De Heere is God; Hij alleen is het waard, dat wij Hem ons hart geven, dat wij, geheel zoals wij zijn, ons aan Hem overgeven.* Ja, de Heere, van Wie een machtig koning zei: *Wie is de Heere, wiens stem ik gehoorzamen zou?* (Exodus 5: 2a).

Hij, de Heere, die bekend wordt met de Naam "Jezus van Nazareth", die men meende te smaden, toen men Hem aan het kruis het opschrift gaf: "Jezus de Nazaréner, de Koning der Joden." De Heere is God! En zoals een profeet op de berg Karmel het aan het volk voorhield: "Hoe lang hinkt gij op twee gedachten: zo de Heere God is, volgt Hem na, en zo het Baäl is, volgt hem na," wat hij daar aan het volk voorhield, werd door het volk zelf erkend, dat niet Baäl, maar de Heere God was, toen het vuur des Heeren van de hemel viel en verteerde het brandoffer en het hout, en de stenen, en het stof. Ja, het water opnam, dat in de groeve was toen moest al het volk bekennen: *de Heere is God, de Heere is God,* (1 Koningen 18, : 21 en 39).

Wij hebben in de Heilige Schrift twee woorden, deze woorden geven ons alles te kennen: en wèel ons, wanneer zij niet als alleen woorden, maar als waarheid en leven ons op de weg meegegeven worden. Wij vinden deze woorden in de Openbaring van Johannes in het laatste hoofdstuk aldaar in vers 16: *Ik, Jezus!* Wel mag de Psalm zeggen: ***Weet, dat de Heere God is, Hij heeft ons gemaakt en niet wij.***

Het "ik", het "ik", waar? Waar zit het bij ons niet op de troon? "Ik" kan, "ik" wil, "ik" zal, en alles moet voor het "ik" wijken. Welgelukzalig hij, die met zijn "ik" in de dood gegaan is, die aanvangt dit te erkennen: ik heb mijzelf niet gemaakt, maar Hij heeft mij gemaakt. Wat denkt een mens met zijn "ik" niet allemaal uit te richten? Allereerst in het dagelijks leven, daar wil hij alles zo maken, daar moet alles naar zijn zin gaan, hij wil kiezen, hij wil alles zetten naar zijn wil. En zo goddeloos is hij niet, dat hij het zelf uitspreekt, dat er geen God is, maar de arme mens denkt, helaas, weinig eraan, dat het "ik" niets te betekenen heeft in deze wereld. Alles, alles hangt alleen af van de Heere, van Hem, die hemel en aarde geschapen heeft door Zijn Woord, die spreekt: "er zij licht" en er was licht. Alles hangt af van Hem op Wiens woord, wanneer Hij spreekt: "keert weder gij mensenkinderen," de mens op eenmaal in het stof zinkt. Alles hangt alleen af van Hem, wiens raad alleen vaststaat, die alleen uitvoert Zijn heilige wil.

Er was weliswaar eens een koning, die dacht, dat hij iets kon en zich beroemde, hoe hij alle goden der machtige volken neergeworpen had. Maar alzo antwoordde hem de profeet, of liever de Heere door de profeet: "Door middel uwer dienstknechten hebt u de Heere gehoond en gezegd: Ik heb met de menigte mijner wagenen beklommen de hoogte der bergen, de zijden van Libanon, en ik zal zijn hoge cederbomen en zijn uitgelezen dennenbomen afhouden en zal komen tot zijn uiterste hoogte, in het woud van zijn schone veld. Ik heb gegraven en de wateren gedronken en ik heb met mijn voetzolen alle rivieren der belegerde plaatsen verdroogd; hebt u niet gehoord, dat Ik zulks lang tevoren gedaan heb? En dat van oude dagen af geformeerd heb. Nu heb Ik dat doen komen, dat gij zoudt zijn om de vaste steden te verstoren tot woeste hopen. Daarom waren haar inwoners handeloos, zij waren verslagen en beschaamd, zij waren als het gras van het veld en de groene grasscheutjes, als het hooi der daken en het brandkoren eer het overeind staat. (Jesaja 37: 24-27).

De Heere God heeft, zoals Hij in Psalm 147 zegt, "geen lust aan de sterkte des paards, Hij heeft geen welgevallen aan de benen des mans, maar Hij heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen." Daarom: *roem de Heere, o Jeruzalem, loof uw God, o Sion*, (vers 10-12).

Maar, het is de mens eigen, steeds zijn eigen "ik" te handhaven. Maar dat Gods "IK", mijn geliefden, leven moge in onze harten. Wat de wet aangaat, daar meent de mens steeds, dat hij iets moet en iets kan, ik meen de Goddelijke wet. Waar dus God gesproken heeft: *gij zult, gij zult niet*, daar meent de mens, dat hij iets kan, en wat God gezegd heeft, dat wil hij houden, Ach, de Heere God is dood voor Europa, en de duivel heerst. Alles, alles heeft vlees tot zijn arm en meent het te kunnen dwingen met zijn macht, met zijn vermogen, met zijn geld, alles wijkt af van de levende God, om de zaak in eigen macht en geweld te hebben en niemand weet, dat alle machten en tronen aan de vinger hangen van Hem, Die daar zit ter rechterhand Gods, Gods, des Almachtigen en Christus zal niets gedaan en uitgericht hebben. Daarom wordt het plechtig voor de wereld uitgesproken: *Ik, Jezus!* Het komt hier nog anders dan wanneer het bij de profeet heet: *Ik, de Heere!*

Mijn geliefden. Wij moeten door de wereld heen, wij hebben onze plichten na te komen, ieder mens in zijn stand en in zijn beroep. Wij mogen ons niet daarmee verontschuldigen, dat wij ons voor Gods wet wel onbekwaam gemaakt hebben, om deze na te komen. Wij mogen ons ook niet daarmee verontschuldigen, dat wij onmachtig zijn, dat wij niets geloven, God niet vertrouwen, niet in Zijn raad berusten kunnen. Alle verontschuldigungen, waarbij de mens zegt: "ik kan niet", zijn doorgaans verontschuldigungen van de hoogmoed, die in de mens is. Wanneer slechts het "ik"

weg is, het menselijk "ik"; het "ik", - dat niet vraagt naar Gods waarheid, gerechtigheid, naar Christus en de wet, - zodra Gods "IK" hem dwars in de weg komt. Waar slechts dit "ik" weg is, en een ander "IK" daarvoor in de plaats gekomen is, namelijk "Ik, Jezus."

Het is de enige maal, dat dit in de Heilige Schrift voorkomt: "Ik, Jezus." Hij dus, die hier op aarde rondwandelde in de dagen Zijns vleses, met zuchten en gebed, met tranen, heeft Hij Zich erdoor geworsteld. Hij die het beled van God gezonden te zijn en dat God daarboven Zijn Vader was. Hij die leeft en die Zich gezet heeft aan de rechterhand Gods, Hij is het, die alles, alles in Zijn hand, macht en geweld heeft, de Heere der heren, de Koning der koningen, alles bestaat in Hem en alles door Hem. De Vader heeft Hem alles overgegeven, zodat de hemel en de hemel der hemelen, dat de machten der aarde en der duisternis allen aan Zijn macht, geweld en heerschappij overgegeven zijn. Deze leeft! Men zou wel aan een dode Jezus willen geloven, men zou Hem willen vergeten en menen, dat Hij Zich niet inliet met de dingen van het menselijk leven. Men zou het daarvoor willen houden, dat, wanneer wij alles gereed gemaakt hebben, Hij dan met Zijn zegen van boven nederdaalt. Hij echter spreekt met Zijn macht volkomenheid, die Hij als Zoon, als Middelaar van de Vader ontvangen heeft om huid, alles geeft de mens om zijn ziel bij het leven te behouden. Maar, wie één gebed uitspreken kan uit zichzelf, die kan hemel en aarde scheppen; wie geloven en God vertrouwen kan uit zichzelf, die moet zitten ter rechterhand Gods, des Almachtigen en Christus zal niets gedaan en uitgericht hebben. Daarom wordt het plechtig voor de wereld uitgesproken: *Ik, Jezus!* Het komt hier nog anders dan wanneer het bij de profeet heet: *Ik, de Heere.*

Hij echter spreekt met Zijn macht volkomenheid, die Hij als Zoon, als Middelaar van de Vader ontvangen heeft en die Hij heeft als Wortel het heet uitdrukkelijk niet "als tak", maar als Wortel van het geslacht David: "Ik, Jezus."

Wij hebben onze dagelijkse plichten na te komen, wij hebben gehoorzaam te zijn aan hetgeen God zegt, mogen ons van de dingen van dit leven niet ontslaan. Dit is nu echter aan het "ik" eigen: het rebelleert zodra het niet gelukken wil. Zodra tegenstand komt, dan meent het: ik kan niet meer en geeft de moed verloren. Hij, die leeft en Zich gezet heeft ter rechterhand Gods des Almachtige Vaders, heeft Zijn eerste teken alzo gedaan, dat Hij te Kana in Galiléa gekomen is op een bruiloft (Ev. Johannes 2: 1-11). Daar heeft Hij allereerst aan de discipelen Zijn heerlijkheid geopenbaard, opdat zij verstaan zouden, hoe Hij, die spreekt: "Ik, Jezus," mét de echtelieden is. Dat Hij de echtelijke stand verordineerd heeft, hem hoog houdt en zegent; dat het is de eerste en eenvoudigste stand, die God in het paradijs heeft ingesteld. Daar nu Jezus deze stand verordineerd heeft en gezegend, zo is Hij ons nabij in de dagelijkse dingen, zodat het dus niet heten zal: "ik" bij de getrouwde man "ik" bij de getrouwde vrouw, ook niet "ik" tegenover vader en moeder en allen, die zich in het huis bevinden, maar het andere IK moet gelden.

"Door Mij regeren de Koningen", spreekt Hij (Spreuken 8, : 15). Hij is het, die ook alles, wat voor het dagelijks leven nodig is, in Zijn macht heeft. Welgelukzalig de mens, die in alles, waarin hij zich bevindt, afhankelijk wordt van Hem, die spreekt: "Ik, Jezus." Allen dienen Gods raad, de één zo, de ander anders; daarin ligt echter het onderscheid, òf zo, dat wij onszelf handhaven alsof wij iets waren en het niet verstaan, dat God alles aan Zijn handen houdt; òf als mensen, als sterfelijke mensen, als arme zondaren en als de zodanigen, die daarmee beginnen:

*Jezus' bloed en gerechtigheid,
Dat is mijn sieraad en erekleed, enz.*

Toen waren de vorsten en machtigen nog gelukkig, toen zij de Heere Jezus op de troon zetten en Zich Zijns Naams niet schaamden. Dan zijn wij gelukkig, wanneer wij in alle dingen van het leven afhangen van Zijn Genade en barmhartigheid. Wanneer wij erkennen, dat het alleen Zijn genade is, dat Hij niet al lang gekomen is om de wereld met zwavel en vuur te verbranden. Dat het alleen Zijn lankmoedigheid is, die niet wil, dat sommigen, die nog gered zullen worden, verloren gaan, maar dat zij gereed zouden zijn voor Zijn toekomst, wanneer Hij komt met de wolken des hemels. Daar kunnen wij niets, in het dagelijks leven niets uitrichten, daar kunnen wij voor de wet ook niets, kunnen geen gebod Gods houden, niet geloven, niet God vertrouwen, niets kunnen wij en alles zal toch goed gaan; daarom, omdat Hij erkend wordt als de Heiland, die rein maakt van zonden. Daarom gaat het goed, omdat wij Hem niet meer in de weg staan, maar begrijpen: dit geldt alleen Jezus en Hij heeft mij vrij gemaakt. Zoals wij in de Psalm lezen: *dient de Heere met blijdschap*, niet met vrezen en beven. U moet niet tegenwerpen: ach, ook ik kan niets en ik vermag niets. Veeleer zult u spreken: *spreek Heere, Uw knecht hoort*. Het is een dienst, die vrij maakt van de dienst der afgoden en der ijdelheid en van het eigen ik. Daar is een vrije beweging, geen angst: zal ik wel gehouden worden in deze mijn dienst? Maar er is vrees aanwezig, niet voor mensen, maar de waarachtige vrees is reine liefde. Jezus wordt erkend als Koning der koningen. Wat Hij beveelt, dat kunnen wij niet, maar Hij beveelt mij, Zijn dienaar, dat ik tienduizend gulden daar of daar brengen moet; ik heb ze niet, maar ik breng ze erheen, omdat U het mij geeft. Dient de Heere wees vrijgemaakt van de dienst der zonde. "En gelijk gij van tevoren uw leden gesteld hebt tot wapenen der ongerechtigheid, zo stelt uw leden Gode tot wapenen der gerechtigheid, want gij zijt vrijgemaakt van de wet der zonde en van de dood" (zie Rom. 6 : 13).

Dient de Heere met blijdschap, komt voor Zijn aanschijn met vrolijk gezang.

Gedaan moet zijn, wat God wil, in het dagelijkse, maatschappelijke leven en in het geestelijke, verborgen leven. Daar kunnen en mogen wij ons niet ontslaan van de geboden Gods onder het voorwendsel, dat wij te zwak en te onmachtig zijn en niets deugen. Ja, hoewel wij volkomen onbevoegd zijn Gods wet te houden, hier is Eén en deze wordt aangegrepen en Hij komt als Heiland met vreugde en Hem zo gediend. Dat is niet een Heere, die ledig zit boven in de hemel, maar die rijkelijk geeft en ons mededeelt, die alle ledige vaten vult. Hij is een grote Koning en kan armoede niet zien, maar waar armoede en waar een roepen is, daar snelt Hij toe met Zijn macht, *hulp en zegen, zodat het goed gaan moet, omdat Zijn Naam is Jezus.*

Dient de Heere met blijdschap, komt voor Zijn aanschijn met vrolijk gezang. U behoeft u voor Hem niet te verbergen. Hij vraagt er niet naar of u onbruikbaar, verdorven, of ellendig bent. Hij vraagt er niet naar hoe u er uitziet, of u uit Ethiopië, het land der Moren komt en zwart bent, maar Hij wil alleen, dat men zal komen om Hem te zien, zoals Hij is. Hij wil de armen en de ellendigen goed zijn en de ellendigen helpen. Hij wil verhoren het gebed en wil zeggen, zoals een grote koning: "Wat is u, koningin Esther, of wat is uw verzoek; het zal u gegeven worden, ook tot de helft des koninkrijks." Dat is dus "komen voor Zijn aanschijn met vrolijk gezang", de erkenning, dat Hij is, dat Hij alleen helpen kan, dat bij Hem genade en barmhartigheid is, dat Hij waar maken wil al Zijn goede woorden. "Ik, Jezus", zo spreekt Hij en terwijl Hij zo spreekt, geeft Hij te verstaan, dat Hij is onze grote God en Redder. Daar kan nood en dood over ons losbreken, daar kan komen droefheid en treurigheid, wij kunnen ervaren onze machteloosheid, het kan, uitzien als ware God niet mede in het

veld, als had men geen God voor zijn hart. "Ik, Jezus;" spreekt Hij en nu met ons "ik" uit de weg, Of wij het bedorven en verkwest hebben of zwaar gezondigd, Hem nooit erkend hebben, zodat Hij ons verwerpen moet ... tot Hem heen! "Ik, Jezus," spreekt; en nu wèg met ons "ik" en Zijn "Ik" aanschouwd!

Weet dat de Heere is God; Hij heeft ons gemaakt (en niet wij) Zijn volk en de schapen Zijner weide.

Wanneer wij onszelf maken en formeren konden, zo zouden wij ons dagelijks en zolang formeren, totdat wij niet verder gekomen zouden zijn dan Adam gekomen is, toen hij meende verstandig te worden, toen hij at van de boom der kennis des goeds en des kwaads. Toen werden zijn ogen geopend en hij zag dat hij naakt was en toen hij nu wist, wat goed en boos was, ondervond zijn ziel een zulke schrik, dat hij niet meer tot God naderen durfde. Maar, waar het "ik", ons "ik", uit de weg is geruimd, en het ander "Ik", Zijn Jezus naam, Zijn ontferming en de reinmaking van al onze zonden, daarvoor in de plaats komt, daar houdt het op met ons formeren en met alles wat van ons verwacht wordt en het gaat goed.

Dat wij dus zondaren, arme zondaren blijven, dat wij mensen blijven, dat wij afhankelijk blijven van de Heere God, dat wij afleggen onze hovaardij. Want Jezus is de Grote Koning die alleen regeert, die erkend wil zijn, in het koninkrijk, in de stad, in het huis en in het hart. Waar Zijn Ik ons ik terzijde dringt, waar ons ik ophoudt en het Zijne begint, daar wordt erkend, dat God de Heere is, dat Hij God is, dat Hij ons gemaakt heeft en niet wij onszelf gemaakt hebben. Wat daar aan mij ontbreekt, ik kan het niet maken, ik heb het niet geleerd en heb geen verstand daarvan, zo zal Hij mij dan geheel hebben. Zodat ik kom, met mijn zonde en heiligheid, met mijn goed en met mijn kwaad. Hij zal mij hebben, die mij gemaakt heeft, opdat God verder uit mij make, wat Hem behaagt, naar Zijn genade en goedertierenheid.

Want waartoe heeft God ons gemaakt? Tot "Zijn volk." Dat wordt tot de heidenen gezegd, de goddeloze lieden, niet tot de heiligen.

Er was een volk Gods, dat was Abrahams zaad; maar hier is sprake van een ander volk, het komt uit Egypte, Ethiopië, Babylonië en uit het land der Filistijnen, louter heidenvolk, goddeloze lieden en deze goddeloze lieden neemt Hij onder Zijn scepter, maakt Zich daaruit een volk, dat Hem behaagt, dat Hem looft en roemt, dat Hem juicht. Wij hebben onszelf niet gemaakt, maar Hij heeft ons gemaakt tot Zijn volk. Wanneer u weten wilt, of u tot Gods volk behoort, zo steek de hand in de boezem en vindt u zich een heidenkind, een arme zondaar en een verloren mens, uit de weg dan met uw *ik!* Denk aan Jezus en hoe Hij het Lam is, dat de zonde van de wereld wegneemt en weet: u behoort tot Zijn volk.

O, Hij is uw trouwe Herder, Hij, Wie kan zichzelf weiden? Wie op zichzelf acht geven, waar het arme hart zo arglistig is, zo vol zonden, waar de mens meent, dat hij God heeft, en hij heeft de zwarte duisternis in zijn boezem. Hij is het alleen, die weiden kan, die Zich Zijn schapen aanneemt en weet, waar het groene gras te vinden is, de beste weide. Hij weet het wel, de schapen zijn zo dom, wanneer de Herder ze niet houdt met Zijn staf, gaan zij dwalen en worden verscheurd. Daarom, laat het ons erkennen: niet wij, maar Hij heeft ons gemaakt. Wèg met ons ik! En is men verdwaald, zoek naar de trouwe Herder. "Ik heb gedwaald als een verloren schaap, zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten." Zo spreekt het dwalende schaap en blaas zijn Herder achterna.

Waar wil Hij ons dan heen hebben? Daarheen, waar de ark des verbonds en het altaar is, waar het brandoffer in de hoogte gaat, zoals wij lezen: ***Gaat in tot Zijn poorten met lof, in Zijn voorhoven met lofgezang.*** Looft Hem, prijst Zijn Naam, dus met alle vrijmoedigheid, zoals het de hongerenden en de dorstenden, de armen en de ellendigen eigen is. Zoals ook de apostel spreekt: nadat alles, alles verzoend is, in de hemel en op aarde, zo treedt nu toe met alle vrijmoedigheid, opdat u geholpen wordt te rechter tijd. Daar dankt men Hem; en dat is de rechte dank, de rechte lof, dat wij afzien van ons, maar van Hem het erkennen: "U, Heere, zijt het alleen." Zoals wij ook zingen:

*Alleen op U, Heer, Jezus Christus,
Mijn hope staat op aarde,
Ik weet, dat u mijn Heiland zijt,
Geen troost heeft anders waarde.*

Dat wij Hem dan alles zeggen en alles geven, dat wij onszelf aanklagen en Hem loven, dat Hij het alleen is, die helpen en redden kan. Aldus moeten wij ingaan, het is de stem van het Evangelie, in Zijn paleis, voor Zijn genadetroon, tot Zijn altaar. Opdat wij erkennen, dat Hij zit ter rechterhand des Vaders om zonde te vergeven, troost en leven mede te delen. En tot deze vrijmoedigheid hebben wij alle reden. Want de Heere, die daar zegt: "Ik, Jezus," is vriendelijk, en daar Hij vriendelijk is, zo is Hij steeds zulk Eén, die Zich de hulpelozen en ellendigen heel bereidvaardig aanneemt. En Zijn genade houdt niet zo spoedig op, zodat men soms denken moest: *nee, u hebt het te erg gemaakt, u hebt teveel gezondigd, er is geen genade meer voor u.*

Nee, daar staat geschreven: ***Want de Heere is goed, Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.***

Eeuwig is Zijn goedertierenheid, eeuwig Zijn vrijgevigheid, eeuwig Zijn genade. Wanneer slechts de mens, een schepsel, als hij is, ophoudt met zijn "ik" en aangrijpt het "Ik" van de Heere Jezus de zoon aan de hemel, maan en sterren scheurt de duivel in de diepte, maar langer dan zoon, maan en sterren aan de hemel staan, staat in Zijn hemel Zijn genade en vrijgevigheid, om aan een mens niets voor te werpen, maar waar men komt om hulp voor het dagelijks leven, om genade voor de ziel, dan is Hij gereed en laat het ons aan niets ontbreken.

En Zijn getrouwheid van geslacht tot geslacht. Een verbondsbreker is de mens, hij belooft en gelooft God veel in nood en God moet zijn God zijn, wanneer Hij hem dit of dat geeft. Maar trouweloos is de mens en die het Ik des Heeren het allermeeest kent, die zal het wel ervaren hebben, wat voor hart hij heeft. Maar dat staat van Hem geschreven: *Zijn waarheid* (Duitse vertaling) *daar kan men zich aan houden.* Zijn getrouwheid is van geslacht tot geslacht, tot in het duizendste geslacht bij hen, die Hem vrezen en van ganser harte zoeken. Hij laat de Zijnen niet los.

Welgelukzalig hij, die, nadat hij met zijn ik te gronde is gegaan, zijn toevlucht neemt tot het "Ik" des Heeren en in zijn hart bewaart dit: "Ik, Jezus!" Al zou ook nog bij zijn laatste zucht de ganse macht der duisternis op hem losbreken Hij, wiens IK machtiger is dan duivel, dood en hel, Hij is het, die redt. Amen.

13^e Preek

Een Psalm van David. Loof de Heere, mijn ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heilige Naam. Loof de Heere mijn ziel en vergeet geen van Zijne weldaden. Die al uw ongerechtigheid vergeeft, die al uw krankheden geneest; Die uw leven verlost van het verderf, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden; Die uw mond verzadigt met het goede, uw jeugd vernieuwt als eens arends. Psalm 103: 1-5

Deze woorden, geliefden, zijn woorden van David, dat is van die man, wie de Heere na zijn diepe val liet aanzeggen: *het zwaard zal van uw huis niet wijken*. De man, over wiens huis de aangekondigde straf ook gekomen is, zodat allerlei schandelijke dingen in hetzelfde openbaar werden, ja, moord en doodslag gezien zijn onder zijn eigen kinderen. David heeft deze Psalm van zijn harp doen weerklinken toen hij al bejaard was, want hij dankt daarin de Heere, dat die in zijn ouderdom zijn jeugd vernieuwt. Wij hebben hier in de 103de Psalm iemand voor ons, die met recht zeggen kan: *O Heere, gedenk aan David en al zijn lijden*, (Psalm 132: 1).

Deze voorgelezen woorden uit de 103^e Psalm wekken ons op, God te loven. Allereerst heeft David die woorden gericht *tot zijn eigen ziel*. Maar dan gaf hij die Psalm ook ten geschenke aan de arme gemeente des Heeren Jezus Christus. Hij gaf die aan haar, over wie al het lijden des Heeren komt, en die gebukt gaat onder allerlei leed van dit aardse leven. Zo is dan deze Psalm allereerst persoonlijk, dat wil zeggen, dat elk kind van God, een ieder, die tot des Heeren volk behoort, deze Psalm tot zijn eigendom heeft ontvangen, die ontvangt of ontvangen zal, ook hij of zij, wier ziel voor het ogenblik nog weigert getroost te worden. Nochtans blijft die Psalm voor de ziel staan, niet als een algemene waarheid, maar waarachtig voor elke ziel in het bijzonder.

De ziel is het kostbaarste, binnenste deel der mensen, de diepste diepte van het gemoed, wil, verlangen, dat wat bij Gods kinderen vervuld is van het leven uit God in Christus Jezus, wat onsterfelijk is, wat in Christus uitverkoren en verordineerd is ten eeuwigen leven.

De ziel is datgene, wat in de mens leeft, denkt, voelt, dit alles samen noemt David in onze Psalm ***"alles wat binnen in mij is."*** Zodat al die eigenschappen der ziel als zo vele snaren zijn op de harp, waarmee men de Heere moet loven.

"De Heere loven" wil eigenlijk zeggen, de Heere zegenen, het van Hem uitspreken, dat Hij goed is, dat Hij vriendelijk is, en dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is. Waar de ziel alzo tot de lof des Heeren opgewekt wordt, daar wordt zeer vriendelijk tot haar gezegd, dat zij zich toch zou opmaken uit haar treurigheid, en een loflied aanstemmen tegen al haar bittere, innerlijke smart aan. Want als men de Heere looft, dan worden smart, leed en treurigheid op de vlucht gedreven. Waar men zingt, *dat des Heeren goedertierenheid tot in eeuwigheid is*, daar neemt hun heerschappij ras een einde. Zo de Heere wil, dat de ziel zich opmaken zal, zoals wij Jesaja 52: 1-3 lezen: "Waak op, waak op, trek uw sterkte aan o Sion, trek uw sierlijke klederen aan, o Jeruzalem, gij heilige stad; want in u zal voortaan geen onbesnedene, noch onreine meer komen. Schud u uit het stof, maak u op, zit neder o Jeruzalem, maak u los van de banden van uw hals, u gevangen dochter van Sion. Want zo zegt de Heere: gijlieden zijt om niet verkocht, u zult ook zonder geld gelost worden."

Maar spreekt de ziel, hoe zal ik de Heere loven, onder zoveel zorgen, smarten, leed en tranen? Bij het diepe, smartelijke gevoel van mijn ellende en verdorvenheid? O mijn ziel, sla uw ogen eens op tot de Heere, en bedenk eens wat de Heere voor u geweest is van uw prille jeugd af, en tot op de huidige dag. Ja, veel benauwdheid en drukkend

harteleed hebt u gesmaakt. Maar waar Hij u geselen moest, daar heeft Hij het toch alleen als een Vader gedaan, uit Vaderlijke trouw opdat u Zijn heiligheid deelachtig zou zijn. U hebt dus niets als reden tot lof en prijs, ook als u daaraan denkt, hoe hard de Heere u geslagen heeft, hoe hard Zijn hand nog op u rust. Want Hij is de eeuwig Getrouwe, *Jezus Christus, gisteren en heden dezelfde, en tot in alle eeuwigheid.*

Verder lezen wij: *en vergeet geen van Zijn weldaden.* De Heere zegt met deze woorden tot de ziel: u hebt maar een slecht geheugen; zodat wat u ogenblikkelijk bezwaart spoedig in staat is u alles te doen vergeten, wat u ooit van des Heeren hand tebeurt viel. "Niet vergeten" wil met andere woorden zeggen: "Blijf er toch aan denken".

Maar, maar, u weet niet half, hoe groot mijn zonde en ellende is. Ja, wie kan dat uitspreken, hoe groot onze zonde en ellende is. Maar bent u nu, ondanks dit alles, toch wel eens geholpen in en uit uw nood? Ach, wie kan ze tellen, al de droevige en duistere dagen van dit aardse leven. Ja, zeker, dit leven is niets dan een gestadige dood, maar is, ondanks dit, het licht u toch weer in de duisternis niet opgegaan? Wie kan ze tellen al de zorgen, die onze haren gebleekt hebben. Jazeker, maar is het u toch wel gebeurd, dat u wenende ingeslapen was, en dat u ontwakende in de morgenstond, over de hoge berg heen was gedragen en opgetrokken uit die ruisende kuil, waarin u meende te zullen omkomen voor eeuwig? Zeker, ik stem het u toe, de Heere slaat Zijn volk dikwijls hard, maar weet u wel hoe lang? Tot zij geheel week en verbrijzeld zijn, totdat zij zichzelf in generlei opzicht meer helpen of besturen kunnen, ja, totdat hun gehele weg hun een raadsel is geworden. Maar als de Heere Zijn volk slaat, dan slaat Hij niet ten dode, maar ten leven, ter zaligheid. Hij slaat om u te helpen, want bij de Heere Heeren zijn uitkomsten tegen de dood. Dat laat de Heere ons aanzeggen, opdat, waar wij haast bezwijken onder de last, die op ons ligt, wij Zijn hulp niet uit het oog verliezen, en ook niet vergeten in welke diepe kuil wij eens gelegen hebben. Waarom wil de Heere, dat wij Hem niet vergeten?

Omdat, hoe verder wij op de weg naar Jeruzalem komen, die weg des te erger wordt. In de aanvang van onze weg stellen wij ons die zo geheel anders voor, als die werkelijk is. Het is daarmee gelegen zoals wij Joh. 21: 18 lezen: "Voorwaar, Voorwaar, zeg Ik u: toen gij jonger waart, gordet gij uzelf, en wandelde, alwaar u wilde; maar, wanneer gij zult oud geworden zijn, zo zult gij uw handen uitstrekken, en een ander zal u gorden, en brengen, waar gij niet wilt." De Heere wil daarmee zeggen: als u oud zijt geworden, zult ge uzelf niet meer kunnen gorden, daarom zal de Heere het voor u doen. 'Dus vergeet niet, wat u aan Mij hebt, opdat u, als vernieuwd kruis en leed op u losstormen, u des te spoediger bij Mij uw oude schuilplaats moogt vinden. Want wat in God geborgen is, is goed geborgen. De Heere heeft er geen welgevallen aan, dat men zichzelf kwelt en plaagt, om hulp en redding bij de schepselen te zoeken. Daar begint men echter in zijn blindheid gewoonlijk mee, totdat men eindelijk zo hulpeloos is geworden, dat niemand ons meer helpen kan, als de Heere alleen, en dan verschijnt Hij ons, blinkende, met Zijn hulp. Daarom o mijn ziel, "vergeet geen van Zijn weldaden."

Nu worden deze weldaden verder opgesomd, die de Heere u gedaan heeft. Eerst komt nog "*loof Zijn heilige Naam;*" of de Naam van Zijn heiligheid. Deze Naam, o kind van God, heeft Hij op u gelegd in het sacrament van de doop en toen Hij bij uw bekering tot u sprak: *gij zijt de Mijne en Ik de uwe.* En toen u beleefde wat geschreven staat, Jesaja 44:5: "Deze zal zeggen: ik ben des Heeren; en die zal zich noemen met de

naam van Jakob; en geen zal met zijn hand schrijven: ik ben des Heeren; en zich toenoemen met de naam van Israël.”

Hoog en heilig is die Naam; en wat beogen nu duivel en wereld, wat alle onzichtbare machten der duisternis anders als deze Naam, bij en door u, te schande te maken, te ontheiligen? En waar u de Naam des Heeren draagt, daar trekt de gehele hel tegen u op, en tracht u met allerlei drek en onreinheid te werpen, opdat des Heeren heilige Naam om uwentwil zou versmaad, veracht en ontheilgd worden. Maar de Heere, die getrouw is, zal het nimmermeer dulden, dat Zijn heilige Naam, door en om Zijn kinderen, door duivel en wereld ontheilgd worde. Maar Hij zal u, o ziel, voor struikelen behoeden, omdat Hij Zijn heilige Naam, die op u ligt, handhaaft, en zal handhaven.

Nu komen Zijn weldaden. O, dat is waarlijk een stroom, die Hij over Zijn arm en ellendig volk uitstort, zoals wij in Psalm 117 lezen: *Want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons.* Dat doet Hij onophoudelijk, geheel vrijwillig uit kracht van Zijn soevereine genade, ondanks al onze verkeerdheden. Wat Hij ons geeft, welke weldaden Hij ons bewijst, Hij geeft, Hij bewijst ons die om Zichzelfs wil. Wij hebben niets verdiend dan de eeuwige dood.

Maar wat zijn nu eigenlijk de "weldaden", die de Heere ons bewijst? En zijn voorspoed en goede dagen hier beneden alleen "weldaden"? Zijn kruis en druk dan ook niet goed? Zijn ook dat geen weldaden? Is lijden niet heilzaam voor ons? Is dat geen weldaad, dat ge uzelf van het kruis, dat op uw schouders drukt, niet kunt ontslaan, maar dat Hij u op Zijn tijd weer zoet en zachtkens van uw kruis afneemt? Kom, wij willen deze "weldaden" des Heeren, waarvan de 103e Psalm spreekt, eens van nabij beschouwen.

Wij hebben hier een Psalm voor ons, een lied vol heerlijke, hemelse poëzie, zoals Gods Woord alleen die bevat.

- Allereerst zien wij ons in deze eerste vijf verzen tegenover een Rechter geplaatst, want wij lezen daar van de Heere, dat *"Hij u al uw ongerechtigheid vergeeft."* Dat doet Hij als Rechter, die over uw eeuwig wel of wee uitspraak heeft te doen.
- Verder vinden wij Hem als Heelmeester: *"Die al uw krankheden geneest."*
- Als bloedwreker, als Bloedverwant dus, vernemen wij Hem in de woorden: *"die uw leven verlost van het verderf."*
- Verder zien wij Hem voor ons staan als een liefdevolle, vriendelijke, vermogende Huisvader op een feestdag: *Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden.*
- Verder aanschouwen wij Hem nog als een Gastheer, die ons aan Zijn dis heeft genodigd, en die ons overvloediglijk verzadigt uit Zijn volheid. Want zo lezen wij: *Die uw mond verzadigt met het goede.*
- Eindelijk treedt Hij ons als onze almachtige Schepper tegemoet met de woorden: *Die uw jeugd vernieuwt als eens arends.*

(1) Allereerst, *de Heere is uw Rechter.* Want, waar het de rechtvaardigmaking van de zondaar geldt, mag de rechtsgrond niet ontbreken. Want, weet het wel, o mensenkind, er is hier sprake niet van de ongerechtigheden van een andere mens, maar van uw zonden en ongerechtigheden. Daarom denk aan uw eigen ongerechtigheden, en zie niet op de zonden van de naaste. Ja, dat woord: "die al uw ongerechtigheden vergeeft", is gericht tot een iegelijk, die de vergeving van zonden persoonlijk heeft genoten,

Onder het woord "ongerechtigheden" hebben wij allereerst die ongerechtigheid te verstaan, waarin wij zijn geboren, die vreselijke zondige aard, waaruit als uit een onzalige fontein allerlei zonden en verkeerdheden voortkomen. Zodat men het met diepe droefenis en beschaamdheid des aangezichts van zichzelf moet getuigen: ik ben geneigd tot alle kwaad en onbekwaam tot enig goed.

Vervolgens beduidt het woord "ongerechtigheid" hier ook al de werkelijke, al de handtastelijke zonden die uit het menselijk hart voortkomen, zoals onze Heere Jezus dat uitspreekt. Matth. 15: 19: "Want uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverij en, valse getuigenissen, lasteringen." Van al deze schrikkelijke zonden en ongerechtigheden, die de arme mens zo diep rampzalig kunnen maken, die een kind Gods zo diep neer kunnen drukken tot in de onderste kuil, van uw gehele verkeerdheid, van uw ondankbaarheid en ongeloof, van al uw twijfelen en morren, van al uw vooruitlopen, omdat u in Hem uw rust niet kunt vinden en Zijn wegen u niet behagen. Verder van alle zonden des vleses, der ogen, der tong, waarvan elk waarachtig kind Gods zal getuigen: *zij zijn talrijker dan de haren mijns hoofds.*

Van al die ongerechtigheden samen, zegt de Psalm hier: *Die u al uwe ongerechtigheid vergeeft.* Niet één wordt hier uitgezonderd en als Hij u in waarheid uw zonden vergeeft, dan vergeeft Hij u ook de gevolgen dier zonden, en Hij spreekt u niet alleen vrij van alle schuld, maar ook van de eeuwige straf, die u verdiend hebt. O, iets heerlijkers ken ik niet en geen groter weldaad kan God de mens bewijzen, als dat Hij hem zijn "ongerechtigheden" vergeeft. Ik herhaal echter wat ik hieromtrent al zei: dat doet Hij niet als Vader, maar als Rechter. Want dan neemt Hij een ander tot zoenoffer voor onze overtredingen aan, namelijk de Messias, de Vorst des levens, onze hooggelovde Heere en Heiland, Jezus Christus. Die immers gebonden werd, opdat Hij ons zou ontbinden, en ons, vrijgesproken van alle schuld, zou ontslaan voor Zijn heilige rechterstoel. Dit is de grond waarop de tollenaar gerechtvaardigd naar zijn huis gaat. Maar om dat te genieten, moet men ongerechtigheden hebben, moet men die leren bekennen en van ganser harte betreuren. Men moet daaronder verzinken als onder een zware last en het met zijn hartebloed ondertekenen, dat men niet anders verdient, dan door de hoogste Rechter voor eeuwig verdoemd en in de hel geworpen te worden. Ziet u, zó staat de Heere in de 103de Psalm voor ons als onze Rechter.

Mijn geliefden, als wij worden vrijgesproken en gerechtvaardigd voor Gods rechterstoel, dan wordt ons geen voorraad van deugden en schone eigenschappen ingestort, waardoor wij van dit tijdstip aan bekwaam tot alle goed en afkerig van alle kwaad worden, nee, de rechtvaardigmaking van de zondaar voor Gods rechterstoel geschiedt alléén op grond daarvan, dat voor die rechterstoel een Borg en Plaatsbekleder optreedt, die al uw ongerechtigheden op Zich neemt en wegdraagt in een land van eeuwige vergetelheid.

(2) Maar nochtans laat de Heere ons niet in onze ongerechtigheid voortgaan, noch daarin liggen, want Hij openbaart Zich ook aan onze zielen als onze Heelmeester. Nee, de dood zal niet meer over u heersen, maar u zult een erfgenaam zijn van het eeuwig leven. Maar kind, zolang u nog hier in de aardse vreemdelingschap woont, bent u onderworpen aan allerlei geestelijke en lichamelijke krankheden, zodat u zonder uw Hemelse Heelmeester het geen dag stellen kunt. Want ook op geestelijk gebied zijn nu eens uw ogen, dan weer uw oren ziek, dan eens hebt u de klem op de mond, zodat er geen woordje tot Gods lof uit kan, dan verheft zich weer een storm van allerlei verkeerdheden in u, zodat al uw leden verkeerd staan en u geen raad weet door

uw eigen verkeerdheid. Nee, er is hier op aarde voor Gods kinderen, ook na ontvangen genade, geen leven zonder de hemelse Heelmeester en Zijn artsenuijen mogelijk.

En die meent gezond te zijn, die zie wel toe, want zijn gewaande gezondheid is niets dan inbeelding des harten. Alleen wanneer de hemelse Geneesheer verklaart, dat u buiten gevaar zijt, bent u in waarheid geholpen en kunt u een vrolijk loflied aanheffen tot lof van Hem, die u gered heeft en die al "uw krankheên kent en liefderijk geneest". Maar morgen, morgen, ach, het geringste tochtje behoeft maar te waaïen, geestelijk of lichamelijk, en u ligt weer in de oude ellende neer. Hoe heerlijk is toch dat antwoord op de 56e vraag van onze Heidelbergse Catechismus.

"Wat gelooft u van de vergeving van zonden?"

Dat God om de genoegdoening van Christus' wil al mijn zonden, ook mijn zondige aard, waarmede ik mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gerichte Gods kome."

Hoe waar is het toch, dat wij ons gehele leven lang met onze zondige aard te strijden hebben en hoe zalig te vernemen, dat Hij ons die wil vergeven. Maar Hij vergeeft niet alleen onze ongerechtigheden. Hij vergeeft ons niet alleen onze zondige aard, maar Hij verstaat het ook heerlijk, die telkens en telkens weer te helen en ons in gerechtigheid te doen wandelen voor Hem. Om dit doel te bereiken, moet Hij Zich dikwijls van snijdende instrumenten, brandende zalven en bittere dranken en poeders bedienen, maar zullen wij de smart en tegenzin, die dit veroorzaakt, niet graag verdragen, zo onze krankheden maar geheeld worden? Dat alles liet de Heere over u komen om uw ongerechtigheden te helen, als uw hemelse Geneesheer. Ik zeg uw "krankheden." Want er staat hier in de 103e Psalm niet: uw ziekte, maar wel: uw "krankheden". Een aardse medicijnmeester kan zijn zieken maar alleen genezen voor zover God de Heere hem wijsheid verleent, meer ook niet. Bovendien er zijn krankheden, die geen aardse heelmeester helen kan, ja, er zijn ook veel krankheden, wier ontstaan en wegen geen heelmeester hoe bekwaam en kundig hij ook zij, begrijpen kan. Zodat zij, die wanen gezond te zijn, de staf over een arme kranke breken, die met zulk een ziekte bezocht is.

En tot zulke, door allen die zich gezond en sterk dunken tot op heden, ter dood veroordeelde en miskende kranken, spreekt nu onze Psalm zeer vriendelijk en deelt hun mee, dat de Heere al hun krankheden "kent" en "liefderijk geneest". Ja, Hij kent al uw krankheden, ook die krankheden, welke u verhinderen uw arbeid te verrichten, uw plichten te vervullen, zoals u graag zou willen. O, er wandelt zo menig een in dit leven rond, die niet zo goed vooruit kan als de anderen en dat komt dan vaak van de een of andere ziekte of kwaal, die zo iemand mede rondsleept en die hem of haar krachteloos en ellendig maakt. Voor dezulken nu zijn deze liefelijke woorden, "die al uw krankheden kent." Evenals Jesaja 42: 3, waar van de Heere gezegd wordt: "Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen: met waarheid zal Hij het recht voortbrengen."

(3) Verder hebt u de Heere in onze tekstverzen uit de 103e Psalm voor u als uw Bloedwreker, of Bloedverwant, die uw bloed wreekt, want dit beduiden de woorden: *Die uw leven verlost van het verderf*. Waar het leven verlost moet worden van het verderf, daar heerst de dood en niet het leven, daar ligt het arme kind van God doodgeslagen in het slijk der aarde en schijnt tot verrotting te moeten overgaan. Wiens werk is dat? Dat hebben duivel en wereld gedaan, dat is bovenal het gevolg van uw eigen zonde en schuld.

Onder het oude verbond mocht het vergoten bloed niet op aarde blijven liggen, maar moest vóór de avond gewroken zijn. Maar, als de duivel uw kostelijk leven, dat u van de Heere hebt ontvangen, in de kuil des verderfs, in de helse pijnen en benauwdheden werpt, dan rust de Heere als uw getrouwe Bloedwreker niet voordat Hij u weer in het leven heeft en voordat uw leven verder groeit en bloeit, nadat Hij uw zielsvijanden op de vlucht heeft gejaagd. Wij hebben de Heere aanschouwd als Rechter, als Heelmeester, als Bloedwreker der Zijnen; wij hebben gezien, dat wij Hem als onze hemelse Medicijnmeester alles mogen klagen en zeggen. Hem is toch niets verborgen wat ons ontbreekt, want Hij kent ons tot op het gebeente.

Als onze Bloedwreker loven wij Hem, waar wij zingen:

Hij zoekt en Hij gedenkt het bloed,

Gestort in wreev'len euvelmoed;

Hij toont der armen nood te weten,

En zal hun kermen niet vergeten.

Psalm 9: 12

(4) Verder zien wij Hem nog als een milde, rijke Huisvader, die op een feestdag, bijvoorbeeld op de dag der verloving van een geliefde dochter haar een erekroon op het hoofd zet. Deze krans is van bloemen gevlochten en heet: "genade en barmhartigheid". Wat is genade? Genade is, dat men met volle handen weldaden uitstrooit over hen, die straf verdiend hebben; het woord "kronen" beduidt ook "bedekken". Iemand met genade en barmhartigheid "kronen" beduidt dus ook iemand daarmee "bedekken of bekleden", iemand een krans op het hoofd zetten en daarbij allerlei geschenken en bloemen over hem uitstrooien, zodat men met volle handen geeft.

Mijn geliefden, juist als zulk een huisvader met zijn kinderen, handelt de Heere met de Zijnen en dat doet Hij allereerst in Zijn allerheiligst woord, op die groene weide des Evangeliums, waarop Hij Zijn schaapjes leidt en voedt. O, daar kunnen wij Hem nog in minder dan een half uur beurtelings aanschouwen als Rechter, als Heelmeester, als Bloedwreker, als een milde en rijke Huisvader en dan strooit Hij Zijn weldaden immers met volle handen over ons uit. Ja, in onze arme hongerige en dorstige zielen. Dat troost de ziel, die het van de Heere leert verstaan en zij zegt er van harte ja, en amen, op. Hij kroont u zo met "genade", met volle handen stort Hij Zijn hemelse en aardse gaven over u uit.

En "barmhartigheid"? O, dat is een eigenaardig woord, ik kan het niet onder woorden brengen, wat dat beduidt, maar als mijn hart in liefde is ontstoken over mijn kinderen en kleinkinderen, dan gevoel ik er iets van. Wat "barmhartigheid" beduidt, verstaat misschien niemand beter, dan een moeder, die een klein kindeke aan haar borst drukt: daar verlangt zij ernaar, dat kindeke aan haar borst te laven en het is haar om niets te doen, dan dat haar kind rijkelijk verzadigd wordt. Is het kind gevallen of huilt het, zonder misschien zelf te weten waarom, zij zal het op haar schoot nemen, het kussen en een stukje lekkers of speelgoed geven om het te troosten. Zo is ook de "barmhartigheid" waarmee Hij ons kroont. Ziet u, zo kan men in de diepste ellende en armoede zitten, en plotseling wordt men over alles heengezet en is rijkelijk getroost. Of wel, men is in diepe treurigheid verzonken, men is gevallen, heeft zich bezeerd en een buil aan hoofd of ledematen gekregen. Of wel, men voelt brandende dorst, dan begint de ziel ook te schreien, als een klein kindeke en dan handelt de Heere ook met ons als een rechtgeaarde moeder met haar kindeke doet, en dat is met "barmhartigheid" kronen.

Ik houd u dit voor, opdat u bij de woorden "genade en barmhartigheid" niet aan aardse rijkdommen zult denken, maar opdat u zoudt begrijpen, hoe hulpeloos wij in onszelf

zijn en hoe de Heere Zich dan over ons ontfermt, zoals een liefhebbend vader zich ontfermt over zijn kinderen. Daarom heet Hij ook "Vader", een Vader tot Wie het schreiende kind vluchten mag in zijn nood.

(5) Eindelijk hebben wij Hem nog voor ons als Gastheer en als zodanig nodigt Hij ons aan Zijn dis, zoals David de aan beide voeten kreupele Mefiboseth aan zijn koninklijke dis nodigde, hem, die wel wat anders verdiend had, dan aan 's konings tafel te eten. Deze Mefiboseth, dit Saulskind, nodigt David aan zijn koninklijke dis en belooft hem, dat hij zijn leven lang dáár spijs en drank zal genieten. Is dat niet schoon? Mefiboseth had de dood verdiend, en nu heeft hij elke dag David, de koning, aan tafel voor zijn ogen, en hij mag aan die koninklijke dis eten en drinken en rijkelijk verzadigd worden.

Wat zegt de hemelse Gastheer nog in een andere, in de 81^e Psalm? *Doe uw mond wijd open en Ik zal die vervullen.* Opent de gast zijn mond niet, dan kan hij niets genieten. In uzelf hebt u niets. Als u niet eet, wordt u mager; zo u niet eet, sterft u; en als u de mond niet open hebt, dan krijgt u niets. Maar, een rechtgeaarde vader, een rechtgeaarde moeder, is het daarom alleen te doen, dat hun kind rijkelijk ete en verzadigd wordt. Daarom had in het oosten de gastheer een eigenaardige wijze, om de gesloten lippen dergenen, die met hem aanzaten, open te krijgen. Dan nam de vader of moeder of gastheer een stuk voedsel in zijn mond en brak daarvan tevoren een stukje af en gaf het de onwillige eter. O, breekt de Heere voor ons het brood des levens als het ware ook niet in Zijn mond, terwijl Hij het ons toereikt? Brak Hij het brood des levens niet voor ons, toen Hij daar bloedende aan het kruis hing? Is het niet Zijn eigen vlees waarmee Hij u spijst, Zijn eigen hartebloed, waarmee Hij u laaft? O, welk een vriendelijke hemelse Gastheer is Hij!

(6) Ten slotte zien wij Hem nog in onze Psalm als de Almachtige Schepper van hemel en aarde. Dat zullen zij begrijpen, die in hun jeugd dikwijls gedacht hebben: o, ik zal wel jong sterven. Zij, die tot hun jaren gekomen zijn, gebukt onder lijden, kruis en smart; er kwam maar geen verandering. Zij moesten vaak uitroepen: *'k Heb lang de Heere in mijn druk verwacht. En: waar blijft U, o Heere?* Maar de hemel bleef van koper, zodat er geen gebed door kon. Zo meenden zij: ik moet aan alles vertwijfelen en treurend door het leven gaan. Maar plotseling stijgt de adelaar opwaarts, werpt de oude vleugelen ver van zich; en zó vernieuwt de Heere zijn kracht. Amen.

14. Preek

Een Psalm van David. Loof de Heere, mijn ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heilige Naam. Loof de Heere, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden. Die al uw ongerechtigheid vergeeft, Die al uw krankheden geneest. Psalm 103: 1-3

Het is dus een Psalm van David, de man, die eenmaal gezegd heeft: *O Heere, gedenk aan David en aan al zijn lijden.* Een Psalm van de man, die was naar het harte Gods, uitverkoren voor vele koningen en vorsten om te zijn een herder Israëls, nadat de Heere hem van de schaapskooi weggenomen had. Een Psalm van de man, die zich niet geschaamd heeft, voor de ganse gemeente zijn zonde en ongerechtigheid te belijden, die tot God roept: "Verlos mij van bloedschulden, o God mijns heils."

Deze man zegt: ***Loof de Heere, mijn ziel.*** Daar vraag ik nu: hoe zag het er uit met zijn ziel? Ja, zij was al dood, zij was hopeloos en had alle moed verloren, want iemand zegt niet: loof de Heere, mijn ziel, tenzij dan, dat de ziel des Heeren niet meer gedachtig was; tenzij dan, dat de ziel de Heere uit het oog verloren had, niets voelt en niets ziet, ja, het leven meent te verliezen. Want zo ziet het er uit in het binnenste van de oprechte, dat de ziel, waar zij alleen gelaten is, zonder licht is, de moed verliest en niets anders meent dan: *hier moet ik omkomen.*

Daar gebeurt het dan op een manier, die niet in woorden is uit te drukken, dat de Heere voor een ziel komt en Hij Zich aan haar openbaart. Zich aan haar openbaart in barmhartigheid, hoe Hij toch alleen helpen kan, alleen des mensen hoogste Goed is. Het is als een stem uit de volheid der genade, als een bemoediging van de troon der genade. Er steken eigenlijk als het ware twee zielen in een mens, niet in werkelijkheid, maar het ligt alles zo wonderlijk door elkaar bij ons. Want wat is het toch, dat, waar de ziel zo geheel moedeloos is, hem toch doet zeggen: ***Loof de Heere, mijn ziel.***

Dat doet telkens de prediking, de prediking van het Heilig Evangelie; dat doet het woord des Heeren, waarmede de Heere ons nagaat. Dat doet Hij door het heilig sacrament, dat wij van onze toestand afzien, daarvan afstand doen en dat wij begenadigd worden, om alleen op de Heere te zien als Hem, Die is, en Die was en Die komen zal. De Heere en de ziel, dat zijn twee tegenovergestelde zaken, de ziel is schuld bewust, is zonder moed en leven; de Heere echter is het in Wie alleen het leven is, door Wie alleen de zege er is en de toegang tot de troon der genade.

Het loven, dat de ziel de Heere looft, kan zij niet uit zichzelf en zij heeft het ook niet van zichzelf, maar het wordt haar gegeven. Daartoe behoort vrije genade, barmhartigheid. De ziel van een mens kan er wel eens diep onderliggen, maar komt zij door uitwendige omstandigheden weer uit de nood weg, dan looft zij dat, waardoor zij weer moed ontvangt.

Maar waar God werkt aan de ziel, daar werkt Hij zo, dat de Heere geloofd wordt?

Ik vraag u, van wie zijn wij toch van huis uit? Wij hebben niets dan zonde, zijn zondaars en hebben de dood te verwachten. Wat heeft de mens van zichzelf, die immers de omstandigheden niet in de hand heeft, wiens leven afhankelijk is van een stofje, wiens beste voornemen in een oogwenk in het water is geworpen, wiens heiligheid met éénmaal in het slijk gestoten kan worden? Wat heeft de mens van zichzelf, die zo geheel afhangt van het geringste woord van een ander mens, van de geringste omstandigheden, van de oorlog, en van de duizenden dingen van het leven?

Wat vermag de ziel? Zonder erover te denken is zij bij de nek gegrepen, zonder dat men het wil en terwijl men er zich tegen verzet en betere gedachten heeft, komt er opeens de duivel in de ziel, springt over de tong, verbergt zich in de nieren, zodat de mens geheel neerligt en voor de ziel is alles duister. Hoe kan de ziel van een mens zich tot God houden, daar het geringste in staat is, de mens daarheen te brengen, dat hij God de Heere alle vorige dingen voor de voeten werpt en spreekt: "Ik heb geen Verlosser, God heeft mij verlaten en wil niets meer van mij weten." En de heilsmiddelen worden teruggestoten. Men wil wel de weg der zaligheid, maar het is gelegen als bij een kind, dat spreekt: 'dit wil ik hebben, dat wil ik hebben en wanneer ik het niet krijg, wil ik van vader en moeder volstrekt niets meer weten.'

Nu komt echter hier: *Loof de Heere, mijn ziel!* Ja, daar moet de ziel de zonde zónde, de nood nóód, de aanvechting áánvechting, verkeerdheid verkéérdheid laten zijn en eraan geven. Óf het één, óf het ander: omkomen in deze strik, óf de Heere hebben. Uit de zonde, uit de gevangenis zult u door eigen kracht, verstand en overlegging niet weggkomen. Zolang u het daar zoekt, nemen de treurgeesten de overhand en vervullen de ziel, daar is aan geen loven te denken.

Maar daar komt dan het wonderbare woord der prediking, deze Psalm, van onze voorvaders, zo vol wijsheid na het gebruik van het Heilig Avondmaal aan de gemeente voorgehouden: "Loof de Heere ...". De Heere is de Eerste; Hij is mijn God. Dat was Hij van moederslichaam af aan, dat ik zeggen mag: "Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af." Hij was het, Die mij behoed heeft van mijn kindsheid af. Die altijd achter mij is aan geweest. Die mij alles heeft gegeven, leven en gezondheid. Die mij heeft gevoed, gekleed. Die mij uit menigerlei ziekte en gevaar wonderbaar hielp en mij redde. Die achter mij heen was in de catechisatie; Die, terwijl ik vaak niet wilde, mij toch zo menige tekst met het uiterste geduld in de ziel inprentte. Hij is het, Die, toen ik nog niet begreep wat zonde, wat nood der ziel is, het mij toch toen al bijbracht, dat ik er de hoop niet aan gaf, dat er ook voor de diepst gezonkene nog genade aanwezig is; dat ik het vaandel er niet aan gaf, maar mij hield aan het "nochtans" van de Catechismus. Hij was het, Die mij langs wegen leidde, die ik niet gekend, waarvan ik niets wilde weten. Wat heeft Hij aan mij gezien, dat Hij met zulke trouw achter mij aan is geweest? Moet ik toch zelf een afschuw hebben aan mezelf en aan mijn doen; ben ik toch zwart, gelijk een Moriaan; ik ben het ondankbaarste kind van de wereld, ... wat heeft Hem er dan toe bewogen? Is het niet alles Zijn vrije goedertierenheid? Is het niet alleen *Zijn Heilige Naam*, om Wiens wil Hij gedaan heeft, wat Hij gedaan heeft? Is het niet alleen daarom, dat Zijn Heilige Naam zal worden geprezen? Dat de vijanden, de hel, de roem niet hebben, dat iets, wat de Naam des Heeren Jezus draagt, hen ten buit worden? De duivel zal de Naam van de Heere Jezus niet in de hel krijgen. Heeft de Heere Jezus Zijn Naam geschreven op een kind, dan zal Hij deze Naam handhaven.

Dus: *loof de Heere, mijn ziel, en alles, wat binnen in mij is, Zijn Heilige Naam.* Alles, wat binnen in mij is; wat in mij denken, voelen, ondervinden kan. Hij heeft u goed gedaan is het waar of niet? Nu hebt u weliswaar, een kruis en weer een kruis, dat u op het ogenblik te dragen hebt, u hebt op het ogenblik nood en lijden, dat noemt u dan kwaad en u denkt niet meer aan al het goede, dat Hij u uw leven lang gedaan heeft. U hebt al het goede aangenomen uit Zijn hand en nu wilt u het kwade niet aannemen? *Vergeet geen van Zijn weldaden!*

En nu komt nog het beste van al de weldaden, namelijk *dat Hij uw ongerechtigheid vergeeft*. De prediking van de vergeving van zonden gaat toch boven melk en honing,

gaat boven goud en zilver, boven alle schatten en vreugde, welke men zich denken kan. Al het goede, wat wij door des Heeren genade en barmhartigheid ontvangen hebben, het vergaat, maar de vergeving van zonden vergaat niet, zij gaat over in de eeuwige heerlijkheid. Een eeuwige schuld vergeven; wegnemen een op zichzelf eeuwig nooit weer goed te maken daad; uit te delgen gedachten, waarop de eeuwige dood staat; weg te nemen woorden van de tong, welke niet uitgesproken kunnen worden zonder dat men de eeuwige vloek op zich neerhaalt; ... aan dat alles niet meer te willen denken, - het aan te willen zien, als ware niets voorhanden - dat is toch iets wonderbaars! Maar dat vergeten wij, zo spoedig. Wij hebben over allerlei leed te spreken en daarover te klagen, maar dit vergeten wij; deze weldaad der vergeving van zonden. Ja, dat vergeten wij altijd. Wanneer David tot zijn ziel zegt: *Vergeet geen van Zijn weldaden*, dan vreest hij dus, dat hij het vergeten zou. Ja, hij zegt tot zijn eigen ziel: je bent een God vergetend voorwerp; het hoogste goed, dat de Heere aan je gedaan heeft, verliest je steeds uit het oog. Je moest toch weten, dat op je zonde de straf van de eeuwige dood gestaan heeft, dat alleen door bloed je zonde uitgedelgd kan worden. En dat de Heere God het Zich het beste wat Hij had, liet kosten om je zonden weg te nemen en tot je te spreken: "Ik delg uw zonden uit om Mijns Naams wil."

Dat de Heere uw zonde vergeven heeft, vergeet dat toch niet. Komen u andere dingen voor ogen zoals immers dit leven een voortdurende dood is die u martelen, kwellen, doden vergeet niet de weldaad, die u de Heere gedaan heeft, dat Hij u al uw zonden vergeeft. Dan moet men echter gezondigd hebben; daar moet men het echter wel bekennen met Paulus: "Toen het gebod kwam, werd de zonde levend; ik echter stierf." Daar moeten wij met al ons goed in het verderf gegaan zijn. Bedenk het toch wat voor goddeloze kinderen wij geweest zijn, in welke ongerechtigheden wij gestoken hebben en waartoe wij ook nog dagelijks geneigd zijn. En daar komt nu het bloed van Jezus Christus, het enige offer, dat voor God geldt. Voor deze genade en barmhartigheid moet men immers wel danken en de Heere loven! Dan wordt het de ziel in het geheugen geroepen: Loof de Heere mijn ziel! Ben je dan doof? Ja, hoor toch! Ik herhaal het: *Loof de Heere mijn ziel en vergeet geen van Zijn weldaden*.

Daar komt dan nu weliswaar de duivel en opdat de mens, de arme zondaar, de Heere niet love, zegt hij: 'ja, dat kon David, en dat kunnen alle heiligen wel zeggen, maar uw zonden zijn te groot, dan dat zij u vergeven zouden kunnen worden.'

Zo is de duivel er steeds op uit, de mens op zijn zonden vast te binden, dat hij de weldaden, die God aan hem gedaan heeft, vergeet en van de vergeving van zijn eigen zonden niets gelooft. Dat is het ambt van de duivel. Het werk van God, van de Heilige Geest, is met de prediking van de vergeving van zonden te komen, binnen te komen in de zielen en de harten met de openbaring van de genade en barmhartigheid Gods, opdat u de Heere zou loven en niet al Zijn weldaden zou vergeten, welke Hij aan u heeft gedaan. God vergeeft alle zonden. Niet een enige is er, welke Hij niet vergeeft, waar men slechts komt tot het slachtoffer, hetwelk Hij verordineerd heeft tot het water der genade, dat Hij heeft bevolen. Er is geen zonde in de weg, daar kan het zo afschuwelijk, zo opzettelijk kwaad niet zijn, of bij Hem is vergeving.

De Heilige Geest geeft de mens de getuigenis in het hart, dat hij vergeving der zonde heeft. Het zoeken van de Heere Jezus, het voor God komen met zijn zonde, de kennis van het grondeloze verderf is aanwezig bij een ieder, wie het om de vergeving van zonden gaat. Daar kan men wel zeggen, dat het in het verborgene toegegaan is en toch is het niet in een hoek geschied. De Heere komt en werkt berouw, verbrijzeling, belijdenis der zonde; daar kan men het toch weten, of het aanwezig is, en ook of de Heere gekomen is in de ziel met een woord des levens. Zoals: "Bergen zullen wijken

en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen."

Maar dit bewustzijn, zoals het in het leven, één keer, nog eens en nogmaals plaatsvindt is nog niets vergeleken bij de prediking van het Evangelie en de genade van het sacrament. Want aldus komt God en zegt u aan, dat als u berouw hebt over uw zonde, dit woord voor u is: "wees welgemoed, mijn zoon, zij getroost, mijn dochter, uw zonden zijn u vergeven." Deze zekerheid ontvangt u dus uit het woord, uit de prediking en zij wordt u bevestigd door het gebruik der heilige sacramenten.

Maar wij hebben hier in de Psalm nog iets. God doet nog meer, dan dat Hij zonde vergeeft. Wat doet Hij dan nog meer? God is een Arts, een Heiland, Hij heelt al uw kwalen. **Hij geneest al uw krankheden.** U bent mens en dus zijn uw kwalen menselijke kwalen; u bent mens en dus zijn uw krankheden menselijke krankheden. U moet dit in de eerste plaats geestelijk verstaan; uit het geestelijke komt het dan ook in het natuurlijke.

Uw krankheden zijn dus: uw blindheid, uw verkeerde wil, uw ondankbaar hart, dat u zich kent als lam, blind en melaats. Al deze geestelijke krankheden overtreffen nog de lichamelijke; daar komen in de omgang met mensen zo menigerlei krankheden aan de dag, die van binnen zitten.

Welnu, staat het met uw krankheden zo erg als u zich kunt denken? Bedenk het en houd het vast: u hebt een Arts en Die is vriendelijk, tegemoetkomend. Hij zet u het been niet af, wanneer u uw been, dat gezond was, om mij zo uit te drukken, door het dansen bedorven hebt. Hij is barmhartig en heelt, wat aan u ziek en gebroken is. Een lamme kan niet gaan, een blinde niet zien en een onwijs kalf gooit in de stal alles omver; zo zullen een lamme, een blinde, aan zichzelf overgelaten, alles bederven. Dat zijn zo allerlei krankheden waarover de ziel begint te versagen en zij ziet daarvoor geen heil en geen genezing.

Maar nu komt de Psalm en spreekt: *Loof de Heere, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden, Die al uw ongerechtigheid vergeeft, Die al uw krankheden geneest.* Waar zal ik heen vluchten, daar ik verloren ben? Tot U en Uw genade. Amen.

15. Het Genadeverbond van Israëls God

Deze leerrede is gehouden de 28ste Mei 1848 dus in een tijd van grote maatschappelijke en bijzondere noden en politieke beroeringen. Red.

*Zijn machtig' arm beschermt de vromen,
En redt hun zielen van de dood;
Hij zal hen nimmer om doen komen
In duren tijd en hongersnood.
In de grootste smarten
Blijven onze harten
In den Heer' gerust:
'k Zal Hem nooit vergeten,
Hem mijn Helper heten,
Al mijn hoop en lust.*

Psalm 33.

Dit, mijn geliefden, was het Psalmvers, waarmede wij de vorige Zondagavond onze godsdienstoefening besloten, en zulk zingen gaat goed, als men goedsmoeds is en alles voor de wind gaat. Wat zal men echter doen, als men in nood zit? De Apostel Jakobus schrijft: "Is iemand goedsmoeds, dat hij psalmzinge, is iemand onder u in lijden, dat hij bidde." (Jakobus 5: 13). Maar daarom is het zingen, als men in nood en verdrukking zit, niet verboden. U kent immers het oude rijmpje wel:

*Geeft God mij Psalmen in de nacht,
Dan is mijn druk en leed verzacht.*

Ja, Hij, de Heere, geeft de Zijnen Psalmen in de nacht. Voor zulke lofpsalmen, die van Boven komen, en weer naar boven opstijgen, gaat de duivel op de vlucht en verdwijnen de zwaarmoedigheid, de angst, de benauwdheid, zodat het arme en aangevochten hart in de ruimte wordt gezet en het weer opademt in zijn God en opnieuw aanvangt van Hem, - Die hemel en aarde geschapen heeft, en die trouwe houdt tot in alle eeuwigheid, ja, van Hem alleen, - allerlei heil en zegen te verwachten, hoewel men niets dan nood en ellende voor ogen heeft. God te loven, Hem tot onze toevlucht te stellen en bij het "nochtans van het geloof" te volharden, dat, mijn geliefden, zet ons over alle bezwaren en moeilijkheden van onze aardse pelgrimsreis, ja, over alles heen, wat hier beneden is. Hier op aarde is het de plaats der gelukzaligheid niet, maar hier beneden is lijden en verdrukking en nood telkens weer ons deel. Nauwelijks is de ene nood voorbij, of de andere is weer voorhanden, de ene angst is nauwelijks geweken of nieuwe benauwdheid staat voor de deur. Toch is Gods volk een welgelukzalig volk, want het is het eigendom van zijn God in de hemelen. Al moet dat volk ook dikwijls klagen: "Uw grimmigheid ligt op mij, u hebt mij nedergedrukt met al uw baren" (Psalm 88: 8); en: *Alle Uw golven en baren zijn over mij heengegaan* (Psalm 42: 8), kan het toch zijn Goël en Verlosser niet loslaten en spreekt met Job: *Ziet, zo Hij mij zou doden, zou ik niet op Hem hopen?* (Job 13: 15). En al lieten zij los, Hij, die van oudsher de Uithelper en Verlosser van Zijn volk is, laat Zijn armen en ellendigen nooit varen en zal hen in eeuwigheid niet begeven noch verlaten. Daarom mogen wij bidden en zingen, al spant de duivel ook alle krachten in om ons psalmgezang te smoren en al heeft alles de schijn, dat God ons gebed niet verhoort. Koningskinderen mogen niet mager zijn, zij moeten maar blijven aankloppen aan de deur van genade en verlossing, al dreigt ook het laatste vonkje van

moed en geloof uit te gaan; eindelijk gaat de deur des heils toch voor hen open, zodat zij "het heil des Heeren" aanschouwen zullen en zich daarover zullen verblijden, dat de Heere zo goed is, dat Hij zo doet boven bidden en denken en dat Hij zo heerlijk het gebed verhoort.

Onze dierbare Heere en Zaligmaker heeft Zelf gezegd: "Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet maaien noch zaaien, noch verzamelen in de schuren; en uw hemelse Vader voedt nochtans dezelve, gaat gij ze niet zeer veel te boven? Wie toch van ulieden kan met bezorgd te zijn, één el tot zijn lengte toedoen? En wat zijt gij bezorgd voor de kleding? Aanmerkt de leliën van het veld, hoe zij wassen; zij arbeiden niet en zij spinnen niet, en ik zeg u, dat ook Salomo, in al zijn heerlijkheid niet is bekleed geweest gelijk een van deze. Indien nu God het gras van het veld, dat heden is en morgen in de oven geworpen wordt, aldus bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleden, gij kleingelovigen? Daarom zijt niet bezorgd, zeggende: wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken? Of waarmede zullen wij ons kleden? Want al deze dingen zoeken de Heidenen; want uw hemelse Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft. Maar zoekt eerst het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden" (Matth. 6: 26-33).

Geliefden, is het anders met de zaak gesteld in onze tijd? Velen zeggen: *Wat zal uit dit alles worden?*

Maar wij antwoorden op deze bange vraag: zijn dat wel werkelijk benauwde en bange dagen, als de Heere, te midden van alles wat ons dreigt te verslinden, toch nog toont, dat Hij het gebed van Zijn volk hoort en verhoort? Dit gebed namelijk, *dat toch eindelijk eens des Heeren Naam mag worden geheiligd, dat Zijn Koninkrijk moge komen en Babylon moge vallen*. Geliefden, uit alles, wat wij in onze dagen zien gebeuren, kan toch ten laatste niets geboren worden dan de verhoring van des Heeren Jezus gebed voor de Zijnen; dan de verhoring van het gebed van al de Zijnen, die in Zijn voetstappen, die in de voetstappen der schapen gaan; dan de verhoring van ons gebed: *geef ons heden ons dagelijks brood*; dan de verheerlijking van Zijn volk met en in Hem?

Ja, maar hoe komen wij aan brood? Hoe aan kleren?

Hier, in het zo-even aangehaalde hoofdstuk van Mattheüs, vindt u immers het antwoord des Heeren: *Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden*.

Geliefden, laat ons toch niet denken, dat wij zulke lieden zijn, die verre boven deze vermaning zijn verheven en dat wij niet meer van node hebben, het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid te zoeken; als wij vrezende, ziende op onze voortdurende afval, op onze telkens terugkerende ontrouw, dan zullen wij ook telkens, ondanks onze oude zonden, ondanks onze dagelijkse overtredingen, bij nieuwe noden en nieuwe plagen, de oude trouw van onze God ondervinden, en dagelijks nieuwe uitredding en heerlijke genezing van al onze smarten en zonden beleven. In dit vertrouwen, in het vertrouwen, dat God Zijn arm, maar teder geliefd volk nimmer meer zal laten varen, moet de apostel Johannes, moeten ook de profeten van de oude dag geleefd hebben. Hoe hadden zij het ons anders haast juichend hebben kunnen medelen, dat Babylon, dat Tyrus gevallen is en dat er niemand gevonden wordt, die hun koopwaren wil verkopen? Toen Tyrus viel, was het ook gedaan met al haar talrijke werkplaatsen, waaruit tot nu toe jaar in jaar uit een menigte zijde en purper was voortgekomen.

Als Babylon valt, staan al de weefstoelen stil en hoewel dit alleen tot aardse verlegenheden aanleiding gaf, toch waren de lieve profeten en apostelen niet zo liefdeloos, ook niet zo rijk, dat zij niet met innig medelijden vervuld waren voor de

noden van 's Heeren volk, of ook de bezwaren, die voor hun eigen geldkas daardoor ontstonden, niet zouden gevoeld hebben. Nee, zeker niet, want zij hadden veel liefde, maar weinig geld. De Heere Zelf, en Zijn eeuwige onwankelbare trouw, was alleen de grond van hun geloof, zowel voor deze tijd als voor de eeuwigheid.

Op welk een wijze, Zijn eeuwige trouw ook de grond van ons vertrouwen is, willen wij onderzoeken naar aanleiding van Psalm 103: 7 en 8.

Hij is de Heere onze God; Zijn oordelen zijn over de gehele aarde. Hij gedenkt Zijns verbonds tot in eeuwigheid; des woords, dat Hij ingesteld heeft, tot in duizend geslachten.

Mijn geliefden, de Apostel Paulus zegt Romeinen 5: 1 en vervolgens: "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onze Heere Jezus Christus; door Welke wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade; in welke wij staan en roemen in de hoop der heerlijkheid Gods. En niet alleen dit, maar wij roem ook in de verdrukking wetende, dat verdrukking lijdzaamheid werkt en de lijdzaamheid bevinding en de bevinding hoop, en de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods uitgestort in onze harten is door de Heilige Geest, die ons is gegeven." Zulke en dergelijke dierbare beloften vinden wij op elke bladzijde van Gods heilig woord.

"Maar", zo luidt nu daarbij de angstige vraag, "beschaamt werkelijk de hoop op de levende God niet?"

Op deze vraag vinden wij een sterk, met luidklinkende stem uitgesproken antwoord in de 105de Psalm. Deze Psalm is vervaardigd door een man, die ellende gekend en die ellende gesmaakt heeft, een man, wiens weg door de grootste benauwdheid, door nood en dood heenging. Die echter ook ondervonden heeft, dat het geloof standhoudt, dat de hoop niet beschaamt en dat die waarachtig welgelukzalig is, die volhardt tot het einde toe. Het is de Psalm van een man met wie het uit en gedaan scheen te zijn, maar die toch telkens het wonderbare, het verrassende van Gods genade en uitredding heeft ondervonden. En die het, zowel uit eigen bevinding als uit de Heilige Schrift, uit de geschiedenis van Gods heilige volk, uit vroegere tijden en eeuwen, het de bedroefde en vertwijfelende in Sion mededeelt, dat het Gods wil is, dat het recht is voor Hem, dat zij aan Hem vasthouden, en tegen hoop op hoop, op Hem hun God blijven hopen, omdat de Heere het nooit of nimmer nalaat, Zijn ellendigen heerlijk te helpen; Zijn bedrukten in Sion uit de kuil, waar geen water in is en van de ticheloven, te bevrijden, hun juk te verbreken en hun brood en hun wateren zeker te doen zijn.

Deze man was David, een man die veel lijden geleden, veel strijd gestreden heeft, maar, die het ook niet heeft nagelaten, God en Zijn trouw op het allerhoogste te verhogen. Die nu de eeuwige heerlijkheid aanschouwt, die ook wij zullen aanschouwen, nadat wij hier, zo het nodig is, een weinig tijd beproefd zijn geweest door allerlei verzoeken.

"Looft de Heere; roept Zijn Naam aan; maakt Zijn daden bekend onder de volken. Zingt Hem; psalmzingt Hem; spreekt aandachtig van al Zijn wonderen. Roemt u in de naam Zijner heiligheid; het hart dergenen die de Heere zoeken, verblijde zich. Vraagt naar de Heere en Zijn sterkte; zoekt Zijn aangezicht gedurig. Gedenkt Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft. Zijn wondertekenen en de oordelen van Zijn mond."

Zo heft hij aan. Zelf arm en ellendig zijnde, had hij ook een warm hart voor degenen, die ook zo gesteld waren als hij. Daarom roept hij hun ook toe: "Gij zaad van Abraham, Zijn knecht, gij kinderen van Jakob, Zijn uitverkorene."

Zaad Abrahams noemt hij hen, omdat het bij hen, evenals bij Abraham, - en later bij Thomas - was: *zalig die niet gezien en nochtans geloofd zullen hebben.*

Kinderen Jakobs, omdat zij met God worstelden in alle nood en dood.

"Gods uitverkorenen" noemt hij hen, omdat de gedachte, dat God ons van eeuwigheid heeft liefgehad, een machtige en zoete troost is, waar men niets dan de leugen der zichtbare dingen voor zich heeft en in allerlei kruis en lijden en nood geraakt is.

Hij looft het vaste *genadeverbond Gods*, door de Heere bezworen met een eed en dat Hij met Abraham sloot, toen Abraham vertrap en vertreden in het slijk neerlag. Hij de Heere heeft woord en trouw gehouden. Het kleine, geringe kuddeke van Zijn volk. Hij heeft het groot gemaakt en gezegend. Niemand noch iets kon hun ooit in waarheid schade berokkenen.

Hij was het, die van oudsher de Zijnen van brood voorzag, te midden van dure tijd en hongersnood. Het scheen wel, alsof de Heere wegen met hen opging, die hen ten verderve moesten leiden, toch waren het goede en heilzame wegen. Wel moest Jakob zijn dierbare Jozef missen, wel moest hij zijn andere zonen naar Egypte zien vertrekken om brood te zoeken, wel moest hij zelf daarheen, maar het was tenslotte toch maar alleen om met zijn ogen te aanschouwen, hoe getrouw God de geliefde Jozef uit de kuil had weten te trekken en te verhogen.

Wel wierp de Heere geheel Egypte in verwarring en onvrede omver om Zijns volks wil; dat volk echter trok uit het land van hun onderdrukkers, des daags onder de schaduw en leiding van de wolkkolom, zinnebeeld der bedekking Zijner genade tegen de brandende hitte van de zon der verdrukking en vervolging; des nachts in het licht der vuurkolom zinnebeeld in het licht en de gloed, die van haar uitging van Zijn heerlijke en zoete vertroosting tegen alle helse aanvechtingen en duisternis.

In de woestijn ontvingen zij op hun gebed rijkelijk vlees, in de woestijn regende het tegen hun honger en kommer brood uit de hemel rondom hun tenten. Waar zij van dorst versmachtten en er geen drop water was om die te lessen, spleet Zijn almachtige arm de steenrots en water vloeide daaruit voort, zo geweldig en veel, dat de beken en waterstromen het dorre land doorsneden. *Want Hij gedenkt aan Zijn duurgezwooren eed* en het is Hem een vreugde, Zijn arm volk door alles veilig heen te geleiden. Daarom moeten hun ook alle dingen medewerken ten goede en moeten zij tenslotte verbaasd en verheugd uitroepen: *dat heeft des Heeren Almachtige arm gedaan.* Dat was de daad van Zijn Almacht. Hij heeft woord en trouw gehouden. Daarom willen wij ook van niets anders weten dan van het geloof in Hem, op Hem alleen het vertrouwen van ons hart stellen, en Zijn genade alleen roemen en prijzen en roepen het vrolijk uit: *looft Zijn Naam, verheerlijkt Hem!* Zo spreekt de profeet David, de man liefelijk in Psalmen Israëls, zo spreekt hij door de Heilige Geest, die Geest, die het zo heerlijk verstaat des Heeren volk midden in hun angst en moedeloosheid te versterken en te troosten, zodat zij midden in nood en ellende toch blijven geloven en de hoop niet laten varen.

De grondtoon nu van de 105de Psalm zijn de woorden, die wij ons tot tekst hebben verkoren en die zo aanvangen: ***Hij is de Heere onze God.***

Hij is het, die onze verkeerdheden heeft verdragen met het grootste geduld, met de grootste lankmoedigheid, die al onze zonden achter Zijn rug heeft geworpen en onze ongerechtigheden van ons heeft genomen, ons heeft gewassen in Zijn bloed, gereinigt in de heiligmaking des Geestes door het geloof der waarheid, ons heeft levend gemaakt, toen wij dood waren in zonden en overtredingen. Die ons nog telkens levend maakt, als wij weer in de dood verzingen, en het tot op de huidige dag heeft bewezen, en bewijst, dat men veilig op Zijn Woord kan vertrouwen.

"Hij is de Heere" Alle afgoden zijn niets dan louter ijdelheid, alle afgoden, die wij aanbidden, dan werken van onze handen. Tevergeefs hebben wij het verwacht en verwachten wij het van de heuvelen en de menigte der bergen, Van Hem is de raad, van Hem is het verstand zonder einde noch maat en Zijn wil is de allerbeste. Welke andere heren ook over ons mogen geheerst hebben of heersen, zij hebben ons alle bedrogen. Hij verstond het echter koninklijk het juk, dat op onze zwakke schouders ligt, te breken en Zijn op hoop gebonden in de ruimte te stellen. Al lagen zij begraven in de hel, al had zich ook de aarde boven hun hoofden toegesloten, zo moet toch de hel haar buit losmaken en loslaten en die geheel hopeloos neerlag, *offert dank aan God en betaalt de Allerhoogste Zijn beloften.*

Al wat wandelt in de voetstappen van Abrahams geloof, heeft voor en na een weg vol moeite en bezwaren. O, hoe vaak is voor hen alle hoop op uitkomst afgesneden! Het liefste, het beste, dat wordt hun ontnomen en alles, alles moeten zij overgeven in de handen van hun God. In plaats van bevestiging van hun hoop, moeten zij van allen verlaten daar staan en zien zij voor hun voeten een geopend graf. Dan verneemt hun oor de ontzettende vraag: *mijn vader, zie het vuur en het hout, maar waar is het lam tot het brandoffer?* En in het eigen hart klinkt de bange vraag op: zal er wel iets waar worden van het antwoord: *mijn zoon, God zal Zich een schaap ten brandoffer voorzien?* Hij is de Heere! Zouden wij Hem, Zijn dienst, Zijn woord en gebod, Zijn genade en waarheid vaarwel zeggen en laten varen, omdat wij niets zien dan het tegendeel van Zijn beloften en omdat het van alle zijden klinkt: *de Filistijnen over u, o Simson?* Toch rust des Heeren oog op ons en Hij zal in alles voorzien. Welke moeder is er, die haar kind door de leeuwen zou laten verslinden? Veel minder zal het ooit duivel en wereld, nood of dood gelukken, een kind te verslinden, waartoe de Heere gezegd heeft: "Ik ben uw God, vrees niet, want Ik heb u bij uw naam genoemd, gij zijt Mijne".

Hij is de Heere onze God. Hij heeft geen gemeenschap met de raad der goddelozen, met de huichelaars en vervloekten, die zeggen: *wijkt van mij, want ik ben heiliger dan gij.* God wil nooit wat wereld, dood en duivel willen, nooit en nimmer, wat zonde en nood willen. Die willen Gods armen verdrukken en verstikken, die willen, dat zij zullen wederroepen wat zij met hun hand hebben geschreven: *"ik ben des Heeren."* Weigeren zij dat, dan wil de duivel hen vermoorden, verdelgen en vernietigen.

Het volk des Heeren moet weten, welk een God het heeft! Een God namelijk, die Zich niet tevergeefs laat aanroepen, een God, Die het niemand gedooft, Zijn schapen uit Zijn hand te rukken, want Hij overtreft in kracht en sterkte alle hemelse, aardse en helse machten. Hij doet alleen wonderen. Hij weet en ziet het wel, in welk een nood Zijn volk verkeert. Hij is het, die als de nood ten top is gestegen en het water tot aan de lippen staat, altijd weer spreekt: *Nu wil ik opstaan, Ik alleen ben uw God.*

Ja, Hij is onze God, dat zegt geheel Zijn volk van Hem. Hij heeft oren om te horen, een hart om op te merken. Zijn rechterarm is nooit verkort om te helpen en Hem hebben wij gesteld tot onze sterke Toevlucht. Daarom: Hij zal ons door alles heen helpen.

Onze God is niet zo, als de goden der heidenen. *Onze God is groot van raad en machtig van daad.* Want er staat geschreven: ***Zijn oordelen zijn over de gehele aarde.*** Daarover looft het hard geplaagde en arme volk de Heere en roept het van Hem uit, dat Hij nochtans Rechter is en dat, als Hij eindelijk ten gunste van Zijn volk Zijn rechterstoel beklimt, dit niet geschiedt in een hoek, maar voor het oog van de gehele

wereld. Dat hebben Hanna, de moeder van Samuel, en Maria, de moeder van de Heere Jezus Christus, dat hebben alle heiligen des Heeren van oudsher luid verkondigd, dat des Heeren oordelen zijn over de gehele aarde Daarom zeggen zij ook: *de boog der sterken is gebroken en die struikelen zijn met sterkte omgord.* 1 Sam. 2: 4. En vers 9: “Hij zal de voeten Zijner gunstgenoten bewaren; maar de goddelozen zullen zwijgen in duisternis, want een man vermag niets door kracht. Die met den Heere twisten, zullen verpletterd worden; Hij zal in de hemel over hen donderen. De Heere zal de einden der aarde richten en zal Zijn Koning sterkte geven en de hoorn Zijns Gezalfde verhogen”

En Maria zegt: “Hij heeft een krachtig werk gedaan door Zijn arm; Hij heeft verstrooid de hoogmoedigen in de gedachten van hun harten. Hij heeft machtigen van de troon afgetrokken en nederigen heeft Hij verhoogd.” Lukas 1: 51 en 52.

Dat het nu waar is en waar blijft, dat Gods oordelen zijn over de gehele aarde, dat kunnen wij ook in deze onze dagen met de handen tasten. Ja, zeker, het is schijnbaar geen oorzaak van vreugde, maar van droefheid, als mensen, die des Heeren woord vergeten: *zo de Zoon u vrijgemaakt heeft, zo zult gij waarlijk vrij zijn*, zich allerlei vrijheid beloven en toch niets anders doen, dan voor zichzelf en anderen banden van de macht der duisternis te smeden. Maar wij hebben toch ook, zo wij in waarheid kunnen zeggen: *de Heere is mijn God!* Die hebben alle oorzaken om te juichen en te jubelen: *Zijn oordelen zijn over de gehele aarde.* Want al wie het koninkrijk Gods zoekt, en Zijn gerechtigheid, kan niet anders dan er zich van harte over verheugen, dat, waar de Heere de eer niet wordt gegeven en de zonde niet wordt afgebroken door gerechtigheid, God alsdan de wijsheid der wijzen, de macht der machtigen, het vermogen der vermogenden, omver werpt. Opdat het eindelijk, eindelijk aan het licht zal treden, dat het heil alleen des Heeren is, dat Hem alleen alle macht, eer en heerlijkheid toekomt en niet de mens der zonde, die zich in de tempel Gods verheft, als ware hij een God. Daarom zeggen wij met verheuging: *Zijn oordelen zijn over de gehele aarde.* “Want als Zijn gerichten op de aarde zijn, zo leren de inwoners van de wereld gerechtigheid” (Jesaja 26: 9b). Als Hij ten oordeel opstaat, wordt Hem de eer gegeven, zodat men het, hoe ongraag ook, uit moet roepen: *dat is Gods hand, dat is Gods vinger!* Gods oordelen nu gaan over de gehele aarde, om Zijns grote Naams wil, opdat Zijn volk uitgeleid worde uit Sodom, uit het Egypte dezer wereld, en zij zó de belofte zouden hebben, die Hij hen heeft gegeven.

Er is echter ook een schaduwzijde aan de waarheid, dat Gods oordelen gaan over de gehele aarde, en deze schaduwzijde is, dat ook Gods volk in nood komt door de oordelen Gods, zodat het er vaak zó uit ziet, alsof die gerichten hen nog zwaarder treffen dan de wereld. Welk een oordeel bracht de Heere over de gehele Egyptische wereld, toen Hij Zijn volk van de Egyptische tichelovens verlost? Nochtans, terwijl zij deze verlossing beleefden, was het voor hen zulk een benauwde tijd, dat zij de ongelukkigen schenen te zijn en Farao met al zijn heirlegers de overwinnaar.

Welk een klagen en jammeren, welk een luid geroep in het leger der Hebreëen, toen zij voor de Rode zee stonden. Ja, Mozes zelf maakte het daar zó, dat de Heere tot hem spreken moest: *wat roept gij tot Mij?* En zo schreien en jammeren ook velen van Gods volk in deze benauwde dagen, terwijl zij overvloedige stof hebben om te zeggen en te zingen: *Hij is de Heere onze God, Zijn oordelen gaan over de gehele aarde.*

Ja, als zelden tevoren, gaan Zijn oordelen thans over de gehele wereld en terwijl Hij dat doet, gevoelt niemand meer, dan zijn volk, de druk ter tijden, ja, op hen schijnt wel het allermeest te drukken.

Ik wil u hierop opmerkzaam maken en u dan de vraag voorleggen, of Hij, van Wie wij zingen: *Hij is de Heere, onze God*, ons van de Rode zee, door de woestijn, zo heen kan leiden, dat, - al zijn de stallen leeg van vee en al is er nergens werk te vinden, - de rechtvaardigen uit het geloof het "nochtans" goed zullen hebben?

Maar, nu in de praktijk van het leven, zegt daar het zwakke hart niet telkens: "Nee," op deze vraag? Want het siddert, versaat, beeft, en vraagt vol angst, waar moet het vandaan komen? Het ziet uit naar alle kanten, maar het heil schijnt zich meer en meer te verwijderen. Het hart zou zo graag geloven, maar, o, hoe groot is de macht van het tegenstrijdige der zichtbare dingen! Hoe dreigt, van alle kanten, verderf en omkomen. Zou God vensters in de hemel maken? Zou Hij uit de hemel brood en kleren kunnen doen regenen? Als mijn handen dat niet daarstellen, als ik niet in de handen heb om te verschaffen, wat er toch zijn moet. O, dat arme, zwakke hart, het wil zo graag geloven, maar het beeft voor de dag van morgen, het siddert tegen de maand die te beginnen staat. Spoedig zal het een einde met mij nemen, zo denkt men. Daar wordt het laatste meel uit de kruik met de laatste olie uit het vat toebereid. "Nog eenmaal zal ik eten met mijn kind, en dan sterven."

"Nee," antwoordt het hart, dat tegelijk zo trots en zo bevreesd kan zijn. "Nee", zegt het in nood; "nee" zegt het in zonde; "nee" in aanvechtingen. Maar toch klinkt er op de diepste bodem van het hart bij allen, die de Heere kennen, een luid: "Ja, ja! Zo spreekt mijn ziel. Hij kan het doen, Hij zal het ook doen, als ik ook niets zie dan dood en onvruchtbaarheid!"

En dit "ja," beschaamt niet. Het wordt uitgesproken ondanks angst en vrees, ondanks duivel, ongeloof en wereld. Het wordt uitgesproken naar Gods hart, in overeenstemming met Zijn heilig Woord, met vertrouwen op Zijn verbond. Wij weten, *dat de verdrukking lijdzaamheid werkt, en de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop, en dat de hoop niet beschaamt.*

De Heilige Geest troost Zijn arm en ellendig volk, dat de Heere zich heeft doen overblijven en dat daarom op de Heere hoopt, door de mond van David, als hij spreekt: ***Hij gedenkt Zijns verbonds, tot in der eeuwigheid.*** Want Hij weet, hoe het een arm, aangevochten hart te moede is. Daarom weet Hij Zijn armen en bedrukten het wel bij te brengen, en daardoor hun hart te versterken, dat zij nochtans de gezegenden zijn, al zijn zij ook overal de zondebok, de wrijfpaal, waarop alles losstormt, ja, al zijn zij ook als aller uitvaagsel. Zo luidt het verbond, dat God met Abraham sloot en met diens zaad: "Ik wil u zegenen en vermenigvuldigen". Dit verbond werd gesloten met zout en offeranden en bezworen met 's Heeren eed: *waarlijk zegenende wil Ik u zegenen.*

Aan dit verbond, zegt de Heere door de mond van David, wil Hij gedenken tot in eeuwigheid. Waar die bevinding is, daar spreekt ook de gehele gemeente Gods door dezelfde Geest: *Ja, amen. Hij gedenkt eeuwig aan Zijn verbond.* Maar waarom wordt dit voor en na, dan hier, dan daar uitgesproken met een vreugdekreet? Met opheffingen der ziel in de Heere? Omdat de gemeente voortdurend in de mening verkeert, dat de Heere niet aan Zijn verbond gedenkt. Want hoe kan een kind van God geloven, dat het gezegend is met een eeuwige zegen door de God aller genade, als er niets voorhanden is dan het tegendeel van Gods beloften? Hoe kan een gezegende des Heeren voor waar houden, dat de Heere aan Zijn Verbond gedenkt, als het er uitziet als ware hij verstoten van des Heeren aangezicht? Als ware hij uitgedelgd uit het boek des levens, en alsof de Heere niet meer aan hem dacht? Want, zo spreekt het angstig en gejaagde hart: ben ik dan gezegend als mijn plaag elke morgen nieuw is? Of dan, wanneer ik als aller uitvaagsel met allerlei nood, kommer en zorgen beladen, mijn

eenzaam pad bewandelen moet; als de weefstoel stilstaat en ik geen slag werk kan bekomen; als ik op aarde niet eenmaal vinden kan tot mijn dagelijks voedsel, wat mussen en spreeuwen tot hun dagelijks voedsel uit slijk en drek tevoorschijn halen? Als de hemel duister en duisterder is, als de wolken zich zwarter en zwarter boven mijn hoofd samepakken? Als de mensen, als de Filistijnen op mij losrukken, als ik in hun handen gevallen ben? Als allerlei oude en nieuwe zonden mij plagen, als allerlei verwijten, allerlei liefdeloosheden mij worden toegevoegd? Boven dat alles als Gods woord, waarin ik naar troost en uitkomst zocht, mij bestraft en neerwerpt? Staat, te midden van zulke smarten, die ik eigenlijk onder geen woorden weet te brengen, nochtans het Verbond vast, dat God met mij heeft gesloten in de dagen van mijn jeugd? In die zalige dagen, toen Hij tot mij sprak: *Gij zijt de Mijne, en Ik de uwe?* Zou God, de Heere nog aan dit verbond gedenken? Het is immers lang voorbij. Waar is Zijn vorige trouw? Wat is er van Zijn zegen geworden? Wat van Zijn duur gezworen eed? Ach, ik heb alles verbeurd, verkwist en doorgebracht; en ik heb mijn eigen heil door mijn ongerechtigheid verdorven, daarom is het ook onmogelijk, dat er iets in vervulling zou gaan van hetgeen Hij mij beloofd heeft.

Zo redeneert het van allerlei stormen bewogen hart, zowel in geestelijke als in lichamelijke nood en men staat op het punt het geloof vaarwel te zeggen.

Maar juist dan, als het water tot aan de lippen is gekomen, zal er altijd en altijd weer, van boven uit de hemel tot deze geweldige wateren van de bruisende en kokende zee van helse aanvechtingen, van zonde en nood, gesproken worden: *tot hier toe en niet verder!* Want Hij gedenkt eeuwig aan Zijn verbond. Dan spreekt de ziel weer: nee, Hij heeft mij niet vergeten. Hij heeft mij opnieuw getoond, dat Hij nog de oude, getrouwe God is. Daarom: *loof de Heere mijn ziel en alles, wat in mij is, Zijn heilige Naam.* Dat is het loflied, dat vernomen wordt in datzelfde vertrek, waar nog zo-even niets was dan nacht en duisternis, op dezelfde legerstede, die men zo-even nog nat maakte met zijn hete tranen.

Een woord, een woord; een man, een man; zegt het spreekwoord. De Heere God nu in de hemel is eerst recht een Man, om woord te houden. Vraagt men naar een eerlijk man? *God is eerlijk!* Én heerlijk boven allen en wat Hij belooft. Dat doet Hij zeker en dat zal Hij ook zeker doen. Is het antwoord uit Zijn mond gegaan: *predikt aan de rechtvaardige, dat het hem wel zal gaan*, dan zal het hem ook wel gaan, al stonden ook alle duivelen daar tegenop. Waar het dan ook vandaan mag komen, langs welke weg het ook mag geschieden, Zijn Woord moet komen en het zal waar worden, wat Hij Zijn arm en ellendig volk beloofd heeft. Zijn hand kan wel spoedig, ja, in één oogwenk, alles recht zetten. En hoe spoedig wordt ook alles omgekeerd en terecht gebracht, zodat men vol verbazing moet uitroepen: *O ja, dat heeft de Heere gedaan.* En gelijk Hij Zijn oordelen laat gaan over de gehele wereld, zo heerst Hij ook over de gehele wereld. En eerder zou Hij die geheel omverwerpen, dan Zijn Woord niet vervullen, dan niet in vervulling laten gaan alles, wat Hij Zijn volk beloofd heeft.

Jaja, het komt, het komt, zeker en gewis! Het schijnt een dwaasheid, ja, het schijnt bespottelijk te zijn, het alleen van Hem te verwachten. Ja, die weg te bewandelen die wij bewandelen schijnt niets anders te zijn dan een weg naar de eeuwige dood, naar de eeuwige groeve. Nochtans, omdat Christus is opgestaan uit de doden, zullen ook allen, die in Hem geloven, in allerlei opzicht, allerlei opstanding uit de doden beleven.

Daarom staat er in de 105de Psalm geschreven: *"Hij gedenkt Zijns verbonds tot in der eeuwigheid; des Woords, dat Hij ingesteld heeft tot in duizend geslachten"*. De Heere gebruikt volgens Zijn raad het woeden en de opstand van de hel, om voor Zijn

volk daar te stellen, wat Hij hun beloofd heeft. Om Zijn ellendigen te helpen, om hun dat te geven, waarnaar zij zolang gezocht hebben, namelijk de bevestiging van de waarheid, waarbij alleen hun ziel leven kan. *Ik doe barmhartigheid aan vele duizenden, die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden*, dat is Zijn Woord. En welgelukzalig zijn wij, zo wij daarop hopen en als een gespeend kind bij zijn moeder, in stilheid en vertrouwen blijven uitzien naar de vervulling van zulke beloften en op de ons aangewezen post blijven staan. Het was barmhartigheid, die de Heere aan Zijn Abraham betoonde. Het was alles louter barmhartigheid, wat Hij tot stand bracht voor Izak, wat Hij verheerlijkte aan Jakob. Van deze barmhartigheid hebben alle heiligen van oudsher getuigenis afgelegd, daarom heeft Zacharias, de vader van Johannes de Doper, gezongen: *opdat Hij barmhartigheid deed aan onze vaders en gedachtig ware aan Zijn heilig verbond*.

Van deze Goddelijke barmhartigheid schreef de Apostel Paulus met gulden letteren: "Maar daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben der zondaren al Zijn lankmoedigheid zou betonen, tot een voorbeeld dergenen, die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven."

In de wereld, bij de duivel, bij de mensen, vindt een aangevochten ziel, die met zonde en nood bezwaard is, geen barmhartigheid; of een barmhartigheid, die niet louter barmhartigheid is. Veelmeer ontvangt zulk een ziel in de wereld en bij haar aanhang, slag op slag en geraakt zo nog dieper in de verlatenheid en ellende. Maar wel bij God de Heere. *Zijn barmhartigheid is groot*, riep David uit, toen hij zich buigen moest onder de tuchtroede van de Allerhoogste. Dat was een Vaderlijke roede, door haar slagen wordt men geheel en al genezen.

Daarom, wees getroost, gij kinderen van Sion, De God des hemels en der aarde, de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, de oude, trouwe Helper uit nood en dood, is uw God, en de God van uw zaad, zolang de wereld nog staat. Neem Zijn woord ter hand en houd maar bij Hem aan op grond van dit woord, op grond van Zijn - in het bloed des Heeren Jezus Christus bevestigd - verbond, dat aan u is verzegeld door de Heilige Geest. En neem zo de toevlucht tot uw God met bidden en smeking in alle aangelegenheden.

Hij kan Zijn eens gegeven woord niet vergeten. Daarom: in nood, in smart, in lijden, in zonden, in aanvechting, al is het huis leeg, al schijnt de hemel leeg voor u, en al is het of er voor u geen vriendelijke God daarboven op de troon zit, ... toch is Hij u nabij. Laat Hem niet varen. Pleit bij Hem op het woord Zijner belofte en zeg tot Hem: *Gij, o Heere, zijt nochtans de oude, trouwe God!* En Hij zal u doen vinden, waaraan u niet eens gedacht had, boven bidden of wensen.

Weg echter met uw eigen, verdorven en door u toch zo geliefd "ik"! En daarvoor in de plaats Zijn Naam, Zijn Verbond, Zijn Woord. Hij zal het alles getrouw vervullen. Amen.

*God zal Zijn waarheid nimmer krenken;
Maar eeuwig Zijn verbond gedenken.
Zijn Woord wordt altijd trouw volbracht
Tot in het duizendste geslacht.
't Verbond met Abraham, Zijn vrind,
Bevestigt Hij van kind tot kind.*

Psalm 105: 3, 4 en 5

16. Christus zittende ter rechterhand Gods

*God is een toevlucht voor de Zijnen,
Hun' sterkt', als zij door droefheid kwijnen;
Zij worden steeds Zijn hulp gewaar
In zielsbenauwdheid, in gevaar;
Dies zal geen vrees ons doen bezwijken,
Schoon d'aard uit hare plaats mocht wijken;
Schoon 't hoogst gebergt' uit zijne steê
Verzet werd in het hart der zee.*

*Laat vrij het schuimend zeenat bruisen,
D' ontroerde waat'ren hevig ruisen,
De golven mogen door haar woên,
Het berggevaarte daav'ren doen:
De stad, het heiligdom, de woning
Van God, de allerhoogste Koning,
Wordt in haar muren, 't allen tijd,
Door beekjes der rivier verblijd.*

*Geen onheil zal de stad verstoren
Daar God Zijn woning heeft verkoren;
God zal haar redden uit de nood,
Bij 't dagen van het morgenrood.
Men zag de heid'nen kwaad beramen;
De koninkrijken spanden samen:
Maar God verhief Zijn stem, en d'aard'
Versmolt, voor 's Hoogsten toorn vervaard.*

Psalm 46: 1-3

Er behoort zeker veel moed toe, geliefden, om deze verzen uit de zes en veertigste Psalm van harte te zingen. Maar indien wij dit mogen doen, zetten die heerlijke woorden ons plotseling over de benarde en vreselijke toestand heen, waarin zowel de ware kerk van God, als ieder afzonderlijk levend lidmaat daarvan, zich voortdurend bevindt. Wij hebben in deze Psalm de gehele geschiedenis van de wereld en der kerk voor ons, en daar ieder van onze, zo al niet tot de kerk, dan toch zeker tot de wereld in het algemeen behoort, of een deel daarvan uitmaakt. Zo zien wij in deze Psalm de gehele geschiedenis van een ieder, die de Heere beschreven is. Hoe is het mogelijk, zó te zingen, zó te juichen, als werkelijk de bergen instorten in het hart der zeeën, als werkelijk de golven en baren van de zee bruisend op ons aan komen rollen, als werkelijk de luide stem van de orkaan zich verheft en ons met dood en ondergang dreigt? Hoe is dat mogelijk?

Ja, toch is het mogelijk, maar alleen mogelijk doordat ons oog afgewend wordt van de ineensstortende bergen, dat ons oog gesloten wordt voor het woeden van de stormwind, zodat u het u niet al te zeer laat aanvechten, zo de aarde verzet wordt uit haar plaats. Als u een waar burger van Jeruzalem bent, zult u ook ogen ontvangen om te zien, waar u woont, wat uw stad is, op welk een vast fundament deze stad gebouwd is, wie Heerser en Koning is in deze uw woonplaats. Dan zult u verstaan, dat, al stort ook aarde en hemel ineens, deze stad, de vaste stad van God, toch veilig en wel bewaakt is; dat, wat ook afgesneden wordt, de stroom der levende wateren, die uit het hemels

Eden vloeien, nooit en nimmer van haar afgesneden kan worden en dat deze levende wateren haar steeds, te midden van haar nood en dood, leven en overvloed zullen doen toevloeien. Ja, het is waar, al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën, nochtans zullen de beekjes der rivier de stad Gods verblijden, het heiligdom der woningen van de Allerhoogste. Aan de eeuwige rotssteen, waarop deze stad gebouwd is, worden alle raadslagen en aanslagen van de vijand verbrijzeld en teniet gedaan, om der wille van deze stad werpt de Heere de ganse macht der vijanden in de afgrond en vanuit Zijn vaste en veilige woning verovert Hij voortdurend nieuwe onderdanen, midden uit het leger van de vijand. In deze stad voert Hij zelf elke strijd en over de woningen van deze stad is Hij Koning en Beschermmer, ja, een vaste beschutting, dag en nacht, en, al is het ook overal duistere nacht. Hij verstaat het wel, de woningen van Zijn bondgenoten te vervullen met Zijn liefde, met Zijn vrede met Zijn zegen en overvloed. Daar staat geschreven: *zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?* (Rom. 8: 31b). Wederom staat er geschreven: “Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? verdrukking of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? (Gelijk geschreven is: want om Uwentwil worden wij de ganse dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting). Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is, in Christus Jezus, onze Heere” (Rom. 8: 35-39). Dit staat geschreven en de apostel begint met te zeggen, dat hij ervan "verzekerd" is.

Ja, wie kan de Almachtige dwingen, of Zijn donderslagen beteugelen en tot zwijgen brengen? Wie kan Zijn bliksemstralen tegenhouden? Maar ook, wie kan Gods harte veranderen, zodat Hij ophoudt genadig te zijn, waar Hij genadig zijn wil, Hij heeft gezegd: *Mijn Raad zal bestaan en Ik zal al Mijn Welbehagen doen.*

En nu, mijn geliefden, leg ik u deze vraag voor: is het raadsbesluit Gods genomen, terwijl u in de nood, die u op dit ogenblik drukt, verzonken ligt, of is het raadsbesluit Gods, waarbij uw gehele leven met al het lief en leed, dat u daarin overkomt, vastgesteld is, niet genomen lang, voordat u geboren was? Is de vaste stad Gods, de zekere kerk, die Hij gebouwd heeft, ontstaan toen u het leven zag, of stond zij niet al vast op zuilen der eeuwigheid, lang voordat u ter wereld kwam? Is de Koning, die God Zich gezalfd heeft op de berg Zijner heiligheid gekroond bij uw levenstijd of is Hij het Lam, Dat van alle eeuwigheid gekroond is? Moet, als u diep in de zonden en schulden zit, het losgeld nog betaald worden of is het allang betaald? Moet alles voor u in orde worden gebracht, als u in allerlei wanorden en verkeerdheden verstrikt bent, of is voor des Heeren aangezicht alles al in orde gebracht, hoewel u er niets van ziet en duisternis en nacht uw arme ziel bedekken?

Daarom mag het ook niet verheeld worden, dat niemand uit zichzelf de 46ste Psalm kan aanheffen. Toch valt het licht en zoet te zingen, als het oog afgewend is van de ineensstortende bergen, als het oor gesloten is voor het brullen van de stormwind, en de blikken, met uitsluiting van al het overige, alleen gericht zijn op de hemelse Koning, die wel weet te zorgen voor een veilige schuilplaats, voor een woning, die Hij bereid heeft. Daarom het hoofd omhoog, en op Hem gezien, die gezegd heeft: *Mij is gegeven alle macht in de hemel en op aarde* (Matth. 28), *en ziet, Ik ben met ulieden, alle de dagen tot aan de voleinding van de wereld.*

En o, geliefden, is dat nu een waarheid, die alleen waarheid is, als zij u 's zondags in de prediking wordt voorgehouden, of is het een waarheid, wier vastheid ondervonden

wordt de gehele week door tot het weer zaterdag is geweest? Niet alleen voor het geestelijk leven, niet alleen in ons binnenste, maar ook voor het uiterlijke leven is deze waarheid beproefd en blijkt het wel, “dat de beekjes der rivier ten allen tijde de stad Gods verblijden, het heiligdom der woningen van de Allerhoogste. God is in het midden van haar en zal niet wankelen, God zal haar helpen in het aanbreken van de morgenstond.”

Van dit standpunt uit betrachten wij de eerste woorden van de 110^e Psalm:

Een Psalm van David. De Heere heeft gesproken tot mijn Heere: zit aan Mijn rechterhand, tot dat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten. De Heere zal de scepter Uwer sterkte zenden uit Sion, zeggende: Heers in het midden van Uw vijanden. Psalm 110: 1, 2

Uit deze woorden is ontstaan het artikel van ons algemeen, ongetwijfeld christelijk geloof, luidende: "*zittende ter rechterhand Gods des almachtigen Vaders.*"

De honderd en tiende Psalm is een Psalm van David. David was een profeet, vervuld van de Messias, de Christus Gods, Die hij in bijna al zijn Psalmen sprekend invoert. Hier spreekt David zelf, en dat wel in een tijd van zware, uiterlijke nood. Sommigen vermoeden dat David aanleiding ontving tot deze psalm, als het hoogverraad een hevig oproer deed uitbreken tegen zijn zoon Salomo, toen Adonia Koning wilde worden en het er werkelijk naar uitzag, als zou deze opstand ook gelukken. Zie 1 Kon. 1.

Geliefden, wees toch geen vergeetachtige hoorders, maar daders des woords. De heerlijke Psalmen, die wij bezitten zijn allen ontstaan middenin nood en benauwdheid en ook ik heb die midden in nood en dood gevonden, leren begrijpen en geloven, toen ik niets voor ogen had dan het tegenovergestelde van wat daar geschreven staat. Toen ik niets zag, zag ik alles in de Psalmen, en wat God mij heeft laten vinden, geloven en voor waarachtig houden, dat breng ik weer tot ulieden.

Daarom moet ik u nog eens iets onder de aandacht brengen, namelijk, dat ge u zwaar bezondigt tegen uw eigen ziel, doordat u meestal telaat in de kerk komt, om de Psalmverzen waarmede de openbare Godsdienst oefening geopend wordt, nog mee te zingen. U meent, dat de prediking het alleen doen moet, of liever, u beweert dat om uw traagheid te verontschuldigen. Maar weet dit wel: het is gewoonlijk God de Heere Zelf, Die mij de psalmverzen aanwijst, die ik u opgeven moet, zodat ik die niet naar eigen keuze of willekeur opgeef. Gewoonlijk zweven ze mij al in het hart, voordat ik het vermoed en zo geef ik u weer, wat ik eerst zelf van de Heere ontving. Dus, begeef u liever enige minuten eerder ter kerk. U weet zelf niet, wat u door uw telaat komen mist en ontberen moet. Zeker moet het woord het doen. Ja, en de prediking is de verklaring en uitlegging van Gods woord. Dat is echter alleen een goede prediking, die het hart bevestigt en vastmaakt door het woord, en zo de ziel in het woord inleidt en daardoor versterkt.

Ik herhaal het, het gehele koninkrijk van David, de gehele toekomst van des Heeren volk, Christus, en al Zijn heilsbeloften en profetieën stonden op het spel, toen David deze honderd en tiende Psalm zong. De Heere Jezus sprak eens tot de farizeeën en schriftgeleerden: “Wat dunkt u van de Christus? Wiens Zoon is Hij? Zij zeiden tot Hem Davids Zoon. Hij zeide tot hen: Hoe noemt Hem dan David, in de Geest, zijn Heere? Zeggende: de Heere heeft gezegd tot mijn Heere: zit aan Mijn rechterhand, totdat ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten. Indien Hem dan David noemt zijn Heere, hoe is Hij zijn Zoon?” (Matth. 22: 42-45). Zie, daarop

bleven zij Hem het antwoord schuldig. En het valt veel christenkinderen ook zwaar het juiste antwoord te geven op de eenvoudige catechismusvraag: "waarom noemt u Hem onze Heere?" Zij zijn het heerlijk antwoord op deze vraag voortdurend vergeten. En ik vermoed, dat het vele volwassenen ook niet gemakkelijk zal vallen, altijd bereid te zijn antwoord te geven op de vraag: waarom noemt u Hem "onze Heere?" O, het is wel spoedig uitgesproken: "omdat Hij ons met lichaam en ziel van al onze zonden, niet met goud en zilver, maar met zijn dierbaar bloed gekocht en van alle geweld van de duivel verlost, en ons also Zich tot een eigendom gemaakt heeft."

Zeker, dat is met de lippen spoedig genoeg uitgesproken, maar, maar, hoe komt het nu dat zorg en angst uw hart vervullen, daar u toch, - zodat heerlijke antwoord uit de Catechismus u geldt en de Heere Jezus in waarheid uw Heere is - immers in deze uw Heere vrijgesproken en verlost bent van zonde, nood en dood? David wist, toen hij de honderdtiende Psalm aanhief, dat hij van zijn Zoon sprak, Die uit zijn lendenen zou voortkomen, van de Heere Jezus Christus, die tegelijkertijd God en mens is. Hij noemt Hem hier niet zijn Zoon maar zijn Heere. Hij spreekt het dus onverholen uit, dat hij door Hem vrijgekocht en verlost is, dat hij door Hem behoed en beschermd wordt; dat hij door Hem gerechtvaardigd en zalig gemaakt is en wordt. Hij zegt ons dus hier, dat hij een Heere heeft, die Israël verlost van al zijn zonden. Wie heeft nu echter het roer in handen, u of deze Heere? Wie moet weten, hoe alles gaan moet, u of Hij? Wie moet alles besturen, u terecht brengen en terecht zetten, u of Hij? Wie verstaat beter de kunst van regeren, van opvoeden, van weiden, verkwikken, u of Hij? Wie is alleen wijs, ja, wie is de hemelse, eeuwige Wijsheid zelf, u of Hij? Wie moet het beter weten en wie weet het ook werkelijk beter, u of Hij? En nu, welaan, gaat deze Heere alleen door bezaaide of ook door onbezaaide landen? Gaat het met deze Heere alleen door vlakke en gebaande velden of ook wel door diepe wateren heen? Loopt Zijn weg alleen door liefelijke landouwen en schone bloemhoven heen of ook door het vuur?

O, geliefden, vraag toch nooit: waar blijf ik? Maar, waar blijft mijn Heere. Vraag dat gedurig, aanhoudend, vraag het Hem Zelf en u zult weldra vernemen, hoe vriendelijk Hij spreekt: *waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienaar zijn*. Zo zult u te weten komen in waarheid, waar u heen komt en eeuwig blijven zult. Christus is opgevaren, als de Heere over zonde, duivel en dood, en alles lag overwonnen aan Zijn voeten. Toen Hij als overwinnaar de hemel binnentrad, sprak de Vader tot Hem en dat was een eeuwig geldend woord, dat wij in alle profetische en apostolische uitspraken terugvinden: 'Zit aan Mijn rechterhand; U moet nu niet langer staan, U hebt lang genoeg rondgewandeld op aarde en voor Mijn aangezicht gestaan. Laat hen, die daar op aarde priesters zijn en die U aan het kruis hingen, voortaan staan en offer op offer brengen en bloed op bloed vergieten. U hebt het werk voleindigd, dat Ik U op aarde gegeven had. Nu spreek ik tot U: "zit aan Mijn rechterhand."

Wat doet Jezus Christus, uw Heere? Hij is gezeten ter rechterhand Gods. Kunt u nu niet rusten met Hem, geen rust vinden in Hem?

Ach nee, ik arm kind, ik kan geen rust vinden; ik word van allerlei stormen voortgedreven en voortgejaagd en het is mij o zo bang om het hart. Weet u waarom die benauwdheid niet van u wijkt? Omdat u telkens dat woord vergeet: *de Heere heeft gezegd tot mijn Heere: zit aan Mijn rechterhand*. Want nu Hij daar gezeten is in heerlijkheid, heeft Hij ook alle macht en alle eer geërfd, dan heeft Hij ook het gehele werk volbracht, zoals Hij het eens, aan het kruis hangende, uitsprak. Viel er nu nog iets te volbrengen, dan zou de Vader niet tot Hem gezegd hebben: "zit aan Mijn rechterhand."

Zo weet u dus uit dit woord uit de 110^e Psalm, dat u uw vertrouwen moogt stellen op Zijn volkomen offerande, eenmaal aan het kruis volbracht. Zo leert u ook verstaan, wat de Schrift zegt tegenover het aanklagende vonnis der wet: *gij zijt volmaakt in Hem*. Maar wij arme mensen, wij willen het altijd met eigen handen vasthouden en alles zelf tot stand brengen, in plaats van alles uit Zijn doorboorde handen te ontvangen.

Wilt u nu waarlijk hier op aarde al een voorsmaak van de hemel hebben, welnu, zie dan eens, in welke stad u woont. Hef uw oog op tot deze Koningstroon en zie, Wie daar op zit. Het is Jezus Christus, Uw Heere, o gij Zijn duurgekocht eigendom! En wie is nu zo dwaas zich zijn eigendom te laten ontrukken? Men zal het ook niet verwaarlozen, noch in slijk en onreinheid laten omkomen, maar men bergt het zorgvuldig weg en wat reiniging behoeft wordt gereinigd en wat vol stof zit, ontvangt veel slagen, ja, het wordt krachtadig uitgeklopt opdat het van het stof bevrijd wordt. Geen deugdelijke huisvrouw laat haar goed bederven. Als het voorjaar daar is, wordt alles uit alle hoeken en gaten te voorschijn gehaald, afgewreven, geschuurd of gepoetst al naar dat het nodig is.

Zit aan Mijn rechterhand, heeft de Vader gezegd tot de Zoon. De schoonmoeder van Ruth, Naomi, zei eens tot haar: "Zit stil, mijn dochter, tot u weet hoe de zaak vallen zal, want die man zal niet rusten, tenzij dat hij heden deze zaak voleind hebbe" (Ruth 3: 18). Zo rust de Heere ook niet, d.w.z. vanuit Zijn rust, vanuit de rust, die Hij smaakt aan 's Vaders rechterhand, bestuurt Hij alles u ten beste. Ja, alles, alles is al volbracht en gereed, u ten goede. Zit maar stil, mijn dochter, Hij deelt u op zijn tijd en zijn uur mee, niet wat Hij nog voor u tot stand brengen moet, maar wat de Borg voor u bereid en gereed gemaakt heeft.

Zit aan mijn rechterhand; wat beduidt dat? Wie zou zich dan naast God op de hemelstroon zetten? Die zich naast God op de hemelstroon zet, die moet immers God gelijk zijn, ja, Zelf God zijn. Goed gesproken. De Mens Jezus Christus, uw Heere, uw hemelse Profeet, Hogepriester en Koning, zit als Borg en Plaatsbekleder, als uw volkomen Zaligmaker naast God op de troon en is Zelf God van alle eeuwigheid.

Waar bevindt ge u dus, als u in de Heere Jezus Christus gelooft?

"Op aarde, o, en dat ondervind ik aan alle zijden."

Zeker, maar juist in dit ons sterfelijk vlees, dat toch eenmaal opgewekt zal worden, in al deze noden en angsten, waarin wij ons bevinden en die ons neerdrukken en benauwen o, versta het toch eens, wie u eigenlijk bent. In Christus Jezus, Die uw vlees aangenomen heeft, die uw ellende, uw nood, van u op Zich heeft geladen. In Christus Jezus bent u al opgenomen in de hemel (Ef. 2: 6) en u bent met Hem gezeten ter rechterhand Gods. Dat is voorzeker waar. De Heere zegt tot uw Heere Jezus Christus: *zo ver Ik regeer, regeert ook Gij Mijn Zoon met Mij*. Volgens Psalm 72: 1 geeft Hij aan Zijn Zoon, de mens Jezus Christus, alle macht in de hemel en op aarde.

Wat doet nu de Heere Jezus Christus met deze macht? Hij heeft gezegd: *Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde*. Daarom gaat uit in de gehele wereld, *onderwijst alle volken, dezelve dopende in de naam der Vaders, en des Zoons en des Heiligen Geestes*. Deze almacht des Heeren Jezus Christus is echter een zaak des geloofs. Laat vrij de zonden komen en hun strikken spannen het zal hun niet gelukken, laat ze vrij opkomen met hun talloze schepen en roeiboten, zij zullen hun mastboom niet kunnen recht stijf houden, zij zullen het zeil niet uitspannen (Jesaja, 33: 23). Of, zoals Luther deze woorden ook zo eigenaardig vertaalt: "zij zullen het vaandelken op de mastboom niet steken." Het ziet er wel eens naar uit, of het de vijand zou gelukken,

de overhand te verkrijgen, maar zover de almacht Gods reikt, reikt ook de macht van de Heere Jezus Christus en Diens arm is alle vijanden te sterk.

"Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten", zo luidt het verder. Vijanden moet de Heere Christus hebben, anders zou Hij de Gezalfde niet zijn van die God, waarvan het gehele mensdom, sinds Adams val is afgeweken en afgevallen.

Hij kan niet aan het licht treden als onze hoogste Profeet en Leraar, of Hij moet omringd zijn van leugenaars in allerlei gedaanten en Hij zal blijken de Waarheid Zelf te zijn, doordat Hij ze allen te schande weet te maken. Hij kan de kracht Zijner Almacht niet verheerlijken of Hij moet bestookt worden door allerlei reuzen, die echter voor Hem versmelten als was voor het vuur, als slakken voor een hand vol zout.

Christus kan niet verheerlijkt worden als Hogepriester, tenzij Hij omringd is door valse priesters, huichelaars en werkheiligen, die allen tot schande komen door Zijn enige en eeuwige offerande, in welke Hij in eeuwigheid volmaakt heeft diegenen, die geheiligd worden. (Hebr. 10: 14).

Christus kan niet te voorschijn treden als Koning of Hij moet te doen hebben met vijanden, zie Zijn troon zoeken omver te werpen en die nochtans alle voor Zijn troon zullen neerstorten, met alle tronen der dwingelanden en afgodendienaars, die meenden Hem en Zijn Sion te kunnen wegblazen. Daar dus Christus geen Christus kan zijn, zonder vijanden te hebben, daarom kunt u ook geen christen zijn, zonder omringd te zijn door vijanden en allerlei vijandschap; anders bent u geen christen, dat is, een die Zijn zalving deelachtig is. Zie eens rond in uw woningen: zijn daar niet allerlei vijanden, die uw goed en uw have zoeken te bederven of te ontvreemden, als daar zijn: ratten, roest, dieven? Als u een tuin heeft, zie dan eens of u niet voortdurend rondom uw schoonste bloemen allerlei schadelijke insecten ziet rondvliegen en kruipen, bijvoorbeeld slakken en wormen; en of niet allerlei afschuwelijk ongedierte zich voortdurend aan uw schoonste rozen vastklemt? Sla eens oplettend uw omgeving gade en zie dan eens of er niet voortdurend allerlei is, dat u en de uwen in het verderf dreigt te storten?

Zo heeft de Heere Jezus ook Zijn vijanden, ja, Zijn vijanden, die in een heel bijzondere zin Zijn vijanden zijn. Zij willen het niet wáár laten zijn, dat de Heere Jezus alleen de hoogste Profeet, de enige Hogepriester, de eeuwige Koning is.

Hoe spreekt nu echter God de Vader? Hij zegt tot de Zoon: *Zit aan Mijn rechterhand, Ik wil de strijd aanbinden met hen, die U bestrijden*. En hoe beslist nu de Heere God deze strijd?

Het einde is, dat alle vijanden, alle vijanden des Heeren Jezus Christus, in het stof zullen moeten bijten en neerzinken aan Zijn voeten, om Christus' macht en heerlijkheid nog te verhogen en te vergroten. O geliefden, de vijanden van de Heere Jezus Christus zijn zó talrijk, dat men ze niet allen opnoemen kan. Daarom wil ik alleen spreken van hetgeen zij, die des Heeren zijn, in hun nood en aanvechting leren kennen.

De ergste vijanden van Christus zijn *de zonde en de dood*. En wat is nu het werk van de Heere Jezus Christus? *Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonden*, dat is het antwoord, dat wij in 1 Joh. 1: 7 lezen.

Wat doet de Heere Jezus verder? Hij laat het aan verloren zondaren prediken: *wees welgemoed, mijn zoon, heb goede moed, mijn dochter, uw zonden zijn u vergeven*. Wat is nog meer het werk van de Heere Jezus Christus? Hij is gezeten op Zijn troon, op

Zijn Koninklijke genadetroon en Hij zit daar om uit te delen genade voor genade, om aan rusteloos voortgejaagden Zijn vrede te schenken, om de door storm en onweer voortgedreven zielen te vervullen met de hemelse vreugde, om met de Heilige Geest neer te dalen in hun harten en alzo het geloof te schenken aan een arm, ellendig, door de donderslagen en bliksemstralen der wet verpletterd menskind. Ja, Hij verstaat het heerlijk, een arm en nooddruftig hart moed in te spreken, het heen en weer geslingerd scheepje door de bruisende golven heen te brengen, zodat het niet geheel verbrijzeld wordt aan de gevaarlijke rosten en verborgen klippen.

Wat is het werk van de Heere Jezus Christus? Het is Zijn werk, het eeuwige leven, dat Hij de Zijnen gegeven heeft, ook levendig te houden, zodat in waarheid van Hem gezegd kan worden, dat Hij het gekrookte riet niet verbreekt en de rokende vlaswiek niet uitblust.

En wat doet nu God de Vader? Die legt uw geheel zondige aard en het gehele pak van uw zonden, dat u, o zo diep, neerdrukt, aan de voeten van de Heere Jezus Christus. Hij legt uw algehele dood, uw grote, voortdurende dood, die u aankleeft, ook aan des Heeren Jezus voeten en ook die dood, die u eenmaal sterven zult. O, het is zulk een hoge troon, de Koninklijke genadetroon daarboven! En omdat die troon zo hoog en verheven is, zo heeft hij ook een voetbank, een prachtige, hoge voetbank, veel schoner en heerlijker dan alles wat wij schoon en heerlijk noemen. En zie, nu brengt God de Heere nog bovendien al Zijn vijanden dus ook uw zonden en uw dood, uw gehele zondige aard, waar u uw gehele leven mee te strijden hebt en zult te strijden hebben, onder de voeten van de Heere Jezus Christus. Wat wil dat zeggen? Hebt u niet geleerd, dat al deze dingen ons van Zijn Vaderlijke hand toekomen? Hoewel zeker God geen auteur der zonde is, is het toch ook Zijn Vaderlijke hand, die ter van onze verootmoediging soms toelaat, dat wij op onze zelfgekozen wegen in zonden vallen, opdat onze hoogmoedige nek verbroken zou worden, en wij in waarheid een verbrijzeld en verootmoedigd hart bekomen. O, Hij verstaat het zo al ons gebeente te verbrijzelen. Hij heeft zo Zijn eigen wegen, waarin Hij de Zijnen als het ware, neus en oren afsnijdt. Hij laat het soms toe in Zijn wijsheid, dat, wanneer u graag zou lopen, u machteloos neer moet liggen en om u van uw hooggeroemde wijsheid en van al uw hoge inbeeldingen van uw hart te genezen, laat Hij u wel eens aan uzelf over en dan zit u spoedig met uw wagen in het slijk. Ook uw dood, die u voortdurend in uw leden voelt, het is uw hemelse Vader, Die u die doet gevoelen, en u die, ook na genoten hemelsvreugde, weer op de hals zendt. Denk toch niet, dat zonde en dood ook maar het geringste tegen u zouden vermogen, indien God de Heere het niet toeliet. Gewis is Hij geen Auteur der zonde, maar om u aan u zelf te ontdekken, om openbaar te laten worden, wie u bent, is er niets meer nodig, dan dat Hij even Zijn hand van u aftrekt. Daarom zegt ergens een Godvrezend dichter:

*Hem, die de wet al heeft vervloekt,
Die dood en hel ten buit zich zoekt,
Wordt deze Vrijstad opgedaan:
Mijn Jezus neemt de zondaars aan.*

En:

*Hoe diep Hij mij in slijk en bloed ook vond,
Zijn hand maakt mij geheel gezond,
In een helleworm wil Hij verheerlijkt zijn,
't Bloed des Verbonds wast mij als sneeuw zo rein.*

De voetbank verhoogt de Koning op Zijn troon en zo moeten ook zonde en dood daartoe bijdragen, dat de genadetroon des Heeren Jezus nog verhoogd wordt. Dit verstaan de hovelingen van deze wereld niet, daaraan heeft een wereldling niets. Alleen zij kunnen dat begrijpen, die de zware last van de toorn van God op hun hoofd hebben en die voelen drukken. Want het blijft eeuwig waar, hoe groter mijn schuld is, des te meer zal ik Hem verhogen, die mij van al mijn zonden en schulden verlost. Hoe meer ik mijzelf als een zondaar leer kennen, hoe meer zonden ik bij het licht van de Heilige Geest te zien krijg, des te meer zal ik mijn hemelse Koning, Jezus Christus, groot maken en verheerlijken, die mij van al mijn zonden verlost en vrijspreekt.

En hoe onreiner ik mij telkens weer bevind, en hoe meer ik heb leren zingen en roepen: *was mij wel van mijn ongerechtigheden en reinig mij van mijn zonden*, des te meer zal ik de reinigende kracht van Zijn bloed verhogen, van dat dierbare bloed, dat reinigt van alle zonden en hoe meer ik mijn grote dood leer kennen en ondervinden, des te meer zal ik Hem verhogen, die alleen het Leven is.

Daarom laat de hemelse Vader u hier zo strijden en zwoegen onder allerlei verkeerdheid in u en rondom u. Houdt u evenwel, ondanks dat alles, vast aan uw Heiland. Hij zit ter rechterhand des Vaders op Zijn Koninklijke troon en Hij spreekt zeer vriendelijk tot iedere ziel, die bevend en sidderend tot Hem treedt: *Esther, wat wilt gij?* (Esther 5: 3). Amen.

17. De almacht Gods

Onze God is toch in de hemel; Hij doet al wat Hem behaagt. Psalm 115: 3

Naar aanleiding van deze woorden willen wij de heerlijke waarheid beschouwen, dat God almachtig is. Wij willen Hem als de Almachtige beschouwen en aanbidden.

1. **Zoals Hij ons Zijn Almacht geopenbaard heeft in de schepping van hemel en aarde.**
2. **Zoals Hij door Zijn Almacht al het geschapene draagt en onderhoudt.**
3. **Zoals Hij ons die geopenbaard heeft in het werk der verlossing**
4. **Om ons dan ernstig af te vragen welke invloed dit op ons hart en op onze levenswandel behoort te hebben.**

1. Toen Mozes het volk Israël van de afgoderij af wilde houden, opdat zij niet met andere volken zouden omkomen, maar behouden zijn voor eeuwig, begon hij zijn eerste boek met de woorden: *in den beginne schiep God hemel en aarde.* En: *God sprak: daar zij licht, en daar was licht.*

Deze woorden moesten genoeg zijn om ons veilig te stellen tegen alle verzoeken van de duivel, tegen alle nood en tegenspraak, die in ons arm, zwak hart opkomen. Maar wij zijn door de sleur der gewoonte zo gevoelloos, zo onverschillig geworden, dat wij nauwelijks meer denken om hetgeen op de eerste bladzijde van de Bijbel tot onze vertroosting en bemoediging geschreven staat. Dit alleen zou al meer dan genoeg zijn om ons diep te schamen en ons te doen inzien, hoever wij van de waarheid Gods zijn afgeweken. Hoever zijn wij niet afgeweken van het doel van onze schepping dat volgens de Catechismus immers niets anders is dan "God te loven en te prijzen, Hem van ganser harte te eren, te dienen en lief te hebben en met Hem in de eeuwige zaligheid te leven."

Wij mensen leven zo als rusten hemel en aarde op onze zwakke schouders, wij menen in onze dwaasheid maar al te vaak, dat het onze taak is, alles te besturen en tot stand te brengen en dat hemel en aarde zouden ondergaan, indien wij niet de hand leenden om die staande te houden. Is het echter de Heere, Die in den beginne de hemel en aarde heeft geschapen met alles wat daarin is, o, dan mogen wij gerust alles, ja, alles in Zijn Vaderlijke hand overgeven, die almachtige hand, die alles uit het niet tevoorschijn riep, wij mogen alles van Hem verwachten wat wij nodig hebben voor tijd en eeuwigheid en zo blijven hangen aan hetgeen Hij beloofd en bevolen heeft.

Nadat wij echter, sedert onze val in Adam, de heerlijkheid Gods derven, hebben wij niet genoeg aan deze op zichzelf staande waarheid. Immers toen God de Heere het Zijn dienstknecht Job bij wilde brengen, dat het niet goed is, dat een mens zijn mond opendoet tegen zijn Schepper, toen trad de Heere Zelf op om het Job duidelijk te maken met welke God hij te doen had. Toen sprak de Heere niet met hem over allerlei godsdienstige stelsels, die alleen het verstand van een engel zou kunnen vatten, maar Hij sprak met Job over de aarde, de zee, de sterren en al de dieren die Hij gemaakt had. Horen wij, hoe des Heeren mond de dierbare Job Zijn schepping voorhoudt. Wij lezen daarvan in het acht en dertigste hoofdstuk van het boek Job: "Daarna antwoordde de Heere Job uit een onweder en zeide: wie is hij, die de raad verduistert met woorden zonder wetenschap? Gord nu, als een man, uw lenden, zo zal Ik u vragen en onderricht gij Mij. Waar waart gij toen Ik de aarde grondde? Geef het te kennen, indien u kloek van verstand zijt. Wie heeft haar maten gezet? Want gij weet het. Of

wie heeft over haar een richtsnoer getrokken? Waarop zijn hun grondvesten neergezonken? Of wie heeft haar hoeksteen gelegd? Toen de morgen sterren tezamen vrolijk zongen en al de kinderen Gods juichten? Of wie heeft de zee met deuren toegesloten toen zij uitbraken uit de baarmoeder voortkwam? Toen Ik de wolk tot haar kleding stelde en de donkerheid tot haar winddoek? Toen Ik voor haar met Mijn besluit de aarde doorbrak en zette grendelen en deuren en zeide: tot hiertoe zult u komen en niet verder, en hier zal hij zich stellen tegen de hoogmoed uwer golven.” (vers 1 tot 11). En verder vers 16 en vervolgens: “Zijt u gekomen tot aan de oorsprongen der zee? En hebt u in het onderste des afgronds gewandeld? Zijn u de poorten van de dood ontdekt? En hebt u gezien de poorten van de schaduw van de dood? Zijt gij met uw verstand gekomen tot aan de breedte der aarde? Geef het te kennen indien u alles weet. Waar is de weg, daar het licht woont? En de duisternis, waar is haar plaats? dat u dat brengen zou tot zijn paal en dat u merken zou de paden van zijn huis?” En vers 25: “Wie deelt voor de stortregen een waterloop uit, en een weg voor het weerlicht der donderen? Om te regenen op het land, waar niemand is, op de woestijn, waar geen mens is? Om het woeste en verwoeste te verzadigen en om het uitspruitsel der grasscheutjes te doen wassen?” En vers 31: “Kunt u de liefelikheden van het Zevengesternte binden of de strengen des Orions los maken?” En vers 34: “Kunt gij uw stem tot de wolken opheffen opdat een overvloed van water u bedekke? Kunt u de bliksemen uitlaten dat zij henen varen en tot u zeggen: zie, hier zijn wij?”

O, geliefden, als de Heere zo tot een mens spreekt, dan leert hij de hand op de mond te leggen en zichzelf te verdoemen in stof en as. Daar komt de vraag op in het hart: *wie is de Heere en wie ben ik?* En zou God niet machtig zijn mij te dragen met alles wat mij drukt en bezwaart? Zou Hij niet machtig zijn mij ondanks al mijn zwakheid en ellende, door alles, alles heen te dragen en mij tenslotte op te nemen in eeuwige heerlijkheid? Wie is het die de hemelen daarboven meten kan? Maar Hij meet ze en ook de spanne grond, die wij op aarde innemen. Niemand kan het eindeloos getal der sterren tellen maar Hij telt het getal der mensen, het getal van hun vaak zo boze gedachten, het getal van hun zuchten, van hun tranen. Niemand weet, wat er op de bodem der zee verborgen ligt, maar Hij weet wel, wat er op de diepte van ons hart en nieren omgaat. En heeft Hij de diepte der zeeën gepeild, zodat Hij daaruit allerlei schatten tevoorschijn brengt, of die in de wateren verborgen houdt. Zo weet Hij ook wel uit de diepte des harten noodkreten te doen opgaan die Zijn troon bereiken en gehoor vinden, onverschillig of Hij die onmiddellijk verhoort of die verborgen en schijnbaar onverhoord laat liggen tot op de grote dag der dagen.

Abraham was in droeve twijfel verzonken, hij kon niet meer geloven, maar de Heere sprak tot hem: “Tel de sterren zo u die tellen kunt. Heft uw oog hemelwaarts.” Wie heeft de zon daarboven gesteld? Als een bruidegom die dagelijks zijn weg gaat? Wie roept de maan tevoorschijn? Wie roept de sterren alle bij naam? Wie deed de bergen opstijgen en de dalen in de diepte verzinken? Wie heeft uit kleine beekjes rivieren doen voortkomen, zo groot en sterk, dat zij grote rotsblokken medeslepen naar zee zonder dat deze ooit vol wordt? Wie is het die de zee gemaakt heeft en de eilanden daarin heeft uitgestrooid als dun stof? Wie weegt de volken in Zijn weegschalen, zodat zij voor Hem als een druppel aan de emmer, als een stofje aan de weegschaal zijn? O, voor Hem zijn de machtigste koninkrijken van de wereld niets dan rook en ijdelheid. En de zon gaat gedurig op en onder, en altijd verschijnt de maan weer op haar vaste tijden en altijd staan de liefelijk blinkende sterren aan ‘s hemels trans, als nacht en duisternis de wereld bedekken.

2. Wie is het die alle dieren en planten, *Wie die al het geschapene draagt en onderhoudt?*

Wie maakt dat die gehele heerlijke schepping niet uitsterft maar altijd weer opleeft als de liefelijke lente is gekomen? Wie roept de bliksem en de donder uit hun schuilhoeken tevoorschijn? Wie werpt het ijs daarheen als stukken? Wie is het die tot sneeuw, hagel, nevel en storm spreekt, zodat zij Zijn wil doen?

Dat is de Heere Zebaoth, de Heere Heere, die alleen God is en niemand meer. Geen sterveling verstaat het ook maar één zandkorreltje te maken en God de Heere werpt hoge, brede duinen op om de zee te verhinderen het land te overstromen. De Heere weet zandkorrels op zandkorrels te stapelen, zodat zij een groot geheel uitmaken zonder aan elkaar te kleven. Het wordt door de mensen niet verstaan, niet geteld, niet gemeten, wat Gods Almacht vermag. Geen enkel bloemetje kan de mens zó maken dat het vergeleken kan worden met de door God Zelf geschapen bloemen en bloesems, geen grashalmpje kan de mens uit de aarde doen voortspruiten. Die God nu, Die de hemel en de aarde schiep, de zee en alles wat daarin is, Die in het voorjaar uit de kale harde takken de liefelijkste en schoonste bloesems doet uitbotten, Die het laat regenen als Hij wil, Die de wolken des hemels houdt als in een dunne doek en die tot de regen spreekt: houd op, en de stralen der zon weer door de donkerste wolken laat heenbreken, ... Die schiep ook u, mensenkind, uit het stof der aarde. En nadat Hij dat gedaan had, gaf Hij u de heerschappij over al de werken Zijner handen hier op aarde.

Gelijk nu God de Heere hemel en aarde uit niet heeft geschapen, en daarin Zijn Almacht geopenbaard heeft, zo houdt Hij ook tot op deze dag de werken Zijner handen in stand. O, zij zijn ontelbaar, al die wonderen Zijner regering en dragende kracht. In alles, ja, in alles, grijpt Zijn almachtige arm in, onverschillig of wij er acht op slaan of niet. Er leeft niemand op aarde, die Hij niet het leven gaf, niemand die niet van de vroegste jeugd af door Hem voorzien werd van het nodige en niemand is er, die niet aan Hem alles, alles wat hij heeft en bezit, heeft te danken. Wat men gewoonlijk "leed" noemt, wat hier op aarde kruis en tegenspoed heet, het komt toch alles van een vaderlijke hand, van de hand van een Vader, Die wel weet, wat Hij doet. Gelijk nu 's Heeren hand in de rivieren grote rotsblokken en rotsmuren gesteld heeft opdat de wateren dezer grote stromen alleen daarheen zouden komen waar Hij wil, zo is het ook met al deze rotsblokken en muren van nood, lijden en smarten, die Hij naar ons in de weg werpt, opdat ook wij alleen dáárheen zouden geraken, waar Hij ons hebben wil. De mens denkt dat hij het zelf is, die in alles moet voorzien, alles tot stand moet brengen, maar het is immers alleen de Heere, die hem daartoe het verstand geeft en hem dat verstand geeft of ontnemt naar Zijn welbehagen; het is de Heere, die de mens gezonde leden geeft of zwakheid en ziekten over hem laat komen. Het is de Heere, die de mensen arbeid verschafft, die brood laat groeien om te eten, die wol geeft door de schapen en het leder der runderen bestemd heeft om de mensen te kleden en te verwarmen. Gelijk Hij de sterren alle telt, zo telt Hij ook de penningen van de armste weduwe, en Hij weet wel, hoeveel zij behoeft om voor haar kinderen het nodige voedsel te kopen. Niemand kan uit eigen kracht iets tot stand brengen zonder de Heere. Alles geschiedt hier op aarde naar Zijn wil, naar Zijn vrijmachtig welbehagen, naar Zijn alleen wijze raad, Hij kent Zijn tijd en uur wel, Hij laat nooit varen de werken Zijner handen, Hij wordt nooit moede noch mat, en Zijn verstand is zo oneindig groot, dat Hij wel hulp en uitkomst weet te schenken, waar alles verloren schijnt en men niet langer op uitkomst durft te rekenen. Zo moeten dan alle mensen zowel met hun deugden als met hun verkeerdheden daartoe medewerken dat alle

schijnbare wanklanken opgelost worden in dit heerlijk loflied: "God, U hebt de hemel en de aarde gemaakt, en u doet het alles ter ere van Uw Naam".

Farao moest de Naam van de God van Israël verheerlijken doordat hij met zijn ganse heir in de wateren der rode zee verzonk als lood.

Sanherib die wrede dwingeland, werd een haak in de neus gelegd opdat het openbaar werd, dat God alleen Koning was en is in Sion en dat Hij hen wel weet te vinden, die Zijn grote en heilige Naam lasteren.

Waar Herodes zich verheft daar wordt hij spoedig en onverwacht van de wormen gegeten en moet de geest geven; maar het woord, door de apostelen gesproken, behoudt zijn vrije loop en neemt zeer toe.

Men zocht het zaad der Hebreëen uit te delgen, maar God de Heere, die de wateren van de Nijl in Zijn hand heeft, draagt er wel zorg voor, dat Mozes niet daarin omkomt, maar dat hij gered wordt en in het leven gehouden om op 's Heeren tijd het volk Israël uit Egypte en door de rode zee te geleiden op de weg naar Kanaän.

God de Heere laat in de woestijn stromen losbreken uit de naakte rotswanden en Hij was het, die van de hoge hemel het liefelijk manna liet nederdalen. Grote koningen werden verslagen, maar Zijn lammetjes draagt Hij in Zijn schoot, en is de ure gekomen, dan trekt Zijn volk droogvoets door de Jordaan, al is die ook vol tot aan haar beide oevers. Opdat Gods macht verheerlijkt zou worden, staan de wateren aan beide zijden als muren en het volk trekt droogvoets door de diepte tot Hem die als de enige verbonds-ark in die diepte was gaan staan. Met Hem Wiens Naam is: *de Eerste en de Laatste, de Alfa en de Omega, Jezus Christus, hoog geloofd in alle eeuwigheid*. Zo groot is Gods macht, want Zijn macht is Almacht. Hij toch is in de hemel en Hij doet alles, wat Hem behaagt. In het Paradijs heeft Hij tot troost der diep gevallen mensen tot de duivel gesproken: *het zaad der vrouw zal u de kop vermorzelen*; en Hij houdt woord en trouw.

Hoewel de duivel eeuw in eeuw uit alles tegen deze belofte op touw zet, laat God toch voor het heilige zaad een veilige ark bouwen en toen later weer alles in nacht en duisternis van afgoderij en valse godsdienst lag verzonken, roept hij uit al die afgodendienaars één afgodendienaar wiens hart hij verandert en bekeert, zodat hij van toen af Abraham en niet meer Abram heet en Saraï Sara, en hoewel bij hen de dood en niet het leven scheen te heersen, toch bleven zij Abraham en Sara. Op 's Heeren tijd en uur ontving Sara de beloofde zoon, de zoon der belofte, en Abraham, hoewel hij honderd jaren oud was, mocht zich verheugen in deze zijn zoon; de zoon niet der dienstmaagd, maar der vrije. In deze zoon verheugt hij zich want hij zag in hem het beeld van de Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid en daarom was het hem boven alles te doen. Het was Christus, die hij in Izak zag.

3. Zijn almacht die Hij geopenbaard heeft in het werk der verlossing.

In de gehele heilige Schrift kunnen wij lezen hoe de levende God voortdurend in de gang der gebeurtenissen ingrijpt en Zijn raad ten uitvoer weet te leggen, wij zien het, hoe Hij niet naar mensen, naar hun verkeerde wil en voorgewende wijsheid vraagt, noch op hun hulp en bijstand behoeft te wachten, maar, dat Hij een groot Ontfermer is om het gebod der Zijnen te verhoren en op Zijn tijd en ure de dingen, die Hij daargesteld wil hebben, tevoorschijn weet te roepen uit het niet, alsof zij al waren. Waar Jakob geen andere verwachting meer had, dan met smart en harteleed vergrijsde haren ten grave te dalen, klinkt plotseling in zijn oor het gejuich: *Jozef leeft nog!* Jakob trekt naar Egypte en de gehate en verachte schaapherders komen in het schoonste gedeelte van Egypte te wonen.

Hard mag de duivel de arme David plagen en hem voortdurend op de hielen zitten, de eed hem door Jehovah gezworen, blijft gelden en maakt al de werken en listige aanslagen van de duivel teniet. Hoewel het zwaard van Davids huis, vanwege zijn zonde en ongerechtigheid, niet wijken mag en het koninklijk zaad dikwijls uitgeroeid scheen te zijn, wist God er toch altijd nog een overblijfsel van te bewaren, waaruit heil en redding voortkwam, zodat de stoel van David nog blijft staan op de vaste grond der Almacht Gods.

Het heerlijkst werd dit gezien in Hem, van wie de engel Gabriël sprak tot Maria: *en God de Heere zal Hem de troon Zijns Vaders David geven*, wat vervuld is sedert de dag van Zijn hemelvaart. En wat op deze woorden van de engel volgde: *en Hij zal over het huis Jakobs Koning zijn in der eeuwigheid en aan Zijn koninkrijk zal geen einde zijn* (Lucas 1: 32 en 33).

Ja, de dag kwam, waarop de vaderen eeuwenlang gehoopt hadden. Hij kwam, Wie koningen en profeten begeerd hadden, te zien, naar Wiens verschijning profeten gewacht en verlangd hadden. Hij lag in de schoot van een maagd en Hij Die de hemel der hemelen niet bevatten kon, lag o wonder boven wonder, in een kribbe, als een klein, zwak kindje; tot schrik en ontsteltenis echter van Herodes en van geheel Jeruzalem.

Op de van God bestemde tijd treedt Hij op, de duivelen gaan voor Hem op de vlucht, de doven horen, de stommen spreken, de blinden zien, de kreupelen springen als een hert, doden worden opgewekt, de armen wordt het Evangelie verkondigd. Zo kwam Hij uit de hoge hemel, omringd en omgeven door wonderen op wonderen, zonder tal, maar, o wonder boven alle wonderen. Hij, Die de aarde in een oogwenk met Zijn voet van Zich kan stoten, zodat zij in het niet terugkeert, waaruit Zijn Almacht haar eens tevoorschijn riep, verdraagt de harde woorden Hem door halsstarrige, tegensprekende zondaren toegevoegd, en met de macht van Zijn woord werpt Hij de gehele voorgewende macht der Farizeeën omver.

Voordat Zijn tijd en uur gekomen is, kan niemand Hem iets aandoen, maar vrijwillig geeft Hij Zich in de dood, als het tijdstip is aangebroken, waarop Hij naar het raadsbesluit van Zijn Vader voor al de Zijnen de dood zou smaken. En wij kunnen nergens de glans van Zijn Godheid heerlijker zien uitblinken dan waar Hij in Gethsémané ligt te worstelen met de dood. Daarin wordt de Goddelijke Almacht op het allerhoogst verheerlijkt, dat Hij, Die de hemel der hemelen niet kon bevatten, Zich door een engel wil laten versterken, dat Hij sterft op het vervloekte kruishout en dat niet, gelijk andere mensen sterven, maar eerst met een grote stem uitroepende, spreekt: *Vader, In Uwe handen beveel Ik Mijn geest*, en eerst dan het hoofd buigt en sterft. En het voorhangsel scheurt, doden staan uit hun graven op, de rotsen splijten, het volk slaat op de borst en een heidenkind roept uit: *waarlijk, deze mens was Gods Zoon!*

Drie dagen en drie nachten houdt de dood Hem in zijn macht, maar voordat de zon ten derden dage opgaat, is Hij uit het graf verdwenen, treedt Hij te voorschijn en spoedt Zich tot allen, die hard geplaagd door de duivel, wenend neer zaten en meenden dat het met hun heil en zaligheid voor altijd uit en gedaan was.

Tien dagen nadat onze grote God en Verlosser opgevaren was ten hemel, laat Hij Zijn genadige regen nederdalen uit den Hoge, en zij storten ineen al die prachtige afgodstempels, die voor de eeuwigheid schenen vast te staan. Harde harten worden verbroken en terwijl door de kracht der oordelen Gods alle volken heen en weer geworpen en velen uitgeroeid worden, beweegt het woord der Almacht Gods, het woord van Hem, Die het gezonden heeft, zich voorwaarts, onweerstaanbaar voorwaarts, komt tot allerlei volken, tot aan de noord- en de zuidpool van het verre

westen tot het zoele oosten en waar maar mensen wonen, zijn ook knieën, die zich voor Hem buigen, zijn ook tongen, die het uitspreken: *in de Heere Heere hebben wij gerechtigheid en sterkte.*

Juist door de hevigste tegenstand wordt het rijk der genade, van vergeving van zonden, van eeuwig leven, het rijk van de almachtige God, verhoogd. Door alle tegenstand heen wordt de Almacht des Heeren verhoogd voor al de Zijnen, die op Hem vertrouwen en Hem aanroepen en spreken: *onze God is toch in de hemel, Hij doet alles, wat Hem behaagt.* Hij ziet neder van de hoge hemel, ach, wat heeft dan het land van onze inwoning, onze bijzondere woonplaats en woning, onze huizen en personen voor Hem te betekenen. Hemel en aarde draagt Hij op Zijn almachtige hand, maar ook onze woonplaats, ook het huis des Heeren, dat daarin staat, ook onze bijzondere woning, waarin wij met de onzen lief en leed van allerlei aard smaken.

Des Heeren oog gaat over dit alles, en gelijk Hij alleen dat alles ziet, is Hij het ook alleen, Die machtig is, hulp en uitkomst van allerlei aard te geven. Hij zit bij de smeltkroes waarin ge u bevindt en Hij keurt u daar in om u zo het heil van Zijn uitverkorenen deelachtig te maken. Eer zullen hemel en aarde vergaan, eer Hij Zijn genadige hand terug zou trekken, ook van de geringste der Zijnen, ook waar in een dakkamertje of kelderwoning een ziel is, die tot Hem om ontferming schreit, daar hoort Hij zeker en zal Zich niet onbetuigd laten.

O, deze machtige arm des Heeren, hoe openbaart hij zich als een almachtige arm om menselijke harten, die hem de ere niet willen geven, te verbrijzelen en op de knieën te doen zinken voor Hem! Ach, is het niet een waarheid, een eeuwige waarheid, dat de mens met alles, wat in en aan hem is, aan het stof kleeft, dat vergaat? Van nature leeft de mens maar zo daar heen in allerlei dardelheid en lichtzinnigheid, nergens over nadenkende dan over het aardse, God de Heere is niets voor hem, en hij niets voor de Heere, hij kent Hem niet en heeft Hem niet lief en de schone Naam van de Heere Jezus Christus is hem niets dan een ijdele klank. Hij is van nature vervuld met vijandschap tegen God en de naaste en hij ontbrandt in toorn als men het waagt ook maar iets van zijn zonden te ontdekken. In de grond van zijn hart denkt hij: liever laat ik mij zevenmaal doodslaan dan mij tot God te bekeren. Hij schuwt van nature al de gedachten aan dood en graf, aan het eeuwig oordeel en de eeuwigheid. Van nature geeft hij zich met lichaam en ziel aan de duivel over, in wiens dienst hij vrijwillig en graag staat, totdat de Heere hem tegemoet treedt, hem staande houdt en hem toeroept: *Saul, Saul, wat vervolgt u Mij?* O, hoe blinkt in dit werk bovenal de heerlijkheid en almacht Gods uit, Een dode, nog doder dan degenen, die in de graven liggen, is de mens, zolang hij niet tot God bekeerd is, hij is het en blijft het totdat God hem komt aan te blazen met de Geest des levens, langs een weg van verootmoediging, van nood en ellende. Zo wordt de dode mens levend gemaakt, zodat hij op de borst slaat en uitroept: *o God, ik ben verloren.* Zo leert hij ook de goede keuze doen: *uw volk is mijn volk, uw God is mijn God!* Dat doet geen mens uit zichzelf, dat doet alleen de macht, de Almacht Gods, dat is alleen het werk van de Heilige Geest, het werk van de onweerstaanbare genade Gods. Zo zien wij zowel in het rijk der natuur als in het rijk der genade Gods Almacht blinken.

4. Laat ons nu nog eens onderzoeken, *welke invloed dit alles behoort uit te oefenen op ons hart en op onze wandel.*

Is God almachtig, nu dan hebbe Hij ook de ere, die Hem toekomt en niet de afgoden, dan ontvangt Hij de ere, die Hij waardig is, en geenszins het schepsel, de mens, wiens adem is in zijn neusgaten. Dan is het onze taak, deze onze almachtige Schepper te

vrezen, te eren en te belijden als de enige levende waarachtige God. Dan moeten wij belijden en erkennen, dat alleen bij Hem alles is te vinden, dat alles alleen in Zijn hand, macht en geweld rust.

Ach, duizenden en nog eens duizenden leven maar gerust zo voort, alsof alles zo eeuwig zou duren, genieten de zegen Gods, ook voor het uiterlijke, en bedenken niet, dat als God morgen of overmorgen de welvaart van onze woonplaats, bijvoorbeeld door het verzanden van een rivier of verandering der luchtgesteldheid, wegneemt, wij binnen korte tijd niets meer te eten hebben. Men leeft zo zeker voort en vergeet, dat elke ademtucht, elke bete broods, afhangt van Gods vrijmachtig welbehagen. Daar wandelt men dan zo trots voort, neemt vlees tot zijn arm en roemt eigen verstand, kracht en overlegging, in plaats van zich diep in het stof te buigen en te zeggen: *God, maak u het met mij. Heere Jezus U, U alleen hebt alles in Uw hand.*

Is God de Almachtige, dan hebben wij het wel ter harte te nemen met Wie wij te doen hebben. Wat begint u, o mens, als u God de ere niet wilt geven maar uw ziel aan de wereld verkoopt? Wanneer u dan zo niets wilt weten van de Heere en aan de kennis van Zijn wegen geen lust hebt, wilt ge u dan in het ongeluk, in het tijdelijk en eeuwig verderf storten? Huis en hof, geld en macht, gezondheid en schoonheid, het gaat alles spoedig voorbij en als dan het uurtje komt, het laatste uurtje, wat wilt u dan hebben? Genade of toorn? God moet toornen tegen de zonde en Hij is almachtig en daar Hij almachtig is, zo is ook Zijn toorn snel, als de bliksem, die inslaat eenmaal, andermaal, en verbroken en verbrijzeld zijn alle ijdele verwachtingen. Hij alleen heeft alles, ja, alles in Zijn almachtige hand.

O mens, bedenk Zijn lankmoedigheid en ontferming, opdat die u tot bekering leide. O, bedenk het, indien God almachtig is, zo is Hij het ook in Zijn genade, opdat, waar u niets meer kunt of vermag, en u in uw harteleed dreigt te verzinken, u mag ervaren, dat er daarboven een macht, een almacht is, die u kan optrekken uit de zee van ongeloof en vals genoemde wetenschap waarin ge u vrijwillig hebt gestort. Die hand kan u vaste grond onder de voeten geven voor tijd en eeuwigheid. Is de Heere almachtig, dan heeft ook ieder van Zijn schepselen in ootmoed en geduld uit Zijn Vaderlijke hand alles aan te nemen wat waarachtig goed en heilzaam voor hem is.

Het blijft er bij: *wat bij mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God, want bij die God zijn alle dingen mogelijk.* Is dus voor het menselijk oordeel, naar de uiterlijke schijn alles met u uit en gedaan, zo moet u, arm, voortgedreven mensenkind, niet wanhopen, noch des Heeren almacht en barmhartigheid in twijfel trekken en u zult ervaren, wat ervaren is en ervaren wordt door alle machtelozen, die tegen alles in blijven hangen aan de schone Naam van de Heere Jezus Christus. Zij zullen niet bedrogen uitkomen met het woord: *onze God woont in de hemel, Hij doet alles wat Hem behaagt.* Amen.

18. Preek over Psalm 116: 7 en 8

Mijn ziel, Keer weder tot uw rust, want de Heere heeft aan u welgedaan. Want Gij, Heere, hebt mijn ziel gered van de dood, mijn ogen van tranen, mijn voet van aanstoot. Psalm 116: 7 en 8

De 116^e Psalm is een Psalm van een hard lijdende en geplaagde, die echter van de Heere gehoord, op Zijn belofte gehoopt heeft, die veel gezien, veel tot zijn troost gezien en ervaren heeft, over wie echter op het einde toch in alle opzichten een verwoesting kwam, zodat hij meende, hij zou toch omkomen, dat voor hem geen hulp, geen uitzicht op zaligheid, te denken zou zijn.

Waar het zo gezongen wordt: *Ik heb lief, want de Heere hoort mijn stem, mijn smekingen* (vers 1), heeft men wel allang, naar zijn mening, tevergeefs gestreden en gebeden, er is geen heil meer voorhanden. Maar daar komt het dan zo onverwacht, wanneer er niet meer aan gedacht wordt, dat het ooit waar zou kunnen worden, wat men van de Heere ontvangen heeft. Deze lijdende was aangevochten, aangevochten door het eigen beschuldigende geweten, de duivel, vele mensen, hij was verlaten door de Heere, en het scheen alsof God op hem vertoorn was, en hem had verworpen. En daar is het zelfs zo ver gekomen, dat hij dacht te moeten sterven in deze nood en hij lag zo vast in de banden en strikken van de dood (vers 3), dat hij gemeend had, dat hij nooit meer los kon komen. 'Wij hebben u en houden u, - alle duivelen riepen het hem toe, - wij slepen u mee in het verderf en de hel.'

Maar: "die de Heere eenmaal kent, diens welstand neemt geen eind." Waar zal men heen? Tot God, zijn Schepper, Weldoener en Verlosser, Is Hij ook mijn Verlosser? Dat weet ik niet; maar op grond van Zijn woord, moet ik tot Hem. Is Hij uw weldoener? Is Hij niet gekomen om te straffen vanwege uw zonden? Ik weet niet, waartoe Hij gekomen is, maar ik moet tot Hem, Hij kan allen redden, die tot Hem treden, Hij redt alleen en is alleen de sterke, heilige God. *Al zou Hij mij doden, toch zal ik op Hem hopen*, spreekt Job.

Maar ik riep de Naam des Heeren aan, zeggende: och Heere, bevrijd mijn ziel, (vers 4). Dat was een schreeuw uit de diepte, een schreeuw, die niemand hoort. De hel ziet de nood der ziel en lacht: wij hebben haar. De wereld ziet het en de een spreekt tot de ander, fluistert hem in het oor: "Ha, wij hebben hem neer geworpen." De ziel schreeuwt uit de diepte, een schreeuw, die niemand hoort. De stem uit de afgrond wil haar de mond stoppen en het is een stom zuchten, maar door de Heilige Geest er uitgeperst: "Heere, bevrijd mijn ziel."

En eerder houden zon en maan op te schijnen en eerder vallen de sterren van de hemel, dan dat God niet zou horen het gebed van de ellendige, die tot Hem roept. En zo heeft het de ziel ook ervaren en roemt, hoewel zij nog geen redding ziet, de genade van de Heere, de rechtvaardigheid en ontferming van de Heere (vers 5). De ziel grijpt in haar onmacht naar des Heeren sterkte, grijpt aan de zoom van Zijn kleed en haar is geschied naar haar geloof. Daarom spreekt de gelovige: *Mijn ziel, keer wed er tot uw rust, want de Heere heeft aan u welgedaan*. (vers 7).

De lijdende spreekt alzo zijn ziel aan: "mijn ziel". Hij zegt tot haar, dat zij weer tot haar rust moet terugkeren. Hij geeft de grond der oorzaak aan, waarom zij weer tot haar rust moet keren: *u is welgedaan*. Hij geeft Hem aan, Die haar welgedaan heeft: dat is de Heere. Hij telt drie gewichtige dingen op als bewijs, dat de Heere haar welgedaan heeft. Hij vertelt het echter de Heere Zelf, want hij zegt "Gij".

1. Gij hebt mijn ziel gered van de dood.
2. Gij hebt mijn ogen van tranen gered.
3. Gij hebt mijn voet van aanstoot gered.

Mijn geliefden.

Het woord, de prediking van leven en troost, komt niet tot ons, komt niet tot u opdat u zich een half uur of een uur aan dat zou stichten, het is niet een zondagswoord, dat niet thuis zou horen in het dagelijks leven, maar een woord, om ernaar te handelen en te wandelen.

Wij hebben allen een ziel. Het is de geest, die God ons gegeven, ons ingeblazen heeft, die onsterfelijke geest, die weer tot God keert, wanneer het lichaam der zonde verbrijzeld wordt. Dit is dezelfde geest, die men ook noemt *de inwendige mens*. Dat verstaan echter niet allen, want velen weten niet eens, dat zij zulk een ziel bezitten. Wie nog onbekeerd is, die leeft als een plantenleven en wanneer ziel en lichaam van elkaar scheiden, dan wordt het lichaam in het graf gelegd en de ziel vaart ter hel. Maar, waar de Heere God Zijn werk der genade begonnen is, waar Hij krachtig geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht, waar Hij door woord en Geest Zijn genade begonnen heeft te verheerlijken aan en in de mens, daar leert de mens het erkennen, dat hij een ziel heeft en dat hij een ziel te verliezen heeft. Deze ziel is, als het ware, een mens op zichzelf genomen, ziet uit als Naomi liefelijkheid noemt zich echter vaak Mara en spreekt: "want de Heere heeft mij bitter bedroefd, vol ging ik weg maar ledig heeft de Heere mij doen wederkeren."

De ziel wordt in het eerst vervuld van Gods goedertierenheid, genade en barmhartigheid. Maar zij heeft verschrikkelijke vijanden, dat zijn wereld, zonde, dood en al het zichtbare. Dat zijn vijanden, die zijn zeer machtig, om de ziel van de Heere af te trekken en doen dat ook wel, zodat de ziel afgeleid wordt. Wanneer dat gebeurt, heeft zij geen rust meer. Zij komt onder Gods toorn. Wanneer daarmee niet tevreden, moet zij zekerheid hebben, dat God haar genadig is.

Ja, mijn geliefden, Gods genade, dat is het hoogste en beslist ook het enige goed. Dat wij geroepen, gerechtvaardigd, geheiligd en verheerlijkt worden, dat mag voor ons de hoofdzaak zijn. Dat is echter niet altijd het geval, maar wij vergeten zo vaak onze ziel, doordat wij op het zichtbare uit zijn.

Ik zou wel eens willen weten, welke stand er eigenlijk zou zijn, waarin een mens niet gelukkig kan zijn, wanneer hij slechts God tot zijn Deel heeft. Wat geweest is, wat zijn zal en wat heden is, het is alles in Gods hand en raad. Hemel en aarde draait Hij om Zijn kleinste vinger en alle vijanden zijn voor Hem stof, alle volkeren als een druppel in de emmer. Hij spreekt, zo geschiede het, Hij gebiedt, zo staat het er; Hij doet, wat Hij wil en wat Hem behaagt.

Welgelukzalig de mens, die het begrijpt, die het leert: er bestaat een onzichtbare God, die geweldig, heerlijk en vol majesteit is. Hij alleen is te vrezen. Wie zal men dienen: duivel en vlees, of Hem, de levende God? Welgelukzalig de mens, die door de genade van de Heilige Geest de blijvende indruk ontvangen heeft: ik weet, ik heb als mijn Deel een genadige en verzoende God en Vader. Waar is de rust? Waar het uitrusten? Waar is in waarheid genot?

In al het zichtbare, in al het vergankelijke, bij alle vlees is het niet. Alles toept ons immers toe: *het is bij mij niet te vinden!* Wie zijn huis daarop bouwen wil, moet van

dag tot dag ervaren, dat het verbrijzeld wordt. *Welgelukzalig hij, die Jakobs God ter hulpe en toevlucht heeft.*

Heb ik dan echter niet ook menselijke behoeften? Moeten deze dan niet vervuld worden? Eerst God, eerst leven, eerst genade, vrede met God, gerechtigheid, hemel, en dan, dan zult u ervaren, dat dit leven niets is dan een dood. En dat u toch een God hebt, die uw behoeften wel kent en u leidt aan Zijn hand en naar Zijn alleen wijze, goede en heilige raad. "Wees nu weer tevreden, mijn ziel, want de Heere heeft u welgedaan." (Duitse vert.)

De ziel was dus ontevreden, had geen rust. Waarom? Ach, vanwege het harde kruis; vanwege het lijden, vanwege de smarten, daarom scheen er voor haar geen God meer voorhanden te zijn; geen troost, geen leven, geen hulp meer. Waar de Heere met Zijn liefde een hart gegrepen heeft, daar giet Hij ook Zijn liefde daarin voor altijd. Daar komt echter toch dikwijls scheiding en juist zo vaak vanwege de zonde, omdat de middelen verzuimd worden, omdat men aan de wereld toegeeft, en het vlees; daar is dan geen rust, maar ontevredenheid.

Arme mensen, die wij zijn, wat weten wij van de hemel, wij zouden het zo graag met de ogen willen zien en wanneer wij dan het tegendeel daarvan gewaar worden, is onze ziel ontevreden, heeft geen rust.

Dus de ziel van de lijdende was ontevreden geweest. Er is nog andere ontevredenheid dan juist deze, en ik mocht toch zo graag dat voor menigeen blootleggen. Men is ontevreden met dat, wat de Heere ons gegeven heeft, en nog voortdurend geeft; ook met de weg, die Hij ons leidt; maar men zou graag zelf koning zijn, mocht het graag zelf terecht knippen met de eigen schaar.

Wij riepen tot God om Zijn gave en genade, maar toen Hij daarmede kwam, was deze niet naar onze verbeelding en Zijn genade was ons ook onverschillig. Dat wekt dan zodanige ontevredenheid, dat de mens midden onder de bomen van het Paradijs niet eens een appel of een peer aan al die bomen ziet. Ontevreden wordt men, omdat men alles onmiddellijk zien en hebben wil, omdat men vruchten wil plukken eer zij rijp worden, omdat men de dag al zien wil, terwijl God wil, dat het nog een tijdlang nacht zal zijn. Alles op des Heeren tijd.

Maar de mens schildert zich de zaak voor naar zijn gedachten en alles moet komen op die tijd, welke de mens heeft bepaald en komt het niet, dan wordt hij ontevreden. Alle ontevredenheid met Gods wegen en gaven, dat men niet tevreden is met de plaats, die God iemand gegeven, waarop Hij ons gesteld heeft, al zulke ontevredenheid is zonde, is misdaad, is verkeerdheid in de ogen van God.

's Mensen schat, des mensen hoogste goed kan inderdaad slechts van God zijn. Al het andere, hoe mooi het ook schijnt, is slechts zinsbedrog, waarin de ziel zichzelf plaagt en kwelt, en toch geen ware vergenoegdheid krijgt; ontvang ik dat éne, dat al het andere vergoedt, dan word ik met dat éne in alles blij gemaakt.

Ik mocht u dit graag bij gebracht hebben. Het duurt nog uren, nog dagen of jaren en het heet van ons: *hij is gestorven*. En nauwelijks is er een vriend, die het graf bezoekt. Wat heeft men dan gehad van al dat, waarmede men zich ontevreden gemaakt en zijn hart verbitterd heeft? O, wanneer het licht in het binnenste is opgegaan, het licht van eeuwige genade, wanneer de Heere in Zijn algenoegzaamheid opgegaan is in onze harten, zal het dan niet waar worden bij ons, het woord: "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde", (Ps.73: 25).

Alles vervult Hij, Hij is waarlijk algenoegzaam, Ach, die kleine, kleine ziel, het kleine, kleine hart, wanneer Hij het vervult met Zijn genade, dan is men immers

gelukkig, dan is men immers rijk en zalig. Dan kan men nooit of nimmer ongelukkig zijn, is eeuwig zalig. Wanneer men te midden der duivelen zou geworpen worden, zij kunnen het bij ons niet uithouden en wij niet bij hen, aan het geluk, de zaligheid, komt geen einde.

Ik wilde aan die ontevredenen wel toeroepen. O, hoe zondigt u, dat u Gods gave zo voor de voeten werpt! Als u God in waarheid tot uw God zou hebben, zou u de bloem aan uw voeten plukken en altijd wachten op Zijn heil. Een ieder spreke tot zijn ziel: 'wees nu weer tevreden, keer weder tot uw rust. Laat varen het ene voor, het andere na, op de pelgrimsweg; de Heere zal het maken. Wees slechts weer tevreden, lieve ziel. Sta uzelf niet langer in de weg. Zeker, u kunt de sterren niet dragen, zeker, u kunt de pilaren der aarde niet vasthouden. Pluk de bloem, die bloeit, verheug u en dank God voor Zijn goedheid. Ruk uw oog uit, wanneer het u ergert; sla de hovaardigheid neer, wanneer u meent iets te zijn en de duivel u wil opstoken, opdat u iets zou worden.'

Wees tevreden, keer weder tot uw rust. Waarom? U hebt er alle reden voor. Er is u immers welgedaan. "Ja, leven en weldadigheid hebt Gij mij gegeven," zegt Job. U hebt iets aanschouwd in het heiligdom. U komt binnen, geheel zwart en zondig en klaagt uzelf aan, dat u zo zwart bent. U staat in de hoek en zucht: *God, wees mij, zondaar, genadig*; en u weet niet, hoe het u wordt, maar opeens wordt de hele last van de rug genomen en het zinkt zo liefelijk in uw hart: *wees welgemoed, uw zonden zijn u vergeven*. Voorwaar, de Heere doet wel aan u. Ik kwam binnen, was geheel melaats en had gemeend, dat in Jeruzalem geen melaatse mocht wonen. Ik lag aan de poort, toen trad een schone Man tot mij en terwijl ik daar zo lag en op genade hoopte, - maar toch meende: "het gaat niet, je moet sterven," - heeft Hij de poort opengemaakt, mij bij de hand binnengeleid en gesproken: *u, melaatse, bent rein!*

Kan men dan iets meer van de Heere verlangen? Al gaf men u zelfs honderdduizend gulden, u kunt ze toch niet meenemen in het graf. Of u, man, ook een vrouw mag hebben of u, vrouw, een man, wat helpt het u voor het eeuwige leven? En of u goed onder dak bent, u moet toch alles vroeger of later weer verlaten. Alle goede gave zullen wij, weliswaar, met dankzegging ontvangen, maar vergeving van zonden te ontvangen, rechtvaardig en heilig gesproken te worden, - wanneer alles zegt: u bent het niet, - dat is toch een wonder van barmhartigheid! Want wat geeft u de Heere nog bovendien, wanneer Hij u vergeving van zonden schenkt? Dat weet u wel, Hij geeft u het burgerrecht van de stad daar Boven. Eeuwig zult u daarin wonen. U hebt brief en zegel daarvan, een eeuwig recht en privilege, dat dood en duivel u niet nemen kunnen. Dat is toch waarlijk "welgedaan!" Dat is waarlijk goed gedaan, dat, wanneer Mozes al de staf over mij gebroken heeft, Jezus komt en mij, zondaar, aanneemt.

Dat hebben wij ook bij het heilig Avondmaal ervaren; toen heeft ons de Heere welgedaan. Hoewel wij Hem ook met ogen niet zien, hebben wij Hem immers toch lief; Hij zit ter rechterhand des Vaders en treedt voor ons in. Hoe kan ik weten, dat ik in het eeuwige Genadeverbond thuis behoor?

Aan het getuigenis van de Geest Gods, *Die met onze geest getuigt, dat wij kinderen Gods zijn*.

Ja, maar ach, deze troost, de troost van de Heilige Geest, is zo dikwijls voor onze ogen verborgen.

Maar de duivel kan het mij toch niet betwisten, dat mij bij het avondmaal het brood gebroken en de drinkbeker van het nieuwe verbond medegedeeld is. Die kan het niet betwisten, dat dit brood is de gemeenschap des lichaams van Christus, en deze

drinkbeker de gemeenschap Zijns bloeds. Dit goede heeft de Heere gedaan, opdat ik zeker wete en vertrouwe: *ik, ik, behoort in dit genadeverbond thuis*. Dat zegt ons Zijn belofte. Hij heeft steeds woord en trouw gehouden. Wat Hij gesproken heeft, dat zal zeker waar zijn en blijven en of al het zichtbare mij het ook betwisten wil, Zijn woord zal eeuwig duren. Wat Hij bepaald, bevolen en beloofd heeft, blijft eeuwig. Dat is "welgedaan", dat heeft de Heere gedaan, Vader, Zoon en Heilige Geest. Daar heeft God, de Vader, gezegd: "Ik ben uw Vader;" God, de Zoon: "Ik wil voor u Borg zijn;" God, de Heilige Geest: "In Mijn gemeenschap, in de gemeenschap van Mijn troost wees maar goedsmoeds." Dát is welgedaan.

Ach, eens was ik gevangen in de dood, ik meende om te moeten komen en zonk steeds dieper. Er was niets goeds in mijn leven, de zonde hield mij gevangen. Er was geen raad en geen hulp meer voorhanden en ik, in mijn misnoedigheid, in mijn ontevredenheid, ik wilde niets eens de vertroosting aannemen en zo werd de ziekte steeds gevaarlijker. Ik schreeuwde om leven en stiet het van mij af; ik schreeuwde naar God en toch was ik bang, vanwege mijn zonde; ik schreeuwde naar genade en wilde toch geen genade. Zo was ik dan geheel en al in de dood. En de dood sprak: ik heb u! En de hel sprak: ik heb u! Toen is de Heere gekomen, o mijn ziel, en heeft u uitgerukt, zoals men een kind uit de muil van een beer nog aan één oor uitrukt. Dat ik voor het uitwendige iets heb, dat mij behaagt, God moet ik daarvoor danken. Maar al het uitwendige wat zou het de mens baten, zo hij de hele wereld gewon en schade aan zijn ziel leed? (Matth.16, 16). Maar zingen te kunnen: *ik heb de eeuwige dood verdiend en erf het eeuwige leven*, dat is toch de grootste vreugde. Bestaat er iets groters, dan in het aangezicht van de dood glimlachend te kunnen spreken: "ik ken u wel, kom maar tot mij;" en de handen uit te strekken tot Hem, Die ons gedragen heeft vanaf onze geboorte? Zou Hij, het Leven, die Zichzelf in de muil van de dood werpt, die Zich door de dood laat verslinden, om onze ziel van de dood te redden, zou Hij niet ons harteleed kennen en zou het niet kostelijk zijn in Zijn oog?

Ach, dat weet de Heere alleen, Hij, Die de harten kent, ach, Hij kent wel de hele heilige en zondige ontevredenheid. Maar Hij heeft verzocht willen zijn in alle dingen, zoals wij. Hij is een trouwe Hogepriester, zeker, zeker! Wat Hij ook ziet, tranen kan Hij niet zien, Hij wil ze alle afdrogen. Daarvoor is ons borg de gehele leiding waarmee alle heiligen geleid worden en de belofte in Zijn woord: *God zal alle tranen van hun ogen afwissen* (Openb. 21: 4).

Daarom heet het in onze Psalm: *Hij heeft mijn ogen gered van tranen*, opdat de tranen de ogen niet al te erg doorbeten hebben, maar dat ik weer zingen zal van Gods redding en verlossing. Vanwaar het harteleed? Omdat men steeds denkt: *ach, ach, ik zal toch nog eens omkomen en in de handen van Saul vallen*; omdat men steeds meent, dat men zou uitglijden en ook werkelijk uitglijdt.

Wat aan de hand van de duivel gaat, heeft steeds een effen en rechte weg, maar aan de hand van de Heere gaat het over de diepste afgronden en geen mens weet, hoe hij daar overheen zal komen. Hij zweeft steeds in het grootste gevaar, want de vijanden zijn vele.

En de weg ja, voor de geest wel gebaad, maar voor het vlees slechts ongebaande wegen. Daar behoeft men slechts éénmaal uit te glijden en men stort in de afgrond. Het is een weg als een koord zo smal en de hele wereld ligt op de loer: "Ha, of hij toch vallen of uitglijden mocht!" Opdat wij het elkander kunnen toeroepen: 'God is toch niet met hem, maar de duivel is evengoed met hem als met ons.' Daar is men steeds vol angst, daar is de nood vaak zo groot, dat men zal uitglijden, maar daar is ook de Heere en Hij heeft een sterke hand. *Houd Mij vast*, spreekt Hij. Maar Hij, Hij zorgt

ook voor het kind, dat het niet uitglijdt en neerstort. "Houd mij vast!" Terwijl Hij dat zegt, glijdt het kind. Maar Hij, Hij Zelf houdt zó vast tot de voet gered is van aanstoot. Dat is de weldaad, die de Heere doet. *Hij redt de ziel van de dood. Hij redt het oog van tranen, de voet van aanstoot.* Hij weet het harteleed op Zijn tijd en uur in vreugde te veranderen.

Want wij zijn alle domme kinderen en menen steeds: zo moest het zijn, tot Hij door de omstandigheden onze zin verandert en wij het erkennen moeten: *God, hoe zijt u zo goed en zo wijs, hoe hebt u alles trouw en heerlijk gemaakt?* Zo doet de Heere wèl. Dit heb ik u voorgehouden opdat u tevreden zou zijn met dat, wat de Heere God u bij aanvang of voortgang gedaan heeft. Bij Hem ligt waarlijk de schuld niet, wanneer wij ontevreden zijn, maar bij ons. Ik heb het u voorgehouden, opdat u het beste en het grootste, opdat u de hoogste schat, die de Vader voor u gereed gelegd heeft, zou leren kennen. Wat het andere aangaat wèl ons, daarboven is rust. Laat ons ons daarheen wenden, tot de troon der genade en uit deze weldaad al nu in het geloof besluiten: 'Ja, Gij zijt God en Heere en mijn Toevlucht steeds en altijd van geslacht tot geslacht. En in al het overige Hij zal het wèl maken, die trouwe God.' Amen.

19. Preek over Psalm 118:15 vergeleken met de vruchten van de opstanding en hemelvaart van onze Heere Jezus

Geliefden.

Met het oog op het onlangs door ons gevierde Paasfeest willen wij enige ogenblikken stilstaan bij Vraag en antwoord 45 van onze Heidelberger Catechismus, die alzo luidt: Vraag 45: "Wat nut ons de opstanding van Christus?"

Deze vraag, mijn geliefden, heeft tot doel, dat wij niet bij de opstanding van Christus als bij een eenmaal geschied feit zouden blijven stilstaan, maar er troost uit zouden scheppen, en het heil leren kennen en erkennen, dat Christus door Zijn opstanding ons toegebracht heeft. Het antwoord op deze vraag luidt:

"Ten eerste heeft Hij door Zijn opstanding de dood overwonnen, opdat Hij ons de gerechtigheid, die Hij door Zijn dood ons verworven had, kon deelachtig maken.

Ten andere worden wij ook door Zijn kracht opgewekt tot een nieuw leven.

Ten derde is de opstanding Christi een zeker pand van onze zalige opstanding."

In verband hiermee willen wij de 118e Psalm eens opslaan en nazien, wat daar van: 15-18 geschreven staat. Wij lezen aldaar: ***In de tenten der rechtvaardigen is een stem des gejuichs en des heils. De rechterhand des Heeren doet krachtige daden. De rechterhand des Heeren is verhoogd; de rechterhand des Heeren doet krachtige daden. Ik zal niet sterven, maar leven, en ik zal de werken des Heeren vertellen. De Heere heeft mij wel hard gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven.***

De 118e Psalm, mijn geliefden, is een dank- en lofpsalm, gelijk ook het achtste hoofdstuk van de brief van Paulus aan de Romeinen een dank- en loflied is. Maar alleen hij, die nooit uit zijn grote dood overgebracht is in het leven Gods, zal deze Psalm kunnen zingen, ja, erover jubelen en juichen, zonder er verder over na te denken, of er zelfs maar iets van te verstaan. Indien u het achtste hoofdstuk van de brief aan de Romeinen leest, wil dan toch bedenken, dat dit woorden zijn uit dezelfde mond, die betuigt: *ik ellendig mens; wie zal mij verlossen uit het lichaam van de dood?* Vergeet daarom nooit bij het lezen of zingen van de 118de Psalm, dat onze Koning en Heere, onze Borg en Middelaar, Jezus Christus, deze Psalm met Zijn discipelen heeft gezongen; niet toen Zijn lijden geleden, en Zijn strijd volstreden was, maar toen alles nog doorworsteld moest worden. Zijn geheel verschrikkelijk lijden, Zijn doodsangst in Gethsémané, Zijn worstelen met de dood. Ja, Hij heeft deze Psalm met Zijn discipelen gezongen, toen Hij wist, dat Hem niets te wachten stond dan allerlei spot en hoon, smaad en verachting, ontelbare geselslagen en een doornen kroon. Ja, Hij wist het, toen Hij dit heerlijke zegelied met de Zijnen zong, dat Hij spoedig aan het kruis hangende van God verlaten zou zijn. Hij wist het dat alle golven en baren van Gods rechtvaardige toorn tegen de zonde over Hem zouden gaan.

Alzo in het vooruitzicht van toorn, van lijden, van verberging van des Heeren aangezicht, ja, met de dood voor Zich, zong Hij na afloop van de paasmaaltijd deze 118de Psalm met Zijn discipelen. Zo zette Hij in Zich Zijn gehele volk over al het tegenstrijdige, over al de tegenstand der hel, heen, noemde de dood *leven*, en de engste benauwdheid *liefelijke ruimte*. De 118de Psalm is dus een Psalm van onze Heere Jezus Christus, een Psalm van het enige Hoofd der gehele Kerke Gods, een Psalm van de overste Leidsman en Voleinder onzes geloofs.

Daarom is deze 118de Psalm ook een Psalm voor al degenen, die hier beneden voortdurend met allerlei afwisselende gestalten hebben te worstelen. Het is een Psalm

voor hen, die te midden van dit alles, niets anders hebben om op te leunen en te steunen dan op de genade van hun Heere Jezus Christus, en die daarom ook het Lam volgen waar het ook heengaat, door bezaaide en onbezaaide landen. Want zij weten, dat, al is dit Lam ook geslacht van het begin aan van de wereld af, het nochtans duivel noch dood nooit of nimmer zal gelukken, Het te doden of te verworgen.

Ik herhaal het daarom: de 118de Psalm is een Psalm van onze Heere Jezus Christus en een Psalm van allen, die op de Heere alleen steunen en leunen voor tijd en eeuwigheid, en die om der gerechtigheid en waarheid wille hard geslagen en vervolgd, ja, gedood en in de kuil geworpen worden.

In het 15e vers van de 118de Psalm lezen wij dan: *In de tenten ...* Er staat niet in de paleizen, maar in "de tenten". In deze tenten wonen rechtvaardigen, echter geen rechtvaardigen uit en in zichzelf, maar arme zondaren, die alleen rechtvaardig en heilig zijn, omdat hun toegerekend wordt die éne gerechtigheid, die voor God geldt, namelijk de gerechtigheid van onze Heere Jezus Christus, die Hij door Zijn dood verworven heeft, dat is de gerechtigheid of rechtvaardigheid des geloofs. Daarvan zingen zij dan in deze hun tenten, vaak te midden van allerlei treurigheid en droefheid, terwijl de tranen over hun wangen rollen, terwijl allerlei angst hun zwakke leden doet sidderen, en het zweet der benauwdheid op hun voorhoofden parelt. Nochtans zingen zij van overwinning, zingen zij daarvan, dat Christus de dood overwonnen heeft, ja, hun dood overwonnen heeft, die vreselijke dood, waarin zij liggen en waarvan zij zingen:

*Midden in dit leven
Wij, door dood omgeven,
Zoeken Wie ons hulpe geeft,
Wie zal bij het wenen
Ons genâ verlenen?
Gij o Heer, die eeuwig leeft.*

Ja, daarvan zingen zij, van des Heeren trouw en genade, daarvan weergalmen hun tenten, hoewel de zonde hen plaagt, hoewel zij daardoor hard aangevochten worden, hoewel de dood van alle zijden en in allerlei gestalte op hen losstormt, daarvan zingen zij, dat de Heere Jezus Christus, hun Heere en Heiland, de dood overwonnen heeft. Dat Hij dit werkelijk gedaan heeft, weten zij daaruit, dat Hij is opgestaan uit de doden. De dood, dat is de duivel, die het geweld van de dood heeft, eist tot de allerlaatste penning toe, en ware er niet een volkomen voldoening, een volkomen betaling geschied, zo zou hij, die het geweld van de dood heeft, Christus ook in het graf hebben gehouden en Hem nooit of nimmer hebben losgelaten.

Door de opstanding van Christus uit de doden werd het openbaar, dat de duivel een Onschuldige in zijn macht had bekommen. Een die de duivel niets schuldig was. Zo werd de duivel het gewaar, dat deze Onschuldige, dat onze Heere Jezus Christus Zich alleen als Borg voor zijn volk, dat zich moedwillig en vrijwillig in Adam in de macht van de duivel had begeven, in deze macht bevond, maar ook tegelijkertijd bespeurde de duivel, dat deze Borg een losprijs van oneindige waarde voor Zijn volk had betaald. Van deze losprijs nu zingt men "in de tenten der rechtvaardigen" van de overwinning, die de Heere Jezus Christus op de duivel heeft behaald.

Daarom zingt men: *de rechterhand des Heeren is verhoogd, de rechterhand des Heeren doet krachtige daden.* Men zingt en juicht van het heil door Zijn opstanding aangebracht, waardoor Hij ons "de gerechtigheid, die Hij ons door Zijn dood verworven had, ook kan deelachtig maken." Daarvan zingt de gemeente der

rechtvaardigen in haar tenten, als zij het herhaalt: *de rechterhand des Heeren doet krachtige daden.*

God heeft onze Heere Jezus Christus opgewekt ten derden dage en heeft niet toegelaten, dat Zijn Heilige de verderving zou zien, de smarten van de dood ontbonden hebbende. *De rechterhand des Heeren*, dat is de eeuwige geldigheid van Zijn verbond, de Almacht, waarmede Hij aan Zijn volk ook datgene laat toekomen, wat Hij hun in Christus beloofd heeft, de Almacht, waarmede Hij alle instrument dat tegen Zijn Gezalfde en Zijn volk bereid wordt, zal verbreken.

Deze rechterhand des Heeren behaalt en behoudt voortdurend de overwinning. Ja, het moge in deze strijd toegaan als op een bloedig slagveld, waar man tegen man strijdt, en de ene vijand de ander zoekt teniet te maken. Ja, het moge lang twijfelachtig schijnen wie de zege weg zal dragen, de duivel of de Overste Leidsman van ons geloof, zij die des Heeren zijn of de vijanden van God en Zijn heilige Naam. Het kan een lange en harde strijd worden waarvan het eind niet te overzien is, een strijd, waarvan de afloop lang onbeslist schijnt te blijven, zodat Gods kinderen in hun radeloosheid vaak met David moeten uitroepen: *nu zal ik een der dagen door Saul's hand omkomen.*

Daarenboven kan het een kind Gods zo bitter bang te moede worden, als het de waarheid van het woord des Apostels verneemt: "Want ook had ik de begeerlijkheid niet geweten zonde te zijn, indien de wet niet zeide: gij zult niet begeren." Rom. 7: 7b. Ach, wat neemt de duivel niet ter hand, wat zet de wereld niet op touw om ons te verderven! En ach, hoe ziet het er daar uit in het hart van een arm kind des Heeren, dat te midden, en ondanks de hete strijd, de droevige waarheid ondervinden moet, wat er al uit het menselijke hart, dus ook uit zijn hart, voortkomt. Ach, van hoeveel zuchten, tranen en gebeden getuigen daar niet "de tenten der rechtvaardigen." Hoe weerklinkt daar de bange kreet: "o, zal ik dan tot mijn jongste snik te strijden hebben met mijn zondige aard? Gewis, ik zal nog eens omkomen in de bange strijd."

Maar nee, geen nood voor u, o ziel, die het zo bang te moede is. Hier hebben wij onze hemelse Herder en Leidsman, de Borg en Middelaar des Nieuwen Testaments. Hier hebben wij de Koning der ere, de hemelse Melchizédek, de Koning der Gerechtigheid en des vredes. Die verstaat het, Zijn volk, Zijn rechtvaardigen in diezelfde tenten, die van zoveel bange strijd getuigen, Psalmen, liefelijke Psalmen op de lippen te leggen. Psalmen, die nog meer klinken bij de aanblik van de brandstapel, bij de aanblik van het moordende staal in de handen van de beul, bij de aanblik der wateren, waarin men Gods kinderen versmoort; bij de aanblik van het open graf, waarin men ze levend gaat begraven, bij de aanblik van de galg, waaraan zij zullen omkomen.

En daardoor worden zij getroost en zingen: *de rechterhand des Heeren is verhoogd, de rechterhand des Heeren doet krachtige daden.* Want een groot Koning is de Heere, In de oorlog, die een aardse koning met zijn vijanden voert, sneuvelen veel soldaten, maar waar zij vallen, vallen zij met ere en sterven, zoals men zegt *op het bed der ere.* Maar de soldaten van deze hemelse Koning vallen niet, hoewel zij vallen en hoewel zij sterven, sterven zij niet, want terwijl hun lichamen rusten in het graf, juichen hun zielen al voor de troon, en zij leven in de herinnering en in de harten des volks, en boven alles zijn zij levend voor het aangezicht des Konings, die de overwinning heeft behaald.

De rechterhand des Heeren is verhoogd, de rechterhand des Heeren doet krachtige daden. Daarom verkrijgen wij ook de tweede vrucht, die uit de opstanding van de Heere Jezus Christus voortspruit, en die de Catechismus bedoelt met de woorden: **"ten anderen worden wij ook door Zijne kracht opgewekt tot een nieuw leven".**

Ja, mijn geliefden, God alleen weet, hoe dat toegaat, want Zijn kracht wordt in zwakheid volbracht en het is alleen Zijn genade die ons opwekt tot een nieuw leven, zodat wij de Heere leven en alleen op Zijn genade teren en daarop drijven. Zo geeft *Hijzelf ons telkens stof om Zijn barmhartigheid te loven en er luide van te getuigen, dat Zijn goedertierenheid duurt tot in eeuwigheid.*

Welaan, zo dan de rechterhand des Heeren verhoogd is, laat dan voor het zichtbare de wereld een tijdlang schijnbaar de zegen wegdragen met de hulp van de duivel, laat de Farizeeën en Schriftgeleerden en het nijldige Joodse volk zich maar voor een tijd lang verheugen over hun ingebeelde zegepraal. Het werd hun immers ook toegelaten de Heere Jezus Christus aan het kruis te hechten, zij hebben Zijn handen en Zijn voeten mogen doorgraven, hebben Hem van Zijn klederen mogen ontdoen, Hem met hoon en schande mogen bedekken. Toen meenden Zijn lieve discipelen immers, dat alles uit en voorbij was, zij meenden dat alle hoop tevergeefs was geweest. Want zo spraken immers de Emmaüsgangers: *en wij hoopten dat Hij degene was, die Israël verlossen zou.* Wij hadden gehoopt, dat Hij de overwinning zou behalen en ons van onze vijanden zou verlossen. Maar ach, het is nu al de derde dag, dat deze dingen geschied zijn. Nee, alles, alles is voorbij. De vijand heeft van alles bezit genomen, de hemel is bedekt met dikke zwarte wolken, en God zwijgt.

Maar, zo klinkt de 118de Psalm: ***ik zal niet sterven, maar leven.*** Dit was het lied der overwinning op de lippen van de grote Aanvoerder in deze geestelijke krijg. Hoe kon Hij zó spreken? Dat was de kracht van het eeuwige onvergankelijke leven. O, welke een wonderbare strijd was dat, toen dood en leven samen worstelden. Het leven behield toch de zege, want het leven verslond de dood tot overwinning. Gods Woord predikt ons luide, dat Christus' dood de dood van de dood was en de dood zijn prikkel heeft verloren. *Nee, Ik sterf niet, al sterf Ik ook,* zo spreekt de Heere Christus. "Niemand neemt Mijn leven van Mij, maar Ik leg het van Mijzelf af, want Ik heb de macht hetzelfde af te leggen, en heb de macht hetzelfde wederom aan te nemen. Dit gebod heb Ik ontvangen van Mijn Vader." Joh. 10: 18. En daar Hij op dit gebod ziet, weet Hij, dat de dood niet machtiger is dan Zijns Vaders wil en gebod. Daarom spreekt de Heere: kunt gijlieden mij vrij doden, ik sterf toch niet, want ik heb het eeuwige leven in mij en dat blijft. Dus: *Ik zal niet sterven maar leven.*

Ik herhaal het, mijn geliefden, laat ons niet vergeten, dat de Heere dit zei bij de aanblik van de dood. Maar wat heeft in de grond de lichamelijke dood voor God te beduiden? Wat te beduiden tegenover het vredeverbond des Heeren Heere? tegenover het verbond van Zijn eeuwige vrije genade? Wat hebben dood en duivel nog te betekenen, waar de Heere gesproken heeft: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer." Jes.54: 10. Alzo, *ik zal niet sterven, maar leven.* Spreek dat de Heere na, o ziel, bij de aanblik van de dood.

Toen Stefanus gestenigd werd, was dat toch eigenlijk geen sterven; en toen Jakobus onthoofd werd, evenmin, want zij leven Gode. Hun bloed roept nog en alle martelaren des Heeren Jezus, wier bloed uitgestort werd als water, zijn in des Heeren oog niet gestorven. Hun bloed roept nog en het bloed der martelaren is en blijft steeds het zaad der kerk. Alzo: *ik zal niet sterven, maar leven.* Leven, zodat ik leven zal, al ware ik ook gestorven, leven, tot in aller eeuwen eeuwigheid. Zou ik niet leven tot in eeuwigheid, dan zou God eerst moeten sterven. Is Hij mijn Leven, dan sterf ik niet, maar leef in en door Hem. In Hem, die mij tot Zich trok uit louter genade, die mij het geloof gaf; Hij die tot mij sprak: *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u tot Mij getrokken met goedertierenheid.* Alzo: *Ik zal niet sterven maar leven.*

Met deze Psalm op de lippen bestegen de martelaren de brandstapel, met deze Psalm op de lippen lieten zij zich in stukken houwen of vierendelen, met deze Psalm op de lippen lieten zij zich in de wateren versmoren, lieten zij zich levend begraven, omdat zij weten: *in de Heere Jezus hebben wij het leven*. Zij wisten: deze boom kan niemand vellen. Ja, zij kunnen deze boom wel van takken en bladeren beroven, maar de wortelen van deze door de Heere geplante wijnstok kunnen mensen nooit en nimmermeer uit de grond rukken. Daarom: "ik zal niet sterven, maar leven en de werken des Heeren vertellen."

Met deze woorden stel ik al mijn werken in des Heeren hand opdat Hij ze goed make en goed noeme, want mijn handen staan altijd verkeerd, en wat uit mijn handen komt, draagt de kiem van de dood in zich. Ik stel al mijn werken, ook mijn goede werken in des Heeren hand en ik roep Hem aan en zeg: *Heere, mijn God, leer U mij, leid U mij*. En waar blijven dan al mijn zonden? Die geef ik over aan mijn dierbare Heere en Heiland, dat dierbare Lam Gods, dat de zonden van de wereld gedragen heeft. Ik wil verkondigen, wat de Heere aan mij gedaan heeft, ik wil het luide uitspreken: 'Deze mijn Heiland heeft ook voor mij de kop van de slang vertreden, heeft de dood overwonnen, heeft de eeuwige schuld betaald. Hem kan de dood niet vasthouden, daarom kon Hij ook niet in het graf blijven liggen, en wie Hem geëerd heeft, die heeft Hij ook altijd nog geëerd en tot ere gebracht.'

O, de werken des Heeren zijn zo wonderbaar. Zij gelijken in hun werking op een klein, zeer klein sneeuwdeeltje dat bijvoorbeeld in Zwitserland op de bergen losraakt, en in het voortrollen duizend en duizend andere sneeuwdeeltjes meeneemt en tot een geweldige sneeuwbal of lawine wordt, die huizen en bomen omverwerpt. Slechts onder de hevigste tegenstand breekt het werk des Heeren door, zodat zelfs de vijanden, die als rechters tegenover des Heeren volk optreden, moeten bekennen: *dit heeft de Heere gedaan*. O, dit geschiedt niet dan door allerlei kamp, door de heetste strijd heen, zodat het wel eens de schijn heeft alsof de Heere Zijn volk had verlaten. Ja, het geschiedt wel eens, dat, waar de Heere Zijn waarheid laat verkondigen en de vijand alles in het werk stelt om haar ten onder te houden en te begraven, de Heere Zelf Zich ook schijnt terug te trekken. Hoe menigmaal heeft Hij de Zijnen laten verbranden, ophangen, in het water laten versmoren. Zoals wij het uit onze overschone **Martelaarsboeken** en uit de geschiedenis van de tachtigjarige oorlog van ons dierbaar vaderland met het machtige Spanje en de gehele macht van de Antichrist weten.

De Heere heeft mij wel hard gekastijd, zo luidt het verder, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven. O, als de Heere zo komt met Zijn kastijdingen, dan begint de ziel wel eens met Hem te twisten, en dan dunkt ons de weg die de Heere met ons opgaat, een zeer verkeerde weg. Waarom handelt de Heere echter zo met ons? Ja, is er dan enig voorwerp, dat uit de handen van de timmerman of meubelmaker komt, dat niet vele slagen en stoten ontvangen heeft eer het klaar was? Moest het hout niet met de bijl omgehouden worden? Moest het niet met de scherpe zaag tot planken gezaagd worden? Moest het niet worden geschaafd zodat de spaanders er van af vlogen? Moest het gepolijst worden? Waar God iets tot stand wil brengen, daar vallen ook slagen en stoten, en waar de Heere mij kastijdt, daar wordt die kastijding ook wel gevoeld. Wie Godzalig leven wil in Christus Jezus, die zal vervolging hebben te lijden. De wereld, ook die wereld, die een schijn-godsdienstig manteltje omhangt, kan haar eigen wegen gaan, en zij praat over het bloed des Heeren Jezus Christus alleen om haar zonde en schande te bedekken, en haar vriend, de duivel laat haar ook wel in rust. Maar wie uit God is geboren, die is geschapen in Christus Jezus tot goede en niet tot kwade werken,

en tegen hen trekt de gehele hel te velde en zou ze willen begraven en versmoren. De arme voortgedreven kinderen Gods klinkt voortdurend de kreet in de oren: *de Filistijnen over u, o Simson!* Waar dit nu ook ons deel is, en wij zo van de Heere hard gekastijd worden, laat ons dan niet met de hond op de steen bijten, maar op de Heere zien, die dat alles zo geschieden laat, tot ons waarachtig heil.

Hij heeft Christus al deze dingen laten lijden en Hem alzo ter eeuwige heerlijkheid laten ingaan; en al de Zijnen moeten dezelfde weg bewandelen, opdat zij ook Christus dood gelijkvormig zouden gemaakt, en alzo ook Zijner heerlijkheid deelachtig zouden worden.

Maar behalve aan het lijden om des Heeren Naams wille, moeten wij ook nog denken aan het heirleger van smarten en krankheden, waarmede de Heere Zijn liefste kinderen vaak komt bezoeken. O, geliefden, ook daarbij laat ons op Hem zien, op des Heeren Jezus heilige wonden, op Zijn gehele bitter lijden en sterven. “Zeker, de kastijding, als zij tegenwoordig is, schijnt geen oorzaak van vreugde, maar van droefenis te zijn, maar daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid, allen die door dezelve geoefend worden.” Maar nochtans, laat ons het "nochtans" van het geloof, het "nochtans" van de waarheid van des Heeren Woord vasthouden. Alles, wat tegen Zijn waarheid is, is leugen en bedrog, al heeft het ook nog zulk een schijn van wijsheid, verstand, wetenschappelijkheid en verlichting, tegenover hetgene in Gods Woord geschreven staat. Gods Woord is *nochtans*, blijft nochtans de geweldige wagen, die zijn tocht voortzet over en door dat alles heen, wat toch niet meer is dan ijdel hondengeblaf.

De Heere wilde mij wel hard kastijden. Ja, het is de Heere, die het doet, ik herhaal het, van Zijn hand komt de kastijding, maar *Hij heeft mij ter dood toe niet overgegeven.* Daarom spreekt de Heere ook in een andere, in de 16de Psalm: “Gij zult mijn ziele in de hel niet verlaten; Gij zult niet toelaten, dat Uw heilige de verderving zie. Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht, liefelijkheden zijn in Uw rechterhand; eeuwiglijk.” En zo spreken de rechtvaardigen des Heeren het dus uit op hun ziek-, of hun sterfbedden: ‘De Heere heeft mij wel hard gekastijd, maar Hij heeft mij ten dode niet overgegeven. Opstaan alzo, opstaan zal ik uit elk graf, ook uit het graf, waarin ik begraven worde, als ik mijn laatste ademtocht gedaan zal hebben.’

Zie, geliefden, dat is nu de hoofdinhoud van de 118de Psalm. De Psalm van onze Heere Jezus Christus, die Hij gezongen heeft de dag voor Zijn dood, en die Hij zo als het ware medegenomen heeft tot zielespijs, toen Hij Zijn bitter lijden en sterven tegemoet ging. Geen zwaard noch spies, geen geweren of kanonnen waren Zijn wapens in die hete strijd, die Hij te strijden had, maar het Woord en gebod van Zijn Vader.

En u, o ziel, neem die wapenen ook mee in elke strijd, en u zult ondervinden, dat duivel en wereld leugenaars zijn, maar dat van deze Psalm geen titel noch jota ter aarde zal vallen. Het is de Psalm van onze Heere Jezus Christus. Het is echter ook de Psalm van mijn leven, waarin ik de geschiedenis van mijn gehele leven vind opgetekend en waardoor de Heere het mij steeds gegeven heeft en geeft, duivel en wereld goed onder de ogen te kunnen zien in het zalige bewustzijn: *deze Psalm is waar.* In deze Psalm staat de gehele geschiedenis van het ganse lijden, maar ook van de overwinning van alle martelaren. Het is mij een behoefte u hieromtrent nog het een en ander mede te delen.⁵

⁵ Toen onze schrijver deze woorden uitsprak was men in Nederland juist bezig het driehonderdjarige

In mijn dierbaar vaderland, in Holland, vieren heden vele honderdduizenden, jongen en ouden, het feest der gedachtenis daarvan, hoe Nederland voor driehonderd jaren van de vreselijke dwingelandij der Spanjaarden werd verlost, en zo het morgenrood aanbrak van de tijd, waarin men, onder de bescherming der prinsen van Oranje in Nederland volle vrijheid had om God te dienen, de verkondiging van Gods waarheid te vernemen en naar hartelust Psalmen te zingen. Maar wat was er niet vooraf gegaan! Alleen onder de regering van Keizer Karel V waren er in de Nederlanden vijftigduizend (50.000) belijders der waarheid om het leven gebracht, door het vuur en door het water, door het zwaard en aan de galg. Honderdduizenden werden, van alles beroofd, uit hun vaderland verdreven en onder het bestuur van de Hertog van Alva, dat slechts korte jaren duurde, werden niet minder dan achttienduizend vijfhonderd (18.500) heiligen des Heeren Jezus vermoord, in het vuur of in het water geworpen, op de brandstapel gesleept of aan de galg gehangen, jongen en ouden, mannen en vrouwen.

Men was een kind van de dood als men was gezien in een vergadering, men was een kind van de dood als men een Psalm zong, een kind van de dood als men een predikant in zijn huis herbergde, want geheel Nederland moest toen bukken onder de ijzeren roede der inquisitie of geestelijke rechtbank.

In deze duistere tijden werd aan de prins van Oranje door een zijner vrienden aangeraden, een twintigtal schepen uit te rusten met het doel daarmede de Spaanse handel afbreuk te doen. Het was echter een vreemd soort bemanning, die deze kleine vloot bezat. De meesten van deze mannen waren lieden, aan wie het gelukt was te ontvluchten uit diepe kuilen en gevangenissen, waarin zij om der waarheid wil waren geworpen. Velen van hen hadden daarenboven hun oren en neuzen in de hete strijd verloren; het was immers de wrede gewoonte van de Spanjaarden in de strijd hun vijanden, en later ook hun gevangenen, neuzen en oren af te snijden.

Door hevige Maartse stormen gedreven, en beroofd van alle levensmiddelen, zochten nu deze kleine scheepjes zich in de een of andere Engelse haven te bergen. Maar uit vrees voor het machtige Spanje, wilde Elizabeth, koningin van Engeland, hun dit niet toelaten, zodat deze arme mensen met hun scheepjes weer in zee moesten steken. Op diezelfde tijd had Alva echter het plan gevormd, en al het bevel uitgedeeld om in de provincie Utrecht, alles wat gereformeerd was, te laten vermoorden, en in Brussel zouden, zowel als straf als tot afschrikking van anderen, een groot aantal van aanzienlijke ingezetenen aan de posten van hun eigen deuren opgeknoopt worden. De zaken stonden dus zo: *Alva op het toppunt van zijn macht en de watergeuzen met hun scheepjes smadelijk uit Engeland verdreven*. Wat bleef er voor dat arme volk anders over dan in het noorden van het land de een of andere haven op te zoeken en daarin betere tijden af te wachten?

Maar ook de Heere scheen tegen hen te strijden, want een sterke tegenwind belette hun die voornemens te volbrengen. Er kwam een hevige tegenwind en die dreef hen tot in de monden van de Maas, waar zij enige Spaanse scheepjes ontmoetten, die zij

herinneringsfeest van de inneming van den Briel door de Watergeuzen te vieren. Hoe vreemd zou ook onze schrijver opzien, indien hij nu, twintig jaren verder, een groot deel der toenmalige feestvierenden, hand in hand zag gaan met de aardsvijanden, die toen overwonnen, nu geveid en aangehaald worden, om wereldse doeleinden. Hoe zou hij misschien met Jeremia 9:1 uitroepen: *Och dat mijn hoofd water ware en mijn oog een springader van tranen*. Maar hij stort nu geen tranen meer, maar juicht in dat vaderland der rust, waar alle tranen voor eeuwig afgewist zijn. Wij, die nog hier op aarde zijn, hebben zeker genade van node om niet mede uitgerukt te worden van onze vastigheid, en zo, niet in schijn, maar waarachtig gereformeerd te zijn en te blijven tegen alle stormen uit de afgrond in. Red.

wilden overmeesteren, maar zij zagen ze voor hun ogen ontsnappen. Teleurgesteld in hun verwachting wilden zij nu weer het ruime sop kiezen en trachten Emden of een andere Friese haven te bereiken en daar binnen te lopen. Maar ook daarvan moesten zij afzien, want de noordoosterstorm verhief zich opnieuw en hield hen vast op de Hollandse kust, totdat zij recht tegenover het stedeke Brielle voor anker kwamen te liggen. Plotseling valt hun te binnen, dat de bezetting van Den Briel naar Utrecht was gezonden, om het over Utrecht uitgesproken doodvonnis te voltrekken, en zo maakten zij zich, zonder vooraf beraamd plan, geheel bij verrassing meester van de stad. Van welke uitgebreide betekenis dit hun wapenfeit was, wisten zij zelve niet, want Den Briel was als het ware de sleutel van het gehele land en Alva ontroerde tot in zijn binnenste, toen hij de inneming van de stad vernam.

Maar ook de prins van Oranje was er niet bijzonder mee ingenomen, want dit had hij geenszins bedoeld met de uitrusting van de schepen. En nochtans daagde door dit onverwachte, in de grootste nood en verlegenheid volbrachte wapenfeit, het morgenrood van Nederlands verlossing. Stad voor stad viel van de vijand af en al ging het nog lange jaren door de heetste strijd heen, toch verrezen overal Gereformeerde kerken in Nederland. Van Nederland uit had de Gereformeerde leer zich ook naar Duitsland verbreid, waar o.a. te Wezel al zeer vroeg zulk een kerk en gemeente bestond. Later werd deze stad, die door de Spanjaarden was ingenomen, op de wonderbaarste wijze ingenomen door een der prinsen van Oranje en deze inneming van Wezel door de Hollanders maakte met één slag een einde aan de Lutherse zowel als aan de Roomse dwingelandij, die deze stad en gemeente in banden hield. Ook naar verder gelegen streken in Duitsland heeft de Gereformeerde leer zich uitgebreid, uitgaande zowel van Nederland als van de Palts.

En nu, wat dunkt ulieden? Wat werd toen ten tijde in Nederland in de tenten der rechtvaardigen gezongen? En wat zingt heden daar hun nageslacht? ***De rechterhand des Heeren is verhoogd, de rechterhand des Heeren doet krachtige daden. Ik zal niet sterven, maar leven, en de werken des Heeren vertellen.***

Laat ons, geliefden, na deze geschiedkundige bijzonderheden verder nagaan **wat vruchten de opstanding en hemelvaart des Heeren Jezus Christus voor ons aan heeft gebracht.**

Geliefden. Het is ons allen bekend, dat, als wij de ogen naar boven heffen, wij boven onze hoofden het schone en helder blauw gewelf des hemels aanschouwen, als de vriendelijke zon haar licht verspreidt. Wij, arme mensen, die niet anders zijn dan stof, aarde en as, zien dit heerlijk schouwspel en denken er verder niet over na, maar gaan onze wereldse gang. Daarom heeft de Heere ons, in Zijn trouwe liefde, de openbare verkondiging van Zijn Goddelijk woord gegeven, die ons telkens en telkens weer toeroept: *Jezus Christus is door de hemelen gegaan in de hoogste hemel, in het binnenste heiligdom.* Daar staan nu, rondom Zijn troon, al onze dierbaren, in de Heere ontslapenen, al de zalige geesten der volmaakt rechtvaardigen, al de heilige engelen, die door de Heere uitgezonden worden ten dienste dergenen, die de zaligheid beërven zullen. Wij zijn dus niet alleen en verlaten op onze levensweg, al schijnen wij ook hier beneden alleen en verlaten te zijn. Wij zijn hier niet thuis, maar bevinden ons op de pelgrimsreis, en wij moeten het einddoel van onze reis, de zalige hemel, bereiken. En opdat wij dat niet zouden vergeten, laat de Heere dikwijls de lucht zo drukkend en benauwd rondom ons worden, zodat wij onze voeten voortslepen, alsof wij lood in de schoenen hadden. Deze benauwdheid laat de Heere over ons komen, zeg ik, opdat de

begeerte in ons ontbrande, ook eenmaal daarboven in het eeuwige vaderland aan te landen, dáár opgenomen te worden waar de Heere Jezus op Zijn hoge en heerlijke troon is gezeten, dáár waar al het volk des Heeren, dat in Hem is ontslapen, leeft, dáár waar geen zonde meer is, waar de duivel ons niet meer plagen kan, waar de dood zijn heerschappij heeft verloren, waar een eeuwig lof- en danklied wordt gezongen en alles juicht van louter hemelse vreugde.

Ziet, mijn geliefden, dat wij voor zovere wij des Heeren volk zijn daarheen op reis zijn, dat onze roeping naar boven is, dat kunnen wij zo moeilijk vasthouden, zo moeilijk geloven. Daarom, ik herhaal het, laat de Heere het ons prediken, laat Hij ons het zalige Evangelie prediken, dat onze Heere ten hemel is gevaren, dat Hij daar als Heerser is gezeten op de stoel der ere en dat Hij, hoewel naar zijn menselijke natuur niet meer op aarde, *nochtans naar Zijne Godheid, Majesteit, genade en Geest, nimmermeer van ons wijkt*. Dat Hij dus zeer nabij en rondom Zijn volk is, dat Hij Zijn Trooster, de Heilige Geest ons toezendt, welke ons indachtig maakt de liefelijke woorden, die Hij in de dagen Zijns vleses gesproken heeft, b.v. dat liefelijke woord: *Uw hart worde niet ontroerd*. Toen de Heere Zijn bitter lijden en sterven tegemoet ging, heeft Hij tot Zijn jongeren en tegelijkertijd tot geheel Zijn teder geliefd volk gezegd: "Uw hart worde niet ontroerd, gijlieden gelooft in God, geloof ook in Mij." (Joh.14: 1) Dat zijn woorden van Hem, die ook eens sprak: *Mij is gegeven alle macht in de hemel en op aarde*. (Matth. 28: 18) "In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen, anderszins zoude Ik het u gezegd hebben, zo lezen wij verder in het veertiende hoofdstuk van het Evangelie van Johannes, Ik ga heen om u plaats te bereiden." Met dit *anderszins* bedoelde de Heere: was het zo niet, waren er niet vele woningen in het huis van Mijn Vader, dan heb Ik macht genoeg om er voor u te bereiden. "En zo, wanneer Ik henen zal gegaan zijn, en u plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook moogt zijn waar Ik ben."

Zie, opdat "ons hart niet ontroerd worde" daartoe komt de prediking tot ons, waar wij in gedachtenis houden dat de Heere Zijn volk eens naar huis zal halen; opdat wij het in onze druk vast zouden geloven, dat God lasten op ons legt, maar dat Hij ons ook helpt met Zijn almachtige arm.

Wat is des Heeren Jezus Christus werk daar boven in de hemel?

Hij bereidt daar woningen voor Zijn volk, niet één woning, maar vele woningen. Al hebben wij het hier beneden ook nog zo eng en benauwd, daar boven worden woningen voor ons bereid, daar is de Heere Jezus mee bezig. O, wij zwakke mensen zouden veel liever in een paleis wonen dan in een dakkamertje, want dat zou veel strelender zijn voor ons vlees. Nu echter roept de Heere Jezus het Zijn discipelen en Zijn gehele lieve volk toe: 'daarboven hebt u een paleis, een paleis met veel ruime vertrekken; daar boven kunt u vrij rondwandelen onder Mijn hoede, met al uw dierbaren, die u zijn voorgegaan; daar boven heb Ik allerlei schatten voor u verzameld. Ik heb daar ook voor u een liefelijke bloemengarde bereid, daar zult u eenmaal zien welke heerlijke rozen en leliën er uit uw bloed en uw tranen zijn opgegroeid. Daarom: uw hart worde niet ontroerd. Daarboven ligt Mijn Vaders huis, Ik kome weder en zal u tot Mij nemen.'

Geliefden, dit moge de Heere God Zelf ons door Zijn Heilige Geest in het hart prediken, want wij hebben hier geen op aarde geen blijvende plaats. Eigenlijk bevalt het de pelgrim naar het hemelse Jeruzalem niet hier op de pelgrimsreis. Liever wenste hij "ontbonden en met Christus te zijn, want dat is zeer verre het beste (Filipp. 1: 23). Maar zolang wij nog hier beneden op reis zijn komt de Heere ons telkens opzoeken,

door Zijn Heilige Geest in onze harten te zenden. Dit doet Hij heden, dat doet Hij morgen, dat doet Hij bovenal in ons laatste uurtje.

Wat wij lezen of zingen in de 47e Psalm, geliefden, dat geldt van Hem van onze verhoogde Heere Jezus Christus, nadat Hij opgestaan is uit de doden en krachtig is bevonden de Zoon Gods te zijn. Hij is waarachtig God van alle eeuwigheid, Eenswezens met de Vader, zodat Hij niet is een verhoogde God, die eerste tot God gemaakt worden moest, maar Hij is het, van Wie geschreven staat: *In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God.* Johannes 1: 1. Deze onze Heere Jezus Christus, het ongeschapen Woord, is na Zijn opstanding en hemelvaart verhoogd aan de rechterhand Zijns Vaders, als Koning over hemel en aarde.

En van deze verhoging zingt de 47e Psalm, *opdat ook de heidenen het zouden leren deze hun Koning de eer te geven.* Deze Psalm, dit loflied klinkt tegen alle treurigheid en droefheid in, en het moet luid aangeheven worden ook voor de oren der onbekeerden, opdat ook zij deze genadige en almachtige Koning des hemels en der aarde zouden leren kennen en aanbidden. Hoe kan men Hem echter eer en heerlijkheid geven? Het oude Paradijs is verloren, dat Paradijs, dat God geschapen had als een beeld van het nieuwe en eeuwige Paradijs daar boven. Adam en Eva, en wij in hen, zijn verdreven uit dit oude Paradijs. Het is hier beneden voor ons gesloten en verloren, omdat wij kinderen van de dood zijn geworden, en van de boom des levens, dat is, van de boom van onze zelfgemaakte heiliging, van de boom van onze goede werken niet meer mogen eten. Doornen en distelen brengt de aarde ons voort, dat zijn de gevolgen van onze zonden, de gevolgen van onze afval en ongehoorzaamheid.

Maar in Zijn grote ontferming en genade heeft God ons een Tweede Adam toe gezonden, die heeft ons verdorven vlees en bloed aangenomen, en in Zijn lichaam, dat de Vader Hem had gegeven, het gehele volk Gods opgenomen, en zo is Hij door lijden volmaakt geworden en heeft, zonder zonde, al de zonden van Zijn volk gedragen in Zijn lichaam op het hout, en zó heeft Hij de wil Gods volkomen volbracht. Daar ontbreekt niets aan, Hij heeft alles volbracht, wat de Vader Hem te doen had gegeven. Hij heeft de dood gesmaakt, Zijn lichaam weer aangenomen toen Hij opstond uit de doden, en Hij bleef daarna nog veertig dagen hier op aarde.

Aan het einde van deze veertig dagen ging de Heere met Zijn jongeren buiten Jeruzalem op een berg, genaamd de olijfberg, aan de voet waarvan de hof van Gethsémané was gelegen. De discipelen gingen met Hem, maar zij hadden er geen denkbeeld van, wat dit alles betekende. Zij dachten er niet eens over na, dat de Heere ten hemel zou varen, maar zij meenden, dat Hij nu bij hen zou blijven. Alles wat Hij hen voorzegd had, bijvoorbeeld: *Ik ga heen naar mijns Vaders huis, om u woningen te bereiden*, dat verstonden zij verkeerd of waren het geheel en al vergeten. Zij dachten: nu zal onze Heere het koninkrijk in Israël weer oprichten. Hij zal als Koning de tempel te Jeruzalem in bezit nemen, en al de goddeloze hogepriesters en schriftgeleerden verjagen. Dat waren zo de gedachten en overleggingen van hun hart en daarom vroegen zij aan de Heere: (Handelingen 1: 6) *Heere zult Gij in deze tijd aan Israël het koninkrijk weder oprichten?*

Och, mijn geliefden, wat zijn wij toch onwetende en dwaze mensen. Wij dromen van een rijk hier beneden, waar ons leven toch niet hoger klimt dan tot tachtig of zeventig jaren. En wat is er dan eigenlijk gelegen aan het leven hier beneden, en aan al de rijkdom en heerlijkheid van de wereld? De Heere Jezus gaf hun echter geen ander antwoord dan: *Het komt u niet toe te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft.* (Hand. 1: 7). *Dat is Mijns Vaders zaak*, wilde de Heere

zeggen. Maar tot u, Mijn discipelen, zeg ik: wacht op de Heere, verbeidt Hem, de Heilige Geest zal over u komen, die de Vader Mij beloofd heeft. Die zal tot u komen". Hij spreekt niet van Zijn hemelvaart, waarvan zij de werkelijkheid spoedig genoeg zouden zien en ervaren, en die wij ook zien en ervaren, als zij ons wordt gepredikt en voor ogen gehouden.

Zo staan zij dan nu met de Heere op de Olijfberg. Plotseling komt er een wolk, die de Heere opneemt, en zo vaart Hij ten hemel. De jongeren zien niets dan dat Hij langzamerhand meer en meer zich verwijdert, tot dat zij niets meer zien dan de gesloten hemel boven zich. Terwijl zij nu zo daar staan, en naar de hemel staren, staan plotseling twee mannen bij hen, gedaanten van mannen in witte klederen. Het waren echter geen mensen, maar engelen, twee engelen die van het gehele heir des hemels, dat de Heere tegemoet gesnelde en met hem opgevaren was ten hemel, waren achter gebleven om de discipelen in hun verbazing en angst mee te delen: "Deze Jezus, die van u opgenomen is in de hemel, zal alzo komen, gelijkterwijs u Hem naar de hemel hebt zien henen varen." Hand. 1: 11.

Toen keerden de discipelen terug naar Jeruzalem, en vergaderden ook met de vrouwen, en volhardden in het gebed tot op de Pinksterdag. Toen werd de Heilige Geest uitgestort; die Geest opende hun ogen, zodat zij zagen dat het rijk des Heeren niet hier beneden maar daar Boven ligt. Maar zij zagen ook Jezus, met heerlijkheid en eer gekroond, en Hem hebben zij verkondigd voor de gruwelijke hogepriesters, voor de gehele grote raad, voor de Farizeeën en schriftgeleerden, en zij hebben de blijde boodschap van Zijn Evangelie tot alle volken gebracht. De Apostelen zijn ver gekomen, zij hebben de Naam van de Heere Jezus gebracht tot de grootste vorsten der aarde, *en van de hoge hemel wrocht de Heere mede met tekenen en wonderen*; zodat de prediking van het Evangelie in die eerste tijd als een bruisende stroom kwam tot allerlei volken en heidenen.

Dat de Heere ten hemel gevaren is en u ten goede daar leeft, dit, mijn geliefden, moet u telkens weer opnieuw voorgehouden worden. Niet dat u dit niet weet, maar in de praktijk van het leven bent u het telkens weer vergeten. U moet het in gedachten houden: daarboven is het rechte Paradijs, en daar woont Jezus als Heere en Koning. U moet dus wèl verstaan, dat de duivel is gebonden, zodat u niet meer mag zeggen: voor mij is er toch geen zaligheid meer, ik ben toch verloren, ik ben geen uitverkorene. Want de Heere Jezus is de Vorst des levens, Hij is Heere en Koning over alles, dus is het ook in Zijn macht u op te richten en deel te geven aan al Zijn weldaden. Want bij Hem is geen aanzien des persoons. "Er is geen onderscheid, want ze hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods." En allen die gerechtvaardigd worden, worden alleen gerechtvaardigd in en door Hem. Hij is Koning over alle heidenen, en daarom hebben alle heidenen hem de eer te geven.

De hemelvaart van onze Heere Jezus Christus, geliefden, is voorzeggd en afgeschaduwd in vele afbeeldingen en ceremoniën der wet, ook in vele uitspraken der Heilige Schriften. Vooral in de offeranden is die hemelvaart zeer duidelijk voorgesteld en afgeschaduwd. De offerande op het altaar lost zich in vlammen op, en deze verspreiden, terwijl zij omhoog ten hemel stijgen, een liefelijke geur. Daarom staat er ook geschreven, waar er sprake is van het offer van Noach: "En de Heere rook die liefelijke reuk, en de Heere zeide in Zijn hart: Ik zal voortaan de aardbodem niet meer vervloeken om des mensen dat is, om Christus' wil" (Gen. 8: 21). Toen Simsons geboorte zijn ouders aangezegd werd, verscheen hen een enge. En de engel wordt later *Wonderlijk* genoemd, dat is de Heere der heirscharen, anders was het ook afgoderij geweest, dat Manoach en zijn huisvrouw een engel een offerande brachten. Toen zij

dit offer brachten, leidde de engel des Heeren dat op de rotssteen, en, lezen wij Richteren 13: 20: "Het geschiedde, als de vlam van het altaar opvoer naar de hemel, zo voer de Engels des Heeren op in de vlam des altaars."

Ziet u, daar hebt u in een afschaduwing een beeld van de hemelvaart des Heeren; want hoe en waarmee stijgt Hij op? Met Zijn offerande. Zie mijn geliefden, wat ons hier geleerd wordt: Hij vaart niet ten hemel in Zijn heerlijkheid, maar met de offerande van Zijn lichaam, met Zijn dierbaar bloed, waarmee Hij tot God Zijn Vader nadert. Zoals ook de Hogepriester met het bloed der offerande op de grote verzoendag ging in het heilige der Heiligen. Hij vaart alzo op, dat Hij in Zijn lichaam al degenen mee neemt, wier zonden Hij aan het kruis gedragen heeft, allen, die Hem van de Vader zijn gegeven, deze allen heeft Hij in Zich opgenomen, toen Hij opvoer ten hemel. Zodat de heerlijkheid, waarmee Hij be kroond werd, niet alleen Hem ten goede kwam, maar als onze grote God en Verlosser is Hij opgenomen in de eeuwige heerlijkheid, en Zijn volk in Hem. Zoals Paulus ook schrijft: *en heeft ons mede opgewekt en heeft ons mede gezet in de hemel in Christus Jezus* (Ef. 2: 6). En is dat waar, dan zijn wij eigenlijk niet meer hier beneden, dan zijn wij al in de hemel. Hoe is dat mogelijk? Ja, daarbij staat des mensen verstand stil, en men moet het antwoord schuldig blijven. Het gaat hier om hetgeen waar is, onverschillig of u het al of niet gelooft en geniet.

Als Paulus schrijft: *gij zijt met Christus gezet in de hemel*, dan schreef hij dat lang na de hemelvaart van Christus, die geschiedde, toen de Efeziërs nog in de diepste duisternis lagen. En juist daarom predikte de apostel het vrij uit: *de Heere Jezus is zó ten hemel gevaren, dat Hij in Zijn hemelvaart Zijn gehele lieve volk heeft meegenomen in Zijn eigen lichaam*.

En dat leert u immers ook uit uw Catechismus, die het uitspreekt, ***dat wij ons vlees in de hemel tot een zeker onderpand hebben***. Dat is immers de troost van de hemelvaart van onze Heere, dat wij ons vlees tot een zeker onderpand in de hemel hebben, juist in het vlees van Hem, die waarachtig mens en "onze Middelaar is". Daarin ligt een overvloeiende mate van troost en zekerheid opgesloten. Zodat, waar alle grote wateren ons over het hoofd gaan en alle duivelen ons toeroepen: *het is uit en gedaan met u!*; wij vrolijk zouden kunnen zeggen te midden der golven en baren: Nochtans zal Hij mij verlossen uit deze bruisende stroom water.

Wat is er eigenlijk aan gelegen, geliefden, wat ons hier overkomt? Laat het sneeuwen of hagelen, stormen, bliksemen en donderen op onze pelgrimsweg; Daarboven zit Hij, en daarom zijn wij in Hem al goed en veilig geborgen Daarboven.

Maar wat hebben wij te denken van zo menige man, van zo menig kind, dat niet naar de hemel wil, dat zich niet wil bekeren, en dat zijn ouders de bitterste smart veroorzaakt, doordat het Gods waarheid van zich stoot? Wat heb ik daarvan te denken? O er is nog hoop voor zulken. In de 68e Psalm staat geschreven in het 19e vers: "Gij zijt opgevaren in de hoogte. Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd. Gij hebt gaven genomen, om uit te delen onder de mensen; ja, ook de wederhorigen, om bij U te wonen, o Heere God."

Zie, daar belooft de Heere het, dat de gebonden en zullen ontbonden worden, en de gevangenen uit de gevangnissen verlost worden. O Hij verstaat het koninklijk, heden bij de een, morgen bij de andere, de knoop der ongerechtigheid geheel in stilte los te maken. Zo moet de Heere Zelf de harde banden der zonde en des ongeloofs ontbinden. Daarboven is Hij voortdurend bezig om ons woningen te bereiden, maar hier beneden komt Hij met Zijn gaven. Met welke gaven?

Allereerst met Zijn Heilige Geest. Daartoe is Hij immers ten hemel gevaren, zoals onze Catechismus het uitspreekt als antwoord op de vraag: "wat nut ons de hemelvaart

van Christus?" "Dat Hij ons Zijn Geest tot een tegenpand zendt, door welks kracht wij zoeken dat Daarboven is, waar Christus is zittende ter rechterhand Gods, en niet dat op de aarde is".

Waar vind ik rust, waar troost, als het bij mij is: schrik van rondom? Sla het Woord op, en zoek wat daarin staat van de dingen die boven zijn, en u zult het vinden.

Laat het dan hier op aarde gaan zo als het gaat, daarboven staat de zaak goed voor al het arme volk des Heeren, ook voor de wederhorigen, die nog niet toegebracht zijn, en die niet horen willen. Hij verstaat het, zulken met Zijn kleine vinger om te zetten, zodat zij Hem de eer moeten geven.

En eindelijk, eindelijk gaat het naar Boven met die moede pelgrims, en wordt het van hen uitgesproken: *hij of zij is opgenomen in de eeuwige heerlijkheid. Amen.*

20. Preek over Psalm 119: 77

Laat mij Uw barmhartigheden overkomen, opdat ik leve; want Uw wet is al mijn vermaking.

Het is geheel volgens de Hebreeuwse grondtekst, mijn geliefden, dat het woord barmhartigheid hier in het meervoud staat, en wij in onze heerlijke Statenvertaling hier "barmhartigheden", en niet zoals Luther vertaalt "barmhartigheid" lezen. Er is hier immers geen sprake van een barmhartigheid, die éénmaal barmhartig was, en verder niet meer naar ons omziet, maar David spreekt van een telkens zich opnieuw openbarende, van een telkens vernieuwde barmhartigheid, van een voortdurende eeuwige barmhartigheid.

Het woord barmhartigheid wordt zowel in het Duits als in het Nederlands afgeleid van een woord, dat ook moederschoot betekent, en het doet ons dus denken aan een teer liefhebbende moeder, die haar wenend ziek kind op haar schoot neemt, het sust, en aan het hart drukt, het kust en liefkoost, en alles zoekt te verwijderen, wat haar kind zou kunnen schaden of de dood aandoen.

Laat mij Uw barmhartigheid heden overkomen, d.w.z. laat zij tot mij komen. Wij hebben hier dus een gebed, om iets, dat voor het ogenblik niet aanwezig is. Om de barmhartigheden Gods wordt er geroepen, er wordt gesmeekt, dat die ons mogen overkomen, dat die ons mogen helpen in die tijd en in die ure, als wij deze in waarheid behoeven. Buiten deze barmhartigheid des Heeren, is alles dood en ondergang, en wij ondervinden het maar al te vaak, hoe groot de dood is, die rondom en in ons heerst. Ach, vaak is de dood in zo menigerlei gestalte rondom ons heen, dat men bijna bezwijkt door al de noden en smarten, die men ondervindt. Ja, als de zon schijnt, dan maakt de zon ons warm en vrolijk, maar hoe zwart is niet vaak de nacht, ook in letterlijke zowel als in geestelijke zin, de nacht, waarin de slaap ver van ons is geweken, de nacht van allerlei lijden en harteleed. Daar is het menig kind van God benauwd, tot stervens toe, en de duivel stelt alles in het werk, om het leven Gods, dat in zulken is, maar dat dreigt uit te gaan, geheel en al uit te blussen. God heeft in Zijn kinderen iets gelegd en dat is de Geest des levens en der Goddelijke genade. Dit leven uit God staat altijd in gevaar, het wordt hard aangevochten, zodat men in allerlei angst en benauwdheid komt, ja, in de grootste angst en benauwdheid is, als men te midden van nood en dood, koud en onverschillig daarheen gaat en niet eens angst en nood goed voelt.

De Geest des levens uit God in Christus Jezus laat ons voortdurend onze eigen onmacht en ellende zien en dat doet Hij tot ons heil, opdat wij onze ellende recht zouden inzien en ons zouden leren verootmoedigen over allerlei verborgen zonden, waarover wij ons tot nu toe niet verootmoedigd hebben zoals het behoorde. Deze Geest des levens uit God is het, die een zondaar, ook na ontvangen genade, verootmoedigt, zodat zijn zonden beleden worden voor God en alle valse grond van onder de voet wordt weggenomen, ja, opdat het wordt ingezien, dat wij in onszelf geen grond hebben om vast en onwankelbaar te blijven staan voor het aangezicht des Heeren Heeren. Er blijft voor een kind Gods tenslotte niets over dan een beroep op des Heeren barmhartigheden. Hebt u dan waarlijk niets anders?

‘Ach, ik weet het zelf niet. Ik word heen en weer gedreven als een riet in de storm.’

Ja, ik zou wel willen antwoorden: was er geen geloof er zou ook geen roepen om barmhartigheid zijn, want wie om barmhartigheid schreit, die heeft zich tot het hart van zijn God gewend, tot de diepste liefde uit Gods wezen, maar het gebeurt alles in

het gevoel: ik heb de eeuwige dood, ik heb de verdoemenis verdiend; ik ben het niet waard, dat God mij helpt, dat God mij tegenover mijn vijanden tot ere brengt, ik heb alles, alles verbeurd.

Waar is dan Christus?

Ach, als de duivel mij aanklaagt en het vuur der aanvechting in mijn hart doet ontbranden, dan kan ik niet juichen: God zij geloofd, Die ons de overwinning geeft, door onze Heere Jezus Christus. Want ik weet voor het ogenblik niet, waar Hij is; de hemel is mij als ijzer en koper, als het de duivel gelukt is, Christus de Zon der gerechtigheid, voor mijn zielsoog met zwarte wolken te bedekken. Ja, waar is Christus, als het hart beeft en siddert?

Toch weet ik, waar Hij is, al weet ik het ook vaak beter voor anderen dan voor mijzelf: Hij is midden in de barmhartigheden Gods, zodat, als ik smeeek: *laat Uw barmhartigheden over mij komen*, ik daarmee tegelijkertijd als met een noodkreet, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest de Trooster, aanroep.

Een kind Gods moet leven hebben en kan het in de dood niet uithouden, daarom volgt er hier ook: *opdat ik leve*.

Het leven, dat in Christus Jezus is, heeft God hem uit genade geschonken en hem daaraan deel gegeven. Dat leven kan niet sterven, kan niet ondergaan, al is het de aangevochtenen soms te moede, alsof het al gestorven en ondergegaan was.

Hoe blijft echter dit leven toch aan 't leven? Ja, dat vraagt het hart vol angst, als men op zijn ziekten, zijn wonden, zijn plagen ziet, als men het oog slaat op de ongeneeslijke kwaal, waarmee men zich moet rondslepen, als alle met menselijke wijsheid en bekwaamheden rijk begiftigde geneesheren van u zeggen: hij kan niet aan 't leven blijven, hij moet sterven en zijn vijand zal over hem juichen. Ja, tot nu toe heeft de Heere hem wel geholpen, nu, Hij helpe dan verder, indien Hij lust aan hem heeft.

Gij legt mij in het stof van de dood, klaagt de Heere Christus. Hoe blijft evenwel toch het leven aan 't leven? Hoe wordt evenwel toch de dood door het leven verslonden? Dat is alleen het werk van Gods barmhartigheden, die groot en vele zijn. Ja, van Gods barmhartigheden alleen, en daarom roep ik ook om barmhartigheid tegen al mijn ellende en plagen in. Juist te midden der ellende wordt de ziel ertoe gebracht, dit ene geneesmiddel te zoeken, dáár om te roepen, als het enige, dat haar nog zou kunnen helpen en in 't leven te houden.

Ach, hier op aarde wordt soms alles, wat ons lief is en dierbaar, alles, wat ons het aardse leven nog dragelijk en goed maakte, van ons genomen: vrede en vreugd zijn in angst en treurigheid veranderd, het geloof is weg en Christus, de liefelijke Zoon, Zon der gerechtigheid, die vroeger zo liefelijk kon schijnen en het gemoed verwarmen en verheugen, is bedekt met wolken. Zulke wegen zijn het echter, waarin de Heilige Geest degenen, die Hij in Zijn school heeft genomen, voor en na, meer en meer aan zichzelf ontdekt. Bij veel mensen is het, vooral in de laatste dagen en uren van hun leven, dat de Heilige Geest hen nog weer eens nauwkeurig doet zien, in welk een ellende, in welk een dood wij van nature liggen, zodat menigeen, die vroeger vrolijk zingen kon, bij het naderen van de dood vraagt: *waar zijn nu de Psalmen in de nacht, waar Job van spreekt?* En dat menigeen vol angst uitroept: "Wachter, wat is er van de nacht?"

De Geest, die zo de kinderen Gods in de benauwdheid brengt of laat brengen, hetzij buiten hun schuld, hetzij door hun eigen schuld en helaas, maar al te vaak, door het laatste, diezelfde Geest brengt ook het geneesmiddel mee, waardoor men zijn grote dood leert inzien. Maar óók dat éne, dat mij overschiet, en dat zijn de

barmhartigheden Gods, dat is Zijn heerlijke en volzalige genade. Is er genade, is er barmhartigheid gevonden? Hier in deze Psalm smeekt David, smeekt de arme bidder om genade, maar bespeurt er nog niets van, want hij juicht nog niet: "mij is barmhartigheid geschied." Er staat niet: Uw barmhartigheden zijn over mij gekomen, maar hij smeekt vol ootmoed: *laat mij Uw barmhartigheden overkomen.*

Barmhartigheden werden dus nog niet ervaren toen deze bede werd opgezonden, maar er was een noodgeschrei in het hart en op de lippen om opnieuw barmhartigheid te verkrijgen.

Zal God verhoren? O, wat zal ik heilig lachen als dat gebeurt, zegt de aangevochten ziel; hoe zal ik Hem loven zolang ik nog ben, als Zijn barmhartigheden mij overkomen!

Geliefden, ik kom en sta zo vaak aan menig sterfbed: gaat het goed, dan gaat men de dood tegemoet met een noodkreet om barmhartigheid, een beroep op Gods ontferming en genade. Ja, om genade en ontferming roept men, en geeft de Heere meer, wordt er nog een zalig gejuich, een hemels loflied gehoord aan de poort des hemels, dan geschiedt dat alleen tot lof en prijs des Heeren. Maar: *Heere Jezus, ontferm U mijner*, dat is het laatste woord van bijna allen, die zalig ontslapen.

Maar hebt u dan geen goede werken? Hebt u dan geen goede levenswandel gehad, dat u zo aangevochten bent bij het naderen van de dood? Hebt u dan niet trouw en eerlijk met God en mensen gehandeld? Pak u weg o satan!⁶ Waar de golven van de dood komen aanrollen, welke troost zou ik dáár putten uit enig loon, dat mijn goede werken zouden verdiend hebben? O, als ik daarop zie, dan kan ik hoogstens Gods ontferming prijzen, Die mij in Zijn wegen liet wandelen, maar dat was niets dan genade en barmhartigheid en ik was en ben niets anders waard, dan dat de Heere mij laat wandelen in de wegen mijns harten, die ter hel leiden.

Mijn geliefden, mijn doel met u dit voor te houden, is helemaal niet om het u bang te maken tegen de ure van de dood, maar wel om u te openbaren, hoe het in veler harten gesteld is, als nood en angst, kommer en strijd van alle zijden op ons losstormen.

David maakt hier verder gewag van een wonderschone, heerlijke beweeggrond, waarop hij bij God om genade en ontferming aanhoudt. De beweeggrond waarop hij pleit, is deze: **Want Uw wet is al mijn vermaking.**

Hetzelfde betuigt ook de apostel Paulus in Rom.7: 22, waar hij zegt: *Want ik heb een vermaak in de wet Gods, naar de inwendige mens.* Wat is hier Gods wet?

- Allereerst alles, wat God gezegd heeft in Zijn heilzame en eeuwig geldende geboden, die van kracht blijven voor ons en de onzen, tot in alle eeuwigheid.
- Verder, wat Hij gesproken en met een eed bezworen heeft: Ik heb geen lust in de dood des zondaars, maar daarin, dat de zondaar zich bekere en leve.
- Verder, wat de Heere gezegd heeft, Joh. 6: 40: *En dit is de wil Desgenen, die Mij gezonden heeft, dat een iegelijk, die de Zoon aanschouwt, en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe en Ik zal hem opwekken ten uiterste dage.*

⁶ Deze leerrede sprak onze schrijver uit korte tijd voor zijn ontslapen. Zijn hier vermelde woorden herinneren aan het sterfbed van de grote Schotse kerkhervormer John Knox, die uit een grote zielestrijd tot zichzelf komende, zei: nu heb ik een der grootste aanvechtingen en bestrijdingen, die mogelijk zijn, gehad. De Satan wilde mij wijs maken, dat God mij wel in genade zou aannemen, omdat ik zulk een trouw bedienaar des Evangelies was geweest; maar ik heb de vijand ter hel verwezen, waar hij thuis behoort. Red.

Ja, tot deze wil des Heeren is mijn begeerte, daarin is al mijn vermaking en ik verheug mij van ganser harte in deze geopenbaarde wil van God om ons te redden en ons tot eer en leven te brengen. Huichelaars hebben geen vermaak in de wet Gods, zij hebben alleen vermaak in hun eigen leven, in een goed, gemakkelijk leven hier op aarde, in hetgeen zij volgens hun wil en begeerte, kunnen doorzetten, zij hebben een vermaak in hun eigenwillige godsdienst en in de offers, die zij voorgeven aan God te brengen. Maar de oprechten blijven daarbij: *Gods wil moet geschieden*. Daarom smeken zij: *laat Uw barmhartigheden mij overkomen, opdat ik leve, want ik heb een vermaak in dezelve*. Ik heb mijn vermaking in Uw trouw, in Uw waarheid. Ik heb geen vermaking in het gezelschap dergenen die het in hun dood wel kunnen uithouden, omdat zij niets weten en niets vermoeden van de dood, waarin zij liggen. Al mijn vermaking, al mijn vreugde, ontspruit uit Uw barmhartigheid, zoals die in Uw Woord vermeld en door Uw Geest daaruit geleerd en gesmaakt wordt. Dat is het wat mij staande houdt, wat mij verkwikt, wat mij door boze dagen en door lange, bange nachten heen helpt en wat mij van harte doet zeggen: *Indien Uw Woord niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware al lang in mijn druk vergaan*. Bij deze dingen leeft men, sprak Hiskia te midden zijner grootste droefheid, ja, daarbij leeft men en in deze dingen is het leven mijner ziel.

David betuigt zeer dikwijls in deze onze 119de Psalm, *dat zijn vermaking, zijn lust is tot deze wet, tot de geboden des Heeren*. En dit gebruikt hij dan als pleitgrond, om de Heere om barmhartigheid en ontferming te smeken. Wie zo smeekt en bidt, bidt niet om een onrechtvaardige, maar wel om een rechtvaardige zaak, om een zaak, die om Christus' wil, om de wil van Diens offerande, geheel en al in overeenkomst is met Gods gerechtigheid en heiligheid. Wie zo smeekt, vraagt niet om loon, maar om genade, hij heeft niets in de hand, waarop hij zou kunnen wijzen, als op een beweeggrond, om verhooring te verkrijgen. Hij smeekt en roept als iemand, die weet: Gods Woord, Gods belofte is waar, en omdat des Heeren Woord, des Heeren wet waar is, zo zal die ook in vervulling gaan. God de Heere kan niet liegen noch bedriegen en Hij zal geen arm menskind, dat door zonde en schuld bezwaard, daar neer ligt, in nood en dood laten omkomen. Alles ademt hier beneden de dood; in u, in mij steekt de dood, maar wat de Heilige Geest ons van het heilig blad toeademt, daarin is leven en vrede. Alles, wat daaruit ontspruit, geeft leven en verkwikking. Is de man, die hier bidt: *laat mij Uw barmhartigheden overkomen, opdat ik leve, want in Uw wet is al mijn vermaking*, al uit nood en dood verlost? Nee, hij bevindt zich midden daar in, hij zegt niet - en dat moet ik herhalen - hij zegt hier niet: ik dank U, dat u Uw barmhartigheden mij hebt laten overkomen, opdat ik leve. Hij verkeert dus nog in nood en dood, maar des Heeren Woord, de barmhartigheid, de genade des Heeren zijn al zijn vermakingen. Zo kan het immers met een zieke, met een stervende ook zijn: die kan de meest uitgezochte spijzen en dranken van de hand wijzen, maar dan kan het ook geschieden, dat men hem of haar het een of ander herinnert en dat hij dan zegt: ja, daar zou ik wel zin in hebben, maar hoe kom ik daar aan?

Zo zegt David hier ook: daarin zou ik wel lust hebben, dat zou mijn vermaking zijn. Ja, Uw Woord is mijn spijze, mijn vreugde, ja, mijn enige spijze en verkwikking, want het spreekt mij van U, mijn enige toevlucht en troost. Op Uw Woord, op Uw belofte alleen, leg ik alles op Uw hand. Maak het met mij naar Uw barmhartigheden opdat de dood mij niet verslinder, maar opdat ik leve voor Uw aangezicht. U, wiens handen mij gemaakt en toebereid hebben. Opdat ik met geest, lichaam en ziel een instrument mag zijn, waarvan de heerlijkste melodieën weerklinken, zelfs in het aangezicht van hel en dood. Amen.

21. Ik geloof in de wederopstanding des vleses en een eeuwig leven.

Gedeelte uit een preek, uitgesproken aan het eind van 1872

De beste, de voornaamste troost, die ik ken, is de belofte van het eeuwig leven, het geloofsartikel: *ik geloof in de wederopstanding des vleses en een eeuwig leven*. Zie, dat is de troost der leeddragenden, die de Heere kennen: *ik ben een erfgenaam van het eeuwig leven*. Eenmaal zal dat eeuwige leven, dat is in Jezus Christus, de Zoon des Vaders, geopenbaard worden. Dat eeuwige leven wordt wel niet met de handen getast, noch met de ogen gezien, maar nochtans is het waarheid en van het ogenblik af, dat een mens door de Heere bekeerd wordt, ontvangt hij de troost der vergeving van zonden in het bloed des Lams. En als u deze troost ook van boven hebt ontvangen, dan begint u, oud of jong, ook van stonde aan te zingen:

*Mijn leven is een pelgrimstand,
Ik reis naar 't eeuwig vaderland,
Naar dat Jeruzalem daar Boven,
Dat God de Heer', die eeuwig leeft,
Op Christus' bloed gegrondvest heeft.
Dáár zal ik Hem, mijn Koning loven,
Mijn leven is een pelgrimstand,
Ik trek naar 't eeuwig vaderland.*

Zó gaat het toe bij waarachtige bekering, wanneer de ziel de vergeving van zonden ontvangt, want hetzij hij oud is of jong, dan wordt zulk een mens deelgenoot en erfgenaam van het eeuwig leven. Is men nu nog jong, dan is men vol moed en kracht en men verstaat het veel beter, zich over het eeuwige leven te verheugen, dan als men ouder is geworden. Maar tot de zaak zelf doet het niets toe of af, of men zich verheugt of neerslachtig is, want in alle droefheid en harteleed blijft dat de troost, die alles te boven gaat: het eeuwige leven. Als dat aanbreekt geliefden, dan zijn wij alles te boven en dan neemt alle kruis en leed een einde. Dit aardse leven is immers niets dan een bestendige dood? Want wat is tenslotte het uitnemendste daarvan? Moeite en verdriet, zorgen en ergernis, zonde en schande. Maar éénmaal, éénmaal zal de zonde mij niet meer plagen.

En het laatste jaar van mijn leven, wat zal het anders zijn dan een versleten kleed, dat ik afwerp en in het graf laat liggen als ik overvaar naar de hemelse kust. O, daar zal het gedaan zijn met de zonde, daar heeft men geen zorgen meer, noch voor zichzelf noch voor de zijnen; daar wordt de ziel niet meer gekweld door eigenliefde noch door eerezucht, noch door het onrustige verlangen te aanschouwen in plaats van te geloven zonder te zien; zonder de onrustige begeerte om de vervulling te beleven van hetgeen God beloofd heeft, en dat, al wordt er af en toe iets van beleefd, toch meestal hier verborgen blijft.

Maar o zaligheid van het eeuwig leven, daar zal de Heere nooit meer Zijn liefelijk aangezicht voor de ziel verbergen, daar zal die ziel ook nooit meer heen en weer geworpen worden door de bange twijfel of de Heere wel af weet van al haar zuchten en tranen geplengd in het diepst van de nacht. Ja, dan zal de bange vrees, dat Zijn beloften niet vervuld zullen worden, ophouden, want men zal de vervulling met zijn ogen zien voor eeuwig en altijd.

Geliefden, des Heeren kinderen zijn gewoonlijk teder en fijn van gevoel en zij worden voortdurend naar ziel en lichaam hard bestreden en aangevochten. Daarenboven kan

men heden de toevlucht tot de Heere nemen en Hem alles klagen en vragen en morgen is alles weer toegesloten en de hemel schijnt van koper te zijn.

En wat wordt er al niet beleefd in deze aardse vreemdelingschap? De een heeft dit, de ander dat zware verlies ondergaan of diep harteleed staat hem te wachten en het einde van al de aardse heerlijkheid is, dat u ten grave daalt, in het graf verdwijnt en het ene voor, het andere na verdwijnt uit onze ogen.

Maar de kinderen Gods hebben daarenboven in dit aardse leven nog een geheel andere last te dragen, een geheel andere smart te doorstaan, die hier nooit ophoudt en dat is de smart der zonde, de smart, dat men zo daarheen wandelt zonder God en daardoor diep in de ellende verzonken is. De begenadigden des Heeren dragen hier het juk des Heeren, het kruis des Heeren Jezus Christus. En dan gaat het hun als de olijven, want gelijk de enge pers der olijven de olie, die zij bevatten, te voorschijn brengt, zo weet ook de Heere Zijn kinderen de tranen uit de ogen te persen om hen daarna des te heerlijker te troosten met Zijn liefelijke balsem.

Heerlijke belijdenis dus: *ik geloof in een eeuwig leven.*

Dit eeuwige leven nu is mijn Heere Jezus Christus, mijn Borg, mijn Goël, mijn Lam. Hij heeft dit eeuwige leven niet alleen verworven, maar Hij is het Zelf en Hij zegt van Zijn schapen: "Ik geef hun het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in de eeuwigheid." Wanneer begint dit eeuwige leven? Wanneer komt de Heere Jezus? Als Hij ons geroep verneemt: *Kom Heere Jezus!*

Hoe komt Hij? Zolang wij hier nog beneden zijn, komt Hij tot ons met Zijn Woord en met Zijn Geest, maar éénmaal, éénmaal zal het geloof in aanschouwen veranderd worden. Dat is het eeuwige leven, dat wij in Hem hebben, dat houdt nooit op en daarmee komen wij door en over alles heen. En eindelijk, eindelijk zal het rechte danklied aanvangen. Wat zal dat voor een dank zijn?

O, wel allereerst dit: 'ik helleworm, hier binnen bij alle verlost des Heeren? O, dat had ik nooit gedacht, want al had de Heere ook vaak naar mij omgezien, toch leefde steeds op de bodem van mijn hart de droeve gedachte, dat ik nooit zou binnenkomen, dat ik een te groot zondaar was, die God in Zijn rechtvaardig oordeel voor eeuwig moest verwerpen en verstoten.'

Zo zal het eeuwige leven een verrassing zijn, maar een blijde verrassing, die niet uit zal blijven voor des Heeren volk.

De troost van het eeuwige leven vinden wij in Gods Woord, maar ach, al kent men dat dierbare Woord door en door, toch schiet er, als de ellende ons omringt, niets over dan de bange kreet: *Heere, behoed ons, wij vergaan.* Zonder kruis en verdrukking wordt geen kind des Heeren gefundeerd en sterk in de Heere, want zij zijn van nature zwak en onbekwaam tot alle goed en geneigd tot alle kwaad. Dat kruis en harteleed niet bij geval, maar van Gods vaderlijke hand ons toekwamen, zal dan eerst recht ingezien en erkend worden, en met verwondering en aanbidding zal de ziel het uitroepen: *ik, de minste, de ongeschiktste van allen, ik, met wie de Heere nooit iets uitrichten kon, ik nu voor eeuwig opgenomen in heerlijkheid?!*

Ja, dan begint het eeuwig Hallelujah. Dan zult u ze niet meer proeven, al die bittere medicijn, die u hier toegediend werd in zo menige lichamelijke en geestelijke ziekte, maar u zult voor altijd gelaafd en verkwikt worden uit de bornput van storeloze rust en eeuwige zaligheid. Dan zult u de Heere beginnen te loven en te prijzen voor al het doorgestane leed en kruis. O, wij kunnen er hier in dit leven ook onder kruis en druk wel eens over spreken, dat alles van Gods Vaderlijke hand komt, wij kunnen onder dat alles bij ogenblikken een voorsmaak der eeuwige vreugde smaken, maar toch vloeit te midden der verdrukking het loflied ons schaars van de lippen.

Ja, wij kunnen de Heere niet genoeg danken als alles rondom ons groeit en bloeit, op een schone, zonnige zomerdag; dat kan alles ook wel een poosje zo zoetjes voortgaan maar op de duur houdt het toch geen stand. Het ene komt, het andere gaat en de slotsom van alles is: *ijdelheid der ijdelheden het is alles ijdelheid*. Maar het is de trouwe God, Immanuël, God met ons, die Zijn kinderen door het leven helpt. Volgens Zijn belofte geeft Hij hun genade en eer, Hij zal hun het goede niet laten ontbreken en in elke nood en benauwdheid ondervinden zij, dat zij in Hem een levende God hebben. Maar gelijk een getrouwe en bekwame geneesheer soms het mes diep in de wonde weet te zetten, zo moet ook de hemelse medicijnmeester ons vaak diepe wonden slaan, om ons het lijden, om ons het beeld van onze dierbare Heere Jezus Christus gelijk te maken. Waartoe dan al die diepe, onbegrijpelijke wegen?

Opdat Christus waarachtig in onze harten zou wonen en dat geen ijdele spinnenwebben van menselijke voortreffelijkheid of zelfgekozen heiligheid, maar Christus alleen het eeuwige Sieraad, het enige Steunsel des harten zou zijn. Daarom: *Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk allang vergaan*. U, Heere Christus zijt en blijft dezelfde, heden, gisteren en tot in alle eeuwigheid en in U, in U alleen, hebben wij het eeuwige leven en staat dat eeuwige leven vast.

Mijn geliefden, laat ons nu eens niet denken aan tijdelijke gebedsverhoringen, aan tijdelijke vreugde of genot. Het is hier de vraag of wij dat éne deel bezitten, dat éne nodige voor tijd en eeuwigheid, het eeuwige leven Daarmede troost ons des Heeren woord, Gods eeuwig geldende waarheid. Behoeven wij tijdelijk hulp en uitkomst, o, God doet menigmaal en heeft menigmaal daaromtrent wonderen verricht, ver boven bidden en denken.

Maar wij vragen hier naar troost, naar uitkomsten tegen de dood. Waar vind ik troost tegenover de angst en de benauwdheid, die mij drukt en als dikke duisternis mijn ziel bedekt? Ach, geen tijdelijke uitkomsten kunnen mijn ziel troosten als ik te strijden heb met mijn zondige aard, die mij aankleven zal, zolang ik hier beneden ben. Wat kan mij dat alles helpen als de hel tegen mij losbreekt en het op mij aanstormt, als de vorst der duisternis zijn vurige pijlen mij in het hart werpt? O, dan moet een ieder bezwijken, die God niet kent in Zijn grote barmhartigheid en onwankelbare trouw. Als u God Uw Vader niet meer ziet, daar moet u moedeloos en hulpeloos aan de weg blijven liggen totdat Hij u Zelf weer in het heiligdom, in Zijn eeuwig blijvend woord, inleidt. Ja, arme ziel, u moet uw God wedervinden en Zijn aangezicht moet met u optrekken, zult u gerust zijn.

Maar juist te midden van aanvechting en bestrijding, juist in de hoogste vertwijfeling, als men wenend uitroept: "nu kom ik voor eeuwig om." Wordt men in des Heeren Woord ingeleid, - zodat men het, al is het vaak maar onder veel vrezen en beven, begint uit te spreken: Ja, dat is toch waar; dat hebt u toch Zelf gezegd; U kunt toch niet liegen? U hebt mij nog nooit bedrogen, en U hebt het Zelf gezegd, - dan leert men dat wij in het koninkrijk Gods niet kunnen ingaan dan door velerlei verdrukkingen.

O, hoeveel liefelijke woorden heeft de Heere niet tot mij gesproken op mijn levensweg! Hoe vaak zou ik zonder dat bezweken zijn in mijn ellende. Hoe vaak heeft de Heere mij niet een stuk brood laten vinden. Hoe dikwijls, als ik meende: nu zal ik tot schande komen en beschaamd staan voor hemel en aarde, heeft Hij niet gezorgd voor eer van Zijn Naam en daardoor tegelijkertijd voor de eer van Zijn kind. Hoe vaak heeft Hij mij niet gesterkt in de poorten van de dood, of, als ik omringd was door vele sterke stieren van Bazan, of als ik mij midden onder de leeuwen bevond, die mij met hun klauwen dreigden te verscheuren! Ja, "Uw Woord, o Heere, bestaat in der

eeuwigheid;" en "indien dat Woord niet was geweest al mijn vermaking," wat was er dan van mij terecht gekomen? Maar U bent mij tot troost geweest in al mijn ellende. Ach, wij zitten zo diep begraven in het zichtbare en in de dingen van deze wereld. De vrouw bekommert zich om niets anders dan om de keuken, om haar potten en pannen; en de man denkt nergens om dan om zijn zaken, en gaat het naar zijn mening daarmee niet goed, dan zinkt het hoofd op de borst. Maar éénmaal, éénmaal zullen de verlost en elkaar toeroepen: het was toch niet de moeite waard, dat alles waarover wij zo getobd en gesloofd hebben, het was toch alles ijdelheid, alles voorbijgaand en tijdelijk, wat ons zo zeer bezwaarde. Ja, het scheen ons wel geen oorzaak van vreugde, maar van droefheid te zijn, maar, o, nu wij er door geoefend zijn, zien wij eerst recht, welke vreedzame vrucht der gerechtigheid ons de verdrukking heeft afgeworpen.

Daarom, geliefden, laat het ons maar zingen, al is het onder tranen:

*Moet ik dan in lemen hutten,
Nog een poos in droefheid zijn,
God zal mij gewis beschutten,
Zijn mijn troost in angst en pijn.*

Spoedig breekt het Nieuwjaar aan. De een staat dit, de ander dat te wachten. O, geef mij een vaste grond onder de voeten, opdat ik getroost en moedig uit het oude in het nieuwe jaar overga. *Des Heeren Woord bestaat in der eeuwigheid*, dat was de leus der reformatoren tegenover alle duivelen en papisten. Dat zij ook onze lijfpreek in leven en in sterven:

*"k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheer,
Uw waarheid 't allen tijd vermelden door mijn reën."*

Zo predikt men het beste tegen alles, wat men ziet en hoort in. Zo zal men ook anderen het best vertroosten, dan alleen ontvangt men moed, biddende en worstelende, om door alle duisternissen heen te breken, met bidden. Aan het einde van de weg zal toch voor ieder kind des Heeren geschreven staan: *Het Woord des Heeren bestaat in der eeuwigheid*. Amen.

22. Preek over Psalm 119: 124a

Mijn geliefden.

Wanneer wij een weg inslaan, of op een weg geleid worden, die wij nog nooit bewandeld hebben, en die ons dus geheel vreemd is, wanneer ons vooruit gezegd is, wat wij op deze weg zullen ontmoeten, en wij ontmoeten dan ook werkelijk wat ons is aangezegd, is dat dan niet het beste bewijs, dat wij werkelijk op die weg zijn, die wij te gaan hebben?

Ach, zal men zeggen, welk een dwaze vraag, dat verstaat zich immers van zelf.

Ja, mijn geliefden, zeker verstaat zich dat van zelf, maar nochtans is het alle kinderen Gods eigen zich vreemd te houden over de hitte der verdrukking, die zij op hun weg ontmoeten, en die hun toch van het begin af zo duidelijk is voorspeld. Ja, maar al te vaak worden zij door de tegenspoeden en noden, die zij op de weg ontmoeten, zo hard aangevochten, dat zij het in twijfel beginnen te trekken, of hun weg wel de ware weg ten leven is, en of op hun doornenweg de Heere wel met hen optrekt. In onze Catechismus lezen wij in vraag en antwoord 127 het volgende:

"Vraag: *Welke is de zesde bede?*

Antwoord: *En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de Boze. Dat is: dewijl van onszelf wij zó zwak zijn, dat wij niet één ogenblik kunnen bestaan, en daartoe onze doodvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees niet ophouden ons aan te vechten, wil ons toch behoeden en sterken door de kracht van Uw Heilige Geest, opdat wij in deze geestelijke strijd niet onderliggen, maar altijd sterke weerstand doen, totdat wij eindelijk te ene maal de overhand behouden."*

Nu werpen wij de vraag op: wanneer wij nu op onze weg hard aangevochten worden door onze doodvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees, hebben wij dan juist daarin niet het zuiverste kenteken, het duidelijkste bewijs, dat wij ons op de rechte weg bevinden? Wij willen altijd sterk zijn in onszelf, en verkeren voortdurend in de waan, dat wij wel degelijk tegen onze doodvijanden kunnen bestaan, en als wij het tegendeel ervaren, vragen wij vol angst: zijn wij wel op de rechte weg? Daarbij komt dan nog de dwaling, dat wij menen, tenzij de Heere het ons anders leert, dat een wedergeboren en bekeerd mens nu ook voortdurend over alle heen is gezet, dat hij toegerust is met een onuitputtelijke voorraad van kracht en moed, dat de zonde voor hem een overwonnen standpunt is, dat het vlees bij hem volkomen is gedood, dat hij met het hoofd in de wolken wandelt, en steeds voortgaat van kracht tot kracht, van deugd tot deugd. Maar, als men zo denkt over de wedergeboorte, dan vergeet men hoe het in het natuurlijke leven met de kleine kinderen toegaat: een kind, dat ter wereld is gekomen, is, indien het gezond en wel geschapen is, als schepsel in zijn soort volkomen. Maar hoe? Immers juist als kind. Heeft nu een pasgeboren kind kracht om te lopen, of is het zwak en hulpbehoevend? Kan het zichzelf aan- of uitkleden, reinigen, voeden en verzorgen? En komen er niet al spoedig, al is het kind ook vol liefelijkheid en aantrekkelijkheid, allerlei trekken aan het licht, die wel duidelijk bewijzen, dat zulk een kind, hoe schoon en beminnelijk ook, toch niets anders is, dan een kind van de diepgevallen Adam? Staat het daarenboven niet bloot aan een heirleger van krankheden? Is het verstand van het kind volkomen? zijn wil tot het goede gericht? En wanneer ontwaakt bij de mens de wijsheid? Ach, men kan van jongelieden wel zeggen in het gewone, maatschappelijke leven: volgen de wet zijn zij dan of dan meerderjarig of mondig, dat wil zeggen: in zekere zin onafhankelijk tegenover zijn ouders, maar een kind Gods, wanneer wordt dat mondig: onafhankelijk

tegenover zijn hemelse Vader? Ach wij dwazen en hardhorenden, wat wordt er niet veel gepredikt, hoeveel wordt er niet verkondigd van Gods genade en trouw, en toch, als het er op aankomt, is men alles vergeten, Waardoor komt dat, mijn geliefden? Dat komt door de zonde, door de menigte der zonden en overtredingen, die een scheiding maakt tussen ons en onze God, Want wat zijn dan de overleggingen van ons hart? Dan denkt men zulke aanvechtingen, waarvan de Catechismus spreekt, en die ik maar al te veel ondervind in mijn gemoed, kunnen toch onmogelijk bij een wedergeborene plaats grijpen. Dan wordt men droevig en benauwd, en men maakt de slotsom op: ik ben zeker niet op de rechte weg, Dan wordt alles duister in ons, en rondom ons heen, alle troost ontzinkt ons, en wij menen, dat de Heere niet meer met ons is. Dan wordt het arme, aangevochten hart vervuld met vertwijfeling en wanhoop, en men begint vol angst de grond van zijn zaligheid niet in Christus alléén, maar in zichzelf te zoeken, en omdat men Christus, het ware en enige fundament der zaligheid uit het oog heeft verloren, staat men zichzelf in het licht.

Omdat wij nu zulke dwaze en hardhorende schepselen zijn, mijn geliefden, is het nodig, dat wij voortdurend op de Heilige Schrift worden gewezen, voortdurend daarin worden ingeleid, om daaruit te leren, wat onze vaders, die met zo ontzettend veel lijden en noden te kampen hadden, van zichzelf hebben beleden, en wat des Heeren Woord daaromtrent zegt. Wat bekent b.v. Job? Zien wij eens na, wat wij vinden in Job 9: 2, 3: waarlijk, ik weet, dat het zo is: want hoe zou de mens rechtvaardig zijn bij God? Zo Hij lust heeft, om met hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem beantwoorden, Wat belijdt David Psalm 19: 13-15: Wie zou de afdwalingen verstaan? reinig mij van de verborgen afdwalingen, Houd uw knecht ook terug van trotsheden, laat ze niet over mij heersen; dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding. Laat de redenen mijns monds, en de overdenking mijns harten welbehagelijk zijn voor Uw aangezicht, o Heere, mijn Rotssteen, en mijn Verlosser, En wat lezen wij Psalm 43: 1, 2: o Heere, hoor mijn gebed, neig de oren tot mijn smekingen; verhoor mij naar uw waarheid, naar uw gerechtigheid, En ga niet in het gericht met uw knecht, want niemand, die leeft, zal voor uw aangezicht rechtvaardig zijn. Het kan alzo niet uitblijven, dat wij op onze weg, ja, juist op de weg van het eeuwig leven, voortdurend blootstaan aan de aanvechtingen van de duivel, de wereld en ons eigen vlees. De wedergeboorte van een mens is zeker een volkomen zaak, zijn bekering eveneens, voor zover God de mens kent en weet, hoe het hart tegenover God staat, maar overigens is het onvolkomen, zodat op de vraag: "hoe lang hebt u te leren over de eerste vraag en antwoord van de Catechismus?" (zie HC 04111) steeds het antwoord zal luiden, en blijven luiden: "mijn gehele leven lang". Het Het zal bij elk kind van God waar blijven: het vlees begeert tegen de Geest, en: de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. Ach, wij zijn zulke slechte soldaten, die, zo de Heere het niet verhoedt aan alles vertwijfelen, de wapens ver van ons werpen, en op de vlucht gaan, zodra de vijand zich maar vertoont, zodra de storm der aanvechting zich verheft, Intussen doet u wel, zo u daarom toch niet denkt: ach, die aanvechtingen des duivels, van de wereld, en van ons eigen vlees hebben eigenlijk toch niet zoveel te beduiden, want de duivel is een geweldige reus, en de invloed, die hij op de gevallen kinderen van Adam uitoefent, is ontzettend groot. De aanvechtingen van de wereld moeten wij ook niet gering achten, maar wel bedenken, dat de wereld vuur is, en wij licht onvlambaar stro, zodat er maar één vonk behoeft te ontbranden en wij staan in lichte laaie. En de aanvechtingen van het vlees zijn voorzeker ook niet gering. Ziet op Lot, die, nadat hij gelukkig en veilig uit Sodom was ontkomen, een speelbal werd van de verkeerdheid en begeerlijkheid van zijn eigen kinderen, Ziet op Aäron; toen het volk hem

benauwde, maakte hij hun, volgens hun begeerte, een gouden kalf, in plaats van hun dwaze eis mannelijk en kloekmoedig van de hand te wijzen. Zie, dat een en ander werkte het vlees uit. "Gij waart ook met Hem, uw spraak maakt u openbaar", zo sprak een dienstmaagd tot Petrus, en daar wordt hij zo bang, zo bang, dat hij zichzelf begint te vervloeken, en te zweren, dat hij deze mens niet kent. Nu Ja, zal misschien iemand zeggen, maar dat was voor dat Petrus de Heilige Geest had, O nee, en ook na de uitstorting van de Heilige Geest, lang na de Pinksterdag, zien wij bij Petrus weer dezelfde wankelmoedigheid. Wij lezen immers in Galaten 2, hoe het hem aan moed ontbrak om er in het aangezicht der Joden vooruit te komen, dat ook heidenen in genade waren aangenomen; ja, wij vinden uitdrukkelijk van hem vermeld, dat hij, eer sommigen van Jakobus gekomen, mee at met de heidenen, maar toen zij gekomen waren, onttrok hij zich, en scheidde zichzelf af, vrezende degenen die uit de besnijdenis waren; en ook de andere Joden veinsden met hem; alzodat ook Barnabas mede afgetrokken werd door hun veinzing, Galaten 2: 12, 13. Zie, op Paulus, die anders zulk een voorbeeld van zachtmoedigheid en lijdzaamheid is, Hij verbond zich op reis met Barnabas, de zoon der vertroosting, en daar ontstond tussen die twee zulk een twist en gekijf, dat er, zoals wij uitdrukkelijk in Handelingen 15: 39 lezen, een verbittering tussen hen ontstond, zodat zij van elkaar gescheiden zijn en ieder zijns weegs ging. Sla het oog verder nog eens op de discipelen van de Heere Jezus, toen zij vergeten hadden broden mee te nemen, maar in hun verlegenheid daarover, ook geheel en al vergeten hadden, hoe koninklijk de Heere het tot tweemaal toe verstaan had, met een klein aantal broden en vissen, duizenden te verzadigen. Moest de Heere hen, die Zijn wonderen aanschouwd hadden, toen niet bestraffen? Moest Hij toen niet tot hen spreken, van wie het eens luidde: "vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar mijn Vader die in de hemelen is": wat overlegt u, dat u geen broden hebt? bemerkt u nog niet, en verstaat u nog niet? Hebt u nog uw verhard hart? Ogen hebbende ziet u niet? en oren hebbende, hoort u niet? Markus 8: 17, 18.

Konden Zijn jongeren één uur met Hem waken in Gethsemané? Verstonen zij iets van Zijn opstanding? Toonden zij niet door hun dwaze vraag: Heere, zult u in deze tijd aan Israël het koninkrijk weer oprichten (Hand. 1: 6)? dat zij, ook na Zijn opstanding, niet het minste begrip hadden van het Koninkrijk Gods?

Belijdt de Apostel het niet luid, tegenover de dwaze waan en de hoogmoed dergenen, die beweerden en nog bewezen, dat een wedergeboren mens geschiktheid en bekwaamheid ten goede heeft ontvangen in zichzelf: niet dat van onszelf bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelf, maar onze bekwaamheid is uit God, (2 Cor. 3: 5). Roept dezelfde Apostel het niet uit: ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Ik dank God, door Jezus Christus, onze Heere, (Rom. 7: 24, 25), en wederom: 15b: want hetgeen ik wil, dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat, dat doe ik.

Daarom is het zulk een heerlijk gebed, dat gebed uit Psalm 119: 124a:

Doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid.

Of, zoals Luther vertaalt: "naar Uw genade" wat hetzelfde beduidt.

O, wat ligt er toch niet opgesloten in dat woordje: goedertierenheid, genade! Mijn geliefden, velen uwer kennen immers dat uit ondervinding "wij zijn uit onszelf zo zwak, dat wij niet één ogenblik kunnen bestaan". Velen uwer ervaren het nog voortdurend, dat onze doodvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees niet

ophouden ons aan te vechten, Houdt nu deze geestelijke strijd ons gehele leven lang niet op, dan zal het ook ons gehele leven lang niet ophouden, dat wij gedreven door de Heilige Geest tot de Heere komen en uitroepen: Heere, het is niets bij U te helpen, hetzij de machtige, hetzij de krachteloze, help ons, Heere onze God, want wij steunen op U en in Uw Naam zijn wij gekomen tegen deze menigte (2 Kron. 14: 11). Daarom moet het ons niet bevreemden, geliefden, zo wij voortdurend door vlees en bloed, door duivel en wereld aangevochten worden, ja, wij moeten niet verschrikken, als de hitte van deze aanvechting menigmaal zo hoog stijgt, dat wij niet meer weten, w wij bidden moeten, zoals het behoort, en er volstrekt geen gebed meer bij ons aanwezig is, Ja, het moet ons niet vreemd dunken, zo de zielevijand ons voortdurend toeroept: "houd toch op met bidden, met smeken, met aanroepen van des Heeren naam; op u slaat God toch geen acht, uw gebed verhoort Hij toch niet," In het geestelijke leven der kinderen Gods gaat het op en af. Als men eens even rustig heeft zitten zingen: de Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken dan duurt het niet lang of men wordt weer opgejaagd uit zijn rustplaats, en heen en weer gedreven door de stok van de drijver, moet de ziel weer luid klagen: gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot U o God, mijn ziel dorst naar God, naar de levende God; wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen? Mijn tranen zijn mij tot spijze dag en nacht; omdat zij de ganse dag tot mij zeggen: waar is uw God?

(Psalm 42: 2-4). Ach, het kan menigmaal op de weg naar het hemelse Jeruzalem er uit zien, alsof men de geestelijke tering heeft, en daar ook de eeuwige dood van sterven zal, Maar ik herhaal het, zulke hitte der aanvechting moet ons niet bevreemden, Laat ons eens een blik werpen op het leven en het bestaan van koning Asa, Hij had de menigte der vijanden gezien, hij had gezien hoe Zerah, de Moor, tegen hem uittrok met een leger van duizendmaal duizend, en driehonderd wagens (2 Kron. 14: 9). En zie, die duizenden en tienduizenden zij waren uit elkaar gestoven, want de Heere had ze voor Asa geslagen, en het gehele machtige leger van Asa, vijfhonderd tachtig duizend man (vs. 8), was er bij ingeschoten, het had niet eens behoeven te strijden, het had alleen maar de rijke buit weg te dragen, die de Moren hadden achtergelaten. En had Asa uit dit alles nu geleerd op de Heere zijn God te vertrouwen? Ach nee, want toen enige tijd daarna Baësa, de koning van Israël tegen Juda optrok, en het ondernam een sterke stad, Rama genaamd, voor het aangezicht van Asa te bouwen, opdat niemand uit of in Juda zou kunnen gaan, dan die Baësa dat veroorloofde, wat lezen wij dan van Asa? In plaats van kloekmoedig met zijn soldaten, waaraan het hem toch niet ontbrak, tegen Baësa uit te trekken, en opnieuw de Heere aan te roepen, wendt hij zich in plaats van tot de Heere der heirscharen, tot Benhadad, de koning van Syrië, die een aartsvijand van Gods volk was. O smaad, o schande, diezelfde koning Asa, aan wie de Heere zo grote dingen gedaan had, hij laat het goud en zilver uit het huis des Heeren halen, en wat hem niet eens toebehoorde, dat zendt hij naar deze aartsvijand, en zoekt diens hart met allerlei mooie woorden te vermurwen, opdat hij hem maar verlossen zou van Baësa, die hem benauwde; ja, hij zoekt Benhadad wijs te maken: (2 Kron. 16: 3) Er is een verbond tussen mij en u, en tussen mijn vader en uw vader. Zie, zo was Asa in één ogenblik, door de angst gedreven, Gods vijand en 's pausen vriend geworden, Dat was zeker een werk des vleses, dat was de aanvechting des vleses, waarin hij bezweek. Maar de Heere liet Zich niet onbetuigd, en zond een profeet tot Asa, om hem te bestraffen. Wij lezen (2 Kron. 16: 7-10) daarover het volgende: En in diezelfde tijd kwam de ziener Hanani tot Asa, de koning van Juda, en hij zeide tot hem: omdat u gesteund hebt op de koning van Syrië, en niet gesteund hebt op de Heere uw God, daarom is het heir des konings van Syrië uit uw hand ontkomen.

Waren niet de Moren en Lybiërs een groot heir met zeer vele wagenen en ruiteren? Toen u nochtans op de Heere steundet, heeft Hij hen in uw hand gegeven. Want de Heere aangaande, zijn ogen doorlopen de ganse aarde, om Zich sterk te bewijzen aan degenen, welker hart volkomen is tot Hem; u hebt hierin zottelijk gedaan: want van nu af zullen oorlogen tegen u zijn.

Maar helaas, deze getrouwe waarschuwing bewerkte bij Asa niets dan verbittering. Wat, zal hij gedacht hebben, hoe waagt zulk een profeetje mij, de machtige koning, te bestraffen? Hoe durft hij? En wij lezen: 10, dat Asa toornig werd tegen de ziener, en hem in het gevangenhuis leidde, want, staat er, hij was hierover tegen hem ontsteld, daartoe onderdrukte Asa enigen uit het volk ter zelve tijd. Ziet gij, zo volgde de ene verkeerdheid op de andere, en wij zien hier bij Asa het treurige verschijnsel, hoe de aanvechtingen van duivel, wereld en eigen vlees die anders godvrezende koning meesleepten, zodat, zoals ik al zei, de ene verkeerdheid op de andere volgde. Maar de Heere was getrouw, Hij liet Asa niet los, en de straf bleef niet uit,

Wij lezen: 12, dat Asa ziek werd aan zijn voeten, maar hoewel, zoals daar staat, zijn ziekte tot het hoogste toe was, bracht dit geen verbrijzeling bij hem te weeg: in tegendeel schijnt hij zich verhard te hebben tegen alles in; daartoe ook, zo lezen wij in datzelfde vers, zocht hij de Heere niet in zijn ziekte, maar de medicijnmeesters.

Zie, dat was wederom de aanvechting van zijn eigen vlees, waarvoor hij bezweek, Verdiende deze Asa niet bij levenden lijve ter helle te varen? Ja, zeker, maar nochtans heeft de Heere dit niet toegelaten, want Asa had genade bij God gevonden. Maar hoe is dat mogelijk? Ja, geliefden, dat kan ik u niet duidelijk maken, maar het woord, dat van Asa geschreven staat, zal toch wel meer gelden, dan onze bedenkingen, zo lezen wij omtrent hem (2 Kron. 15: 17): de hoogten werden wel niet weggenomen uit Israëel, het hart van Asa nochtans was volkomen al zijn dagen.

Hoort u het wel, wat des Heeren woord zegt? Niet: het hart van Asa was volkomen de helft van zijn dagen, maar al zijn dagen. Zie, mijn geliefden, dit wordt geenszins gezegd, om enige zonde of overtreding in bescherming te nemen, of te verontschuldigen, maar het komt er voor alles op aan, hoe het hart voor God gesteld is, en wij mogen het er veilig voor houden, dat Asa het onder dat alles bitter bang zal gehad hebben, oneindig banger, dan Hanani het in de gevangenis, en de andere onderdrukten, die hij liet verdrukken, het in hun druk zullen gehad hebben, en hij zal ook zeker zijn eigen zonden niet verontschuldigd hebben, maar zich daarover aangeklaagd hebben in het binnenste van zijn hart.

Laat ons toch nooit vergeten, geliefden, dat wij uit onszelf veel te zwak zijn, om ook maar één ogenblik te kunnen bestaan, en dat onze doodsvijanden, vlees en bloed, niet ophouden ons aan te vechten. Als wij dat bedenken, dan zullen wij ook van ganser harte met de Catechismus leren bidden: "Wil ons toch behoeden en sterken door de kracht van Uw Heilige Geest, opdat wij in deze geestelijke strijd niet onderliggen, maar altijd sterken wederstand doen, totdat wij eindelijk 't enenmale de overhand behouden". Zo, en niet anders ziet het er uit op de weg, die Gods kinderen hier bewandelen. Laat het ons dus verstaan en ter harte nemen: in mij is geen kracht, ik ben nog zwakker in deze geestelijke toestand, dan een arm, klein kindeke, maar mijn doodsvijanden leven en dat zijn geweldige reuzen, die mij steeds op de hielen zitten, en ontzettend nabij zijn, Och, geliefden, alle heiligen Gods bekennen het immers van

harte, en God de Heere die trouw houdt tot in alle eeuwigheid, zal Zijn Asa deze belijdenis ook wel op de lippen hebben gelegd: wij struikelen allen in vele (Jakobus 3: 2), niet wij struikelden, maar wij struikelen allen in vele, Ja, wij struikelen maar al te vaak en al te spoedig, over allerlei struikelblokken, die vlees en bloed, die duivel en wereld ons in de weg weten te werpen. Ja, Jakobus zegt nog meer: indien, zegt hij iemand in woorden niet struikelt, die is een volmaakt man, Daarom mijn geliefden, het blijft er maar bij:

Zo u in 't recht wilt treden,
 O Heer, en gadeslaan
 Onz' ongerechtigheden,
 Ach, wie zal dan bestaan,
 Maar nee, daar is vergeving
 Altijd bij U geweest;
 Dies wordt U, Heer, met beving
 Recht kinderlijk gevreesd.
 Psalm 130: 2 (zie PSBER "Ps 130:1")

en:

Wij kunnen op duizend niet één antwoorden,

Alzo de wedergeboorte uit het onvergankelijk zaad van Gods Woord blijft, de bekering blijft, God kent het hart, Hij weet, wat Hij in dat hart gelegd heeft. En als de Heere in Zijn Woord laat betuigen, dat het hart van Asa volkomen was al zijn dagen, zo zullen wij dit wel moeten laten staan. Asa's verkeerdheden en zonden zullen zeker niet verborgen zijn gebleven voor Hem, wiens ogen de gehele aarde doorlopen, maar Hij is het ook, die gaven verworven heeft, opdat ook het wederhorig kroost bij Hem zou wonen. En al heeft Asa het dan ook evenals de dochter van de 119e Psalm moeten betuigen:

Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
 Dat onbedacht zijn Herder heeft verloren,

toch blijft het in die Psalm voortdurend uw knecht, dus niet des duivels, niet van de wereld, maar nochtans des Heeren knecht. Maar welke knechten zijn dat, Roepen die niet allen uit:

Ik weet toch gene betere Heere,
 Hij doet het al wat ik begere,
 Ik ben Zijn allerslechtste knecht,
 Ik maak mijn zaken altijd slecht,

Zie, daarom dat gebed: Doe bij uw knecht naar uw goedertierenheid of genade. Wie onbekeerd is, denkt van zichzelf: ik zal mij wel hoeden zo te handelen als Asa, maar de kinderen des huizes, die hebben zich allemaal leren kennen als verkeerde knechten, Daarom moet de Heere hen ook voortdurend met de roe bezoeken, opdat zij niet omkomen in hun zonden en ongerechtigheden. Wat heeft de Heere dan met hen voor? De Heere laat ons wel eens een jaar onze eigen verkeerde weg gaan, opdat wij het zouden leren verstaan, hoe groot onze zonde en ellende is, en Hij bezoekt ons dan met de roede, om ons te verootmoedigen, zodat wij van harte leren zeggen met Psalm 119: 67, Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw woord, en: 71:

Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik Uw inzettingen leerde. Het doel van al des Heeren leidingen is dus: ons te verootmoedigen, en ons, nadat wij verootmoedigd zijn, ook in de laagte te houden, opdat wij onszelf voor grote nullen zouden leren aanzien en van harte leren zeggen: ik heb duizend en duizend maal de eeuwige dood verdiend, en als ik in de hemel kom, als ik de zaligheid beërf, zal het genade, loutere genade zijn. Dat juist wil de Heere, dat wij op genade leven, op genade drijven, op genade sterven, en het dan ook ervaren, dat genade, vrije soevereine genade ons ook koninklijk door alles heen weet te brengen, zonder dat van onze zijde één traan, één zucht in aanmerking komt, om ons die te verwerven. Verder leidt de Heere ons langs zulke diepe wegen, opdat ons hart niet aan deze zichtbare wereld blijve hangen. God wil ons hart hebben, en is ons hart tot Hem, dan is ook Zijn Goddelijk en vaderlijk hart volkomen tot ons, en hoewel geen van onze verkeerdheden aan Zijn oog verborgen is, zo bedekt Hij die allen met Zijn barmhartigheid en rekent ons die niet toe. Maar om dit doel te bereiken heeft Hij voor een ieder der Zijnen bijzondere wegen, zodat, als u meent nu eens een tijd lang te kunnen huppelen en springen, u plotseling met een verstuikte voet onbewegelijk op uw stoel moet blijven zitten; of, zo u meent: o, nu zal ik mij eens recht kunnen verblijden over een heerlijk uitzicht naar mijn eeuwig vaderland, zie, dan vliegt een stofje in uw geestelijk oog, en u staat in dikke duisternis. Ja, het kan gebeuren, dat juist als u denkt: o, wat heb ik daar een heerlijke overwinning behaald, over duivel en wereld, over mijn eigen vlees en bloed, u plotseling op glad ijs komt te staan en neer ligt, eer u er om denkt. Ik herhaal het, u moet meer en meer leren, hoe groot uw zonde en ellende is, opdat u u nooit verbeeldt: o, dat weet ik al lang, en ik heb de zonden onder de voet, want u zult met uw zondige aard te strijden hebben, de gehele tijd van uw leven hier op aarde. Zo wordt het hart verlost van de gehechtheid aan het zichtbare, ook verlost van de zucht om alles te willen regeren, en te zetten zoals het ons behaagt, maar wij leren ook ons er over te verheugen, dat onze genadige God het roer in handen heeft. Want, wat is er liefelijker, dan te ervaren, dat de Heere leeft en dat Hij voor ons zorgt? O hoe beschamend, maar ook tegelijkertijd hoe zalig is het te ervaren, dat, waar wij verkeerdheid op verkeerdheid gestapeld hebben, God toch altijd weer het een of ander stukje speelgoed gereed heeft, om zijn schreiend kind mee te troosten. Plotseling komt men vaak te staan, bedekt met schande en schaamte, zodat men niet waagt de ogen op te slaan, en plotseling gaat dan de zon der vreugde op, die men niet gemeend had ooit weer te zullen aanschouwen. Zie, kan men daarom niet veilig een poosje op de Heere wachten? Hij komt te Zijner tijd, opdat wij recht zouden proeven en smaken hoe lekker het groene gras is, waarop Zijn schapjes geweid worden. Het gaat met des Heeren volk zoals het met het volk Israël ging: toen het volk Kanaän was binnengetrokken, liet de Heere enige Kanaänieten daarin overblijven, om Israël te beproeven; zij hadden daarmee voortdurend strijd te voeren. De Heere wilde nu daarin

aan het licht doen komen, of het volk dan nu waarlijk in Zijn geboden en inzettingen zou wandelen, en Zijn rechten zou volgen en die doen, wat zij voor een lichte zaak hielden. Niet dat zulks voor de Heere behoefde openbaar te worden, want Hij, die de harten en nieren beproeft, weet wel, wat in onze harten huist, maar Hij wil het Zijn kinderen zelf doen ondervinden, hoe ellendig en zondig zij zijn, opdat zij tot de belijdenis komen: ik heb niet gewandeld in Uw wegen, ik heb niet gehandeld naar Uw geboden, daarom: doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid.

Amen.

22. Preek over Psalm 119: 124a

Mijn geliefden.

Wanneer wij een weg inslaan, of op een weg geleid worden, die wij nog nooit bewandeld hebben, en die ons dus geheel vreemd is, wanneer ons vooruit gezegd is, wat wij op deze weg zullen ontmoeten, en wij ontmoeten dan ook werkelijk wat ons is aangezegd, is dat dan niet het beste bewijs, dat wij werkelijk op die weg zijn, die wij te gaan hebben?

Ach, zal men zeggen, welk een dwaze vraag, dat verstaat zich immers van zelf.

Ja, mijn geliefden, zeker verstaat zich dat van zelf, maar nochtans is het alle kinderen Gods eigen zich vreemd te houden over de hitte der verdrukking, die zij op hun weg ontmoeten, en die hun toch van het begin af zo duidelijk is voorspeld. Ja, maar al te vaak worden zij door de tegenspoeden en noden, die zij op de weg ontmoeten, zo hard aangevochten, dat zij het in twijfel beginnen te trekken, of hun weg wel de ware weg ten leven is, en of op hun doornenweg de Heere wel met hen optrekt. In onze Catechismus lezen wij in vraag en antwoord 127 het volgende:

"Vraag: *Welke is de zesde bede?*

Antwoord: *En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de Boze. Dat is: dewijl van onszelf wij zó zwak zijn, dat wij niet één ogenblik kunnen bestaan, en daartoe onze doodvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees niet ophouden ons aan te vechten, wil ons toch behoeden en sterken door de kracht van Uw Heilige Geest, opdat wij in deze geestelijke strijd niet onderliggen, maar altijd sterke weerstand doen, totdat wij eindelijk te ene maal de overhand behouden."*

Nu werpen wij de vraag op: wanneer wij nu op onze weg hard aangevochten worden door onze doodvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees, hebben wij dan juist daarin niet het zuiverste kenteken, het duidelijkste bewijs, dat wij ons op de rechte weg bevinden? Wij willen altijd sterk zijn in onszelf, en verkeren voortdurend in de waan, dat wij wel degelijk tegen onze doodvijanden kunnen bestaan, en als wij het tegendeel ervaren, vragen wij vol angst: zijn wij wel op de rechte weg? Daarbij komt dan nog de dwaling, dat wij menen, tenzij de Heere het ons anders leert, dat een wedergeboren en bekeerd mens nu ook voortdurend over alle heen is gezet, dat hij toegerust is met een onuitputtelijke voorraad van kracht en moed, dat de zonde voor hem een overwonnen standpunt is, dat het vlees bij hem volkomen is gedood, dat hij met het hoofd in de wolken wandelt, en steeds voortgaat van kracht tot kracht, van deugd tot deugd.

Maar, als men zo denkt over de wedergeboorte, dan vergeet men hoe het in het natuurlijke leven met de kleine kinderen toegaat: een kind, dat ter wereld is gekomen, is, indien het gezond en wel geschapen is, als schepsel in zijn soort volkomen. Maar hoe? Immers juist als kind. Heeft nu een pasgeboren kind kracht om te lopen, of is het zwak en hulpbehoevend? Kan het zichzelf aan- of uitkleden, reinigen, voeden en verzorgen? En komen er niet al spoedig, al is het kind ook vol liefelijkheid en aantrekkelijkheid, allerlei trekken aan het licht, die wel duidelijk bewijzen, dat zulk een kind, hoe schoon en beminnelijk ook, toch niets anders is, dan een kind van de diepgevallen Adam? Staat het daarenboven niet bloot aan een heirleger van krankheden? Is het verstand van het kind volkomen? zijn wil tot het goede gericht? En wanneer ontwaakt bij de mens de wijsheid? Ach, men kan van jongelieden wel zeggen

in het gewone, maatschappelijke leven: volgen de wet zijn zij dan of dan meerderjarig of mondig, dat wil zeggen: in zekere zin onafhankelijk tegenover zijn ouders.

Maar een kind Gods, wanneer wordt dat mondig: onafhankelijk tegenover zijn hemelse Vader? Ach, wij dwazen en hardhorenden, wat wordt er niet veel gepredikt, hoeveel wordt er niet verkondigd van Gods genade en trouw, en toch, als het er op aankomt, is men alles vergeten, Waardoor komt dat, mijn geliefden? Dat komt door de zonde, door de menigte der zonden en overtredingen, die een scheiding maakt tussen ons en onze God. Want wat zijn dan de overleggingen van ons hart? Dan denkt men zulke aanvechtingen, waarvan de Catechismus spreekt, en die ik maar al teveel ondervind in mijn gemoed, kunnen toch onmogelijk bij een wedergeborene plaats grijpen. Dan wordt men droevig en benauwd, en men maakt de slotsom op: ik ben zeker niet op de rechte weg, Dan wordt alles duister in ons, en rondom ons heen, alle troost ontzinkt ons, en wij menen, dat de Heere niet meer met ons is. Dan wordt het arme, aangevochten hart vervuld met vertwijfeling en wanhoop, en men begint vol angst de grond van zijn zaligheid niet in Christus alléén, maar in zichzelf te zoeken, en omdat men Christus, het ware en enige Fundament der zaligheid uit het oog heeft verloren, staat men zichzelf in het licht.

Omdat wij nu zulke dwaze en hardhorende schepselen zijn, mijn geliefden, is het nodig, dat wij voortdurend op de Heilige Schrift worden gewezen, voortdurend daarin worden ingeleid, om daaruit te leren, wat onze vaders, die met zo ontzettend veel lijden en noden te kampen hadden, van zichzelf hebben beleden, en wat des Heeren Woord daaromtrent zegt. Wat bekent bijvoorbeeld Job? Zien wij eens na, wat wij vinden in Job 9: 2, 3: "Waarlijk, ik weet, dat het zo is: want hoe zou de mens rechtvaardig zijn bij God? Zo Hij lust heeft, om met hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem beantwoorden," Wat belijdt David Psalm 19: 13-15: "Wie zou de afdwalingen verstaan? reinig mij van de verborgen afdwalingen. Houd uw knecht ook terug van trotsheden, laat ze niet over mij heersen; dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding. Laat de redenen mijns monds, en de overdenking mijns harten welbehagelijk zijn voor Uw aangezicht, o Heere, mijn Rotssteen, en mijn Verlosser." En wat lezen wij Psalm 43: 1, 2: "O Heere, hoor mijn gebed, neig de oren tot mijn smekingen; verhoor mij naar uw waarheid, naar uw gerechtigheid. En ga niet in het gericht met uw knecht, want niemand, die leeft, zal voor uw aangezicht rechtvaardig zijn." Het kan zo niet uitblijven, dat wij op onze weg, ja, juist op de weg van het eeuwig leven, voortdurend blootstaan aan de aanvechtingen van de duivel, de wereld en ons eigen vlees. De wedergeboorte van een mens is zeker een volkomen zaak, zijn bekering eveneens, voor zover God de mens kent en weet, hoe het hart tegenover God staat. Maar overigens is het onvolkomen, zodat op de vraag: "hoe lang hebt u te leren over de eerste vraag en antwoord van de Catechismus?" steeds het antwoord zal luiden, en blijven luiden: "mijn gehele leven lang". Het zal bij elk kind van God waar blijven: *het vlees begeert tegen de Geest, en: de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.*

Ach, wij zijn zulke slechte soldaten, die, zo de Heere het niet verhoedt aan alles vertwijfelen, de wapens ver van ons werpen, en op de vlucht gaan, zodra de vijand zich maar vertoont, zodra de storm der aanvechting zich verheft. Intussen doet u wel, zo u daarom toch niet denkt: 'ach, die aanvechtingen des duivels, van de wereld, en van ons eigen vlees hebben eigenlijk toch niet zoveel te beduiden.' Want de duivel is een geweldige reus, en de invloed, die hij op de gevallen kinderen van Adam uitoefent, is ontzettend groot. De aanvechtingen van de wereld moeten wij ook niet

gering achten, maar wel bedenken, dat de wereld vuur is, en wij licht ontvlambaar stro, zodat er maar één vonk behoeft te ontbranden en wij staan in lichte laaie.

En de aanvechtingen van het vlees zijn voorzeker ook niet gering. Zie op Lot, die, nadat hij gelukkig en veilig uit Sodom was ontkomen, een speelbal werd van de verkeerdheid en begeerlijkheid van zijn eigen kinderen. Zie op Aäron; toen het volk hem benauwde, maakte hij hun, volgens hun begeerte, een gouden kalf, in plaats van hun dwaze eis mannelijk en kloekmoedig van de hand te wijzen. Zie, dat een en ander werkte het vlees uit.

"Gij waart ook met Hem, uw spraak maakt u openbaar", zo sprak een dienstmaagd tot Petrus, en daar wordt hij zo bang, zo bang, dat hij zichzelf begint te vervloeken, en te zweren, dat hij deze mens niet kent. Nu ja, zal misschien iemand zeggen, maar dat was voor dat Petrus de Heilige Geest had.

O nee, en ook na de uitstorting van de Heilige Geest, lang na de Pinksterdag, zien wij bij Petrus weer dezelfde wankelmoedigheid. Wij lezen immers in Galaten 2, hoe het hem aan moed ontbrak om er in het aangezicht der Joden vooruit te komen, dat ook heidenen in genade waren aangenomen. Ja, wij vinden uitdrukkelijk van hem vermeld, dat hij, "eer sommigen van Jakobus gekomen, mee at met de heidenen, maar toen zij gekomen waren, onttrok hij zich, en scheidde zichzelf af, vreemde degenen die uit de besnijdenis waren; en ook de andere Joden veinsden met hem; alzo dat ook Barnabas mede afgetrokken werd door hun veinzing." Galaten 2: 12, 13.

Zie, op Paulus, die anders zulk een voorbeeld van zachtmoedigheid en lijdzaamheid is, Hij verbond zich op reis met Barnabas, de zoon der vertroosting, en daar ontstond tussen die twee zulk een twist en gekijf, dat er, zoals wij uitdrukkelijk in Handelingen 15: 39 lezen, *een verbittering tussen hen ontstond, zodat zij van elkaar gescheiden zijn en ieder zijns weegs ging.*

Sla het oog verder nog eens op de discipelen van de Heere Jezus, toen zij vergeten hadden broden mee te nemen, maar in hun verlegenheid daarover, ook geheel en al vergeten hadden, hoe koninklijk de Heere het tot tweemaal toe verstaan had, met een klein aantal broden en vissen, duizenden te verzadigen. Moest de Heere hen, die Zijn wonderen aanschouwd hadden, toen niet bestraffen? Moest Hij toen niet tot hen spreken, van wie het eens luidde: "vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar mijn Vader die in de hemelen is"; "wat overlegt u, dat u geen broden hebt? Bemerkt u nog niet, en verstaat u nog niet? Hebt u nog uw verhard hart? Ogen hebbende ziet u niet? en oren hebbende, hoort u niet?" Markus 8: 17, 18.

Konden Zijn jongeren één uur met Hem waken in Gethsémané? Verstonden zij iets van Zijn opstanding? Toonden zij door hun dwaze vraag: "Heere, zult u in deze tijd aan Israël het koninkrijk weer oprichten?" (Hand. 1: 6) dat zij, ook na Zijn opstanding, niet het minste begrip hadden van het Koninkrijk Gods?

Belijdt de Apostel het niet luid, tegenover de dwaze waan en de hoogmoed van hen, die beweerden en nog bewezen, dat een wedergeboren mens geschiktheid en bekwaamheid ten goede heeft ontvangen in zichzelf: "Niet dat van onszelf bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelf, maar onze bekwaamheid is uit God" (2 Cor. 3: 5). Roept dezelfde Apostel het niet uit: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Ik dank God, door Jezus Christus, onze Heere." (Rom. 7: 24, 25) En wederom: 15b: *Want hetgeen ik wil, dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat, dat doe ik.* Daarom is het zulk een heerlijk gebed, dat gebed uit Psalm 119: 124a:

Doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid.

Of, zoals Luther vertaalt: "naar Uw genade" wat hetzelfde beduidt.

O, wat ligt er toch niet opgesloten in dat woordje: goedertierenheid, genade! Mijn geliefden, velen uwer kennen immers dat uit ondervinding "wij zijn uit onszelf zo zwak, dat wij niet één ogenblik kunnen bestaan". Velen van u ervaren het nog voortdurend, dat onze doodvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees niet ophouden ons aan te vechten? Houdt nu deze geestelijke strijd ons gehele leven lang niet op, dan zal het ook ons gehele leven lang niet ophouden, dat wij gedreven door de Heilige Geest tot de Heere komen en uitroepen: "Heere, het is niets bij U te helpen, hetzij de machtige, hetzij de krachteloze, help ons, Heere onze God, want wij steunen op U en in Uw Naam zijn wij gekomen tegen deze menigte." (2 Kron. 14: 11)

Daarom moet het ons niet bevreemden, geliefden, zo wij voortdurend door vlees en bloed, door duivel en wereld aangevochten worden. Ja, wij moeten niet verschrikken, als de hitte van deze aanvechting menigmaal zo hoog stijgt, dat wij niet meer weten wat wij bidden moeten, zoals het behoort, en er volstrekt geen gebed meer bij ons aanwezig is. Ja, het moet ons niet vreemd dunken, zo de zielevijand ons voortdurend toeroept: "houd toch op met bidden, met smeken, met aanroepen van des Heeren naam; op u slaat God toch geen acht, uw gebed verhoort Hij toch niet." In het geestelijke leven der kinderen Gods gaat het op en af. Als men eens even rustig heeft zitten zingen: *de Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken* dan duurt het niet lang of men wordt weer opgejaagd uit zijn rustplaats en heen en weer gedreven door de stok van de drijver. Dan moet de ziel weer luid klagen: "Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot U o God, mijn ziel dorst naar God, naar de levende God; wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen? Mijn tranen zijn mij tot spijze dag en nacht; omdat zij de ganse dag tot mij zeggen: waar is uw God?" (Psalm 42: 2-4) Ach, het kan menigmaal op de weg naar het hemelse Jeruzalem er uit zien, alsof men de geestelijke tering heeft, en daar ook de eeuwige dood van sterven zal.

Maar ik herhaal het, zulke hitte der aanvechting moet ons niet bevreemden. Laat ons eens een blik werpen op het leven en het bestaan van koning Asa. Hij had de menigte der vijanden gezien, hij had gezien hoe Zerah, de Moor, tegen hem uittrok met een leger van duizendmaal duizend, en driehonderd wagens (2 Kron. 14: 9). En zie, die duizenden en tienduizenden zij waren uit elkaar gestoven, want de Heere had ze voor Asa geslagen, en het gehele machtige leger van Asa, vijfhonderd tachtig duizend man (vs. 8), was er bij ingeschoten, het had niet eens behoeven te strijden, het had alleen maar de rijke buit weg te dragen, die de Moren hadden achtergelaten. En had Asa uit dit alles nu geleerd op de Heere zijn God te vertrouwen? Ach nee, want toen enige tijd daarna Baësa, de koning van Israël tegen Juda optrok, en het ondernam een sterke stad, Rama genaamd, voor het aangezicht van Asa te bouwen, opdat niemand uit of in Juda zou kunnen gaan, dan die Baësa dat veroorloofde. Wat lezen wij dan van Asa? In plaats van kmoedig met zijn soldaten, waaraan het hem toch niet ontbrak, tegen Baësa uit te trekken, en opnieuw de Heere aan te roepen, wendt hij zich in plaats van tot de Heere der heirscharen, tot Benhadad, de koning van Syrië, die een aartsvijand van Gods volk was. O smaad, o schande, diezelfde koning Asa, aan wie de Heere zo grote dingen gedaan had! En hij laat het goud en zilver uit het huis des Heeren halen, en wat hem niet eens toebehoorde, dat zendt hij naar deze aartsvijand, en zoekt diens hart met allerlei mooie woorden te vermurwen, opdat hij hem maar verlossen zou van Baësa, die hem benauwde. Ja, hij zoekt Benhadad wijs te maken: (2 Kron. 16: 3) *Er is een verbond tussen mij en u, en tussen mijn vader en uw vader*. Zie, zo was Asa in één ogenblik, door de angst gedreven, Gods vijand en 's pausen vriend geworden. Dat was zeker een werk des vleses, dat was de aanvechting des vleses, waarin hij bezweek.

Maar de Heere liet Zich niet onbetuigd, en zond een profeet tot Asa, om hem te bestraffen. Wij lezen (2 Kron. 16: 7-10) daarover het volgende: “En in diezelfde tijd kwam de ziener Hanani tot Asa, de koning van Juda, en hij zeide tot hem: omdat gij gesteund hebt op de koning van Syrië, en niet gesteund hebt op de Heere uw God, daarom is het heir des konings van Syrië uit uw hand ontkomen. Waren niet de Moren en Lybiërs een groot heir met zeer vele wagenen en ruiters? Toen u nochtans op de Heere steundet, heeft Hij hen in uw hand gegeven. Want de Heere aangaande, Zijn ogen doorlopen de ganse aarde, om Zich sterk te bewijzen aan degenen, welker hart volkomen is tot Hem; u hebt hierin zottelijk gedaan; want van nu af zullen oorlogen tegen u zijn.”

Maar helaas, deze getrouwe waarschuwing bewerkte bij Asa niets dan verbittering. Wat, zal hij gedacht hebben, hoe waagt zulk een profeetje mij, de machtige koning, te bestraffen? Hoe durft hij? En wij lezen vers 10, dat Asa toornig werd tegen de ziener, en hem in het gevangenhuis leidde. “Want, staat er, hij was hierover tegen hem ontsteld, daartoe onderdrukte Asa enigen uit het volk ter zelve tijd.” Ziet u? Zo volgde de ene verkeerdheid op de andere. Wij zien hier bij Asa het treurige verschijnsel, hoe de aanvechtingen van duivel, wereld en eigen vlees die anders Godvrezende koning meesleepten, zodat, zoals ik al zei, de ene verkeerdheid op de andere volgde.

Maar de Heere was getrouw Hij liet Asa niet los, en de straf bleef niet uit. Wij lezen: 12, dat Asa ziek werd aan zijn voeten, maar hoewel, zoals daar staat, zijn ziekte tot het hoogste toe was, bracht dit geen verbrijzeling bij hem te weeg. In tegendeel schijnt hij zich verhard te hebben tegen alles in; daartoe ook, zo lezen wij in datzelfde vers, *zocht hij de Heere niet in zijn ziekte, maar de medicijnmeesters.*

Zie, dat was wederom de aanvechting van zijn eigen vlees, waarvoor hij bezweek, Verdienende deze Asa niet bij levenden lijve ter hel te varen? Ja, zeker, maar nochtans heeft de Heere dit niet toegelaten, want Asa had genade bij God gevonden. Maar hoe is dat mogelijk?

Ja, geliefden, dat kan ik u niet duidelijk maken, maar het woord, dat van Asa geschreven staat, zal toch wel meer gelden, dan onze bedenkingen. Zo lezen wij omtrent hem (2 Kron. 15: 17): *De hoogten werden wel niet weggenomen uit Israëel, het hart van Asa nochtans was volkomen al zijn dagen.*

Hoort u het wel, wat des Heeren woord zegt? Niet: het hart van Asa was volkomen *de helft* van zijn dagen, maar *al* zijn dagen. Zie, mijn geliefden, dit wordt helemaal niet gezegd, om enige zonde of overtreding in bescherming te nemen, of te verontschuldigen, maar het komt er voor alles op aan, hoe het hart voor God gesteld is. En wij mogen het er veilig voor houden, dat Asa het onder dat alles bitter bang zal gehad hebben, oneindig banger, dan Hanani het in de gevangenis, en de andere onderdrukten, die hij liet verdrukken, het in hun druk zullen gehad hebben. En hij zal ook zeker zijn eigen zonden niet verontschuldigd hebben, maar zich daarover aangeklaagd hebben in het binnenste van zijn hart.

Laat ons toch nooit vergeten, geliefden, *dat wij uit onszelf veel te zwak zijn, om ook maar één ogenblik te kunnen bestaan, en dat onze doodsvijanden, vlees en bloed, niet ophouden ons aan te vechten.* Als wij dat bedenken, dan zullen wij ook van ganser harte met de Catechismus leren bidden: "Wil ons toch behoeden en sterken door de kracht van Uw Heilige Geest, opdat wij in deze geestelijke strijd niet onderliggen, maar altijd sterken wederstand doen, totdat wij eindelijk 't enenmale de overhand behouden".

Zo, en niet anders ziet het er uit op de weg, die Gods kinderen hier bewandelen. Laat het ons dus verstaan en ter harte nemen: in mij is geen kracht, ik ben nog zwakker in deze geestelijke toestand, dan een arm, klein kindeke, maar mijn doodsvijanden leven en dat zijn geweldige reuzen, die mij steeds op de hielen zitten, en ontzettend nabij zijn, Och geliefden, alle heiligen Gods bekennen het immers van harte, en God de Heere die trouw houdt tot in alle eeuwigheid, zal Zijn Asa deze belijdenis ook wel op de lippen hebben gelegd: *wij struikelen allen in vele* (Jakobus 3: 2). Niet wij struikelden, maar wij struikelen allen in vele. Ja, wij struikelen maar al te vaak en al te spoedig, over allerlei struikelblokken, die vlees en bloed, die duivel en wereld ons in de weg weten te werpen. Ja, Jakobus zegt nog meer: *indien, zegt hij iemand in woorden niet struikelt, die is een volmaakt man*. Wij kunnen op duizend niet één antwoorden. Daarom mijn geliefden, het blijft er maar bij:

*Zo Gij in 't recht wilt treden,
O Heer, en gadeslaan
Onz' ongerechtigheden,
Ach, wie zal dan bestaan,
Maar nee, daar is vergeving
Altijd bij U geweest;
Dies wordt U, Heer, met beving
Recht kinderlijk gevreesd.*

Psalm 130: 2

Dus de wedergeboorte uit het onvergankelijk zaad van Gods Woord blijft, de bekering blijft, God kent het hart, Hij weet, wat Hij in dat hart gelegd heeft. En als de Heere in Zijn Woord laat betuigen, dat het hart van Asa volkomen was al zijn dagen, zo zullen wij dit wel moeten laten staan. Asa's verkeerdheden en zonden zullen zeker niet verborgen zijn gebleven voor Hem, wiens ogen de gehele aarde doorlopen, maar Hij is het ook, die gaven verworven heeft, opdat ook het wederhorig kruost bij Hem zou wonen. En al heeft Asa het dan ook evenals de dochter van de 119e Psalm moeten betuigen:

*Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat onbedacht zijn Herder heeft verloren.*

toch blijft het in die Psalm voortdurend *Uw knecht*, dus niet des duivels, niet van de wereld, maar nochtans *des Heeren knecht*.

Maar welke knechten zijn dat? Roepen die niet allen uit:

*Ik weet toch geen beter Heer,
Hij doet het al wat ik begeer,
Ik ben Zijn allerslechtste knecht,
Ik maak mijn zaken altijd slecht,*

Zie, daarom dat gebed: Doe bij uw knecht naar Uw goedertierenheid; of genade. Wie onbekeerd is, denkt van zichzelf: ik zal mij wel hoeden zo te handelen als Asa. Maar de kinderen des huizes, die hebben zich allemaal leren kennen als verkeerde knechten, Daarom moet de Heere hen ook voortdurend met de roede bezoeken, opdat zij niet omkomen in hun zonden en ongerechtigheden. Wat heeft de Heere dan met hen voor? De Heere laat ons wel eens een jaar onze eigen verkeerde weg gaan, opdat wij het zouden leren verstaan, hoe groot onze zonde en ellende is, en Hij bezoekt ons dan met de roede, om ons te verootmoedigen, zodat wij van harte leren zeggen met Psalm 119: 67, *Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw woord*. En vers 71: "Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik Uw inzettingen leerde."

Het doel van al des Heeren leidingen is dus: ons te verootmoedigen, en ons, nadat wij verootmoedigd zijn, ook in de laagte te houden, opdat wij onszelf voor grote nullen zouden leren aanzien en van harte leren zeggen: ik heb duizend en duizendmaal de eeuwige dood verdiend, en als ik in de hemel kom, als ik de zaligheid beërf, zal het genade, loutere genade zijn. Dat juist wil de Heere, dat wij op genade leven, op genade drijven, op genade sterven, en het dan ook ervaren, dat genade, vrije soevereine genade ons ook koninklijk door alles heen weet te brengen, zonder dat van onze zijde één traan, één zucht in aanmerking komt, om ons die te verwerven. Verder leidt de Heere ons langs zulke diepe wegen, opdat ons hart niet aan deze zichtbare wereld blijven hangen. God wil ons hart hebben, en is ons hart tot Hem, dan is ook Zijn Goddelijk en Vaderlijk hart volkomen tot ons, en hoewel geen van onze verkeerdheden aan Zijn oog verborgen is, zo bedekt Hij die allen met Zijn barmhartigheid en rekent ons die niet toe. Maar om dit doel te bereiken heeft Hij voor een ieder der Zijnen bijzondere wegen, zodat, als u meent nu eens een tijdlang te kunnen huppelen en springen, u plotseling met een verstuikte voet onbewegelijk op uw stoel moet blijven zitten. Of, als u meent: ‘o, nu zal ik mij eens recht kunnen verblijden over een heerlijk uitzicht naar mijn eeuwig vaderland’, zie, dan vliegt een stofje in uw geestelijk oog, en u staat in dikke duisternis.

Ja, het kan gebeuren, dat juist als u denkt: ‘o, wat heb ik daar een heerlijke overwinning behaald, over duivel en wereld, over mijn eigen vlees en bloed’, u plotseling op glad ijs komt te staan en neerligt, eer u er om denkt. Ik herhaal het, u moet meer en meer leren, hoe groot uw zonde en ellende is, opdat ge u nooit verbeeldt: o, dat weet ik allang, en ik heb de zonden onder de voet! Want u zult met uw zondige aard te strijden hebben, de gehele tijd van uw leven hier op aarde.

Zo wordt het hart verlost van de gehechtheid aan het zichtbare, ook verlost van de zucht om alles te willen regeren, en te zetten zoals het ons behaagt. Maar wij leren ook ons er over te verheugen, dat onze genadige God het roer in handen heeft. Want, wat is er liefelijker, dan te ervaren, dat de Heere leeft en dat Hij voor ons zorgt? O hoe beschamend, maar ook tegelijkertijd hoe zalig is het te ervaren, dat, waar wij verkeerdheid op verkeerdheid gestapeld hebben, God toch altijd weer het een of ander stukje speelgoed gereed heeft, om zijn schreiend kind mee te troosten.

Plotseling komt men vaak te staan, bedekt met schande en schaamte, zodat men niet waagt de ogen op te slaan, ... en plotseling gaat dan de zon der vreugde op, die men niet gemeend had ooit weer te zullen aanschouwen. Zie, kan men daarom niet veilig een poosje op de Heere wachten? Hij komt te Zijner tijd, opdat wij recht zouden proeven en smaken hoe lekker het groene gras is, waarop Zijn schaapjes geweid worden.

Het gaat met des Heeren volk zoals het met het volk Israël ging: toen het volk Kanaän was binnengetrokken, liet de Heere enige Kanaänieten daarin overblijven, om Israël te beproeven; zij hadden daarmee voortdurend strijd te voeren. De Heere wilde nu daarin aan het licht doen komen, of het volk dan nu waarlijk in Zijn geboden en inzettingen zou wandelen, en Zijn rechten zou volgen en die doen, wat zij voor een lichte zaak hielden. Niet dat zulks voor de Heere behoefde openbaar te worden, want Hij, die de harten en nieren beproeft, weet wel, wat in onze harten huist, maar Hij wil het Zijn kinderen zelf doen ondervinden, hoe ellendig en zondig zij zijn, opdat zij tot de belijdenis komen: *ik heb niet gewandeld in Uw wegen, ik heb niet gehandeld naar Uw geboden*, daarom: *doe bij Uw knecht naar Uw goedertierenheid*. Amen.

23. Meditatie over Psalm 121

Zingen: Psalm 121

Geliefden.

“Enos leefde 90 jaren, en hij gewon Kenan. En Enos leefde, nadat hij Kenan gewonnen had, 815 jaren; en hij gewon zonen en dochteren. Zo waren al de dagen van Enos 905 jaren; en hij stierf.” (Genesis 5:9-11).

"Enos" betekent: "ellendig mens". Zulk een "ellendig mens" wordt alleen in het leven gehouden door de genade des Heiligen Geestes; hij heeft in zich geen kracht, geen vooruitzicht, geen hulp. Wat is het gehele leven? Een leven van moeite, verdriet en bitterheid. Onze Heere God leidt ons naar Zijn alleen wijze en heilige raad, daar moeten wij ons vaak kwellen en bedroeven en gaan gebukt onder allerlei zorgen. En God de Heere in Zijn Genade heeft geschapen man en vrouw, en heeft hen verbonden door de heilige band van het huwelijk, en zij brengen dan kinderen voort, en de ellende heeft in dit leven geen einde; maar er is ook veel troost voor allen, die hun hoop stellen op de levende God. Het einde echter is, dat de mens sterft. Wat heeft nu echter des Heeren volk te midden van zulke ellende des lichaams en der ziel? Juist dat, wat wij in het begin zongen; een belofte, die goedsmoeds maakt in dit leven der ellende.

In deze morgenuur willen wij daarom deze belofte nader overwegen, gelijk wij haar lezen in Psalm 121:

Een lied Hammaäloth, Ik hef mijn ogen op naar de bergen, vanwaar mijn hulp zal komen. Mijn hulp is van de Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft. Hij zal Uw voet niet laten wankelen; uw Bewaarder zal niet sluimeren. Ziet, de Bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slapen. De Heere is uw Bewaarder, de Heere is Uw Schaduw aan uw rechterhand. De zon zal u des daags niet steken, noch de maan des nachts. De Heere zal u bewaren van alle kwaad, uw ziel zal Hij bewaren. De Heere zal Uwe uitgang en uwe ingang bewaren, van nu aan tot in der eeuwigheid.

Ik hef mijn ogen op naar de bergen, vanwaar mijn hulp komen zal; dat is, van welke ik meen, dat mijn hulp komen zal. Dan is men niet op de bergen, maar in een dal (Psalm 23:4). Nu heft men zijn ogen op in dit dal der schaduwen van de dood naar de bergen, zoals wij zingen:

*Nu weet ik, dat de macht der duisternis
Verdwenen is, schoon ik met zwakke schreden
Moet radeloos door duist're dalen treden,
Van troost beroofd.*

Dat is hemelse poëzie, maar dit lied zal wel niet gezongen worden, als men in de hemel is, maar wanneer de tranen over het aangezicht rollen. De gelovige, de aangevochtene, de arme mens, die er nochtans van overtuigd is, dat er een God in de hemel is, en zich tot deze levende God om genade wendt want er is angst in het diepe dal, in de duisternis hij weet niet waarheen. Men moet klagen, dat men zulk een schrikkelijk gedruis en getier hoort, zoals er in Psalm 42:8 staat: “De afgrond roept tot de afgrond, bij het gedruis Uwer watergoten; al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan.” Dit kan men nu al in het natuurlijke ondervinden, wanneer men in een

duistere nacht door een diep dal heen moet, en er zijn daar ruisende beken en stromen, rondom een dicht woud, zodat men niets ziet, en men is in gevaar van het leven. Wanneer men dan met zulke baren en golven te strijden heeft, dan is dat schrikkelijk. Dan ziet men immers en heft zijn ogen op naar de bergen, vanwaar hulp komen zal. Wij weten immers tenminste, dat wij daar een vrij uitzicht hebben en rond zien kunnen en uit de benauwdheid verlost zijn. In 't Oosten zijn bovendien op de bergen meestal nog vestingen, waar hulp was, en dan zag men uit het dal, of er niet misschien van zulke vestingen hulp komen mocht, bijvoorbeeld tegen rovers, door welke men aangevallen werd.

Dus in het nauwe dal heft de aangevochtene zijn ogen op naar de bergen, van welke hem hulp komen zal, zoals hij namelijk meent. Van daar is hem vaak hulp gekomen. Wat zijn dat voor bergen? Gods bergen? Nee en ja. De Heere God heeft immers alle middelen in Zijn hand, en als daar bergen staan, Hij heeft ze geschapen, en wanneer vestingen daarop zijn, zij zijn niet zonder Hem gebouwd. Maar wanneer ik in het dal ben, hoe verre is dan zulk een vesting verwijderd? Tenminste een uur. Maar hoever is de Heere verwijderd?

Ja, daar leren wij ons recht kennen. De Heere heeft wel beloofd: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen." Maar een mens denkt altijd, wanneer ik maar op zulk een berg was, dan zou ik uit het dal weg en hoog boven alle gevaar wezen. 't Zijn alle bergen des vleses, naar welke wij zien. Vanwaar zal de hulp komen? Welgelukzalig de mens, voor wie van de bergen geen hulp komt, want wanneer deze van de bergen komt, dan verlaat men zich op de bergen. Hulp van mensen is ijdel, Gods hulp alleen is krachtig. Gods hulp echter en mensenhulp kunnen niet samen blijven.

Mijn hulp is van de Heere. "Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af, van de buik mijner moeder aan zijt Gij mijn God, zo wees niet verre van mij, want benauwdheid is nabij, want er is geen helper." Ja, wanneer men zich aan Gods Woord en Zijn beloften houdt, dan komt van Hem Uw hulp. Welke hulp? Juist overeenkomstig de angst en nood, die u drukt, juist overeenkomstig de smart, die u op het hart draagt.

Mijn hulp komt van de Heere. De gelovige kan zo verlaten staan, maar wanneer alle hulp weg is, wanneer geen hulp meer gezien wordt, gelooft hij toch nog aan de hulp van de Heere. Mijn hulp komt niet van de bergen, mijn hulp komt van de Heere. Kan dan God, wanneer ik vertreden wordt onder des vijands voet, kan Hij het nog veranderen? Kan Hij hulp, redding schenken, wanneer de wateren mij tot de ziel gaan, wanneer de rovers mij doden? Hij laat immers alles toe, God kan helpen, die God, die hemel en aarde gemaakt heeft. Zo tuchtigt de geest het vlees en komt zo aan de dag. Die hemel en aarde gemaakt heeft, die kan en zal waarlijk ook maken, dat er voor mij hulp kome. Hoeveel miljoenen mensen roept Hij in 't leven en onderhoudt hen allen, en zulk een arm wormpje zou Hij niet helpen kunnen? Wanneer Hij het grote vermag, zo vermag Hij ook het kleine en geringe.

De geest der gelovigen worstelt zich naar boven door de diepe nood en de aanvechting heen, en spreekt: ***mijn hulp is van Hem, die hemel en aarde gemaakt heeft.*** Ik kan niet beneden in het dal blijven, ik moet naar boven in de hemel, maar het is zulk een smalle weg, en op beide zijden zijn zo schrikkelijk diepe afgronden; wanneer ik uitglijd, zo lig ik in de diepte en ben verloren, en dit gevaar is er niet slechts eenmaal, maar herhaalt zich elke dag. De kinderen Gods zijn bevreesd voor hun val, zij vallen niet graag; de wereld vraagt er niet veel naar, zij kan makkelijk weer opstaan. Maar de

kinderen Gods moeten en willen blijven staan. Zij hebben ook de belofte, dat zij in de genade staan zullen. "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onze Heere Jezus Christus, door welke wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade, in welke wij staan." (Rom. 5:1, 2). De kinderen Gods willen niet vallen, het is hun aangeboren, staande te blijven, zelfs wanneer de duivel hen in de afgrond trekken wil staande te blijven in de genade Gods.

Mijn hulp komt van de Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft. Of men mij nu ombrengt en mijn lichaam verscheurt, of ik nu van honger en dorst omkom, mijn hulp komt toch van God. Waar een kind Gods in zulk een nood komt, kan het toch God niet laten varen, hoewel het altijd bevreesd is, dat de voet struikelen zal en men toch nog eens in handen van de satan zal vallen. Het wordt erkend, ik kan onmogelijk staande blijven, kan geen schrede doen zonder in de afgrond te zinken.

Maar hier is de belofte: ***Hij zal Uw voet niet laten wankelen.*** Dat is, Hij zal niet toelaten, dat u daar op deze weg uitglijdt en in de afgrond stort, maar dat u schrede voor schrede door Zijn hand gehouden wordt. Het is echter de kinderen Gods steeds zeer bang te moede, zij moeten vooruit en kunnen niet.

Maar uw Bewaarder zal niet sluimeren. God zorgt, dat de Zijnen niet vallen. God zorgt, dat hun voet niet uitglijdt. God kan wel zorgen. op Hem kan men zeker vertrouwen en Hij is een bestendige Bewaarder, Hij sluimert niet. De moeder slaapt niet aan de wieg, waarin het kranke kindeke ligt. De liefhebbende echtgenote slaapt niet aan het bed van de zieke man, maar zij waakt, om bij elk gevaar, bij elke behoefte dadelijk gereed te staan. De Heere God echter is meer dan een trouwe moeder, meer dan een liefhebbende vrouw. Maar de kinderen Gods slapen in hun nood. Ach, zij sliepen ook in Gethsémané, maar Eén worstelde met de dood, terwijl zij sliepen, en deze Ene heeft dat verworven, dat God, die leeft, niet slaapt, maar dat Zijn ogen geopend zijn, dag en nacht, over al Zijn verbondsvolk. Zie, dat is, zo geef er toch acht op.

Vers 4. *"De Bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slapen."* Ja, de Bewaarder Israëls. Dat is een zonderling volk, het heeft van de Heere een nieuwe naam ontvangen, heeft een eeuwige zegen van Hem verkregen, is een door het bloed des verbonds verworven volk. Het is het volk des eigendoms; het is Zijn voornemen, dit volk in de eeuwige rust te brengen. Het is Zijn eerstgeborene, Zijn eigendom. Hij heeft het met Zijn heerlijkheid omkleed, en het is Zijn eer, dit volk in de eeuwige zaligheid gebracht te hebben, het is Zijn bruid. Ja, zulks is wel dit volk, maar het is ook in grote nood, in gevaar, in grote droefheid. Daar zijn de vijanden in groot aantal, en willen dit volk vernietigen. Het is zo vreesachtig en denkt wij zijn niet veilig, en daarbij menen zij toch zo voorzichtig te zijn, en steken daarom een vuur aan, zodat de vijanden hen juist zo het beste zien kunnen.

Wie is daar wachter in de nacht? Die God, die gezegd heeft: *Ik heb u lief gehad met een eeuwige liefde, daarom heb ik u getrokken met goedertierenheid,* (Jer. 31:3). Hij is de bewaarder Israëls, Hij sluimert niet, Hij slaapt niet. Zo groot is de macht Zijner liefde in Hem. Al is de nood, het gevaar nog zo groot, ga tot de Heere heen, u zult het ervaren, dat Hij u bewaakt.

De Heere is uw Bewaarder, de Heere is uw Schaduw, aan uw rechterhand. Met de rechterhand wordt alles gedaan en verricht, wanneer deze hand niet beschut, niet bedekt is, zo is alles verloren. Maar de Heere is uw schaduw aan uw rechterhand, dan zal de zon u des daags niet steken, noch de maan des nachts. In het Oosten sterft men zo licht en schielijk aan een zonnesteek, of ook aan een steek van de maan. Wij

worden, zou ik haast zeggen, dagelijks gestoken. Maar nee, zulks is toch niet zo. De kinderen Gods, wanneer zij zo zouden gestoken worden, zouden niet aan 't leven blijven, wanneer zij door de stralen van Gods toorn zouden getroffen worden. De Heere is de schaduw, die ons bedekt.

De Heere verlost ons van alle kwaad. Van alle kwaad? Ja, Hij maakt het met het kwade alzo, dat het ons niet smart (1 Chron.4:10). *De Heere zal u bewaren van alle kwaad.*

Maar nu komt het, waar het hoofdzakelijk op aankomt: "niet Hij zal uw lichaam behoeden, uw vrouw, uw kind, maar wat het allernoodzakelijkste is: ***"uw ziel zal Hij bewaren"***". De Heere brengt de ziel vaak in groot gevaar, opdat wij op zijn woord acht zouden geven. Have en goed kan men verliezen, dat is niets, maar de ziel verloren, dan is alles verloren. Dat de ziel behouden wordt en weggedragen als een buit, dat is de hoofdzaak. De Heere behoede uw ziel!

De mens is in dit leven in voortdurend gevaar. Ik kan mij niet roeren noch bewegen, overal is mijn ziel in gevaar. Dat wordt erkend door al degenen, die God vrezen; daarom telt het zichtbare voor hen zo weinig mee, want zij leven in een ander element. Daarom heet het verder vers 8: ***De Heere zal uw uitgang en uw ingang bewaren;*** dat is, al uw bewegingen, waar het dan ook zij, de Heere bewaart u.

Heden? Tot morgen of overmorgen? Nee, ***van nu aan tot in der eeuwigheid.*** Want God blijft die Hij is: waarachtig, genadig, alleen wijs, goedertieren en rechtvaardig.

Leid mij Heer, ik zou in 't stijgen

Nederzijgen;

Leid mij op een hoge rots.

Wil mij tot een toevlucht wezen

Als voor dezen,

's Vijands wreed geweld ten trots.

'k Zal in Uwe tent verkeren,

Heer' der Heeren,

Voor Uw oog in eeuwigheid.

'k Zal op U mijn vast vertrouwen

Altijd bouwen,

Door Uw' vleug'len overspreid.

Amen.

24. De alwetendheid Gods

Een Psalm van David. Voor de Opperzangmeester. Heere, Gij doorgrondt en kent mij. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan, Gij verstaat van verre mijn gedachten, Gij omringt mijn gaan en mijn liggen en Gij zijt alle mijn wegen gewend. Als er nog geen woord op mijn tong is, zie, Heere, Gij weet het alles. Gij bezet mij van achteren en van voren, en Gij zet Uwe hand op mij. De kennis is mij te wonderbaar, zij is hoog, ik kan er niet bij. Waar zou ik heengaan voor Uw Geest? En waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht? Zo ik opvoer ten hemel, gij zijt dáár; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt dáár. Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee, ook dáár zou Uw hand mij geleiden en uw rechterhand zou mij houden. Indien ik zeide: de duisternis zal mij immers bedekken, dan is de nacht een licht om mij. Ook verduistert de duisternis voor U niet, maar de nacht licht als de dag; de duisternis is als het licht. Want u bezit mijn nieren. Gij hebt mij in mijn moeders buik bedekt. Ik loof U, omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben; wonderlijk zijn Uw werken, ook weet het mijn ziel zeer wel.

Mijn gebeente was voor U niet verholen, als ik in het verborgene gemaakt ben, en als een borduursel gewrocht ben, in de nederste delen der aarde, Uw ogen hebben mijn ongevormde klomp gezien en al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen, als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was.

Daarom, hoe kostelijk zijn mij, o God, Uw gedachten, hoe machtig veel zijn haar sommen. Zou ik ze tellen? Harer is meer dan des zands; word ik wakker, zo ben ik nog bij U.

O God, dat u de goddeloze ombracht, en u mannen des bloeds, wijkt van mij, Die van U schandelijk spreken, en Uw vijanden ijdelijk verheffen. Zou ik niet haten Heere, die U haten? En verdriet hebben in degenen, die tegen U op staan? Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij. Doorgrondt mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten en zie, of bij mij een schadelijke weg is en leid mij op de eeuwige weg. Psalm 139

Deze Psalm, geliefden, moet op een ieder, die deze hoort of leest, een diepe indruk maken, tenzij men voor des Heeren woord en dus voor de Heere Zelf, geheel gevoelloos en dood is. Het wordt hier in eenvoudige woorden uitgesproken, dat de Heere alles weet en alles ziet, dat Hij ons kent en doorgrondt tot op het gebeente, en dat wij voor Hem niets kunnen verbergen. Het wordt in deze Psalm duidelijk uitgesproken, dat wij onszelf van nature niet kennen, maar dat God ons kent tot op de diepste bodem van onze harten. Het wordt hier duidelijk gezegd, dat voor Hem van onze gedachten, woorden en werken, niets verborgen is, dat wij Zijn hand nergens kunnen ontvluchten en dat er geen wolk of duisternis is, die ons aan Zijn alziend oog zou kunnen onttrekken.

Nog meer wordt er in deze honderd negen en dertigste Psalm gezegd, namelijk, niet alleen, dat de Heere alwetend, maar ook, dat Hij om en bij Zijn schepselen is, dus met andere woorden, dat Hij alomtegenwoordig is. Wij hebben daarenboven in deze Psalm nog de onderwijzing, dat God ons gekend heeft, voordat wij er nog waren, zodat ons ontstaan en onze geboorte Zijn werk was, en wij dus niet aan het toeval, of aan de een of andere natuurwet, maar aan Zijn scheppende Almacht ons aanzijn hebben te danken. Deze gedachte verwekt bij de psalmist verwondering en aanbidding en ook voor de gehele gemeente Gods is het een oorzaak van verwondering en aanbidding,

dat zij zulk een hoge, alwetende, alomtegenwoordige, almachtige God rondom en bij zich weten.

Een Godzalige schrijver, over deze Psalm schrijvende, zei eens: "Indien u wilt zondigen, zoek dan maar een oord of plaats, waar God u niet zien kan. Daarentegen, ligt u neer in een afgrond van wanhoop en vertwijfeling, zo weet, dat, hoe diep deze afgrond ook mag zijn, u toch in deze afgrond een alwetende, alomtegenwoordige, almachtige God rondom en bij u hebt, Die bereid is u te midden van nood en dood te helpen en te vertroosten bij allerlei kruis en harteleed".

De hoofdgedachte echter uit deze psalm, zoals die van Davids harp weerklonk, ligt in de verzen 21 en 22: *Word ik wakker, zo ben ik nog bij U. Zou ik niet haten, Heere, die U haten en verdriet hebben in degenen, die tegen U op staan? Ik haat hen met volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij.*

Al wie niet uit God geboren is, haat God en de naaste en dat kan ook niet anders. Wie daarentegen is wedergeboren uit water en geest, heeft God en de naaste lief, en, omdat hij God en de naaste van harte liefheeft en daarom juist van harte alles haat, wat tegen de naaste is, en omdat het hem hiermede heilige ernst is, zo wordt hij gehaat en vervolgd door allen, die niet uit water en geest wedergeboren zijn. David echter, dit alles uitsprekende, legt tegelijkertijd zijn gehele hart voor de Heere open en vertelt aan Zijn God, hoe het daarbinnen bij hem gesteld is. Hij deelt het mede, dat God hem kent, met al zijn gedachten, wegen en werken, ja, zijn gehele hart door en door kent, zodat hij Hem aanroept, als Rechter over de heilige afkeer, die hij tegen de goddelozen, die de Heere haten, gevoelt. Spreekt hij nu in vers 23: *doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, beproef mij en ken mijn gedachten*, dan wil hij daarmee niet zeggen, dat hij in het onzekere daarover is, of zijn gedrag in deze zaak wel overeenstemt met Gods wil, maar hij legt in eenvoud des harten alles voor de Heere open en zegt tot Hem "Heere, U ziet het immers alles, U kent mij immers, dat ik niets doe zonder U voor ogen te hebben". Daar er echter geen mens is, die goed doet en daarbij niet hier of daar in zondigt, bidt hij de Heere, dat Die hem moge vergeven, wat hij in zijn ijver verkeerd doet of gedaan heeft; vervolgens dat Hij hem moge vasthouden op de weg des heils en het pad der zaligheid moge doen bewandelen.

Geliefden, laat ik u allereerst nog meedelen, dat de honderd negen en dertigste Psalm mij vertroost en gelukkig gemaakt heeft in de tijd, toen men mij begon te vervolgen om het getuigenis van Jezus Christus. Ik was toen nog zeer jong. Verder, dat deze Psalm in Gods hand het middel is geweest om mij op de goede weg te houden toen ik zonder dat zeker voor de hitte der verzoeking zou bezwijken zijn. Door deze Psalm heeft de Heere mij dikwijls de zoetste troost toegeroepen in menig bang ogenblik, en dan waren het niet zo zeer de woorden van deze Psalm zelf, als de waarheid die daarin ligt opgesloten, die mij over alles heendroeg en mij bij de Heere en op Zijn wegen staande hield. Deel ik u nu daarenboven mede, dat deze Psalm mij, toen ik nog een kind was, innig kon verheugen, zo doe ik dat, opdat ook u, geliefden, deze Psalm in hoge ere zou houden en ik wens u van harte toe, dat de waarheid, die daarin vermeld wordt, uw harten mag vervullen met hemelse troost en vreugde.

Nadat wij het een en ander over de 139ste Psalm gezegd hebben, willen wij ook nog samen lezen, wat de Apostel zegt in het 13de vers van het vierde hoofdstuk uit zijn brief aan de Hebreëen. *En er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Desgenen, met Wie wij te doen hebben.*

In het dertiende vers van het vierde hoofdstuk uit de brief aan de Hebreëen betuigt de Apostel Paulus eveneens dat geen scheepsel onzichtbaar is voor Hem, dat wil zeggen: voor de ogen van Hem, die de hemel en de aarde heeft geschapen en Die tot ons spreekt door de verkondiging Zijns woords. Waarom zegt Hij ons dit? Immers omdat wij ons zouden benaarstigen (vers 11) om in die rust in te gaan, in die rust, die de ware Jozua, onze Heere Jezus Christus, ons bereid heeft, want er is nergens rust te vinden dan alleen in Christus, in Zijn gerechtigheid, in Zijn bloed.

God kent ons door en door, zoals David zulks uitdrukt in Psalm 139: ***Heere, Gij doorgrondt en kent mij, Gij weet mijn zitten en mijn opstaan, Gij verstaat van verre al mijn gedachten.***

"Gedachten" zijn immers geen "wegen", geen "daden", maar geheel oppervlakkige, voorbijvliegende indrukken van onze geest. Wie kan die vatten en begrijpen? Het zijn immers voorbijvliegende denkbeelden, sneller dan het licht der bliksemstralen. Zo denkt de mens dit en zo weer wat anders. Wat zegt nu de profeet van des mensen hart? Dat lezen wij in Jeremia 17: 19: "Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen?" of, zoals Luther vertaalt: *het hart des mensen is hoogmoedig en vreesachtig; wie zal het kennen?* Ja, arglistig en hoogmoedig is het hart tegen onze God; in blakende opstand vaak tegen Zijn alomtegenwoordigheid en alwetendheid; waarom ook de dwaas in zijn hart zegt: *Er is geen God.* Hoe hoogmoedig en arglistig nu 's mensen hart ook zij en hoe geneigd, om op eigen wil, eigen kracht, eigen wijsheid te vertrouwen, en God te laten varen, even vreesachtig is ditzelfde hart, als dan des mensen wijsheid en bedoelingen eens op de proef worden gesteld. Dan ondervindt de mens, dat hij tegen God niets vermag, maar dat hij geheel machteloos en afhankelijk van de omstandigheden, ja, dat hij geheel en al goddeloos is. Dat wil hij echter van zichzelf niet weten zolang God zijn inwendige opstand niet heeft verbroken. De mens handhaaft en verontschuldigt zichzelf zolang hij maar kan en wil van nature niet op Gods genade drijven in leven en in sterven.

Wat zegt nu echter het woord tot hem, het woord der prediking, dat hem de waarachtige rust voorhoudt? Wat zegt hem de verkondiging van die éne gerechtigheid, die voor God geldt, namelijk de gerechtigheid van de Heere Jezus Christus?

Dit woord ontdekt de mens onbewimpeld, zonder enige vleierij, volkomen open en waar, aan zijn eigen verderf, maar om dan diezelfde ontdekte zondaar met macht te dringen. Ja, hem met sterke koorden te trekken tot de geopende bornput van Gods vrije genade, tot de fonteinen des heils, waarin alle zonden zijn vergeven en afgewassen en gereinigd worden.

Om nu de mens, om zulk een ontdekte zondaar, ertoe te brengen, dat hij Gods vrije genade ook aanneemt, zegt de Apostel tot hem Hebr. 4:12 "Het Woord Gods is levend." - Nee, dit Woord is niet dood. - "En krachtig en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard en gaat door tot de verdeling der ziel en des geestes en der samenvoegselen en des mergs en is een oordeler der gedachten en overleggingen des harten."

Wij vinden dikwijls in de Evangeliën hoe de Heere Jezus, in de omgang met de Farizeeën hun gedachten doorschouwde, zodat Hij alles wist wat in de mens was. En lezen ook Joh. 2: 25: "En omdat Hij niet van node had, dat iemand getuigen zou van de mens, want Hij zelf wist wat in de mens was." Zo doorschouwde de Heere hen en wist hun gedachten, voordat die nog gedacht of uitgesproken waren. Hij kende al die lasterlijke gedachten, die de Farizeeën omtrent Hem koesterden. Daarom waren Zijn woorden tot hen ook altijd scherper dan enig tweesnijdend zwaard en was Hij hun een Oordeler der gedachten en overleggingen des harten.

Toen de Samaritaanse vrouw op des Heeren vraag: *geef mij te drinken* Hem lang ophield met allerlei opmerkingen, alleen om de waarheid ver van zich te houden, vernam zij plotseling het woord: *ga heen, roep uw man en kom hier!* Dat ging haar door merg en been en diep beschaamd moest zij het uitspreken: *ik heb geen man.* Waarop de Heere sprak: “Gij hebt recht gezegd: ik heb geen man; want u hebt vijf mannen gehad en die u nu hebt, is uw man niet.” Zo werd deze Samaritaanse vrouw door dit scherpe woord, door dit tweesnijdend zwaard, overtuigd, van haar gruwelijke zonde tegen het zevende gebod en misschien ook wel van haar zonden tegen het zesde gebod: *gij zult niet doodslaan.* En waartoe kwam dit woord tot haar? Was het niet om haar in de ware rust te brengen en haar te verlossen van al haar zonden en ongerechtigheden? Spreekt de Heere Jezus niet zo tot haar opdat zij zou bekomen de levende Wateren, springende tot in het eeuwige leven?

Nu is echter de arglistigheid en de hoogmoed des harten zo groot, dat men de wonden, die de zonde en de duivel ons geslagen hebben, met lappen en lompen zoekt te dekken, ja, die zeer vast daarop zoekt te hechten, alleen maar, opdat de geneesheer niet zou weten, hoe het met ons gesteld is en dat wij zelf de schuld van onze ellende zijn. Zo is het hart van de mens vol arglistigheid; uit valse schaamte weigert het zich te laten genezen. Men blijft liever in zijn verderf zitten dan genade aan te nemen en in plaats van valse schaamte af te leggen, wijst men de kostelijke balsem, die de hemelse Medicijnmeester ons aanbiedt, van de hand en vergeet Hem te loven voor Zijn grote barmhartigheid.

Nu zegt echter de Apostel, *dat geen schepsel onzichtbaar is voor Hem.* Met andere woorden: u kunt uw verkeerdheden, uw zonden, uw kromme wegen voor God niet bedekken. Evenmin als Achan dat kon doen, toen hij gestolen had en het gestolene diep in de aarde had verborgen. Hij meende, dat de Heere het niet wist, maar de Heere had het wel gezien en ook middelen en wegen geweten, om het aan het licht te doen komen.

Zo gaat het met alle verkeerdheden. Probeer uw zonde zo diep te verbergen als u kunt, voor God kunt u niets verbergen en omdat u voor Hem niets verbergen kunt en voor Hem niets onzichtbaar is, is het een ieder geraden, het wel te bedenken en ter harte te nemen: God ziet mij, God ziet alles. Hij heeft alles gezien, God kent mij, God heeft mij gekend. Hij is mijn Schepper. Gelijk nu bijvoorbeeld een horlogemaker, die de raderen van een uurwerk gemaakt heeft, en in elkaar gezet, spoedig weet, wat er aan hapert, als het een of ander rad verkeerd gaat, zo weet ook die God, Die ons geschapen en geformeerd heeft, hoe alles met ons gesteld is. Hij weet, hoe alle vezelen en raderen van ons hart samen passen, en, als onze Formeerder, ziet Zijn Goddelijk oog alles, wat verkeerd is en verkeerd gaat, want alles ligt open en bloot voor Hem. Er bestaan immers voor de gevallen mens maar twee mogelijkheden: óf om te komen in zijn verderf, in zijn afval en grote dood, in zijn waanwijsheid en zelfbedrog, óf zich met lichaam en ziel, met hart en weg over te geven in de handen van diezelfde God, Die alles ziet en alles weet, en van Hem alleen heil en zegen, troost en uitredding te verwachten.

Verder zegt de Apostel: “Maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Desgenen, met Wie wij te doen hebben.” Hebt u wel eens een menselijk lichaam gezien, dat van zijn huid ontdaan is? O, dat is een afschuwelijk, een afgrijselijk schouwspel. De huid bedekt en bekleedt het gehele lichaam. Hoe lelijk staat het bijvoorbeeld, als van ons aangezicht een gedeelte der huid afgescheurd is. Maar onze gladde, geestelijke huid, waaronder wij menen onze zonden en ongerechtigheden voor

de Heere te kunnen verbergen, bestaat voor Hem niet. Meent u dat de kundige geneesheer niet weet, hoe het inwendig in het lichaam gesteld is, omdat dit lichaam door een huid overdekt is? Nee, en die huid zal hem niet verhinderen in de daaronder schuilende wonden, het mes zo diep te zetten, als hij het nodig acht. Hij onderzoekt niet alleen, wat op de huid tevoorschijn treedt, maar hij dringt dieper door en zoekt het kwaad op in zijn verborgen schuilhoeken. Zo doet ook de Heere. De Apostel denkt bij deze woorden aan het slachten der offerdieren: de huid van deze dieren werd hun afgestroopt voordat zij verbrand werden. O, dan zag zulk een offerdier er afschuwelijk uit. Alles is naakt en geopend voor de ogen Desgenen met Wie wij te doen hebben. Dat ziet weer op de dienst der offeranden, waarbij met een scherp mes de verschillende lichaamsdelen der offerdieren werden blootgelegd, zodat het oog van de priester het alles duidelijk aanschouwde.

De Apostel spreekt verder van "Hem, met Wie wij te doen hebben." Zo wil hij zeggen: deze God moeten wij te woord staan, aan Hem moeten wij rekenschap afleggen.

Ik keer hier terug tot het beeld van een zieke en een geneesheer en neem dus een beeld uit het dagelijks leven, een beeld, dat ieder begrijpen kan. Men is ziek en laat een geneesheer halen. Men had lang gewacht dit te doen, omdat men zich schaamde, alles mede te delen, wat er toch medegedeeld moest worden, of wel, men dacht: ik zal mijzelf wel kunnen genezen en men nam de toevlucht tot allerlei verkeerd werkende middelen. Toen echter niets wilde baten, en men zieker en zieker werd, ontbood men eindelijk de kundige geneesheer. Maar zal dat nu baten, als wij de helft van onze kwalen verzwijgen en niet alles aan hem blootleggen en hem niet alles meedelen, wat ons deert? Zullen wij er hem geen rekenschap van moeten geven, waarom wij zolang draalden, voordat wij hem lieten komen? Zal hij ons niet vragen, waarom wij dit zolang verzuimd hebben? Ach, dat kon immers zulke slechte gevolgen hebben, dat het om leven en dood te doen zou zijn. Welnu, gelijk er voor de zieke soms geen andere keus overblijft dan, óf jammerlijk in zijn ziekte om te komen òf de kundige geneesheer te ontbieden en hem alles mede te delen wat ons deert. Zo gaat het ook in het geestelijk leven toe. De doodzieke, de tot de dood toe gewonde ziel, die op het punt is, voor eeuwig om te komen, moet òf in het eeuwige verderf nederdalen, òf tot God, de hemelse Medicijnmeester leren vluchten met al haar wonden en krankheden, zelfs met die krankheden en wonden, die hij zichzelf op de hals heeft gehaald.

O, die heerlijke 139^e Psalm. Hoe menigeen is daardoor niet terecht gebracht, die vlood tot aan het uiterste der zee, om de hand Gods, om des Heeren trekkende genade te ontvlieden; menigeen is deze Psalm tot een zegen geweest, die de weg der zaligheid niet op wilde, maar wilde volharden op zijn verkeerde weg. Denk maar aan de profeet Jona, Die wilde ook ontvluchten, toen de Heere hem naar de grote stad Ninevé zond; hij wilde vluchten, ver over de zee, maar het heeft hem alles niets gebaat en God heeft hem wel weten te vinden.

Zo heeft ook menigeen gedacht, zich in het holle van de nacht te kunnen verbergen voor des Heeren ogen, maar hij heeft het moeten zien, dat voor de Heere de nacht is als de dag en de duisternis als het helle morgenlicht, zodat al het geschapene open en bloot voor Hem ligt. O, deze gedachte aan de alwetendheid Gods is nog menigeen als een pijl in het hart gedrongen en wenend heeft hij op de borst geslagen en uitgeroepen: "O God, wat bent U toch groot van genade en ontferming. Het was met mij in mijn vertwijfeling en wanhoop zóver gekomen, dat ik in mijn radeloosheid de handen aan mijn eigen leven zou geslagen hebben, als U niet met Uw almachtige arm tussenbeide was gekomen om mij te redden. Wat bent U toch een grote God! Ik was

op weg mij voor eeuwig in het verderf te storten en u hield mij terug door het gekraai van een haan of door enig ander middel en zo hebt u mij gered van de geopende afgrond, waarin ik voor eeuwig dreigde te moeten omkomen. U bent het ook, Die mij heeft leren inzien en bekennen, dat het Uw Almacht alleen was, die verhinderde, dat ik mijzelf in het verderf stortte en zo voor eeuwig verloren ging."

Lezen wij nu in de Schrift woorden, zoals wij bijvoorbeeld lezen Genesis 11: 5: "Toen kwam de Heere neder, om te bezien de stad en de toren, die de kinderen der mensen bouwden." Of Gen. 18: 21: "Ik zal nu afgaan en bezien, of zij naar hun geroep, dat tot Mij gekomen is, het uiterste gedaan hebben en zo niet Ik zal het weten." Zo beduidt dit niet, dat de Heere, voordat Hij zulke woorden sprak, niet zou geweten hebben, hoe het bij de torenbouw van Babel of in de steden Sodom en Gomorra toeging, maar, dat is ons zo opgetekend, opdat wij de Heere zouden leren kennen, als traag tot toorn zijnde. Zie, Hij stelt in deze woorden tegen de torenbouwers van Babel en de inwoners van Sodom, als het ware, een rechterlijk onderzoek in, om die verkeerde en van God afgevallene geesten van de waarheid te overtuigen: *God is gerechtvaardigd en verantwoord in de straffen die Hij over ons brengt.*

Ik herhaal het: God kent mij, God ziet mij. Hij heeft mij gekend van het uur mijner wording af aan en ik heb mijn leven niet aan het toeval, maar aan Hem, mijn Schepper en Formeerder, te danken. Het kind, de jongeling, de jonge dochter, moeten het leren inzien en bekennen: God alleen is mijn Schepper; ook is Hij mijn Weldoener van mijn jeugd af. Heeft Hij mij in het aanzijn geroepen, dan heeft Hij dat zeker niet gedaan om mij te verderven, maar wel om mij van mijn verkeerde wegen terug te houden en mij op de weg ten eeuwigen leven te leiden. Daarom mag ook de knaap, die dit leert inzien, veilig van God de zegen afsmecken op het onderricht, dat hij ontvangt en om Zijn hulp vragen bij alles, wat hem als knaap op de hand gelegd wordt. Ook kan de gedachte aan Gods alwetendheid en alomtegenwoordigheid hem terughouden van veel verkeerdheden en zonden. Van nature zit in het hart van de jongen niets dan opstand en ongehoorzaamheid. Daarom moet hij het leren inzien en bedenken: *God is om en bij mij. Hij ziet mij. Hij kent mij.* Daarom sprak ook Jozef tot Potifars vrouw: "Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God?" Hij zegt niet tot deze vrouw: *ik zou zondigen tegen uw man of tegen u*, want dat sprak vanzelf. Maar hij zegt: *tegen God*. En zo toonde hij de waarheid, die in Psalm 139 geschreven staat te kennen en in ere te houden, hoewel die Psalm toen nog niet bestond.

Ik houd u dit alles, mijn geliefden, voor, opdat wij zouden leren, onze rechte plichten niet uit het oog te verliezen, maar die te betrachten, want wij lopen gevaar, dit te vergeten in de hete strijd van het dagelijks leven en zo zouden wij in moeilijke wegen spoedig tot vertwijfeling en wanhoop overslaan. Maar als de Heere ons genade verleent, om van ons zwak ellendig lichaam af te zien en ondanks allerlei wanhopige gedachten die ons bestormen, toch op Hem te hopen, dan zullen wij deze Psalm leren lezen tot onze troost en zeggen: *Heere, Gij doorgrondt en kent mij, en waar ik ga of sta, U bent om en bij mij.*

Is dit waar, dan heb ik Hem bij mij, Die de hemel der hemelen niet kan bevatten en die God wil mij een God zijn van volkomen zaligheid. Heb ik Hem, dan heb ik mijn hoogste Goed en Zaligheid om en bij mij. Dan leef ik gerust en gelukkig onder de schaduw van Zijn vleugelen, *want Hij is mijn verzoende God en Vader.*

De gedachte aan Gods alwetendheid moet ons ook behoeden voor een verkeerd vooruitlopen, waarbij wij Hem het roer uit handen zouden willen nemen. Wij moeten het maar aan Hem overlaten, hoe lang het Hem behagen zal, ons in de smeltkroes der

ellende te laten liggen, want Hij zit daarbij als het vuur der beproeving zo heet gestookt wordt.

Wij hebben in deze Psalm een overvloed van troost, zodat wij al onze aangelegenheden, alles wat ons drukt en bezwaart, aan onze God mogen meedelen. Hij weet, wat wij bedoelen en op het oog hebben. Daarom behoeven wij naar de gehele wereld niet te vragen, noch er ons over te bekommeren, wat zij van ons denkt of zegt, maar wij mogen het alles gerust aan Hem overlaten, Die gezegd heeft: *Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, die u gaan zult. Ik zal raad geven. Mijn oog zal op u zijn.* Amen.

25. Preek over Psalm 148: 1-10

Vooraf

Daar onze handschriften over Genesis ten einde zijn, bieden wij nu onze lezers een heerlijke uitlegging van Psalm 148. Voorzeker is deze Psalm een der minst gelezenen, en toch zulk een juweel.

Wij vonden de verklaring van die Psalm juist zo geschikt in een tijd, waarin des Heeren macht en genade, en Zijn Almacht over al het geschapene zo duidelijk blijkt. Wie is het hart niet haast bezweken van schrik en vrees bij de lange, lange winter, die wij beleefd hebben, en bij al de berichten, omtrent de bijna fabelachtige dikte van het ijs op onze rivieren? Wie weet of er nu ook niet, in de een of andere vergeten hoek van ons vaderland, de kreet is opgestegen tot de Almachtige: *Heere, Heere, wij zullen nog allen verdrinken, als die ijsvelden losgaan!* En zie de adem des Almachtigen verhief zich, toen brandstoffen en drinkwater alom begonnen te ontbreken, en de drie weken, die achter ons liggen, doen het aan het van God afgefallen volk nog als met gouden letteren lezen: *God is genadig*. God verhoort het geween van hen, die van harte belijden: 'Wij hebben niets dan toorn verdiend. Oranje, de dierbare Oranjeboom, nam U o Heere, bijna geheel weg in uw oordeel over ons; o zullen nu Uw watervloeden ook nog komen en ons bedelven onder de woedende baren?'

En zie, de Heere heeft geholpen, heeft getoond, dat het ook van de sterkste ijsschotsen geldt: de Heere heeft geblazen en zij zijn verstrooid.

O Nederland, zulk een God is uw God, lankmoedig, genadig, traag tot toorn, en graag, o zo graag vergevende al uw zonden en ongerechtigheden. Daarom, o, mocht de wonderbare afloop van de harde winter 1890-91 ook voor Nederland nog een vriendelijke roepstem zijn, waardoor de Heere ons, arme zondaren, op Zijn wegen lokt. "Bekeert u tot Mij, o gij afkerige kinderen. Ik zal uw afkeringen genezen."

Ja, Hem, Hem alleen de eer voor Zijn werk en wonderen, ook in deze benauwde winter. Het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat we niet vernield zijn. Geen buskruit, noch dynamiet konden helpen, dan toen de adem des Allerhoogsten het ijs al bros gemaakt had.

Hem, Hem alleen de eer. God de Heere verlichte het zielsoog van allen, die deze verklaring lezen zullen, opdat zij er vrucht van mogen plukken ten eeuwigen leven.

Deze preek werd uitgesproken de 17e juli 1859, toen de oorlog tussen Frankrijk en Oostenrijk in Italië juist geëindigd was. Hoewel Frankrijk de veldslagen alle won, werd het toch door de vreselijkste onweders, die weer allerlei ziekten in zijn legers tengevolge hadden, gedwongen veel spoediger, dan iemand verwacht had, de vrede te sluiten tegen de wil en de begeerte van Napoleon III, die toen in Frankrijk heerste. Telkens en telkens zocht deze heerser Pruizen in de oorlog met Oostenrijk te mengen, omdat hij toen al begerige blikken op de Rijnprovincie sloeg. Hoewel de oorlog, ook voor Pruizen, elk ogenblik dreigde, zodat het leger al marsvaardig was, hield de Heere het zwaard telkens nog terug, en maakte eindelijk door Zijn Almachtige arm door Zijn stormen en watervloeden Zelf een einde aan de bloedige Italiaanse oorlog. Zo bleef Pruizen, ja, geheel Duitsland, nog bewaard voor de verschrikking van de oorlog, en toen elf jaren later Napoleon in werkelijkheid zijn lang voorgenomen aanval op Duitsland gewaagd had, eindigde die niet in Duitslands, maar met zijn eigen val. Dit weinige om de bedoeling van onze schrijver duidelijk te maken, ook voor de lezers van onze tijd.

De vrede van Villa Franca tussen Frankrijk en Oostenrijk werd gesloten nauwelijks drie weken na de laatste veldslag, de slag van Solferino. En, dat zij, die toen in hun vermeende wijsheid dachten: "die vrede zou wel niet duurzaam zijn," zich bedrogen, heeft de uitkomst bewezen. Tussen deze twee rijken is de vrede tot op heden (1891) niet gestoord geweest.

14 februari 1891.

De Redactie

Vs. 1. Hallelujah, looft de Heere uit de hemelen; looft Hem in de hoogste plaatsen. 2. Looft Hem, al Zijn engelen, looft Hem, al Zijn heirscharen. 3. Looft Hem, zon en maan, looft Hem, al gij lichtende sterren. 4. Looft Hem, gij hemelen der hemelen, en gij wateren, die boven de hemelen zijt. 5. Dat zij de naam des Heeren loven; want als Hij het beval, zo werden zij geschapen. 6. En Hij heeft ze bevestigd voor altijd, in eeuwigheid; Hij heeft hun een orde gegeven, die geen van hen zal overtreden. 7. Looft de Heere, van de aarde; gij walvissen en alle afgronden, 8. Vuur en hagel, sneeuw en damp; gij stormwind, die Zijn woord doet. 9. Gij bergen en alle heuvelen; vruchtbomen en alle cederbomen. 10. Het wild gedierte en alle vee; kruipend gedierte en gevleugeld gevogelte.

Het middelpunt van de gehele Psalm is het 13e vers: ***Dat zij de Naam des Heeren loven; want Zijn Naam alleen is hoog verheven.***

Is nu Zijn Naam alleen hoog verheven, dan prijze Hem, Hem alléén, alles, wat op aarde is, en geve Hem eer en heerlijkheid. Dit wordt ook bekend en beleden in de gemeente Zijner uitverkorenen, op de berg Sion, die Hij gegrondvest heeft op eeuwige vastigheden. Ja, Hij Zelf maakt het openbaar, door Zijn grote daden, hoe hoog verheven Zijn Naam is. Dat openbaart Hij niet te Zijnen nutte, niet om Zelf nog meer verhoogd te worden, dan Hij van alle eeuwigheid is, maar Hij openbaart het, opdat Zijn arme gemeente, die hier op haar reis door de woestijn vaak in haar druk meent te bezwijken, moed zou vatten, en meer en meer zou leren, welk een God haar God is. Om "de hoorn Zijns volks te verhogen" bedient Hij zich niet alleen van het allerbeste, wat Hij heeft, namelijk van Zijn dierbaar en reinigend bloed, maar - nadat Hij voor Zijn gemeente Zijn eigen hartebloed vergoten heeft, - bedient Hij zich ook, om haar ter hulp te komen van de gehele natuur, van de gehele zichtbare schepping. In deze 148e Psalm roept de Heilige Geest al het geschapene op, om des Heeren lof te zingen. Opdat Zijn lof zou openbaar worden in de gemeente der armen en ellendigen, die de duivel de mond zoekt te stoppen, opdat zij niet langer de Naam des Heeren zouden prijzen. Ik herhaal het, dat de Heere dit alles doet en laat geschieden ten beste van zulken, die de duivel de mond zoekt te stoppen.

Ziet, mijn geliefden, ik sta heden voor u, met opgeheven hoofd in de kracht van mijn God, die mij in geen ding beschaamd heeft gemaakt, maar letterlijk heeft vervuld, wat ik u kort geleden toeriep, toen wij in zo grote angst en nood verkeerden, namelijk dat twee of drie eenvoudige Godvrezende zielen, die de Heere in den gebede aanlopen, meer vermogen dan de keizers van Frankrijk en Oostenrijk, ja, dan alle potentaten van deze wereld samen. Ik sta met mijn God niet beschaamd voor ulieden, nadat ik er u op wees, dat de Heere God in de hemel nog meer en nog andere soldaten heeft dan die thans in Italië te velde liggen.

Misschien is er wel de een of ander, in wiens hart, bij het vernemen van deze woorden, een "ja, maar" opkomt, zodat hij ongelovig de schouders ophaalt. Maar ik vraag het ulieden, die zo gezind zijt, plechtig af: bent u wel werkelijk bewust geweest van het ons dreigende gevaar? Hebt u wel werkelijk geworsteld, met God geworsteld in het gebed? Hebt u wel werkelijk, in de geest, al het Duitse bloed zien vloeien met stromen aan de oevers van de Rijn? Hebt u wel, in de geest, het zwaard des Heeren zien neerdalen op Pruisische moed, op Pruisische overmoed?

Nu is de vrede er, en het is niets dan een daad des Heeren Heeren. Hij heeft de gebeden verhoord. Hij is opgestaan. Hij heeft zich ontfermd over Zijn potentaten, over Zijn vorsten, die in armzalige kelderwoningen, of in dakkamertjes wonen, en die uit

hun verborgen hoekjes Hem achterna hebben geweend en Hem hebben gesmeekt het dreigende zwaard toch weer in de schede te steken.

Mijn geliefde broeders en zusters, u, die met mij geworsteld hebt in het gebed, om genade, om uitredding, om ontferming voor ons arm vaderland, o, laat ons ook samen Hem loven met de heerlijke woorden van de 148^e Psalm. Waartoe is deze Psalm ons gegeven? Deze, ons geslacht nu zo vreemd geworden Psalm, was drie honderd jaar geleden van letter tot letter niet alleen bekend, maar de waarheid, die daarin wordt uitgesproken, werd óók beleefd en ervaren. Daarom zal deze Psalm het eigendom der kerke Gods blijven tot op de dag van heden, ja, tot de jongste aller dagen.

En dat dit waar is, hebben wij dezer dagen weer beleefd, nu de Heere God op de slagvelden van Italië met Zijn donder en bliksem tussen de strijdende legers is gevaren, en zó de hoogmoed der machtige keizers van Frankrijk en Oostenrijk heeft verlamd. Zijn hagel is neergevallen van de hemel, en zij stoven links en rechts uit elkaar, die machtige heirscharen, die op het punt stonden elkaar te vernielen. God de Heere was het, die de wateren van de Mincio ver uit zijn oevers deed treden, zodat die woedende stroom de strijdenden uit elkaar hield, en wederom liet Hij die wateren in het gewone stroombed terugkeren, omdat Zijn barmhartigheid niet gedoogde, dat mensen en beesten zouden verdrinken, of hun dorst met slijk in plaats van met water zouden lessen.

O, het is zo eeuwig waar, dat de gehele schepping geschapen is ter ere Gods, en dat wel zo, dat ook het geringste in de natuur zich niet roeren, noch bewegen kan, zonder Zijn heilige wil, maar dat alles Hem gehoorzamen moet op Zijn wenk. Als wij het boek der natuur opslaan, en met een God verheerlijkend oog daarin lezen, zullen wij wel spoedig zien, dat het geringste wormpje in het stof het veel beter dan de mens verstaat, zijn Schepper te loven. De mens lastert God, als hij diens weg niet verstaat, maar het geringste stofje, dat wij met het blote oog nauwelijks gewaar worden, looft en gehoorzaamt Hem.

Maar dit is, hoewel het eeuwig waar blijft, de eigenlijke bedoeling van deze Psalm niet: de 148^e Psalm wil ons leren: verstaan de vorsten van deze wereld het, grote en machtige legers samen te brengen, zodat de volkeren het bloed verstijft in de aderen van schrik voor de dingen die komen zullen? Welaan, de Heere in de hemel heeft nog andere legermachten, een talloos heir van hemelse krijgsknechten. Maar geen mens denkt er aan, dat Hij gereed staat, elk ogenblik gereed staat, met de hemelse benden Zijn armen en ellendigen ter hulp te spoeden, die in hun nood en angst tot Hem roepen. Die met Psalm 27: 4 spreken: "En ding heb ik van de Heere begeerd, dit zal ik zoeken, dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel." En gelaafd en gewassen te worden in de fontein, die geopend is voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid (Zach. 13: 1). In deze rust worden zij, o zo vaak gestoord, ook door allerlei oorlogen en geruchten van oorlogen. En tegen deze angst krijgen zij van de Heere, tot hun krijgsleus, de 148e Psalm.

Toen de Heere God Zijn honderdduizenden uit Egypte geleidde, liet Hij een kleine heilige tent, de tent der samenkomst, de tabernakel, oprichten, waarin Hij wilde wonen bij de mensenkinderen. De tabernakel nu met haar gereedschappen was één afschaduwing van de Heere uit de hemel, van Jezus Christus. En, sinds die in het vlees is verschenen, wordt het luid de gemeente Gods toegeroepen: "Vrees niet, gij klein kuddeke, want het is Uws Vaders welbehagen ulieden het koninkrijk te geven".

Ten behoeve van deze kleine kudde, voor Zijn arme en aangevochten gemeente, zet de Heere alles in rep en roer, opdat zij daar zou staan, gelijk zij ook daar staat, als een opgericht teken van Zijn Almacht, ter ere van Zijn nooit volprezen Naam, die alléén te loven en te prijzen is, zoals onze Psalm het ook uitspreekt.

Maar, maar, wie gelooft dat? Ja, indien de wijzen van de wereld, indien de staatkundigen weken lang de vredesvoorwaarden gewikt en gewogen hadden, ja, zegt men dan zou het een duurzamer, en beter vrede kunnen zijn. Maar, nu God de Heere het voortzetten van de oorlog letterlijk belet en onmogelijk gemaakt heeft, en de machtige keizers wel vrede moesten sluiten, nu halen velen de schouders op, en zijn ontevreden, in plaats van luid de Heere de eer te geven, dat Hij tussen beide is getreden en het gebed van Zijn volk verhoord heeft.

Een wonder van de Almachtige mag volstrekt niet geschied zijn. Maar, wat de mensen in hun ongeloof, in hun blindheid, in hun dood niet zien, en niet willen zien, dat roept de 148^e Psalm luid uit. En zij geloven, wat daarin staat, die de Heilige Geest met deze Psalm de ogen opent, zodat zij het zien: het was des Heeren genade en ontferming alleen, die zo spoedig een eind maakte aan het bloedvergieten, en het oorlogszwaard van het overige Europa, allereerst van Duitsland weerde.

Maar de Heere, ... o die krijgt toch eigenlijk nooit de eer van wat Hij doet. Het zijn altijd mannen van groot verstand en naam, die de dank en eer ontvangen, voor wat de Heere deed. De wereld, mijn geliefden, zij looft de Heere niet, maar zij lastert Hem.

En Zijn gemeente? Ach, indien Hij zelf niet gedurig in haar midden komt met Zijn Woord en Geest, indien Hij zelf de tiensnarige instrumenten in haar midden niet komt stemmen, dan zit ook Zijn lieve gemeente stom en zwijgend daar, al geschieden ook de grootste wonderen. Dat is, omdat, waar God de Heere Zijn almachtige arm verheft, de duivel ook spoedig op de been is. Die verstaat het maar al te goed het liefelijk snarenspeel, ter ere des Almachtigen aangeheven, te verstoren, ja, de snaren te doen springen, en een grote stop te zetten op de bazuinen, die de lof des Heeren deden weerklinken. Want het is de duivel een doorn in het oog, als de Heere geloofd en geprezen wordt door het volk, dat toch alleen geschapen is, opdat het de deugden zou verkondigen Desgenen, die het geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht.

Daarom is het geen overbodig woord, als de 148^e Psalm ons toeroept: *Looft de Heere!* Want dat woord is een bevel, een genadebevel echter. Looft Hem midden in uw nood. Want waar deze Psalm komt, is de nood niet over, maar nog aanwezig en juist te midden van angst en aanvechting, laat de Heilige Geest ons die bemoedigende woorden vernemen. Deze Psalm klinkt luid door de wereld, en is de donder des Almachtigen, die daar heen rolt en alles, wat Gods volk benauwt en verschrikt, doet wegsmelten, als was voor het vuur.

Ziet, hoe woeden en stormen en baren, toen de jongeren zich vermoeiden, om het scheepje op zee vooruit te doen komen en de Heere Jezus sliep. Maar hun jammerkreet: *Heere help ons, wij vergaan!*, deed Hem spoedig ontwaken, en met het woord van Zijn Almacht stilde Hij de wind en de golven.

Zie, zó is Zijn woord, zó is ook deze Psalm. Wat beduiden voor Hem grote legers? Wat onafzienbare strijdmachten, wat zijn voor Hem stalen kanonnen en geweren, waarmee men ongelofelijk veel schoten in één enkele minuut doen kan? Voor Hem is dat alles rook en ijdelheid, en als Hij spreekt, dan ligt dat alles machteloos neer. Hij vangt de wijzen in hun arglistigheid, en verwacht de machtigen der aarde, die over de vrede onderhandelen, in hun eigen sluwe raadslagen en overleggingen, zodat zij daar moeten staan met beschaamde kaken. Want de Heere Zelf komt, en met Zijn donder,

hagelen overstromingen treedt Hij Zelf tussenbeide, zodat de overwinnaar evenmin de strijd voortzetten kon, als de overwonnenen, en al zijn plannen, die eerst schenen te zullen gelukken, in rook en ijdelheid opgingen.

Ha, de Heere roept het ons toe met de 148e Psalm, te midden van nood en dood: ***Hallelujah, looft de Heere uit de hemelen, looft Hem in de hoogste plaatsen.*** En dat laat de Heere ons verkondigen, opdat wij midden in nood en dood hartelijk en heilig zouden lachen, en midden in onze angst spreken: 'Heere God, daar staat het in die heerlijke Psalm, dat U toch nog andere soldaten hebt, als die de vorsten van deze wereld samen brengen, om elkaar de heerschappij over de volkeren der aarde te ontrukken.' En wordt deze Psalm ons voorgehouden, als de nood voorlopig geweken, als 't gebed verhoord, de uitkomst gekomen is, o welgelukzalig dan het volk, dat, nadat God zich als God betoond heeft, Hem dan ook de eer geeft van Zijn eigen werk. Maar wee, driewerf wee, dat volk, dat na de grootste daden Gods, nog verder van Hem afwijkt.

Zulk een Psalm als de 148e, wordt gevonden in angst en nood der ziel, en is gelijk een spijker, die men op de weg vindt, en die men in de zak steekt; zulk een spijker kan te pas komen, als men gereedschap of kleren op wil hangen, ter plaatse, waar het aan een knop of spijker ontbreekt.

"Hallelujah, looft de Heere", dat is: zegt Hem lof en dank tegen al het woeden van duivel en wereld in. Looft Hem, en verkondigt luid, dat bij Hem alleen genade, dat bij Hem alleen ontferming is, bij Hem alleen uitkomst, bij Hem alleen vergeving van alle zonden en van alle schuld. Ja, Hij kan redding en uitkomst geven, waar alles met ondergang dreigt, waar de zaken er op het allerergste uitzien, waar hemel en aarde dreigt onder te gaan, en de gehele wereld als op een dunne plank schijnt te drijven op de woedende golven. Ja, ook dan is er bij Hem nog redding en uitkomst.

En daarom: *loof Hem, Hallelujah.* Looft de God des verbonds, de oude trouwe God, ja, zondaren dat zijn wij van top tot teen, maar Christus is hier, houdt u vast aan Zijn werk, aan Zijn gerechtigheid, aan Zijn leven, aan Zijn genade, wat ook over u dreigt te komen. Spreek vrij tot uw God: "o Heere, U vermoogt toch meer met Uw kleinste vinger, dan al de vorsten met hun legermachten, dan alle volkeren met hun woede". Looft God in uw stille binnenkamer, in het verborgene; maar ook in het openbaar, te midden van Zijn gemeente. Houdt het Hem maar onverdroten voor: 'Wij hebben niets anders verdiend, dan dat u ons vernielt in Uw toorn; wij hebben het verdiend, dat u Israël uitdelgt van onder de hemel, maar bent U toch nog niet de oude, trouwe God? Wat zouden de heidenen, wat zouden alle duivelen zeggen, als U ons liet varen, als U Uw eigen Woord niet meer waarmaakt bij ons?'

Zie, dat is God loven, Hem Zijn vorige trouw, goedertierenheid en ontferming voor te houden en tot Hem te zeggen: Heere God, hier lig ik voor uw troon. Ik ben niets dan een verloren zondaar om en om, en gewis, U bent rechtvaardig, als U mij laat omkomen. Maar o, waar zou U Uw genade, Uw trouw beter kunnen verheerlijken, dan hier in mijn jammerlijke ellende, in mijn diep en hopeloos verderf?

Looft de Heere! Ja, maar, maar langs welke weg ging het toch met Job? Zeker; en de zaligsprekingen van de eerste Psalm klinken in de praktijk van het leven dikwijls meer als vervloeking. Zodat de aangevochten ziel meent, dat er veeleer moest staan: wee, hem of haar, die niet zit in de raad der goddelozen; en dat klaagliederen en jammerkreten meer voegen dan lofliederen. Maar nochtans, lezen wij Psalm 145: *Een lofzang, van David. O mijn God, en Koning. Ik zal U verhogen, en Uw naam loven in eeuwigheid en altijd.* En Psalm 146: *Hallelujah*, in het eerste vers *Hallelujah* en in het

laatste vers. En Psalm 147: “Looft de Heere, want onze God te psalmzingen is goed, dewijl Hij liefelijk is, de lof is betamelijk.” En Psalm 148: *Looft de Heere*. En nog eens: *looft de Heere!* En: "Hallelujah;" en nog eens *Hallelujah*. En Psalm 149 is één loflied, om in nood en dood, op goede Vrijdag, te zingen met bruisende orgeltonen; één Hallelujah van het eerste tot het laatste vers. Daarom: “Ik zal de Heere zingen in mijn leven; ik zal mijn God psalmzingen terwijl ik nog ben.” Psalm 104: 33.

Versta mij wel, mijn geliefden, zulk een lof is geen lippenwerk, maar een opwelling uit het hart eens ellendigen, eens verslagenen, eens verbrijzelden, uit de ziel van een arm menskind, dat gedrukt ging onder eigen nood, onder de nood van anderen, maar, die met die nood rechtstreeks tot God ging en tot God sprak: ‘Heere, ik kan niet meer, help Gij ons! O daar zagen wij ze wegtrekken, onze dappere landweer, met achterlating van vrouw en kind, de jongelieden, die de hoop en oogappel van hun ouders zijn. O Heere, U ziet de tranen vloeien van zovelen, die eerst onlangs door de band des huwelijks werden verbonden. U ziet al die achtergebleven vrouwen en kinderen. O Heere, daal Gij toch neer uit Sion en treedt Gij tussenbeide, opdat ook niet over ons Vaderland het vreselijk bloedvergieten kome, en onze schone gewesten de vijand ten prooi worden. Heere God, U alleen bent toch God in de hemel en U staat ver boven alle keizers en koningen der aarde.’

Ziet, mijn geliefden, zó wordt God geloofd.

De hemelen moeten Hem loven, die uit de hemel der hemelen is neergedaald op deze zondige aarde. Hem, die niet alleen Heere is hier op aarde, niet alleen in Berlijn, in Londen, in Wenen, in Parijs, maar die ook de Heere is in de hoogste plaatsen. Hem moeten zij loven, die in onze ellende is gekomen. Hem, van wie wij zingen, *dat Hij uit des hemels zaal is neergedaald, om Zijn wonderen groot te maken.*

Looft Hem, al Zijn engelen, lezen wij verder. Waarom moeten die Hem loven? Daarom, dat er zo enigen waren, zo drie hier, of twee daar, die op aarde tot Hem geroepen hebben, toen de nood aan de man was; daarom dat zij Hem in die nood en dreigende ondergang hebben aangeloopen als waterstromen, om redding en ontferming. Ja, daar zullen de engelen Hem ook om loven, als een zondaar zich bekeert van zijn verkeerde weg. Want zo staat er geschreven Lukas 15: 7: “Ik zeg ulieden, dat er alzo blijdschap zal zijn in de hemel over één zondaar, die zich bekeert, meer dan over negen en negentig rechtvaardigen, die de bekering niet van node hebben.”

Als er hier of daar een arme of ellendige is, die met God worstelt in het gebed en zegt: "Heere, ik laat U niet gaan, tenzij Gij mij zegent;" dan treden alle engelen voor de troon van God en van het Lam, en zeggen: "Hoort u, o hemelen, wat deze ellendige zegt? Hij looft zijn God, zijn Jezus, zijn Heiland op de rechte wijze; en wat hij bidt, dat zal hij ook verkrijgen".

Staat niet van de hemelen geschreven in de 19e Psalm: “De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt de werken Zijner handen?” En legt Paulus dit niet zo uit, dat hij die woorden toepast op de verkondiging van het Evangelie, zoals wij dit lezen in Romeinen 10? Ja, *dat de hemelen Gods eer verkondigen*, daarover dat Hij een arme zondaar genadig is, en Hij met Zijn eeuwig Evangelie komt tot aan de uiterste einden des hemels en der aarde, waar er maar een is, die wenend zijn stem tot God verheft? Des Heeren Woord komt, en Zijn waarheid prediken ons zon en maan, sterren en regen, ja, alle tekenen, die aan de hemel worden gezien.

Mijn geliefden, toen de engel des Heeren tot de herders in Bethlehems velden kwam, omscheen hem de heerlijkheid des Heeren, en hij sprak tot de herders vriendelijk en moedgevend, toen zij vreesden met grote vreze: “Vrees niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal, namelijk, dat u heden geboren is de

Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids"; en van stonde aan was er met de engel een menigte des hemelsen heirlegers, prijzende God en zeggende: Ere zij God in de hoogste hemelen en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen."

En eenmaal lag koning Hizkia te worstelen met de Heere, en riep Hem aan tegen die vreselijke vorst, met zijn Rooms-babylonisch, schijnvroom geloof. En hij hield het de Heere voor, dat al die goden, waarvan Rabsaké roemde, toch geen goden waren, maar dat de Heere alleen God is. En vuistslag op vuistslag liet de duivel op 's konings hoofd, op 's konings hart vallen, en dreigde hem geheel te vernielen. Maar Hizkia bleef roepen tegen alles in, en ten hemel steeg zijn gebed en zijn smekingen kwamen tot voor de troon van God. *Looft de Heere, al gij engelen!* En door de hemel weerklonk het: 'O gij allen, engelen, nadert om de Heere te prijzen; daar ligt er op aarde een te worstelen met zijn God. Wie van ons zal neerdalen, om Gods grote daden uit te richten?'

En een engel daalt neer, en door het zwaard van die engel vallen er in één nacht 185.000 vijanden, zodat het beleg opgebroken en Jeruzalem, dat al verloren scheen, verlost is.

In Samaria was eens de hongersnood zo hoog geklommen, dat de goddeloze koning aan een vrouw, die in haar honger tot hem zei: *help mij heer koning*, ten antwoord gaf: "de Heere helpt u niet, waarvan zou ik u helpen, van de dorsvloer of van de wijnpers? Er is immers niets meer in de stad."

Maar de Heere had nog gedachten des vredes over het goddeloze Samaria. *Looft Hem, al gij Zijn engelen!* Hij liet Zijn hemelse heirlegers neerdalen, en de vijanden, die Samaria belegerden, werden bevreesd en verschrikt, zodat zij uit elkaar stoven, uit vrees voor een legermacht, die onzichtbaar was, en al hun rijkdom en overvloed, de buit werd van de uitgehongerde stad (2 Kon. 6 en 7).

De Heere roept nog zo vaak Zijn engelen en spreekt tot de machtigste vijand: *tot hiertoe en niet verder!* Met Zijn donder, bliksem en hagel werpt Hij zich dan tussen de strijdende legers en laat het allen ondervinden: *daar leeft er Eén in de hemel, die boven allen is.* En dan verwekken de vleugelen van Zijn engelen wel eens zulk een duisternis, dat de ene vijand de andere niet meer kan zien.

Dergelijke wonderen deed de Heere zo vaak, als Duitsland, Engeland, en vooral het kleine Holland, of welk land dan ook, waar het licht der ware waarheid op de kandelaar stond, in nood kwam; zelfs ook door eigen schuld van nalatigheid, omdat zij de grenzen van hun landpalen niet genoegzaam gedekt hadden. Zie, dan schenen de vijanden maar zo te kunnen binnentrekken, ... en gedaan scheen het voor altijd met land en kerk.

Maar dan waren er zo van die vergeten dorpen, in nevel en damp verborgen, en op die dorpen woonden, in onaanzienlijke en eenvoudige woningen, enige vergeten en verachte lieden, van zulken, die altijd aller afschrapsel en uitvaagsel waren. Die hieven dan hun handen naar het heiligdom, die smeekten dan tot God met luider stem, dat Hij opstaan zou, en ziet, een grote beroering overviel plotseling de vijanden. Zij meenden trompetgeschal en ander veldmuziek te horen en dachten, dat er een grote legermacht op hen losrukte. Maar van deze legermacht werd nooit iets gezien. Het was de Heere, die de vijanden op de vlucht had gejaagd.

En daarom: *Looft Hem, gij Zijn engelen, looft Hem, gij Zijn hemelse scharen.* Juicht bij beurte, dat Hij de God der armen en ellendigen is. Allen, die niet arm en ellendig zijn, maar rijk en sterk in eigen ogen, zullen te schande worden, maar de Heere helpt Zijn ellendigen heerlijk uit al hun noden.

Op welke wijze de engelen de Heere loven, weten wij niet, en dat behoeft de gemeente Gods ook niet te weten. God is eigenlijk veel te groot, om ooit naar waarde

geloofd te worden; en wat wij Hem ter ere zingen of spreken, is eigenlijk geen lof. Indien Hij geen lankmoedig en vergevend Vader was, die medelijden heeft met onze zwakheden, was het maar beter voor ons, onze mond gesloten te houden. Er kan hier op aarde geen loflied aangeheven worden, dat niet met zonde bevekt is. Hij is eigenlijk ver, ver boven de lof van zondige mensenkinderen verheven. Maar in Zijn grote genade heeft God Zijn eniggeboren Zoon gegeven, als het Lam, dat de zonde van de wereld draagt. Dat Lam wordt geslacht en gebraden in de brandende vlammen van Gods toorn en van Gods liefde, en, nadat dat Lam ten hemel is gevaren in de vlammen van het altaar des kruises, wil God, voor het oog der gehele wereld, geprezen zijn in en door Zijn gemeente, ten beste van die arme gemeente, ten beste van arme zondaren. Alle machten, tronen en heerschappijen des hemels moeten Hem daarom loven en prijzen, dat Hij zó genadig is, dat Hij zonden vergeeft, en goddelozen een wel gefundeerd recht op het eeuwige leven schenkt.

Nu verder: *looft Hem zon en maan*. Maar, zon en maan die hebben toch geen mond om de Heere te loven? U, die zo spreekt, zie eens naar de zon, en vraag u eens af, elke morgen, als zij weer opgaat: hoe zou het met mij staan, als de zon heden eens ten laatste male voor mij opging? Toen de Heere Jezus, van God verlaten, aan het kruis hing, toen verloor de zon haar glans, en toen de Heere uitriep: "Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" En: "Het is volbracht!", toen ging de zon weer op. Zie, dit was de wijze, waarop de zon de Heere prees, van Hem getuigde.

Toen Jakob door Pniël ging, waar hij Gods aangezicht aanschouwd had, toen ging de zon ook weer op. Loofde toen de zon God niet?

En Jozua 10: 12 lezen wij: "Toen sprak Jozua tot de Heere, ten dage als de Heere de Amorieten voor het aangezicht der kinderen Israëls overgaf, en zeide voor de ogen der kinderen Israëls: Zon, sta stil te Gibeon, en gij maan, in het dal van Ajalon." En vers 13 en 14: "En de zon stond stil, en de maan bleef staan, totdat het volk zich gewroken had. Is dit niet geschreven in het boek des oprechten? De zon nu stond stil in het midden des hemels, en haastte niet om onder te gaan omtrent een volkomen dag. En er was geen dag aan deze gelijk, voor hem, noch na hem, dat de Heere de stem eens mans alzo verhoorde; want de Heere streed voor Israël."

Zie, daar hebt u de uitspraak uit de 148^e Psalm, vers 3: *Looft, looft Hem, zon en maan!* Ja, de Heere schiep u, o zon en maan, opdat u zou blinken aan het wijde gewelf des hemels, maar ook ten dienste van Zijn arm en ellendig volk. Dat hebben wij nu ook weer beleefd, mijn geliefden, want, toen er hier gebeden en geroepen werd tot de machtige God van hemel en aarde, die om Jezus Christus wil onze God en onze Vader is, begon zon en maan aan de oevers van de Mincio zo hevig te branden en te steken, dat duizenden van strijders, onverschillig of zij tot de overwinnaars of de overwonnenen behoorden, de geest gaven; zodat de tyfus en andere kwaadaardige ziekten in weinige dagen meer mensen ten grave sleepten, dan er weggemaaid waren door het zwaard van de oorlog. God de Heere liet dit geschieden, opdat die machtige vorsten, die de een de andere de scepter over de koninkrijken der aarde wilden ontrukken, met hun ogen zouden zien: er is nog ÉÉN Hogere dan wij, dat is de Heere in de hemel, wiens Naam is Heere der Heeren.

Op dergelijke wijze heeft God zo dikwijls het arme Duitsland of Holland geholpen, die landen, waarop de Antichrist steeds zijn handlangers en strijdmachten afzond, omdat het licht van het Evangelie, dat de Heere ontstoken had en dat daar helder op de kandelaar brandde, hem steeds een doorn in het oog was. Dan eens liet de Heere, al naar de behoefte van het ogenblik, een vreselijke hitte ontstaan, of er ontstond

onverwacht storm en onweer, waardoor de Heere de vijanden plaagde, die zonder Zijn krachtadige tussenkomst de kerk Gods geheel verwoest zouden hebben.

Ja, het is geschied, dat, toen de vijand in de nacht de vesting Sluis in Zeeland, die hij in de donkere nacht wilde overrompelen, al zeer nabij was gekomen, er plotseling, hoewel het donkere maan was, zulk een helder licht van de hemel scheen, dat men om kwart voor twee, dus in het allerholste van de nacht, de wijzers op de toren van Sluis duidelijk de tijd kon zien aanwijzen; zo werd men ook de naderende vijand gewaar, die echter, voor dat men hem weg kon jagen, de schrik op het hart viel, zodat hij het hazenpad koos. Zie u, daar ging het weer toe naar Psalm 148: 3: *looft Hem al gij lichtende sterren*. “Van de hemel streden zij, de sterren uit haar loopplaatsen streden tegen Sisera”, zo zong Deborah in haar loflied (Richteren 5: 20).

Mijn geliefden, in het jaar 1600 hing het gehele lot van Holland aan het winnen of verliezen van één enige veldslag. Maar de Heere gaf onze prins Maurits van Oranje Nassau, een vast vertrouwen op Hem de almachtige God. De prins bevindt zich met zijn leger in Zeeuws-Vlaanderen, afgesneden van alle menselijke hulp en redding; en, hij zelf had nog de laatste schepen weggestuurd, om een mogelijke vlucht te verhinderen, ja, geheel onmogelijk te maken. Het scheen dus met hem en zijn gehele leger een afgesneden zaak te zijn, een geheel reddeloos verloren zaak. "Maar, dacht de prins, God leeft toch nog, Hij is niet dood." En zie, plotseling breekt de zon blinkend door de wolken en schijnt de vijanden vlak in de ogen, zodat zij, door die onverwachte lichtglans verblind, geen goed schot meer kunnen doen, en de stormwind, die zij eerst van achteren hadden, keerde onverwacht op 's Heeren bevel, en dreef hun bovendien wolken van stof en zand in de ogen.

En niet prins Maurits, maar de vijand, die al luid victorie gekraaid had en meende geheel Holland in zijn macht te hebben, ging op de vlucht, en gewonnen was de onvergetelijke slag van Nieuwpoort, die ten eeuwigen dage, als een gedenkteken van 's Heeren trouw geboekt staat in 's lands historieblaân. En het was niet alleen Nederland, maar het Evangelie Gods, de ware Gereformeerde religie, waarom het in die veldslag ging, en die toen ook voor ons, die ons heden ten dage nog daaraan mogen laven, behouden werd. En daarom: *Looft Hem, gij zon, maan en blinkende sterren*, want u bent de krijgsknechten en legermachten van de levende God.

En niet tot houthakkers en waterputters heeft onze Koning Salomo de Zijnen gesteld, maar tot machtige vorsten onder Hem, zodat, als Gods volk maar even de wenende stem verheft en uit de benauwdheid tot de Heere roept, het gehele leger des hemels, zon en maan en sterren hun ten dienste staan en gehoorzaam zijn. En daarom:

Ja, wonderen heeft de Heere gedaan,

Onz' ogen zien het vrolijk aan.

O volk, door Zijne hand bereid,

Zing 's Heeren lof in eeuwigheid.

Ja, loven en prijzen moeten Hem alle armen en ellendigen, eeuwiglijk en altijd.

Mijn geliefden, ik hoop, dat u tot nu toe mijn bedoeling bij het behandelen van de 148e Psalm zult begrepen hebben. Het is beeldspraak, het is een zinnebeeldige wijze van spreken, dat begrijpt u immers wel, wanneer in onze Psalm gezegd wordt, dat zon, maan en sterren God loven. Die schone hemellichamen hebben in meer letterlijke zin geen stem, en stom en zwijgend staan zij aan des hemels trans; maar God heeft die allen geschapen, opdat zij zouden meewerken tot Zijn verheerlijking in het midden der gemeente. Zó loven Hem de hemelen der hemelen, ja, de wateren, die boven de hemel zijn, Want van waar zendt de Heere Zijn verkwikkende en vruchtbaarmakende regen

op aarde? En Wiens hand is het, die bij tijden de hemel toesluit, zodat alles versmacht op aarde?

Eenmaal was de wereld geheel van God afgefallen, nadat de zonen Gods zich naar hun begeerlijkheden vrouwen genomen hadden uit de dochteren der mensen, en toen de zonde en ongerechtigheid ten top was gestegen, zie, toen gingen de sluizen des hemels open, en de zondvloed kwam en verdelgde alle vlees, dat op aarde was. Toen loofden de wateren, die boven de aarde zijn, de Heere; maar zij waren ook Zijn dienstknechten ten nutte van de arme Noach, die dit alles lang voorzien en voorzeggd had, en de bittere spot en smaad van de wereldlingen van die tijd had moeten dragen, die zij over hem uitstortten, toen hij de ark bouwde op Gods bevel. Maar de wateren zijn gekomen, al geloofde niemand het, en al sloeg niemand acht op Noach's prediking, en zij hebben de Heere geloofd en luid verkondigd, dat de Heere de vromen te midden van de nood helpt en redt.

In later eeuwen stond de profeet Elia voor het aangezicht van de goddeloze Achab en sprak tot hem in de naam des Heeren Heeren: "Zo waarachtig als de Heere, de God Israëls, leeft, voor wiens aangezicht ik sta, indien deze jaren dauw of regen zijn zal, tenzij dan naar mijn woord." (1 Kon. 17: 1). Elia was een mens van gelijke beweging als wij. En de Heere sloot de hemel, en geen dropje regen viel op aarde neer, drie en een half jaar lang. Toen die zelfde Elia aan Achab overvloed van regen had beloofd, toog de koning heen, om te eten en te drinken, maar Elia ging naar de hoogte van Karmel en verbeidde met bidden en smeken, of de Heere nu ook doen zou, wat Hij beloofd had, en Zijn woord zou waar maken. En toen hij tot zevenmaal toe zijn jongen uitgezonden had naar de zee, om te zien of er geen wolken aan de gezichtseinder optrokken, en hij, zesmaal teleurgesteld, te ernstiger bad, toen vernam hij ten zevenden male de blijde tijding: "Zie, een kleine wolk, als eens mans hand, gaat op van de zee". Toen kon hij de jongen tot de koning zenden met het bevel: "Span aan, en kom af, dat u de regen niet ophoude." En, lezen wij 1 Kon. 18: 45: *En het geschiedde ondertussen, dat de hemel van wolken en wind zwart werd, en er kwam een grote regen.* Zie, zo loofden wind, regen en wolken de God des hemels, die de wolken van regen deed druipen op het gebed van Elia, die toch maar een mens was van gelijke beweging als wij.

En o, hoe vaak is het niet geschiedt dat, als des Heeren gelovige soldaten in de hete strijd voor het Evangelie Gods haast van dorst bezweken, en uit hun hete dorst tot Hem om water schreiden als er nergens een wolkje te zien was, de Heere nochtans binnen korte tijd hen verkwikte met overvloedige regen.

Meer dan eens is het geschied in de bange strijd, die onze vaders in Holland met de Spanjaarden hadden te strijden, dat God op het gebed van Zijn volk alle bronnen en beken liet uitdrogen, ja, het water op de grote rivieren zo laag deed worden, dat de vijanden van hun voorgenomen strijdplannen moesten afzien, ja, zulk een hevige dorst leden, dat zij te vergeefs een gulden boden voor een enkele fles water. En wederom heeft de Heere, al naar de behoefte van het ogenblik, gehele landstreken in Holland doen onderlopen, om de vijand te beletten zijn bloedige veldtocht voort te zetten, zodat hij niet kon komen tot in het hart van het land.

Ontelbare keren zijn donder en regen des Heeren soldaten geweest, waarmee Hij de Zijnen, die in de benauwdheid zaten, te hulp kwam, en de vijand, die al alles scheen ingenomen te hebben, op de vlucht dreef, en zijn zegeliederen deed verstommen.

God de Heere doet met de wateren van het uitspansel, wat Hem behaagt, en dat doet

Hij ook met Zijn geestelijke regen, zodat er in de ene plaats leven van boven komt, en het onder de doodsbeenderen begint te rumoeren, terwijl op de andere plaats alles

dood en koud blijft. En terwijl het licht der waarachtige waarheid in het ene land helder op de kandelaar brandt, het andere land in de dikke duisternis van ongeloof en bijgeloof blijft verzinken, en dat alles naar des Heeren raad en bevel. Zo moeten alle wateren, geestelijke zowel als natuurlijke, die boven het uitspansel zijn, de Heere loven. De wolken des hemels draagt Hij als in een dunne doek, zo dun dat wij er niets van gewaar worden. Waar alles dor en uitgedroogd is, daar doet Hij een grote watervloed ontstaan, en waar alles versmacht van hitte en droogte, geestelijk of lichamenlijk, daar wordt ook nog heden ten dage blij gejuicht, al moet het Sion des Heeren ook vaak lang, lang wachten in zijn druk:

Een milde regen zondt G' o Heer,

Op Uw bezwijkend erfnis neer,

Om kracht aan haar te geven.

Psalm 68: 14b

“Ja, de beekjes der rivier Gods zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten,” Psalm 46: 5. Zie, dat het wat Psalm 148: 4 beduidt: *Looft Hem, gij hemel der hemelen, en gij wateren, die boven de hemelen zijt.*

Mijn geliefden, als de hemel lang gesloten blijft en het nodige drinkwater begint te ontbreken, dan gaan de mensen vaak God lasteren, omdat Hij geen regen zendt, en vergeten Hem daarover te loven, dat Hij, ook in de grootste droogte en dorheid, bloemen en vruchten, velden en wouden verfrist en verkwikt met Zijn liefelijke dauw, En als de godslasteringen al te hoog gaan, dan ontfermt Hij Zich weer over Zijn arme, verkeerde schepselen en verhoort in Zijn barmhartigheid het gebed der Zijnen, die tot Hem spreken: Heere, Uw grote Naam wordt gelasterd door hen, die U niet kennen, Heere, sta op en toon dat u God zijt en dat Uw wolken nog overvloed van wateren hebben, Zie, dat looft Hem ook, het arme en ellendige volk, dat tot Hem roept uit de benauwdheid, en dat volk zal Hem ook de eer geven hier op aarde en eens daarboven in de hemel, terwijl zij, die Hem gelasterd hebben, eens voor eeuwig in de vlammen der hel in hun brandende dorst zullen schreeuwen om één druppel water, zonder die te kunnen bekomen, En, dat de hemel der hemelen, ja, alle wateren, die boven de hemel zijn, de Heere loven, dat geschiedt om des groten Naams wille van Hem, waarvan in Philip. 2: 9-11 staat geschreven: daarom (omdat Hij gehoorzaam geworden was tot de dood des kruises) heeft God Hem ook uitermate verhoogd, en heeft Hem een naam gegeven, welke boven alle naam is, opdat in de naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen, die in de hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn, en alle tong zou belijden, dat Jezus Christ s de Heere zij tot heerlijkheid van God de Vader. Ja, al de werken Zijner handen zij moeten Hem loven, Waarom? Het antwoord vinden wij Psalm 148: 5 en 6: want als Hij het beval, zo werden zij geschapen en Hij heeft ze bevestigd voor altijd in eeuwigheid. Hij heeft hun een orde gegeven, die niemand van hen overtreden zal. Ja, van Hem, de levende God, hangt alles, alles af, Wat ergert de nieuwe, zogenaamde wetenschap zich aan de in Gods Woord vermelde wonderen? hoe waagt het drieste ongeloof van de mens die in twijfel te trekken? Als de Heere wil, geschieden er nog wonderen, want Hem kan niets in de weg staan, en als Hij werkt, wie zal het dan keren? De hemel der hemelen, zon, maan en sterren, alle legioenen van engelen, die voor de troon zijn, zij zijn allen des Heeren soldaten, en waar Hij wil, dat zij heen trekken, daar zijn ze ook in één oogwenk ter hulp van Zijn uitverkorenen, en tot beschaming van Zijn en hun vijanden. O, laat ons daarom van al onze ijdele berekeningen afzien, en niet te angstig wikken en wegen: zó of zó zal het gaan. Toen Prins Frederik Hendrik van Oranje de sterke stad Hulst in Zeeland belegerde, verhoorde God het geroep van enige armen en ellendigen; want nadat de maand oktober met storm en sneeuw was begonnen, gaf Hij op ‘t einde van oktober

weer augustus-weer, wat de inneming van de stad zeer bevorderde. "Als de prins van Oranje Den Bosch inneemt", riepen in 1630 de Spanjaarden, "dan is God geus, dan is de Heere Zelf gereformeerd geworden". En Oranje nam Den Bosch in, en zo kon ieder als met ogen zien, hoe ijdele grootspraak de Roomsden hadden gedreven, die meenden, dat het maar een kleinigheid was, het licht van het Evangelie hier te lande uit te blussen, en die alles in het werk stelden, om dit ook werkelijk gedaan te krijgen. En dan liet de Heere, op de ene tijd stromen van regen vallen, of Hij hield de sluizen des hemels dicht gesloten, zodat er geen druppel regen viel, al naar de behoefte van het ogenblik, en toonde zo, dat Hij de lastertaal der vijanden gehoord had, en dat Hij werkelijk gereformeerd was, zo als de vijanden gespot hadden, met andere woorden, dat Hij openlijk partij had getrokken voor die gehate geuzen, wier doodvonnis al getekend lag. God spreekt, en het is er, Hij gebiedt en het staat er, Hij is aan geen wetten van mensen, aan geen natuurwetten gebonden, ook niet aan die wetten en ordeningen, die Hij Zelf heeft ingesteld. En toch is er een zaak waaraan het Hem behaagt heeft Zichzelf te verbinden, er is een instelling, die voor Hem geldt, en dat is Zijn eigen Woord, Zijn uit loutere genade geschonken belofte, Zijn volk te helpen in de nood, dat is Hem een wet, Roep Mij aan in de dag der benauwdheid, en Ik zal u helpen en u zult Mij eren, Psalm 50: 15. Zie, daar hebt u nu de wet, waaraan de Heere van hemel en aarde Zich onderworpen heeft, o u arm Sion, dat zo vaak denkt, dat de Heere u heeft begeven en verlaten, Dit is de orde en regel, waarnaar de Heere handelt: Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er, dat, waarom Zijn ellendigen Hem gesmeekt hebben. Zo draagt Hij hemel en aarde door het Woord van Zijn kracht, door Zijn almachtige arm.

Niet alleen vroeger geschieden er wonderen zonder tal, niet alleen in het grijze verleden, maar Hij toont nog voortdurend, dat Hij de oude trouwe God is van Zijn Israël, dat Hij nog met wonderen en tekenen omringt. Zo houdt Hij voortdurend alles in Zijn hand, en bestuurt zon, maan en sterren, ja, de gehele zichtbare schepping zó, dat zij allen dienen moeten ten nutte van Gods uitverkorenen, wier gebeden en verzuchtingen tot hun Heere en God als het ware, de bevelen zijn, waaraan al het geschapene moet gehoorzamen. Want, wat Zijn kinderen wensen, in hun nood, dat wenst de Heere ook, en voor zo ver hun wil niet uitgaat tot dingen, die hen zouden kunnen schaden, wil de Heere hun alles rijkelijk verlenen, wat zij begeren. De kinderen Gods spreken in hun benauwdheid: "Heere, dit of dat hebt u gezegd, dit of dat hebt u beloofd, o maak nu toch ook Uw woord waar, want het geldt hier immers niet mijn eer, niet de eer van enig menskind, maar alleen de eer en verheerlijking van Uw grote Naam."

Zie, zulke gebeden verhoort de Heere, en dan maakt Hij zich op, en dan moeten hemel en aarde Hem gehoorzamen op Zijn wenk. Ja, de Spanjaarden hebben het nu driehonderd jaar geleden in Nederland zelf moeten bekennen: "wind en weer strijden voor de Geuzen."

"Loof de Heere van de aarde", lezen wij nu verder Psalm 148: 7. Wij hebben nu eerst een blik ten hemel geslagen, en gezien, welk een groot heir van dienstknechten onze God en Heere, onze hemelse Salomo daar boven ten dienste staan, om Zijn arme en ellendige dienstknechten en dienstmaagden te hulp te snellen in hun noden en angsten. Nu komt er: "Looft de Heere van de aarde", en dat woord wordt allereerst in onze Psalm gericht **tot de walvissen en tot alle afgronden**.

Wat hebben de walvissen te doen, naar des Heeren bevel? Ik wil er mij niet in verdiepen, wat die grote walvissen voor dieren zijn, noch er u op wijzen, dat de Heere

die heeft geschapen, om te spelen in de grote wateren. Liever herinner ik u daaraan, dat er eens een man was, een man Gods, een profeet, die God het bevel had gegeven aan een grote, goddeloze stad het woord van bekering en vergeving van zonden te prediken. Deze man Gods wilde echter dit bevel niet gehoorzamen, en ging de wijde zee op, om zich aan dit bevel te onttrekken. Maar de Heere wierp een grote wind op de zee. De scheepslieden wekten de slapende profeet op, en vroegen hem vol angst: *Wat is u, gij hard slapende? Wie zijt gij, en vanwaar komt gij?* Toen beleed Jona het vrijmoedig: "Ik ben een Hebreër, en ik vrees de Heere, de God des hemels, die de zee en het droge gemaakt heeft. Neem mij op, en werp mij in zee, zo zal de zee stil worden om ulieden. En de Heere, zo lezen wij Jona 1: 17, beschikte een grote vis, om Jona in te slokken."

Deze grote vis heeft Jona opgenomen en uit het ingewand van de vis heeft hij de Heere Zijn God de heerlijke lofzang toegezongen, die wij Jona 2 opgetekend vinden. Zie, toen zong deze walvis mede 's Heeren lof, ja, is zelf tot een beeld geworden van het graf van de Heere Jezus Christus, zoals de Heere heeft gezegd: "Gelijk Jonas drie dagen en drie nachten was in de buik van de walvis, alzo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde." Matt. 12: 40. En wat leeft en wemelt niet alles op de bodem der grote zeeën, en wat komt daaruit niet voort.

Lees eens aandachtig, mijn geliefden, het 41^e hoofdstuk van het boek Job. Het is om van bewondering weg te zinken, als men bedenkt dat God de diepte der zeeën gesteld heeft tot schatkamers, en wat Hij daaruit al laat voortkomen, ten behoeve der Zijnen, ten behoeve van hen, die vasthouden aan 's Heeren Woord, aan de ware waarheid, aan de leer der vrije, soevereine genade Gods, zodat de vijanden zelf ten laatste moeten getuigen: wij wilden dit volk teniet maken, maar het is ons niet gelukt. En de Heere gaf het aan zulken, o.a. ook in Nederland, toen er niets geen middelen van verdediging noch bestaan meer voorhanden waren, uit de diepten der zeeën allerlei schatten te voorschijn te halen, zodat het Nederlandse volk tot op de huidige dag een der rijkste volken der aarde is.

Zo leert de Heere ons, dat Zijn hulp het allerdichtst nabij is daar, waar hulp en uitredding ondenkbaar schijnen. Zó gaat het in het geestelijke, zo ook in het natuurlijke: uit de diepste diepte redt de machtige hand des Heeren. En verschijnen er grote monsters, die gereed staan met open muil Gods arme volk te verslinden. Hij de Heere weet zulke monsters wel een haak in de neus te leggen, en ze op het strand te doen werpen door Zijn golven en baren, zodat hun gebeenten liggen te bleken in de zon, en de stank hunner verrotting de dampkring verpest.

Ja, het is zo waar, wat Psalm 148: 8 lezen: ***Vuur en hagel, sneeuw en damp; gij stormwind, die Zijn woord doet.*** Vuur betekent hier allereerst het bliksemvuur en onweer. Ook met Zijn onweer, bliksem en hagel weet Hij Zijn vijanden te bezoeken, en Zijn vrienden te helpen. Dat heeft de Heere in de loop der tijden al zo vaak gedaan, en Hij is neergedaald met Zijn bliksemstralen en donderslagen, zodat de vijanden met al hun machten list toch niets tot stand hebben kunnen brengen, maar het zelf hebben moeten uitroepen: "God is Geus geworden." Zó heeft het vuur Hem geloofd.

Dat is ook thans geschied in Italië, waar de Heere met Zijn onweders tussenbeide is gekomen, en de strijdende Fransen en Oostenrijkers met Zijn almachtige arm, met het vuur des hemels ver uit elkaar heeft gedreven, zodat alle hooggeroemde en als onweerstaanbaar verklaarde vuurmonden moesten verstommen, en alleen het vuur des hemels de Heere des hemels prees.

Eens zond een machtig, maar goddeloos koning een generaal tot de profeet des Heeren met het bevel: *gij man Gods, de koning zegt: komaf*, 2 Kon. 1: 9. Maar wat verbeeldt

de mens zich in zijn waan God de Heere te kunnen bedriegen, Hem als het ware een compliment te maken, en met een "gij man Gods," de diepe haat te bedekken, die hij koestert jegens hem, die des Heeren is? "Indien ik dan een man Gods ben (antwoordde Elia) zo dale vuur van de hemelen vertere u en uw vijftigen." Vers 10. En zo als Elia gesproken had, geschiedde het ook, en het geschiedde ten tweede male. Heeft toen het vuur des hemels de Heere des hemels niet geloofd; hetzelfde vuur, dat Sodom en Gomorra verteerde, toen er geen één rechtvaardige meer in die steden aanwezig was? En wederom, toen een van allen verworpen en buiten gesloten profeet des Heeren voor het altaar trad, en de Heere aanriep, daalde toen niet het vuur des hemels neer en stak de offerande op het altaar, schoon driemaal met water begoten, in vuur en vlam? En heeft het vuur niet des Heeren wil gedaan en Hem geloofd, toen de drie jongelingen in de brandende oven werden geworpen, en het vuur geen haar van hun hoofd verzengen kon? Is dat ook niet gebleken met de brandende braambos, die Mozes zag branden in lichte gloed, zonder dat de braambos verteerde?

Wat nu de *hagel* betreft, is het liefelijk wat wij lezen in Exodus 9: 22-26. "Toen zeide de Heere tot Mozes: Strek uw hand uit naar de hemel, en er zal hagel zijn in het ganse Egypteland; over de mensen en over het vee, en over al het kruid van het veld in Egypteland. Toen strekte Mozes zijn staf naar de hemel; en de Heere gaf donder en hagelen het vuur schoot naar de aarde, en de Heere liet hagel regenen over Egypteland. En er was hagel, en vuur in het midden des hagels vervangen; hij was zeer zwaar, desgelijks is in het ganse Egypteland nooit geweest, sedert het tot een volk geweest is. En de hagel sloeg in geheel Egypteland alles, wat op het veld was, van de mensen af tot de beesten toe; ook sloeg de hagel al het kruid van het veld, en verbrak al het geboomte van het veld."

Alle gij vuur en hagel, looft de Heere. Vuur en hagel zendt de Heere van de hemel, om Zijn volk te verlossen en, - nu Farao dit volk niet wilde laten trekken naar des Heeren woord, - zal Farao's volk getroffen worden, maar Gods volk zal vrij uitgaan in het land Gosen. Waar de kinderen Israëls waren, daar was geen hagel.

Wij hebben iets dergelijks in onze streken beleefd, geliefden. Er is eens in een zekere nacht een vreselijke hagel gevallen; toen zijn er verscheidene mensen geweest, die vol van schrik en vrees hun bedden moesten verlaten; de Heere heeft toen die vreselijke hagel willen gebruiken om harten te bekeren en te verbrijzelen, die vroeger doof en gesloten waren geweest voor de zoete stem van het Evangelie.

Wij lezen verder nog Jozua 10: 10 en vervolg: "En de Heere verschrikte hen de Amoriëten voor het aangezicht van Israël; en hij sloeg hen met een grote slag te Gibeon, en vervolgde hen op de weg, waar men naar Beth-Horon opgaat, en sloeg hen tot Azeka en tot Makkeda toe. Het geschiedde nu, toen zij voor het aangezicht van Israël vluchtten, zijnde in de afgang van Beth-Horon, zo wierp de Heere grote stenen op hen van de hemel, tot Azeka toe, dat zij stierven; daar waren er meer, die van de hagelstenen stierven, dan die de kinderen Israëls met het zwaard doodden."

Ziet u, zó zijn vuur en hagel des Heeren soldaten. Hij behoeft geen stalen kanonnen, om zijn vijanden uit elkaar te doen stuiven, en waar de mensen zoveel roemen en pralen over hun verstand en hun uitvindingen, alsof zij alles uit konden richten, daar komt de Heere tussenbeide met Zijn pijlen, met Zijn spitskogels, en die treffen nog anders, dan wat de mensen uitgedacht en uitgevonden hebben.

Verder spreekt Psalm 148 ook nog *van sneeuw en damp*. Van sneeuw en ijs lezen wij Psalm 147: 16-18: "Hij geeft sneeuw als wol; Hij strooit de rijm als as. Hij werpt Zijn

ijs heen als stukken; wie zou bestaan voor Zijn koude? Hij zendt Zijn woorden doet ze smelten; Hij doet Zijn wind waaien, de wateren vloeien heen.”

Mijn geliefden, ik herinner mij bij de woorden: "Hij geeft sneeuw als wol", hoe menig kind van arme ouders, dat tegen wil en dank met het grote Franse leger, ten tijde van Napoleon I, naar Rusland had moeten trekken, op de vreselijke terugtocht van daar, letterlijk in de sneeuw een warme bedekking vond tegen de vreselijkste koude, en zo bewaard werd voor de jammerlijkste dood. Ja, op deze merkwaardige terugtocht heeft God gehele regimenten, die anders hadden moeten omkomen, door een overvloedige sneeuw voor de ondergang behoed. Hebt u, geliefden, wel eens een sneeuwvlok door het vergrootglas gezien? Elk vlokje vormt een sierlijke figuur, een bloem, een driehoek, en daaruit bestaat nu de warme bedekking, waarmee de Heere de velden in Zijn Vaderlijke trouw bedekt tegen de zo vinnige koude en waarmee Hij in koude nachten de reten en scheuren van zo menige armoedige en bouwvallige hut zo goed weet te sluiten, dat de ijskoude noordenwind er niet doorheen kan dringen. O, de Heere heeft het zo dikwijls weten waar te maken, dat sneeuw en ijs Hem moesten loven.

Sneeuw en ijs hebben Hem ook moeten loven, toen de Hollandse vloot ten tijde der Spaanse vervolging op de Zuiderzee tussen machtige ijsschotsen vastgevroren lag. De Spanjaarden naderden met een grote macht over het ijs, en niets scheen hun plannen te kunnen verijdelen, want het ijs had een dikte van meer dan twee voeten. En reeds roemden de vijanden luid: wij hebben ze in onze macht en hun verwoesting is zeker.

Arm Holland, arme kerk hier te lande, voor u geen redding, noch uitkomst meer! Het schijnt gedaan met u voor altijd. Wordt die vloot verwoest, dan is het gedaan met vrijheid van deze landen, gedaan met de prediking des Woords, gedaan met het ongestoord bezit van de Bijbel in kerken en huizen, en voor de gelovigen is er niets meer te wachten dan een smadelijke dood aan de galg, op het rad of op de brandstapel. Dan zullen ook zo veel andere steden en streken, waarheen de Gereformeerde leer, van Holland uit, verbreid werd, nooit of nimmer in het genot komen van de zuivere Gereformeerde religie.

Maar de Heere leeft nog, en één nacht lang laat Hij een hevige sneeuwstorm waaien, die de ijsschotsen uit elkaar jaagt en de vloot kan de hoge zee bereiken en is bewaard voor de aanslag van de vijand. Toen de schepen veilig en wel geborgen waren, toen sloot het ijs zich weer, maar de vijanden moesten blijven, waar zij waren, nadat zij de vloot voor hun ogen hadden zien ontsnappen.

"Looft de Heere op aarde, vuur en hagel, sneeuw en damp," of nevel! O hoe vaak is het niet gebeurd dat als de Engelse, Duitse of Hollandse legers in gevaar waren, en er uit die legers tot God de Heere werd geroepen, Hij dan een dikke mist heeft doen opkomen en wolken van damp en nevel de vijanden in het gezicht gedreven, zodat zij verward uit elkaar stoven, of zo verblind werden, dat zij werden geslagen.

Ja, zij zijn allen des Heeren dienaren, die Zijn wil uittrichten, *"vuur en hagel, sneeuw en damp, u stormwind, die Zijn woord doet"*. De stormwind is niet anders dan de adem van de almachtige Vader in de hemel. En als Hij Zijn stormen laat waaien, dan weet Hij wel wat Hij doet, al beeft en siddert ons hart binnen in ons, wanneer de storm daken van de huizen licht, of er muren van omverwerpt. Ja, de stormwind is de adem van de Almachtige, die Zijn wil ten uitvoer legt. Als Jona de vracht al betaald heeft, om des Heeren aangezicht te ontvliesen, dan werpt de Heere een grote wind op de zee, en daarmee haalt Hij spoedig Zijn Jona in. En 's Heeren weg met hem gaat door

de diepte, ja, door het ingewand van de vis heen toch naar Ninevé, opdat het openbaar worde, dat God alleen God, en de mens louter ijdelheid is.

De stad Leiden was eens door de vijanden nauw ingesloten, maar er ging uit de stad een geschrei op tot de Almachtige; doch de nood werd hoger en hoger, en de hongersnood steeg ten top. Hoe kan er brood in de uitgehongerde stad komen? Wel liggen de schepen vol levensmiddelen gereed, maar hoe kunnen die schepen ooit de stad genaken? Wel heeft de prins het land onder water doen zetten, wel doen de dappere Zeeuwen het uiterste om door de vijand heen te breken, maar de diepgang der schepen is groter dan de diepte van het water. Daar zendt de Heere plotseling een gehele dag lang een hevige storm uit het westen, die het water met razende kracht het land injaagt, en de schepen een goed eind vooruit doet komen. En, na een korte poos gezwegen te hebben, verheft de storm zich weer, en de schepen worden door de golven gedragen, door de storm gezweept tot onder de wallen der arme, uitgehongerde stad. En de daarop volgende dag draaide de wind van het zuidwesten naar het noordwesten en begon een hevige orkaan de vijanden, als met een bezem des verderfs, uit Leidens omstreken te verdrijven.

Zie, zo weet de Heere door Zijn stormen Zijn arm volk te bewaren en te redden, dat volk, dat midden uit de benauwdheid tot Hem roept. En dat geschiedde gedurende het beleg van Leiden niet eenmaal, maar verscheiden malen. Want er waren in Leiden armen en ellendigen, die tot God riepen, en waar dat geschiedt, daar is de uitredding nabij, al schijnt die ook geheel onmogelijk.

Ja, de Heere gaf aan het benarde Leiden zulk een heerlijke uitkomst, dat de machtige Spaanse veldheer Valdez, die de belegering geleid had, bij het opbreken van het beleg, uit moest roepen: "het zijn geen mensen, maar de stormen, die ons verjaagd hebben". En, voordat de dag der volkomen verlossing was aangebroken, gedurende het beleg, juist toen de vijanden een aanval op de stad wilden beproeven, liet de Heere zulk een hevige wind waaien, dat het onmogelijk was van Leiden naar Delft te komen, en geen mens op de benen kon blijven staan.

Wat ik u mededeel uit de schat van onze vaderlandse geschiedenis, deel ik u mee, opdat u bevestigd zou worden in uw allerheiligst geloof, opdat u zou weten, welke sterke krijgsknechten onze God in de hemel ten dienste staan, en opdat u in al uw noden niet zou zien op het zichtbare, maar op de almacht, trouw, hulp en ontferming van de Heere HEERE.

Verder lezen wij in Psalm 148: 9: ***Gij bergen en alle heuvelen.*** Die moeten ook de Heere loven. Hoe zouden zij, die in dalen en valleien wonen, daarin kunnen leven, indien het water niet van de hoogten in de diepten vloeide?

De bergen zullen vrede dragen,

De heuvels heilig recht;

Hij zal ons vrolijk op doen dagen

Het heil, ons toegezegd.

Psalm 72: 2

Ja, de Heere komt van de hoogten tot de armen en ellendigen, die op Hem wachten, die op Zijn goedertierenheid hopen, die het om de echte waarheid te doen is; en het zal op allerlei wijze vervuld worden, dat de bergen en allerlei heuvelen God de Heere zullen loven. Ja, geestelijk en stoffelijk zal het waar worden: *Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten dergenen, die de vrede verkondigen.*

Als wij de bergen aanzien, dan moeten wij denken: dat zijn des Heeren voorraadschuren, waarin Hij alles voor Zijn mensenkinderen bewaart. De streek, waarin wij wonen, ons dal is dicht bevolkt. Maar al verdubbelde zich ook het getal van zijn inwoners, toch zou de Heere wel raad weten, om uit Zijn ons omringende

bergen alles te doen voortkomen, wat die vele duizenden tot levensonderhoud zouden behoeven. Hij heeft zo Zijn verborgen, onuitputtelijke schatkamers, waaruit Hij alles tevoorschijn roept om Zijn arme en ellendigen van alles te voorzien wat zij behoeven en also koninklijk voor hen te zorgen.

Zeker, zij zullen Zijn wonderen beleven, als zij in hun noden en behoeften de handen niet uitstrekken tot ongerechtigheid. Maar alles, wat hen drukt en bezwaart, aan Zijn voeten neerleggen en tot Hem spreken: 'O mijn Heere en mijn God, hier is mijn zwak, arm en ellendig lichaam, met al zijn behoeften; U hebt het geschapen, en het is Uw zaak, o Heere, die behoeften te vervullen. Mijn zaak is het echter te volharden in Uw allerheiligst gebod.'

Dan komt het wel aan het licht, dat des Heeren hand alles vermag, en dat Hij uit Zijn bergen en heuvelen, schatten te voorschijn weet te roepen, waaraan geen mens denkt. Maar de hoofdzaak is en blijft maar dat boven alles gaat, en in het binnenste hart leve: "Bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer." (Jesaja 54: 10) En dat het luid uit het hart en van de lippen klinke:

*Dat Bazans hemelhoge berg
Met al zijn heuv'len Sion terg,
En wane 't overtreffen,
Wat springt gij bergen trots omhoog,
Wat wilt g' u in der volk'ren oog,
Bij Sions berg verheffen?
God Zelf heeft deze berg begeerd
Ter woning, om aldaar geëerd,
Zijn heerlijkheid te tonen.
De Heer, die Hem verkozen heeft,
Die trouwe houdt en eeuwig leeft,
Zal hier ook eeuwig wonen.*

Ps. 68: 8

En als u, o grote Bazansberg, u niet leert buigen voor de God der legermachten, dan zult u in de afgrond verzinken. Waar Gods waarheid echter in het hart leeft, daar zal het ook in het natuurlijke waar worden, dat de bergen en heuvelen de Heere loven.

Verder lezen wij "**vruchtbomen en alle cederbomen**". Mijn geliefden, het is de Heere, die ons het voedsel des geestes, maar Hij is het ook, die ons het voedsel des lichaams verleent. Maar daar denken wij niet aan, daar slaan wij geen acht op, en toch hangt ook dat alles af van de levende God. Daar denken wij weinig aan, als wij overvloed van alles hebben, maar, als wij in nood geraken, in armoede en gebrek, dan rijst de gedachte aan 's Heeren genade en almacht weer op in ons. Het is ook de Heere, die ons vruchtbomen met heerlijk en verkwikkend fruit schenkt, die, zo zij het ene jaar onvruchtbaar zijn, het andere des te meer vrucht dragen. Hij is het ook, die bomen laat groeien, om tot werkhout te dienen, om er huizen, schuren en allerlei gebouwen en andere voorwerpen tot huiselijk gebruikte vervaardigen. Ook in dit opzicht loven de bomen God de Heere. Hij is het, die de Libanon versierde met het prachtigste cederwoud, dat ooit op aarde was. Van dit prachtige hout liet Hij Zijn huis te Jeruzalem bouwen, opdat het volk Israël Hem daarin zou loven. Maar, als het volk Hem niet meer looft, en vreemde afgodendienst in de tempel des Heeren pleegt, dan maakt de Heere ook de cederbossen van Libanon der aarde gelijk, en vervult also letterlijk wat wij Jesaja, 10: 18-19 lezen: "Ook zal Hij verteren de heerlijkheid zijns wouds en zijns vruchtbaren velds, van de ziel af tot het vlees toe; en hij zal zijn, gelijk

als wanneer een vaandrager versmelt, en de overgebleven bomen zijns wouds zullen weinige in getal zijn, ja, een jongen zou ze opschrijven.”

Heden ten dage is er van dat ganse prachtige cederenwoud op de hoogten van Libanon haast niets meer over en een geheel van zeven of acht ver van elkaar verwijderde cederen staan nog daar, als een treurig overblijfsel van vroegere pracht en heerlijkheid.

Nu worden in onze Psalm verder, mijn geliefden, tot des Heeren lof opgeroepen *het wildgedierte en alle vee; kruipend gedierte en gevleugeld gevogelte* (Ps. 148 vs. 10).

Nemen wij bijvoorbeeld van het wild gedierte de leeuw. Er was eens een man Gods, een profeet, die toen de goddeloze vorst Jerobeam, tot wiens waarschuwing en bestraffing de Heere hem naar Bethel had gezonden, hem nodigde bij zich te blijven. Geheel onverschrokken en dapper antwoordde hij: “Al gaf u mij de helft van uw huis, zo zou ik niet met u gaan, en ik zou in deze plaats geen brood eten, noch water drinken; want zo heeft mij de Heere geboden door Zijn Woord, zeggende: gij zult geen brood eten, noch water drinken, en gij zult niet wederkeren door de weg, die gij gegaan zijt.” 1 Kon. 13 vs. 8-9. In diezelfde plaats echter, in Bethel, was er een oude profeet, die loog de man Gods wat voor, en bracht hem in Bethel terug en deed hem, tegen des Heeren uitdrukkelijk bevel in, eten en drinken in die plaats. Toen nu de man Gods op de terugreis naar Juda was, ontmoette hem een leeuw, die hem doodde, maar dit wilde, verscheurende dier raakte noch het lichaam van die man Gods, noch de gezadelde ezel aan, maar bleef stil en zwijgend staan. Zie, zo voltrok dit wilde dier het vonnis des Heeren en loofde zo de Heere, die de hemel en de aarde gemaakt heeft.

En hoe zij geheel in de macht des Heeren Heeren zijn, en zonder Zijn wil niemand een haar kunnen krommen, dat hebben de leeuwen ook moeten bewijzen. Toen de profeet Daniël, omdat hij zijn God boven alles eerde en niet wilde aflaten Hem alleen aan te roepen, in de leeuwenkuil was geworpen, toen vleiden deze wilde leeuwen zich stil en rustig aan de voeten van de man Gods en deerden hem niet. En toen de koning vol angst tot Daniël riep om te weten, of hij nog leefde, antwoordde Daniël hem: “Mijn God heeft Zijn engel gezonden, en Hij heeft de muil der leeuwen toegesloten, dat zij mij niet beschadigd hebben.” Dan. 6 vs. 23a. Toen werd Daniël uit de kuil bevrijd, en de mannen, die hem beschuldigd hadden, werden er in zijn plaats ingeworpen. En, lezen wij vers 25, *zij kwamen niet op de grond van de kuil, of de leeuwen heersten over hen.*

De leeuw en de beer, die David versloeg, en de leeuwen, die door Davids helden in de sneeuwtijd werden verslagen, zij hebben de Heere moeten loven.

En ook de honden hebben Hem moeten prijzen, die honden, die de goddeloze koningin Izebel verslonden, maar haar bekkeneel, handen en voeten onaangeroerd lieten liggen tot een getuigenis.

Zo heeft ook de ezelin van Bileam de Heere moeten loven, toen dit onvernunftige dier de dwaasheid van de profeet bestrafte; die profeet, die als een getrouw getuige Gods wilde gelden, en wie het in de grond om niets anders te doen was, dan om een huis vol goud en zilver, wat hij echter niet verkreeg.

Ja! *"Looft de Heere, gij wilde dieren en alle vee"*. Vooral het vee, bovenal het liefelijke lam, dat overal in de Schrift het beeld is van dat Ene Lam Gods, dat de zonden der wereld droeg, en Wiens lof te zingen eens onze zaligheid zal zijn.

En o, hoe vaak heeft niet de Heere door een paard, of door eenvoudige runderen gehele steden gered en de inwoners in het leven behouden, tegen alle berekening in, zodat die onnozele beesten niet in de handen van de vijand vielen.

Tot het "gewormte", waarvan in onze Psalm gesproken wordt, behoren ook de slangen. En waar in onze Psalm sprake is van "gewormte", laat ons dan ook gedenken aan die éne worm, die God beschikte, toen de profeet Jona toornig daarover was, dat de Heere niet handelde volgens hetgeen Hij door hem had laten profeteren. Zie, dit had Jona verdrotten met groot verdriet, en zijn toorn was ontstoken. En toen hij in zijn opstand tegen des Heeren weg met Ninevé, - waarin zo duidelijk bleek, dat de Heere te midden van Zijn toorn de barmhartigheid blijft gedenken, - de stad had verlaten, om uit de verte te zien, wat er van Ninevé zou worden, liet de Heere een wonderboom opschieten, om Zijn murmurierend kind tegen de hitte der zonnestrallen te beschaduwen. Maar toen Jona zich over deze wonderboom, over deze tijdelijke weldaad des Heeren verheugde met grote blijdschap, toen beschikte de Heere een worm des anderen daags in het opgaan van de dageraad; die stak de wonderboom, dat hij verdorde.

Wat nu de 'slangen' betreft, zo lezen wij, dat Aärons staf in een slang veranderde en dat die slang de staven der Egyptenaren verslond, toen die ook in slangen veranderd waren. (Exodus 7 vs. 12).

Verder vinden wij nog in de Heilige Schrift vermeld, dat een slang, een adder, de apostel Paulus in de hand beet, zodat al de hem omringenden verschrikten en spraken: "Deze mens is gewis een doodslager, welke de wraak niet laat leven, daar hij uit de zee ontkomen is." (Handel. 28 vs. 4b). Maar, lezen wij verder in het 4e en 5e vers, "Hij schudde het beest af in het vuur, en leed niets kwaads. En zij verwachtten, dat hij zou op zwellen, of terstond dood neervallen. Maar als zij lang verwacht hadden, en zagen, dat geen ongemak hem overkwam, werden zij veranderd, en zeiden, dat hij een God was." Zie, zo heeft dit vergiftige beest, deze adder, zijns ondanks, de Heere moeten loven en prijzen.

Het is in de loop der eeuwen meermalen geschied dat de Heere tot eer van Zijn heilige Naam op het gebed dat Zijn ellendigen tot Hem opzonden, Zijn en hun vijanden gehele zwermen van sprinkhanen in het aangezicht joeg, zodat hun macht gebroken was, en zij van hun voorgenomen aanval op des Heeren volk moesten afzien.

Nu spreekt onze Psalm ook nog van "*vogelen*", die de Heere loven.

Getuigt de Heilige Schrift niet van de musjes, dat men twee ervan koopt voor één penning, en dat nochtans geen ervan van het dak valt, zonder de wil van de hemelse Vader!

Van de raven lezen we Lukas 12 vs. 24: "Aanmerkt de raven dat zij niet zaaien noch maaïen welke geen spijskamer, noch schuur hebben, en God voedt dezelve, hoeveel gaat gij de vogelen te boven?" En hoe hebben juist de raven, deze anders zo gulzige dieren, hun Schepper geprezen toen zij op 's Heeren bevel vlees en brood brachten aan de profeet Elia, die zonder hun hulp van honger had moeten omkomen. Ja, zulke verachte en afschuwelijke raven verstaan het nog wel eens veel beter, hun Schepper te loven, dan de mens in zijn hoogmoed en inbeeldingen des harten. In de 147^e Psalm lezen wij ook nog, dat de jonge raven tot God roepen, en dat Hij ze verhoort.

Mijn geliefden, welk een rijke troost hebben wij nu reeds uit deze 148e Psalm kunnen scheppen. Wij kunnen daaruit zo duidelijk zien, dat al het geschapene in de hand van onze genadige en getrouwe Vader berust, en dat Hij hulp en redding in overvloed bereid heeft voor Zijn arme kinderen, opdat zij nooit noch nimmer zouden vertwijfelen, maar volharden in het gebod tot Hem de Koning der koningen de Heere der heren. Ja, als wij daaraan gedenken, dan roepen wij blij uit met de 146e Psalm:

*Prijs de Heer met blijde galmen,
Gij, mijn ziel! hebt rijke stof;*

*'k Zal, zo lang ik leef, mijn psalmen
Vrolijk wijden aan Zijn lof:
'k Zal, zo lang ik 't licht geniet,
Hem verhogen in mijn lied.* Ps. 146 vs. 1

O, dat is ook zo recht een Psalm voor de ouden van dagen, als die eens een terugblik mogen werpen op de weg waarlangs de Heere hen geleid heeft tot op heden. Gode alleen de eer!

Ja, dat is de grondtoon van de gehele Heilige Schrift, van het geschreven woord Gods. En het is niet minder de grondtoon van het levende woord des Heeren, van de waarheid Gods, zo als die zich openbaart en handhaaft in de geschiedenis der wereld, in de geschiedenis der volken, en der bijzondere personen. Ja, Gode alleen de eer! En zij zullen allen beschaamd en te schande worden, zij zullen allen uitgeroeid worden, die Hem, de levende God, de eer niet geven.

Dat is de draad, die door de gehele Heilige Schrift heen loopt, dat wordt ook waar in de loop der eeuwen. En alle mannen van naam, alle namen, die niet anders dan met eerbied en ontzag genoemd worden, zij vergaan en kunnen niet helpen; zowel als zij, die wel de naam dragen, maar de God van hemel en aarde, onze Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid, de eer niet geven. Deze Naam alleen is een sterke Toren, die van geen wankelen noch wijken weet, maar vast en wel gefundeerd blijft staan. Wie deze Naam aanroept, wie daarop alleen zijn vertrouwen stelt, wie de Naam des Heeren Jezus Christus aanroept in de nood, die ondervindt het ook, dat de Heere Zich zijner niet schaamt, maar, dat Hij juist armen en ellendigen aanneemt tot Zijn volk, zodat Hij onder hen wonen en hun God zijn wil. Ja zulke armen en ellendigen zullen het beleven, dat des Heeren belofte ook aan hen vervuld zal worden: *die Mij eren, zal ik eren*. Ja, het wordt, na lang wachten, als met handen getast en met ogen gezien, dat de gehele zichtbare schepping alleen bestaat tot verheerlijking van des Heeren grote en heilige Naam, en ten dienste van hen, die des Heeren zijn.

Wij zullen dit nog verder kunnen beschouwen, uit dat gedeelte van de 148e Psalm, dat wij u nog te verklaren hebben. Wij zijn nu genaderd tot het 14e vers, waar wij tot het slot het volgende lezen: *Gij koningen der aarde, en alle volken! gij vorsten, en alle rechters der aarde! Jongelingen en ook maagden, gij ouden met de jongen, dat zij de Naam des Heeren loven: want Zijn Naam alleen is hoog verheven; Zijn Majesteit is over de aarde en de hemel. En Hij heeft de hoorn Zijns volks verhoogd, de roem al Zijner gunstgenoten, der kinderen Israëls, des volks, dat nabij Hem is. Hallelujah!*

Na het 12e vers begint in het oorspronkelijke een nieuwe regel; waarom? Waarom zullen jongelingen en maagden, de ouden met de jongen Hem prijzen? Want, lezen wij in het 13e vers: *Zijn Naam alleen is hoog verheven Zijn Majesteit is over de aarde en de hemel*. Waarom moeten die allen Hem prijzen en loven?

Vooreerst omdat Zijn Naam alleen te loven en te prijzen is; maar ook daarover, *dat Hij de hoorn Zijns volks verhoogt, de roem van al Zijn gunstgenoten*.

Zo wil dan de Heere, dat Zijn gehele volk Hem love, en Hij verstaat het koninklijk hun eerst stof tot loven en prijzen te geven, en dan ook Zelf de lof van Zijn Naam op hun lippen te leggen. Niet tevergeefs toch, staat deze 148e Psalm in Gods Woord, en de woorden, die wij daarin lezen, zijn des Heeren woorden, zijn woorden van de Heilige Geest. Daarom zijn het ook geen ledige, geen onvruchtbare woorden, maar woorden, die uitgericht hebben, uitrichten, en zullen uitrichten, wat zij bedoelen en betekenen!

De hoofdwaarheid van deze gehele 148e Psalm is: ***dat des Heeren Naam alleen verhoogd zij***. Ja op het allerhoogste verhoogd worde, en dat alle andere namen, die genoemd worden in de hemel of op aarde, ja al zijn zij voor een tijd hoog, hoog verheven, verzinken en verdwijnen moeten als rook en damp, indien zij niet tezamen gevlochten zijn met de Naam van de Heere Jezus, en indien zij niet tezamen met diens schone Naam opgeschreven zijn in het boek des levens. Maar de namen van Mozes, van Abraham, van David, van Salomo, van Petrus, van Paulus, van de overige apostelen en van zoveel getrouwe getuigen en geliefde kinderen des Heeren, zij zijn gebleven tot op deze dag; en zijn niet uitgeroeid, zo als de namen van hen, wier deel in dit leven was. De Naam des Heeren is verhoogd boven allen, en Hij die daarboven op Zijn troon zit, zal allen verdelgen, die zich tegen Hem willen verheffen.

Daarom spreekt ook Mozes in het 32e hoofdstuk van Deuteronomium vs. 1-4: "Neig de oren, gij hemel! en ik zal spreken; en de aarde hore de redenen mijns monds. Mijn leer druipe als een regen, mijn rede vloeie als een dauw; als een stofregen op de grasscheutjes, en als druppelen op het kruid. Want ik zal de Naam des Heeren uitroepen; geeft onze God grootheid! Hij is de Rotssteen, wiens werk volkomen is: want al Zijn wegen zijn gerichte. God is waarheid, en is geen onrecht, rechtvaardig en recht is Hij."

En zo is des Heeren Naam een sterke Toren, en deze Naam zal alleen verhoogd en hoog geprezen zijn en blijven door hen, die hebben leren bidden: "Onze Vader, die in de hemelen zijt! Uw Naam worde geheiligd".

De Naam des Heeren is eigenlijk veel te hoog en te heilig, om door mensentongen naar waarde te worden geprezen, en menselijke lippen zijn het onwaardig die uit te spreken. Maar het heeft de Heere behaagd Zich te openbaren aan een zondig en van Hem afgefallen volk. Tot zulk een volk heeft Hij met een eed gesproken: *Ik wil uw God zijn, en gij zult Mijn volk zijn*.

En aan dit volk openbaart Hij zich met de Naam: *Ik zal zijn, die ik zijn zal*; de trouwe Verbondsgod. Hij openbaart zich hun met de Naam, waarbij zij Hem kennen en waarbij zij Hem aanroepen, met de naam "Vader", met de naam, waarop zij al hun angsten, al hun noden, al hun zorgen werpen. Met de naam Goël, Redder, Uithelper! Hij Zelf leert het de Zijnen, Zijn grote Naam te heiligen en aan te roepen. Hijzelf ijvert voor de eer Zijns Naams, en die eer bestaat daarin, dat er dagelijks zondaren worden bekeerd van de dwaling huns weegs, en worden toegedaan tot Zijn waarachtig volk. Hij ijvert voor de eer Zijns Naams, opdat die Naam alleen de hoogste zij, in hemel of op aarde, en alle aardse namen moeten te niet gaan en verdwijnen, opdat des Heeren Naam alleen verheven zij.

Hij heeft Zijn Verbondsnaam, Zijn VADERNAAM, Zijn verlossende Naam in de gemeente geopenbaard, in de zichtbare, zowel als in de onzichtbare gemeente, die, als de zichtbare schepping verdwenen zal zijn, Hem eeuwig zal aanbidden in heerlijkheid. Deze Naam wil Hij verheerlijkt hebben in de gemeente, en niet alleen in de gemeente, maar ook in de gehele wereld, opdat Zijn lof klinke, zo ver de hemelen reiken. En ten slotte zal toch nog ieder, die zich verzet tegen de God des hemels in hoogmoed en verachting een ieder die meent het werk van zijn verlossing en zaligheid zelf wel te kunnen klaar krijgen zonder de levende God, het moeten uitspreken: dit of dat is Gods vinger; en tegen Hem vermogen wij niets!

En tot aan de einden der aarde, van de Noordpool tot aan de Zuidpool, in alle hemelstreken heeft de Heere de zodanigen, die Zijn Naam aanroepen, en het ook ondervinden, dat zij dat niet te vergeefs doen; zulken, die hopen op een onzichtbare God; die hun zonden, schulden en smarten aan hun God openbaren en die, wanneer zij

Zijn hulp ondervinden, Hem ook loven. Zó klinkt Zijn lof alom tot aan de einden der aarde.

Er zijn op aarde welbekende en machtige namen, die veel en krachtig helpen kunnen, maar er is toch maar Eén Naam, die klinkt tot aan de einden der aarde; de armsten, de verachtsten, de minst bekenden roepen deze Naam aan, ondervinden Zijn hulp, en loven en prijzen des Heeren genade en ontferming! Mij is barmhartigheid geschied. Wel wordt dit alles niet zo openbaar, ja alles spant samen om zulke wonderen van Gods trouw, als 't ware dood te zwijgen, vooral ook in de gedenkboeken der geschiedenis. Nochtans breekt de lof des Heeren Heeren door alles heen, en weet zich te verheerlijken, door dat een iegelijk, die de Naam des Heeren in waarheid aanroept, ook hulp en redding krijgt.

Daarvoor Zijn Naam zij geprezen van geslacht tot geslacht! Zie, dat is het Hallelujah van de 148e Psalm. "Hallelujah!

26. Preek over Psalm 148: 11-14

11. Gij koningen der aarde, en alle volken. Gij vorsten en alle rechters der aarde. 12. Jongelingen en ook maagden; gij ouden met de jongen. 13. Dat zij de Naam des Heeren loven; want Zijn Naam alleen is hoog verheven; Zijn Majesteit is over de aarde en de hemel. 14. En Hij heeft de hoorn Zijns volks verhoogd, de roem al Zijner gunstgenoten, der kinderen Israëls, des volks, dat nabij Hem is. Hallelujah.

Mijn geliefden!

Ik heb het u bewezen, dat deze woorden geen dode woorden zijn, maar, dat zij waarheid zijn en waarheid worden bevonden, zodat, terwijl er hier of daar een ellendige roept, roept en schreit te midden in de nood, God de Heere de gehele zichtbare schepping alzo regeert en bestuurt, dat alles moet meewerken om de eer van Zijn alleen heilige Naam groot te maken en te doen erkennen als de enige redding en uitkomst voor de gehele gemeente Gods.

Wij zijn nu genaderd tot het 11^e vers, dat alzo luidt: ***Gij koningen der aarde, en alle volken! gij vorsten, en alle rechters der aarde!***

Nu zal misschien de een of ander zeggen: Nu ja, de vorsten der aarde welk een God aanbidden die? Ach! de rechters op aarde, wij weten maar al te goed, hoe het met hen gesteld is!

Maar nochtans, geen menselijke redeneringen zullen deze woorden kunnen uitwissen uit des Heeren woord, en zoals het niet geschreven staat, zo is het waar geworden, en zo zal het nog waar worden. Niet tevergeefs staat deze Psalm in Gods Woord. Ik heb het u duidelijk aangetoond uit de geschiedenis, vooral ook uit de geschiedenis van het kleine Nederland, hoe de engelen des hemels, hoe zon, maan en sterren, vuur, hagel, sneeuw, nevel en stormen volgens de raad Gods Hem hebben moeten dienen, om Zijn arm en ellendig volk te helpen, dat tot Hem riep te midden der benauwdheid. Wij hebben u aangetoond, hoe hierdoor volgens des Heeren bestel de levenloze schepselen Hem hebben moeten loven en prijzen. Maar ook de koningen der aarde zullen dit moeten doen, willens of onwillens. God heeft alles geschapen om Zijns groten Naams wil, dat wil zeggen: opdat de naam Jezus - Zaligmaker, die Zijn volk zalig maakt van hun zonden - heerlijk blinke in het midden der gemeente. En opdat het zonneklaar zou blijken: *Hem zal men geen been kunnen breken, want Hij is het, die de hoorn Zijns volks verhoogt.*

Laat ons, om te bewijzen dat ook de koningen der aarde de Heere moeten loven, enige plaatsen opslaan uit des Heeren Woord. Laat ons allereerst eens samen lezen het 2e en 3e vers van Ezra 1, daar vinden wij: "Zo zegt Kores, koning van Perzië: de Heere, de God des hemels, heeft mij bevolen, Hem een huis te bouwen te Jeruzalem, hetwelk in Juda is. Wie is onder ulieden van al Zijn volk? Zijn God zij met hem, en hij trekke op naar Jeruzalem, dat in Juda is, en hij bouwe het huis van de God van Israël; Hij is de God, die te Jeruzalem woont." Of, zoals het beter vertaald wordt: "Hij, die te Jeruzalem woont, is God". En Ezra 7 vs. 12-14: "Arthahsasta, koning der koningen, aan Ezra, de priester, de Schriftgeleerde der wet van de God des hemels, volkomen vrede en op zulke tijd! Van mij wordt bevel gegeven, dat al, wie vrijwillig is in mijn koninkrijk van het volk van Israël, en van deszelfs priesteren en Levieten, om te gaan naar Jeruzalem, dat hij met u ga. Dewijl gij van voor de koning en zijn zeven raadsheren gezonden zijt, om onderzoek te doen in Juda en te Jeruzalem naar de wet uws Gods, die in uw hand is." En vers 23: "Al wat naar het bevel van de God des

hemels is, dat het vlijtig gedaan worde, voor het huis van de God des hemels; want waartoe zou er grote toorn zijn over het huis des konings en van zijn kinderen?"

Verder lezen wij bij de profeet Daniël (Dan. 2 vs. 46, 47): "Toen viel de koning Nebukadnézar op zijn aangezicht en aanbad Daniël; en hij zeide, dat men hem met spijsoffer en liefelijk reukwerk een drankoffer zou doen. De koning antwoordde Daniël en zeide: het is de waarheid, dat ulieder God een God der goden is, en een Heere der koningen, en die de verborgenheden openbaart, dewijl gij deze verborgenheid hebt kunnen openbaren." En Daniël 3 vs. 28, 29: "Nebukadnézar antwoordde en zeide: Geloofd zij de God van Sadrach, Mesach en Abednego, die Zijn engel gezonden, en Zijn knechten verlost heeft, die op Hem vertrouwd hebben, en des konings woord veranderd, en hun lichamen overgegeven hebben, opdat zij geen god eerden, noch aanbaden, dan hun God! Daarom wordt van mij een bevel gegeven, dat alle volk, natie en tong, die lastering spreken tegen de God van Sadrach, Mesach en Abednego, in stukken gehouwen worde; en zijn huis tot een drek hoop gesteld worde; want er is geen ander God, die also verlossen kan." En hoofdstuk 4 vers 30-33 lezen we hoe de Heere dezelfde koning Nebukadnézar bezocht had vanwege zijn grote hoogmoed, wanneer hij zei: "Zie het grote Babel, dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks door de sterkte mijner macht en ter ere mijner heerlijkheid. Dit woord, (vs. 31) nog zijnde in des konings mond, viel er een stem uit de hemel: U, o koning Nebukadnézar wordt gezegd: het koninkrijk is van u gegaan, en men zal u van de mensen verstoten, en uw woning zal bij de beesten des velds zijn; men zal u gras te smaken geven, als de ossen, en er zullen zeven tijden over u voorbijgaan, totdat gij bekent, dat de Allerhoogste over de koninkrijken der mensen heerschappij heeft, en dat Hij ze geeft aan wie Hij wil. Terzelver ure werd dat woord volbracht over Nebukadnézar, want hij werd uit de mensen verstoten en hij at gras als de ossen, en zijn lichaam werd van de dauw des hemels natgemaakt, totdat zijn haar wies als der arenden vederen, en zijn nagelen als de vogelen." Ziet! zo wist de Heere die hoogmoedige koning te veranderen in een ware vogelverschrikker, maar Hij wist er hem ook toe te brengen de Heere des hemels te loven. Dit lezen wij in het vierde hoofdstuk van Daniël van vers 34-37.

Wij stellen hier bijzonder op de voorgrond hetgeen wij omtrent Nebukadnézars schuldbelijdenis, nadat hij weer tot zichzelf was gekomen, vinden opgetekend in het 35e vers. Daarin zegt hij: "En al de inwoners der aarde zijn als niets geacht, en Hij doet naar Zijn wil met het heil des hemels en de inwoners der aarde, en er is niemand, die Zijn hand afslaan, of tot Hem zeggen kan: wat doet Gij! En in het 37e vers lezen wij uitdrukkelijk: "Nu prijs ik, Nebukadnézar, en verhoog en verheerlijk de Koning des hemels, omdat al Zijn werken waarheid, en Zijn paden gerichten zijn, en Hij is machtig te vernederen degenen, die in hoogmoed wandelen." En in het zesde hoofdstuk van de profeet Daniël lezen wij, vanaf het 19e vers: "Toen ging de koning naar zijn paleis, en overnachtte nuchter, en liet geen vreugde spel voor zich brengen; en zijn slaap week ver van hem. Toen stond de koning in de vroege morgenstond met het licht op, en hij ging met haast heen tot de kuil der leeuwen. Als hij nu tot de kuil genaderd was, riep hij tot Daniël met een droeve stem; de koning antwoordde en zeide tot Daniël: o Daniël! gij knecht des levenden Gods! Heeft ook uw God, die gij gedurig eert, u van de leeuwen kunnen verlossen? Toen sprak Daniël tot de koning: o Koning, leef in eeuwigheid! Mijn God heeft Zijn engel gezonden en Hij heeft mij de muil van de leeuwen toegesloten, dat zij mij niet beschadigd hebben, omdat van Hem onschuld in mij gevonden is; ook heb ik o Koning, tegen u geen misdaad gedaan. Toen werd de koning bij zich zelf zeer vrolijk en zei dat men Daniël uit de kuil zou trekken." En, wat die vreugde des konings nog meer uitwerkte, dat vinden wij in vers 26-28 van

hetzelfde hoofdstuk. Daar lezen wij: “Toen schreef de koning Darius aan alle volken, natiën en tongen, die op de ganse aarde woonden: Uw vrede worde vermenigvuldigd; van mij is bevel gegeven, dat men in de ganse heerschappij mijns koninkrijks beve en siddere voor het aangezicht van de God van Daniël, want Hij is de levende God, en bestendig in eeuwicheden, en Zijn koninkrijk is niet verderfelijk, en Zijn heerschappij is tot het einde toe. Hij verlost en redt, en Hij doet tekenen en wonderen in de hemel en op de aarde! Die heeft Daniël uit het geweld der leeuwen verlost.”

Ziet geliefden! zo is dat woord uit de 148e Psalm in vervulling gegaan, dat de *koningen der aarde* Hem moeten loven.

"Wie is het toch", vroeg eens de keizer van Turkije in de tijd der Spaanse overheersing hier te lande, "wie is het toch, die dat kleine landje zo bijstaat, dat de machtigste koning der aarde het niet ten onder kan krijgen?" "Ja", antwoordde zijn eerste staatsminister, "de inwoners van dat landje steunen op de koningin van Engeland, en hopen, dat die hen helpen zal!" "Maar", antwoordde de keizer, "dat kan niet, want de vrouw, de koningin Elizabeth, die daar heerst, heeft genoeg met haar eigen land te doen; bovendien veracht zij dit kleine volk, en schaamt zich, dat het haar geloofsgenoten zijn". "Dan", sprak daarop een ander van zijn raadsliden, "verwachten zij misschien hulp uit Frankrijk". "Nee!" zei de keizer, "Frankrijk heeft de handen vol genoeg met de inwendige onlusten te stillen, waardoor het verscheurd wordt, dat is onmogelijk!" "Maar", mijne heren, vervolgde de keizer, weet gij wie dat kleine land helpt en bijstaat? Het is de God van de hemel, die dat vrome volk helpt en bijstaat, omdat het Hem vreest en aanroept in de nood".

Ja, mijn geliefden, zo was het, en het wordt de armen en ellendigen tot hun troost meegedeeld in de 148e Psalm, dat de koningen der aarde de Heeren moeten loven; zulken wordt dit aangezegd, opdat zij in al hun noden zouden hopen op de levende God, zij, die noch met zwaarden, noch met spiesen, noch met dappere strijdrossen kunnen vechten, en juist zulken moeten het weten, dat de God, die zij aanroepen, de God aller Goden, de Heere aller Heeren is, en dat Hij alle koningen en rechters der aarde zodanig in Zijn macht heeft, dat zij zich zonder Zijn allerheiligste wil niet kunnen roeren noch bewegen, ja, dat Hij hun aller hart in Zijn hand heeft en leidt als waterbeken, zodat zij ten laatste Hem nog de eer moeten geven. Laat ons daarom blijven aanhouden bij Hem om genade, opdat Zijn Woord bij ons blijve, Zijn eeuwige waarheid, Zijn goede leer, opdat wij niet verzingen in de zorgen en genietingen van dit aardse leven en niet omkomen met de wereld, die in het boze ligt. Wij vinden het telkens en telkens in de geschiedenis van Gods kerk hier op aarde terug dat vorsten en koningen die een tijdlang de gemeente Gods hebben vervolgd en verdrukt, eindelijk het hebben moeten bekennen: "Daar boven leeft een God, tegen Wie wij niets vermogen!"

Nu worden verder tot de lof des Heeren opgeroepen *de jongelingen en maagden, de ouden met de jongen*. En wat beduidt dit allereerst? O mijn geliefden, dat het toch niet vergeten worde het woord van de Prediker: “Verblijd u o jongeling, in uw jeugd, en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uws harten en in de aanschouwing uwer ogen; maar weet, dat God, om al deze dingen, u zal doen komen voor het gericht.” Pred. 11: 9. En dit andere woord uit de 119e Psalm: “Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij dat houdt naar Uw woord.” Ja, dan zal de weg van de jongeling zuiver zijn, als hij zich houdt naar des Heeren Woord, maar dan ook zeker. Weet u mijn geliefden, wat jongelingen

en jongedochters, indien zij recht gelukkig en vrolijk willen zijn voor tijd en eeuwigheid, moeten najagen? Daarop, o jongeling, o jongedochter, ook van onze tijd, moet u allereerst uit zijn, dat die heerlijke belofte, die God aan Zijn gemeente gaf: *uw zonen en uw dochteren zullen profeteren* ook bij u vervuld worde, en de waarachtige vrees Gods bij u wone. De gemeente Gods is Gods huis, daarin is God de Vader, Jezus Christus de oudste broeder, en de Heilige Geest de Leraar en Trooster. Omwille van dit huis alleen bestaan zij, al die hemelse heirscharen, zon, maan en sterren, ja de gehele zichtbare schepping bestaat alleen omwille van dit huis.

Zo bestond ook eens al het geschapene om Adams wil, en waren alle schepselen Gods aan Adams heerschappij onderworpen. Nu is al het geschapene het eigendom van Christus, ten dienste van Zijn gemeente. Nu staan alle dingen onder Zijn heerschappij, zowel in de maatschappij, als in het huisgezin.

Jongelingen en maagden, ouden van dagen en jongen, zij allen moeten Hem loven en Zijn heilige Naam prijzen. Maar jongens en meisjes, doen jullie dat wel in waarheid? Is de Heere in der waarheid je hoogste vreugde en zaligheid, gaat die vreugde, die Hij in het hart kan geven, wel in waarheid bij jullie boven het koren en de most van deze wereld? Ach, van nature zullen jongens en meisjes de Heere evenmin loven en prijzen als de koningen, rechters en machtigen der aarde dat doen. Toch blijft dit woord uit de 148e Psalm van hen gelden, en zij hebben dit ter harte te nemen, opdat de Heere met Zijn genade, met de prediking van Zijn Woord, met de troostvolle invloeden van Zijn Geest niet aftrekke van een land, van een gemeente, van de enkele zielen.

Het is alleen in de ware vreze Gods, dat een waarlijk gezegend huisgezin tot stand komt. Bij elke echtelijke verbintenis herhaalt zich opnieuw de paradijsgeschiedenis. “Toen sprak de Heere: God schiep de mens naar Zijn beeld, naar het beeld Gods schiep Hij ze, man en vrouw schiep Hij ze.” En nog geldt het: “Hij zegende ze en sprak tot hen: Wees vruchtbaar en vermenigvuldigt u, en vervult het aardrijk.” Uit de huwelijke stand komt alles voort wat leeft, ook de gemeente Gods, en door het huisgezin wordt het gehele menselijke geslacht in stand gehouden.

Maar wat geschiedt er, als een volk, als een gemeente afwijkt van de levende God? Ach, als de Heere met Zijn oordelen over land en volk komt, hoe ziet het er dan uit? Zie, dat kunt u lezen bijvoorbeeld in de 78e Psalm vers 62-63. “En Hij leverde Zijn volk over ten zwaarde, en werd verbolgen tegen Zijn erfenis.” En zie, dan geschiedt, waarover de hel lacht en de hemel weent, namelijk: “Het vuur verteerde hun jongelingen en hun jongedochters werden niet geprezen.”

Daarom, gij jongelingen, gij jongedochters! vreest de Heere en prijst Zijn Naam! Bij de profeet Jesaja lezen wij (Jes. 9 vs. 12-16a): “Want dit volk keert zich niet tot die, die het slaat, en de Heere der heirscharen zoeken zij niet. Daarom zal de Heere afhouden uit Israël de kop en de staart, de tak en de bieveze, op één dag. (De oude en aanzienlijke, die is de kop; maar de profeet, die valsheid leert, die is de staart). Want de leiders van dit volk zijn verleiders, en die van hen geleid worden, worden ingeslokt. Daarom zal Zich de Heere niet verblijden over hun jongelingen, en hun wezen en hun weduwen zal Hij zich niet ontfermen, want zij zijn al tezamen huichelaars en boosdoeners, en alle mond spreekt dwaasheid.” En Klaagliederen 5 vers 11-14 lezen wij: “Zij hebben de vrouwen in Zion verkracht, en de jongedochters in de steden van Juda. De vorsten zijn door hunlieder hand opgehangen, de aangezichten der ouden zijn niet geëerd geweest. Zij hebben de jongelingen weggenomen, om te malen, en de jongens struikelen onder het hout. De ouden houden op van de poort, en de jongelingen van hun snarenspeel.”

Daarom, o jongelingen en jongedochters, looft de Heere in de tijd des welbehagens.

Looft Hem, gij ouden met de jongen. O, dat is een weldaad boven andere weldaden, dat er jongelingen en jongedochters zijn op aarde, dat is een weldaad voor een stad, voor een land, voor een gemeente. Neemt dit weg en Gods schepping zinkt in elkander. De profeten weten niets beter om het sieraad en de heerlijkheid der gemeente Gods voor te stellen, dan die te vergelijken met de versierselen van een bruid, en met alles, wat daartoe behoort. Het hangt echter van Gods vrijwillig welbehagen af, of een land, of een stad, of een gemeente zulke heerlijke bruiloftsfeesten vieren mag, en indien de jongelingen en jongedochters de Heere niet willen prijzen, niet in Zijn wegen willen wandelen, maar naar de wereld en haar genot hunkeren en dat najagen, zo kan in vervulling gaan, wat de profeten bedreigd hebben. Wandelen zij echter in de rechte wegen des Heeren, zodat zij Zijn genade alleen roemen en prijzen, dan zal ook vervuld worden, wat wij lezen in Jeremia 33 vers 10-12: “Alzo zegt de Heere: In deze plaats (waarvan gij zegt: zij is woest, dat er geen mens en geen beest in is) in de straten van Juda en op de straten van Jeruzalem, die zo verwoest zijn, dat er geen mens, en geen inwoner en geen beest in is, zal wederom gehoord worden, de stem der vrolijkheid en de stem der blijdschap, de stem des bruidegoms en de stem der bruid; de stem dergenen die zeggen: looft de Heere der heirscharen; want de Heere is goed, want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid! De stem dergenen, die lof aanbrengen ten huize des Heeren; want ik zal de gevangenis des lands wenden als in het eerste, zegt de Heere. Zo zegt de Heere der heirscharen: In deze plaats, die zo woest is, dat er geen mens, zelfs tot het vee toe, in is, mitsgaders in al derzelve steden, zullen wederom woningen zijn van herders, die de kudden doen legeren.”

En ook omtrent de ouden en jongen, dat is, omtrent de kindertjes, hebben wij zulke heerlijke profetieën en beloften in Gods Woord; en hoe heerlijk worden die vervuld in de kinderen der stad Gods! Waar God Zijn levend Woord aan een volk gegeven heeft, daar wandelt de oude van dagen, vader of moeder, vrolijk en vrijmoedig rond, en vertelt van de wondere leidingen des Heeren en roemt luid Zijn trouw! O hoe schoon is het niet om aan te zien, als de jonge kindertjes samen spelen! Hoe liefelijk zijn zij om aan te zien; zelfs wanneer zij God nog niet kennen en van Hem nog niets weten! Hoe schoon zijn de rozen op hun wangen, hoe liefelijk de vriendelijke lach op hun gezicht, hoe aangenaam is het, ze te zien huppelen en spelen langs de straten! Maar ach, hoe spoedig kan dat alles gedaan zijn, als de Heere met Zijn oordelen komt, en het zwaard van de oorlog uit de schede trekt! Ach, er zijn nog ouden van dagen onder ons, die het zich nog wel kunnen herinneren, dat op anders druk bezochte straten het gras welig omhoog schoot! O hoe schoon is het, wanneer vervuld wordt, wat wij lezen bij de profeet Zacharia, hoofdstuk 8: 3 en vervolg: “Alzo zegt de Heere: Ik ben wedergekeerd tot Sion, en Ik zal in het midden van Jeruzalem wonen; en Jeruzalem zal geheten worden een stad der waarheid, en de berg des Heeren der heirscharen, een berg der heiligheid.” Zeker gold deze belofte allereerst de stad Jeruzalem in letterlijke zin, maar zij geldt elke stad of plaats in de gehele christenheid, waar God Zelf maar de ware waarheid op de kandelaar geplaatst heeft. “Alzo zegt de Heere der heirscharen: er zullen nog oude mannen en oude vrouwen zitten op de straten van Jeruzalem.” Die zullen God loven voor Zijn genade en trouw, waarmee Hij hen zo lang bewaard en bijgestaan heeft, zodat het hun aan niets ontbroken heeft op de ganse lange weg! “Een ieder zal zijn stok in zijn hand hebben, vanwege de veelheid der dagen. En de straten der stad zullen vervuld worden met jongens en meisjes spelende op haar straten. Alzo zegt de Heere der heirscharen: Omdat het wonderlijk is in de ogen van het overblijfsel van dit volk in deze dagen, zou het daarom ook in Mijn ogen wonderlijk zijn? Spreekt de Heere der heirscharen.”

Daarom, "loof de Heere!" gij koningen op aarde! en ook gij vorsten, rechters en priesters, en allen, die in hoogten zijt geplaatst. Het is de God des hemels, het is onze Heere Jezus Christus, hooggelooft in alle eeuwigheid, van Wie alleen u de macht ontvangt, die u elk ogenblik bezit. Looft de Heere! gij jongelingen en jongedochters, gij ouden met de jongen! Verheerlijkt Zijn Naam, want Zijn Naam is een sterke Toevlucht voor al de Zijnen. En die Hem eren, wil Hij ook eren.

Om u het geheel van de 148e Psalm recht duidelijk voor ogen te stellen, en u te doen begrijpen, wat de ware betekenis en toepassing daarvan is, wilde ik u graag iets voorlezen uit een van die boeken, die de kerk mag lezen, maar niet om daaruit de waarheid van enig hoofdstuk der christelijke leer te bewijzen, uit de zogenaamde Apocriefe boeken. Ik wilde dit daarom doen, omdat het daarin vermelde zo uitnemend bij de uitleg van onze Psalm te pas komt.

Wij nemen dus het *5e hoofdstuk van het boek Judith* voor ons, waar wij lezen: "En het werd Holofernes de krijgsoverste van het leger der Assyriërs geboodschapt dat de kinderen Israëls zich bereidden tot de krijg, en dat zij de doorgangen der gebergten besloten, en al de spitsen der hoge bergen bemuurd hadden, en dat zij in de vlakke velden beletsels gesteld hadden. En hij werd zeer toornig van gemoed, en hij riep al de oversten der Moabieten en de krijgsoversten der Ammonieten en al de vorsten van het land aan de zee. En hij zeide tot hen: zeg mij toch gij kinderen Kanaäns! wat volk dit zij, dat zich op dit gebergte onthoudt, en wat steden het zijn, die zij bewonen; en de menigte van hun heirleger, en waarin hun kracht en hun sterkte bestaat, en welke koning onder hun is opgestaan die een leidsman is onder hun leger. En waarom zij mij de rug gekeerd hebben, dat zij mij niet zijn in 't gemoed gekomen, buiten al degenen, die in het westen wonen!

En Achior, de overste van al de kinderen Ammons, zeide tot hem: Mijn heer! hoor toch een woord uit de mond van uw knecht, en ik zal u de waarheid verhalen van dit volk, dat nabij u woont, en dit gebergte bewoont; en geen leugen zal uit de mond uws knechts gaan. Dit volk komt af van de Chaldeeën. En zij hebben eerst als vreemdelingen gewoond in Mesopotamië; want zij wilden niet volgen de goden hunner vaders, welke in 't land van Chaldea waren. En zij zijn afgetreden van de weg hunner vaders, en hebben de God des hemels aangebeden, de God, die zij kenden, en die (hun vaders) hebben ze verdreven van het aangezicht hunner goden, en zij zijn naar Mesopotamië gebracht, en hebben daar vele dagen als vreemdelingen gewoond; en hun God heeft geboden, dat zij zouden gaan uit het land hunner vreemdelingschappen en reizen naar het land Kanaän; en zij bleven aldaar wonen, en vermenigvuldigden aan goud, en aan zilver en aan zeer veel vee. En zijn afgetrokken naar Egypte (want hongersnood had het land Kanaän bereikt), en zij woonden aldaar als vreemdelingen totdat zij wedergekeerd zijn, en zij zijn aldaar geworden tot een grote menigte, en hun geslacht was ontelbaar. En de koning van Egypte stond tegen hen op, en gebruikte listigheid tegen hun door arbeid, en door 't maken van tegelstenen, en vernederde ze en maakte ze tot slaven. En zij riepen tot hun God, en Hij sloeg gans Egypteland met plagen, die niet te genezen waren, en de Egyptenaars dreven ze uit van hun aangezicht. En God heeft de Rode zee voor hun uitgedroogd, en heeft ze geleid naar de weg des bergs Sinaï en Kades Barnea, en zij hebben verdreven allen, die de woestijn bewoonden. En zij hebben zich neergezet in het land der Amorieten, en hebben al de Esbonieten uitgeroeid door hun sterkte. En door de Jordaan getrokken zijnde, hebben zij dit gehele gebergte tot een erfenis ontvangen. En zij verdreven van voor hun aangezicht de Kanaänieten, en de Ferezieten en de

Sichemieten, en al de Gergesenen, en zij hebben in 't zelfde gebergte vele dagen gewoond.

En zo lang zij niet zondigden voor hun God, zo ging het hun wel; want met hun is een God, die de ongerechtigheid haat. Maar toen zij afgeweken zijn van de weg, die Hij hun had voorgesteld, zo zijn zij door vele krijgen zeer verwoest geworden. En zijn gevankelijk weggevoerd in een vreemd land, en de tempel huns Gods is tot de grond toe afgeworpen, en hun steden zijn ingenomen van hun vijanden.

En nu, bekeerd zijnde tot hun God, zijn zij weer gekomen uit haar verstrooiing, daar zij heen verstrooid waren en hebben zich te Jeruzalem nedergezet, daar hun heiligdom is, en hebben het gebergte bewoond, want het was woest. En nu, heersende heer! zo er misdaad in dit volk is, en zo zij zondigen tegen hun God, en zo wij bemerken, dat er onder hun zodanige ergernis is, zo zullen wij opklimmen en hun overweldigen. Maar zo daar geen ongerechtigheid onder hun volk is, zo ga mijn heer hun voorbij; opdat hun Heere hun niet mogelijk bescherme, en hun God voor hun zij, en wij zullen een smaad zijn voor het gehele land."

Weet gij geliefden! wat de rechte lof is, waartoe de 148e Psalm ons opwekt? Het is zulk een loflied aan te heffen, als het tweede en derde vers van de 103e Psalm:

*Loof Hem, die u, al wat gij hebt misdreven,
Hoeveel het zij, genadig wil vergeven;
Uw krankheên kent en liefderijk geneest;
Die van 't verderf uw leven wil verschonen.
Met goedheid en barmhartigheên u kronen;
Die in de nood uw Redder is geweest.*

*Loof Hem, die u vergunt uw zielsverlangen,
En 't goede tot verzading doet ontvangen;
Uw jeugd vernieuwt gelijk eens arends jeugd,
De Heer doet recht, is heilig in Zijn richten,
Tref iemand druk, Hij wil de druk verlichten,
En hart en mond vervullen met Zijn vreugd.*

Zie, zó'n lofzang klinkt zo ver de hemelen reiken, want dat is boven alles waarom wij Hem loven, namelijk de vergeving aller onzer zonden om Jezus Christus wil. Ja, Hij Zelf is het hoogste goed der armen en ellendigen, en Hij verstaat het heerlijk, mond en hart te vervullen met Zijn vreugd!

De verhoging van Zijn volk is verbonden aan de lof van Zijn Naam, daarom volgt er op de slotwoorden van het 13e vers van de 148e Psalm een heerlijk *En En Hij heeft de hoorn Zijns volks verhoogd*. Het volk des Heeren is eigenlijk dat volk, dat het meest te beduiden heeft op aarde, al is het uiterlijk nog zo veracht en gering. Waar geen volk des Heeren is, daar klinkt ook geen lof des Heeren, wel wordt daar misschien een uiterlijk loflied gehoord, maar dat is niet het loflied, dat in de 148e Psalm bedoeld wordt. Hij, de levende God, Vader, Zoon en Heilige Geest, Hij die Zich aan Zijn volk openbaart met Zijn gehele Naam, als Degene, die was, die is, en die zijn zal, als de Alfa en de Omega, Hij verhoogt de hoorn van Zijn volk, Hij maakt de eer van Zijn volk groot. Het woord *hoorn* beduidt hier eer of macht. In het Morgenland droeg men een hoofdbedekking, versierd met een hoorn, en aan deze hoorn was bij de vrouwen de sluier bevestigd, en naarmate men hoger geplaatst was in de maatschappelijke samenleving, droeg men een hoger hoorn, al naarmate men

macht, eer of rijkdommen bezat. Het was een teken van diepe rouw, indien vrouwen in plaats van de wijde, geplooidde rok, die zij gewoonlijk droegen, een eng kleed, een zak gelijk, aantrokken, en in plaats van het hoofd te versieren met de gebruikelijke hoorn, het met as en aarde te bestrooien. Zo zegt Job in Job. 16 vers 15, 16: "Ik heb een zak over mijn huid genaaid, ik heb mijn hoorn in het stof gedaan. Mijn aangezicht is gans bemodderd van wenen, en over mijn oogleden is de schaduw des doods! nadat hij geklaagd had: ik had rust, maar Hij heeft mij verbroken, en bij mijn nek gegrepen, en mij verpletterd, en Hij heeft mij Zich tot een doelwit opgericht." (Vs. 12) Zie, daar is weer de hoorn het beeld van eer en macht.

Dat vinden wij ook Ps. 89: 16, 17: "Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent; o Heere, zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen, zij zullen zich de ganse dag verheugen in Uw naam, en door uw gerechtigheid verhoogd worden." (Lutherse vertaling: "door Uw genade zult Gij onze hoorn verhogen"). En David noemt de Heere Zelf de hoorn Zijns volks, zoals wij lezen Ps. 18: 2, 3: "Hij zeide dan: Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere mijn Sterkte; de Heere is mijn Steenrots, en mijn Burg, en mijn Uithelper! Mijn God, mijn Rots, op Welke ik betrouw; mijn Schild en "de Hoorn mijns heils", mijn hoog Vertrek."

En in de 75e Psalm vinden wij het woord "hoorn" ook als het zinnebeeld van macht en geweld. Vers 5-8. "Ik heb gezegd tot de onzinnigen: weest niet onzinnig; en tot de goddelozen: verhoogt de hoorn niet! Verhoogt uw hoorn niet omhoog, spreekt niet met stijve hals; want het verhogen komt niet uit het oosten, noch uit het westen, noch uit de woestijn; maar God is Rechter; Hij vernedert deze en verhoogt gene." En vers 10, 11: "En ik zal het in eeuwigheid verkondigen, ik zal de God Jakobs Psalmzingen, en ik zal alle hoornen der goddelozen afhouden; de hoornen des rechtvaardigen zullen verhoogd worden." O, het volk Gods, het volk des Heeren, dat is zulk een wonderbaar volk! Het is geschapen, om tot eer te worden gebracht. Van huis uit, van nature is het een Lo-Ammi, een "niet-volk", een Lo-Ruchama, d.i. "een niet-ontfermd volk". Maar de Zone Gods, Jezus Christus, is verschenen, Hij die Zich uit het ganse menselijke geslacht een gemeente ten eeuwigen leven heeft uitverkoren, en door Zijn Geest en woord, in enigheid van het ware geloof, van het begin der wereld tot het einde toe, verzamelt, Hij is het ook, die deze gemeente beschermt en onderhoudt.

En die door Zijn genade de 148e Psalm van harte leert meezingen, wie juicht: ***Hij heeft de hoorn Zijns volks verhoogd, de roem al Zijner gunstgenoten***, die leert het ook van harte met de Catechismus uit te spreken: "Ik geloof, dat ik van deze gemeente een levend lidmaat ben en eeuwig zal blijven!" Een volk, dat zich zelf vaak voor genadeloos houdt, maar toch van en door de genade van Zijn God leeft, een volk, duur gekocht, niet met goud of zilver, maar met het bloed des Heeren Christus, Hem tot een eeuwig erfdeel en eigendom. Onder dit volk kan uiterlijk een geheel land en natie begrepen zijn, voor zo ver onder zulk een volk het licht van het waarachtige Woord van het evangelie der zaligheid op de kandelaar staat. Er kan ook een gemeente onder verstaan worden, maar ook de enkele zielen, die samen komen. Het is niet nodig, dat het bij mensen als een volk Gods bekend sta, want gelijk ik u reeds meermalen zei: het koninkrijk des Heeren Jezus reikt tot aan de einden der aarde. Overal heeft Hij de Zijnen, die Hij met Zijn eigen hand van hun verkeerde weg heeft teruggehaald, krachtadig geroepen en bekeerd. Dat zijn degenen, die Hij Zijn volk noemt. Voor dat volk is Hij de Koning der ere, en heeft Hij hier een spotmantel van purper gedragen, opdat dat volk eens moge prijken in fijn, blinkend lijnwaad. Dus is het volk des Heeren ook een volk der ere, een volk, dat tot eer zal gebracht worden. Want zo luidt de gouden keten Zijns heils: "Die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook te voren

verordineerd, het beeld Zijns Zoons gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broeders. En die Hij te voren verordineerd heeft, die heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd, en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt. Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen: zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zou Hij ons met Hem niet alle dingen schenken? Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?" (Rom. 8 vers 29-33a).

Het volk des Heeren heeft een hoorn der eer en der macht. Maar deze eer en deze macht wordt niet gezien, niet begrepen, noch door de wereld, noch door dit volk zelf. Deze eer wordt in het stof getreden, aangevallen aangevochten. Deze macht willen de vijanden verbreken en verbrijzelen. Ja de gehele hel is er op uit, de eer en de macht van Gods volk te vernietigen. Er is geen volk op de wereld, dat zoveel eer, zoveel macht bezit, als Gods volk. Hoger staat het dan de engelen, hoger dan deze vorsten des hemels, en dus ook hoger dan alle vorsten der aarde, want welke vorst is er, die in eer en macht met een engel is te vergelijken? Ja, de macht van Gods volk is onoverwinnelijk en, indien het maar in waarheid Gods volk is, dan vermag de machtigste vorst der aarde niets daartegen, en alle geweldige golven en baren der woelige en woedende wereldzee moeten breken tegen de rots, waarop des Heeren volk met Zijn grote Koning gegrondvest staat.

Zeven machtige koningen, veel machtiger dan het volk Israël, moesten in het stof neerzinken op 's Heeren bevel. Ja, het geschiedde zelfs, dat een en dertig koningen zich tegen des Heeren volk verbonden hadden en dat toch zij allen werden omgebracht, zodat het volk Israël hun handen ontkwam.

Nochtans geschiedt het vaak in dit leven, dat het volk des Heeren het onderspit moet delven, want waar de Koning der ere een spotkleed moest dragen, hoe zou het dan hier in deze wereld Zijn volk anders gaan? Ja, dat volk wordt veracht, verstoten, weggeworpen, alle duivelen uit de hel, alle machten van deze wereld, die in het boze ligt, komen op dit arme en toch zo rijke volk af, om zijn macht en eer te verduisteren en in het slijk te treden. Dan klinkt het vaak van alle zijden: *de Filistijnen over u, o Simson!* En de arme held Gods staat daar met uitgegraven ogen, terwijl het er uitziet of zijn God voor eeuwig van hem was geweken. O, in zulke wegen zinkt de hoorn van Gods volk in het stof, en wordt hun kracht verbroken. Maar, weet u lieve lezer, wat nochtans in zulke wegen de sterkte van Gods waarachtig volk is en blijft? Dat is het, dat de Heere tot hen gesproken heeft: *Bidt en gij zult ontvangen, zoekt en gij zult vinden, klopt aan en u zal open gedaan worden. Al wat gij de Vader bidt in Mijn Naam, dat zult u ontvangen.*

Opent uwen mond,

Eis van Mij vrijmoedig!

Op Mijn trouwverbond,

Al wat u ontbreekt,

Schenk Ik, zo gij 't smeekt,

Mild en overvloedig.

Ps. 81 vers 12

Wat wilt u Esther? Zo luidt het tot dit volk, waar het bevende en sidderende voor zijn grote Koning verschijnt. 'Zeg mij wat u begeert! Tot de helft van Mijn koninkrijk zal Ik u geven! Ja, Mijn ganse koninkrijk. Hemel en aarde zullen voorbij gaan, maar gij, o Mijn volk, zult nooit en nimmer in 't stof blijven liggen.' De hoorn van dat volk moet verhoogd worden, hun heerlijkheid moet aan het licht treden, als de heldere morgen. Zoals de Heere gezegd heeft: *Die Mij eren, zal Ik ook eren.* De ganse macht der

wereld en der hel moeten voor de macht en heerlijkheid van Gods volk wijken en beschaamd het veld ruimen. Want zo luidt het hier in onze Psalm: *de Heere zal de hoorn Zijns volks verhogen.*

Wie de Heere Jezus eert, die zal Hij ook eren; wie Gods waarheid eert, wie haar aanhangt, wie bij haar blijft, wat of wie er ook van afwijke en afvalle, die wordt door de Heere geëerd en komt koninklijk tot eer. Al schijnt de zaak eerst anders te gaan, al schijnt Gods volk te moeten onderliggen in de strijd, toch luidt het tenslotte van de vijanden: "zij zijn gevallen, zij zijn vergeten, zij hebben zich gekromd, en zij zijn gevallen, maar wij zijn gerezen en zijn staande gebleven". *Onze hulp staat in de Naam des Heeren Heeren, die de hemel en de aarde geschapen heeft.* Dit geldt in het algemeen, maar ook voor bijzondere personen en aangelegenheden. Wie waarachtig een levend lidmaat is van het met eer en glorie gekroonde Hoofd der gemeente, wie waarachtig tot des Heeren volk behoort, diens hoorn moge een tijdlang in het stof vertreden zijn, - ja men moge er hem toe gebracht hebben zelf zijn hoorn in het stof te laten zinken, - zo waar de Heere Jezus Koning is, zo waar God alleen God is, die God, die de hemel en de aarde gemaakt heeft, zo waar zal ook de hoorn van zulk een kind des Heeren uit het stof verhoogd worden.

Gods volk heeft eens voor altijd vergeving van zonden ontvangen, het kent vergeving van zonden en weet ook met welk doel vergeving van zonden verleend wordt, namelijk: *opdat Gij gevreesd wordt* (Psalm 130 vs. 4). Van het ogenblik af, dat men vergeving der zonden ontvangt, is ook "vreze des Heeren" in het hart aanwezig. Vreze des Heeren, om bij het alleen zaligmakend geloof in Jezus Christus te blijven, vreze des Heeren, om voor Zijn aangezicht de strijd met de zonden aan te binden, die van ganser harte te mijden en te vlieden, en ook in de grootste en hevigste hitte van deze strijd het vaandel nooit en nimmer af te geven.

Maar in deze strijd gaat de weg, die de Heere met Zijn waarachtig volk houdt, door allerlei verootmoedigingen heen. De Verachtste, de allerverachtste op aarde is de Koning van hemel en aarde; en even veracht zijn allen, die in waarheid tot Zijn volk behoren. Dat volk ondervindt allerlei miskennis, smaad, hoon; allerlei onbillikheden en onrechtvaardige behandelingen en beoordelingen zijn hun deel. Het gaat met dat volk zowel door kwaad als door goed gerucht. Maar het woord des Heeren blijft staan, en het wordt vervuld op des Heeren tijd.

Daarom, o volk des Heeren, geef uw vaandel niet af, maar geef uw hoorn, uw eer en aanzien in de handen Gods! Is uw hoorn in het stof gezonken, en kunt u zelf het daaruit niet opheffen, gevoelt ge uw gehele onmacht en onbekwaamheid daartoe, welaan, sla uw oog op de Heere! Wentel uw weg op Hem, beveel Hem uw zaak, laat Hem het oordeel over, die gesproken heeft: *Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Heere.* Maar doe gij recht en wijk geen haarbreed terug. Dan zult u zien en ervaren, dat God de hoorn Zijns volks heerlijk weet te verhogen. Dat gaat echter wel door een hete strijd heen, vaak door een strijd op leven en dood. Gewis zult u niet tot eer komen, wanneer ge uzelf met het artikel "vergeving van zonden" zoekt te troosten, om uzelf daardoor eer te verschaffen, of om de een of andere zondige weg tegelijkertijd, en naar men meent, met een ruimere consciëntie te kunnen aanhouden. Maar die komt tot eer, die alle golven en baren zich over het hoofd laat gaan, maar nochtans blijft bij Gods gebod en waarheid, allereerst zichzelf onvoorwaardelijk daaraan onderwerpt, en eerder al het zichtbare laat varen, dan in het allerminst tegen één der geboden Gods te zondigen. Zulk een mens zegt van ganser harte: "Heere, dát is Uw wil, Uw Woord, Uw gebod, maar ik kan het niet ten uitvoer leggen; o help Gij mij!" Maar de wil en de begeerte is, dat Gods gebod geschiede, en dat Zijn gebod werkelijk opgevolgd worde, er moge dan van komen, wat er van komt.

*Al ligt de waarheid in het graf,
Al wat haar drukt, het moet er af.*

De hoorn van Gods volk, zijn eer en heerlijkheid is verbonden aan de belijdenis van des Heeren Naam, aan de belijdenis van de Naam van de Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid. Deze belijdenis is een scherp, tweesnijdend zwaard, dat uit hun mond gaat. Wie de Naam van de Heere Jezus in waarheid belijdt voor de mensen, die belijdt het ook, dat hij zelf een arm zondaar is, dat hij vele zonden heeft, maar dat de Heere zijn gerechtigheid en sterkte is, en dat die de gerechtigheid, die Hij op Golgotha verworven heeft, een arm menskind ook schenkt en toerekent. Dat is de roem van des Heeren volk, en luid prijzen zij Gods ontferming, Zijn eeuwige genade en trouw, en dat het loutere, vrije, soevereine genade is, waardoor zij zijn, wat zij zijn. Zij weten, ja hebben het van de Heere Zelf geleerd, dat alle zelfgemaakte heiligheid voor des Heeren heilig ook, voor de rechterstoel van Zijn heilige wet van nul en gener waarde is, en dat voor Gods aangezicht alleen geldt het heilig leven van de Heere Jezus Christus.

Daarom staat er ook gedurig in onze Psalm, dat Zijn heiligen, Zijn gunstgenoten Hem moeten loven, want Hij is het, Die de hoorn Zijns volks verhoogt; **de roem van al Zijn gunstgenoten**. Er staat geschreven: *wie roemt, roeme in de Heere*. (1 Cor. 1: 31). Allen dus, die in waarheid vergeving van zonden hebben ontvangen, roemen niet in zichzelf, maar in nood en dood onder kruis en smart, te midden van allerlei in- en uitwendige aanvechting, roemen zij de Heere alleen. En weet u, hoe dit toegaat, mijn geliefden? Sla eens op Micha 7: 7 en vervolgens. Daar leest u: “Maar ik zal uitzien naar de Heere, ik zal wachten op de God mijns heils; mijn God zal mij horen. Verblijd u niet over mij, o mijn vijandin! wanneer ik gevallen ben – zie, nu komt het roemen in de Heere - zal ik weder opstaan; wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal de Heere mij een licht zijn.” En, al heb ik het ook over en over verdiend, dat ik in deze ellendige en schrikkelijke toestand geraakt ben, ... “Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd.” Maar Hij laat mij niet in de hel liggen, waarin ik mij nu bevind. Hij geeft mij niet voor eeuwig in uw macht en geweld over, o gij vijanden allen! Geestelijke of lichamelijke, u zult toch de overwinning niet verkrijgen, en u zult niet kunnen zeggen: Heah! wij hebben hem overmocht! Ja, zegt de profeet Micha: Ik zal des Heeren gramschap dragen, totdat Hij mijn twist twiste en mijn recht uitvoere: Hij zal mij uitbrengen aan het licht.” Dat is, Hij zal de hoorn Zijns volks verhogen. Ik zal mijn lust zien aan Zijn wraak? Nee; *aan Zijn gerechtigheid*. Of, zoals Luther vertaalt, “aan Zijn genade”. Zie, op deze wijze is het, dat de Heere de roem van Zijn gunstgenoten verhoogt. “En mijn vijandin zal het zien, en schaamte zal haar bedekken; die tot mij zegt: waar is de Heere, uw God?”

Van deze dingen is het, dat des Heeren waarachtig volk roemt. Ik laat aan mijn God het oordeel over of ik goede werken heb of niet; of ik heilig ben of niet; of ik rechtvaardig ben of niet, want mij komt daarover het oordeel niet toe. Maar ik weet, wat mijn Rechter tot mij gezegd heeft, namelijk: ‘Ik reken u toe de gerechtigheid van de Borg, Jezus Christus, en Ik schenk om niet aan goddelozen diens gerechtigheid en heiligheid.’ Hij heeft tot mij gezegd: ‘Ik reken u die toe, alsof uzelf al de gerechtigheid van diezelfde wet, die u veroordeelt, volkomen volbracht had.’ En daarom, o mijn broeder, o mijn zuster, wil ik van niets anders weten, noch roemen. Maar het o zo gaarne belijden, dat ik zwak, arm en ellendig ben, dat ik niets kan, dat

ik niets weet, en dat ik de wetenschap der heiligen niet gekend heb; dat ik van top tot teen melaats ben voor des Heeren heilig aangezicht; en dat ik die heilige God daarboven in de hemel nooit iets heb toegebracht, noch zal toebrengen, zoals het behoort toegebracht te worden. Maar Zijn genade is genade, om en om en deze genade ontkennen of verloochenen, omdat ik een zondaar ben?

'Nee, o duivel! Dat krijg je niet meer van mij gedaan! Nee, ik blijf er bij; en tegenover al mijn onmetelijke schuld, die je mij terecht verwijt, is hier bij mijn Borg en Middelaar volkomen betaling. En u o wereld, die tot mij zegt: - als ge bij zulk een dwaas geloof blijft, bij zulk een dweperij, dan zult gij nog geheel brodeloos worden en tot de bedelstaf geraken, - u antwoord ik: *God voedt de vogelen wel, de musjes op het dak, en zou Hij dan mij begeven of verlaten, die volgens Zijn eigen woord vele musjes te boven ga?* En als u mij het kleine getal voorhoudt van hen, die dit geloof bezitten, dan antwoord ik: *was er niet eens een Micha, die geheel alleen tegenover vier honderd en vijftig profeten van Baäl stond?* Zie, dat lees ik in hetgeen geschreven staat in des Heeren eigen Woord.

Dat is de roem van het ware volk Gods! Dat volk weet, dat hem de zonden vergeven zijn, dat volk weet ook dat het tot aan zijn jongste snik van genade alleen zal moeten leven, en telkens weer opnieuw vergeving van zonden zal nodig hebben, omdat een iegelijk, die tot dat volk behoort een arm zondaar is en blijft. Ja, dit moet het volk des Heeren goed weten, opdat het eens voor altijd een streep hale door eigen leven en eigen werk. Alleen zó zal het leren met een vast voornemen des harten met God en de naaste te handelen en te wandelen naar Gods geboden, naar Gods allerheiligste wil. En niet naar de wil van het eigen, verkeerde hart, niet naar de overleggingen van het hoogmoedige en toch van de ware wijsheid Gods vervreemde en bedorven verstand. Laat daar de ganse hel maar tegen opkomen, en de gehele wereld bovendien, zij zullen het Woord des Heeren moeten laten staan! Dat zal nooit noch nimmer voorbij gaan, al gaan ook hemel en aarde voorbij.

God verhoogt de hoorn Zijns volks, de roem van al Zijn gunstgenoten! Wel gaat het door strijd en kruis heen, en waar Abraham roemt tegenover de koningen van Sodom: "Ik heb mijn hand opgeheven tot de Heere, de Allerhoogste God, die hemel en aarde bezit, zo ik van een draad aan tot een schoenriem toe, ja! zo ik van alles, wat het uwe is, iets neme! opdat gij niet zegt: ik heb Abram rijk gemaakt! (Gen. 14: 22, 23), daar zal wel in zijn ziel de bange gedachte opgekomen zijn: o! als deze koning van Sodom en zijn bondgenoten nu maar niet op mij afkomen en mij aanvallen, hoewel ik hen hielp hun vijanden te verslaan! Want juist als men luid getuigd en geroemd heeft van de Naam des Heeren, komen vaak angst en aanvechtingen van allerlei aard op ons af. En waar men roemt, zoals het behoort, namelijk in de Heere, daar loopt de weg door de smeltkroes der ellende heen. De duivel roept ons luid toe, hetzij in ons hart door allerlei helse inblazingen, hetzij door zijn handlangers met luide en hartverscheurende verwijten: "Hebt gij het durven uitspreken, dat u gelooft, en hebt u luid verkondigd, wat u gelooft, namelijk, dat de sterkte en de gerechtigheid des Heeren zijn? Welaan, ik zal u eens op de proef stellen of dat wel werkelijk zo waarheid bij u is".

Ach, dan wordt de hoorn der ere van Gods volk zeer, zeer klein, zijn roem neemt af en wordt zeer mager. Dan ontzinkt alle vaste grond onder de voeten, zodat men nauwelijks meer de mond waagt te openen, om één woord te zeggen. Dan schiet er voor Hizkia niets meer over, dan in het heiligdom des Heeren Heeren te gaan, de hoonbrief, die hem was toegezonden, uit te breiden voor diens aangezicht, en luid tot de hemel te roepen: "Heere, Heere! Zie toch, wat deze Sanherib waagt te schrijven! Heere! dat is toch immers niet waar? En de wonderen Gods, waarvan uw Israël van

oudsher omringd was en nog omringd is, tot op de huidige dag, zij waren toch niet het werk van deze afgoden, van deze valse goden en godsdiensten, waarop Sanherib pocht".

Zijn in de loop der geschiedenis van alle volken en natiën, waar maar ooit Gods Woord hoog op de kandelaar stond, niet altoos de vijanden als leugenaars voor het licht gekomen, en is het einde niet altijd geweest, dat de ene vijand de andere ten verderve hielp? 'Nu dan Heere mijn God! toon dat Uw waarheid Uw waarheid is en laat mij niet te schande worden! U heb ik geroemd in het midden der gemeente, en in de tegenwoordigheid van hen, die als goden gerekend werden, heb ik Uw naam geloofd en geprezen!' Dan zal het ook waar worden: *die Mij eren, zal Ik ook eren*. Het zal blijken, zonneklaar blijken, dat er een God is, die leeft, en dat er een volk is, dat op Hem alléén vertrouwt, *want Hij is het, die de hoorn Zijns volks verhoogt, de roem al Zijner gunstgenoten*. Al Zijn gunstgenoten zijn opgenomen in Zijn verbond. En die Hij eenmaal heeft liefgehad, die heeft Hij ook lief tot het einde, want het is een eeuwige liefde, waarmee Hij hen lief gehad en tot Zich getrokken heeft.

En niet op grond van dit of van dat, maar alleen op grond van Christus' gerechtigheid heeft Hij dat volk lief, dat in deze gerechtigheid alleen zijn grond heeft voor tijd en eeuwigheid. Het is uit vrije gunst, dat zij zijn, wat zij zijn, en zij zijn opgenomen en goed geborgen in Zijn koninklijke gunst, goedheid, vriendelijkheid, ontferming en genade. Dit zijn alzo de gunstgenoten des Heeren, die in waarheid roemen in Hem alleen.

En, opdat wij nu niet zouden denken: ja, dat was wel waar voor Abraham, die zijn zoon uit de doden weer ontving; of voor een Mozes, die het Israël Gods droogvoets door de Rode Zee geleidde, maar dat zijn maar oude wonderen van de oude tijd, die nu niet meer beleefd worden, en waaraan men maar niet te veel moet terugdenken, noch ze terugwensen. Daarom zegt de Heere hier, de roem van al Zijn gunstgenoten, zonder onderscheid, hetzij zij Abraham, Izak, Jakob, Mozes, David of Daniël heten, of wel namen dragen, die bij de mensen niet genoemd, ja moedwillig doodgezwegen worden, maar des te beter bij de Heere bekend staan.

Voor die allen blijft het waar, dat zij met hun Koning te beschikken hebben, naar deze 148e Psalm, over de hemel, en over de hemelse heirscharen, over zon, maan en sterren, over vuur, hagel, sneeuw en nevel, over stormwinden, dieren en vogels, ja over alle vorsten en koningen der aarde. Al Zijn gunstgenoten moeten Hem prijzen, Hem loven, dus ook de geringste, de allergeingste, die maar dorpelwachters zijn van des Heeren huis. Zij die het minste gelden en het minste weten, maar dit éne luid uitspreken: "één ding weet ik, dat ik blind was, maar nu zie." Die een ding weten, maar dat ook goed weten: *mij is barmhartigheid geschied*. Deze allen, waar zij dan ook leven, ja, in welke verborgen hoeken en holen zij ook zitten, zij zullen Hem loven, ja, hun loflied zal hoger en hoger stijgen, en terwijl zij alles verzaken, wat niet Christus is, en wat dus niet voor de eeuwigheid kan redden, zal de Heere meer en meer stof tot roemen geven.

Dat is het ware Israël Gods, *want al Zijn gunstgenoten zijn kinderen Israëls*. Wij zouden liever zeggen, kinderen van Abraham of van Jakob. Maar het was, worstelende met des Heeren engel, d.i. met de Heere Christus Zelf, dat *Jakob* de toenaam van Israël ontving. Daarom heten de ware gunstgenoten des Heeren, het Israël Gods, want zij zijn allen in de benauwdheid en in de nood geboren, en het is hun allen te doen, om de lof en de heerlijkheid van de Heere Jezus Christus. Zo zijn zij dan de ware kinderen Israëls, die de zegen ontvangen hebben, die in hun worstelen

met God en mensen het wenend uitroepen: *ik laat U niet gaan, tenzij Gij mij zegent!* En die zo God en de mensen te sterk zijn en de zegen wegdragen. Zij worstelen met God en komen zo door alle nood aanvechting en bestrijding heen, en juichen en jubelen ten laatste: *Bel is gekromd, Nebo wordt nedergeworpen*, Jes. 46 vs. 1, *en in de Heere alleen hebben wij gerechtigheid en sterkte!*

Dit volk wordt ook in Gods Woord beschreven als "dat tot Hem nadert, dat nabij Hem is" of ook, als het volk desgenen, die tot Hem nadert. In die laatste zin is het het volk van de Borg Jezus Christus, van wie geschreven staat: "En zijn Heerlijke zal uit hem zijn en zijn Heerser uit het midden van hem voortkomen. En Ik zal Hem doen naderen, en Hij zal tot mij genaken: want wie is Hij, die met Zijn hart borg wordt om tot Mij te genaken? spreekt de Heere." Jeremia 30: 21.

Hij, de Heere Jezus, is het die de zaak met God uitgemaakt heeft en uitmaakt. Het is in Christus, dat Gods volk tot hun God nadert. "Maar nu, in Christus Jezus, zijt gij, die eertijds ver waart, nabij geworden door het bloed van Christus; want Hij is onze vrede, die deze beiden heeft één gemaakt, de middelmuur des afscheidsels gebroken hebbende." (Ef. 2: 13, 14). Het is dus een priesterlijk volk, dat tot God nadert, dat toegang tot God heeft door de Heilige Geest in Christus, het is een volk, dat tot Hem komt, en Hem zó dient.

Een ander, waarachtig dienen des Heeren is er niet. Want Hij wordt niet van mensenhanden gediend, als iets behoevende. Dan dient u Hem naar Zijn hart, als u met het bloed van Christus, als enige pleitgrond, in het heiligdom, in het verborgene tot de Heere nadert. Daar, in het verborgene, ontsluit de Heere u de gordijnen der eeuwigheid, dan kunt u voor Hem alles klagen, alles zeggen, daar uw gehele hart voor Hem uitstorten. Alles wat u drukt en bezwaart, dat deelt u Hem mee, zonder Hem iets te verzwijgen of te verbergen.

Dit is de weg van Gods volk. En de roem van dit volk zal Hij steeds verhogen, want Hij zal op hun bang geroep antwoorden met genade en verkwikking in het hart, allereerst met vreugde en lofliederen, maar ook met de donder en de hagel van Zijn oordelen over de vijanden. Amen!